

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ องค์การมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม

โดย รศ.ดร.จรัญ มะลูลีม และคณะ

พฤษภาคม 2550

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ องค์การมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม

โดย รศ.ดร.จรัญ มะลูลีม และคณะ

พฤษภาคม 2550

สัญญาเลขที่ RDG 4810010

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ องค์การการประชุมอิสลาม (The Organization of Islamic Conference : OIC)

ผู้วิจัย

สังกัด

รศ.ดร.จรัญ มะลูลีม

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ชุดโครงการ องค์การมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

องค์การการประชุมอิสลาม
The Organization of Islamic Conference (OIC)

รศ.ดร. จรัญ มะลูลีม
คณะรัฐศาสตร์ สาขาการระหว่างประเทศ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มกราคม 2550

Abstract

The Organization of Islamic Conference (OIC) was founded in 1972 when the Third conference of Foreign Ministers finally adopted its charter. Since then, OIC has been functioning, its membership increased, its activities and organizational network became more diversified.

OIC is the only international governmental organization which comprises "Muslim States" and claims to represent "Islam" at the international level. The OIC is based on a charter which came into force in 1972.

OIC is the world's largest muslim body consisting fifty-seven sovereign muslim states situated in 4 continents: Asia, Europe, America and Africa. Moreover there are more than twenty observers including Thailand, other sovereign states, non sovereign states and international organizations.

Although OIC is a religious body but OIC's foundations lies in the modern concept of sovereign nation-states system as well, in theory, OIC base on classical Islamic concept of Ummah, and the modern concept of international organizations. In general, Ummah means a "community or a nation" but not in the modern sense of a nation. Ummah, can be explained as a committed ideological groups amongst the people doing the same right thing or believing in the same just belief, for the same righteous cause.

OIC undertook to achieve four main goals: the peaceful resolution of disputed between member states, collective security, the formulation of joint foreign policies between member states and the promotion of technical cooperation between them.

OIC is composed of the following main bodies namely, the Conference of Kings and Heads of States, Islamic Conference of Foreign Ministers and the Conference of the General Secretariat.

Thailand as an observer of OIC and as a country where muslim are minority receive much of attention from OIC particularly when there were a tragedies in Tak Bai and Krue Se Mosque in the year 2005 and in that event Thai government cooperates with the OIC in solving these problem.

Regarding the violence in the deep south OIC had focused on solving the problem with peace on the principles of non-discrimination. In addition, OIC Secretary-General had emphasized on Thailand' sovereignty. According to his OIC does not provide any supports to either separatist groups or cult that massacre innocent people without the faith in religion.

OIC Delegation was invited to Thailand during June, 11-13 2005. The main objective of the meeting is to discuss means and ways to insure that all Thai-Muslim are clearly deserved the equal right of citizens and also to enhance a multilateral effort to bring lasting peace and stability to the area.

On educational aspect, Islamic Development Bank (IDB) which affiliated to OIC as specialized organ has provided scholarships for Thai-Muslim students including financial support for Islamic schools and Universities especially in the deep south.

On economic and trade cooperation, Thai Islamic Trade and Industrial Association which is membership of the National Chamber of Commerce and Industry of the OIC hosted its Forth Meeting in Thailand in the year 2005. The main objective of the meeting is to discuss and find out appropriate measures to enhance Thai-Muslim Industry.

However, as the world –wide communities which mostly adhere to Islam numbering approximately 1.4 billion people, the OIC membership spreads across ten geographical regions in four continents Asia, America, Africa and Europe. Therefore OIC is not simply an Afro-Asian organization anymore. Moreover, in term of expanded structure (subsidiary and specialized organs) OIC is second only to United Nations and Europe Union. Due to this OIC can boast of many organs and working for cooperation in various fields.

.....

สารบัญ

	หน้า
1. องค์การการประชุมอิสลาม	
1.1 ประวัติความเป็นมา	1
1.2 พื้นฐานทฤษฎี	9
1.3 กรอบขององค์การ	15
1.4 กำเนิด OIC	17
2. บทบาทของ OIC ในด้านต่างๆ	
2.1 OIC กับตะวันออกกลาง	23
2.2 OIC กับการก่อการร้าย	30
2.3 OIC กับการสนทนาระหว่างอารยธรรม	34
2.4 OIC กับปัญหาชนกลุ่มน้อย	43
2.5 OIC กับสิทธิมนุษยชน	44
2.6 OIC กับการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์	46
3. องค์การสนับสนุนและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับ OIC	56
4. สถานการณ์ล่าสุดของ OIC	
4.1 การประชุมระดับรัฐมนตรี ครั้งที่ 32 ที่ประเทศเยเมน	70
4.2 การประชุมสุดยอดสามัญสมัยพิเศษ ครั้งที่ 3 ที่นครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย	74
5. ปัญหาและความอ่อนแอของ OIC	80
6. อนาคตและการปฏิรูป OIC	90
7. OIC กับแนวคิดใหม่	95
8. ไทยกับ OIC	
8.1 ไทยในฐานะผู้สังเกตการณ์	107
8.2 ความพยายามในการใช้เวที OIC ของขบวนการแบ่งแยกดินแดน	111
8.3 OIC กับสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	114
8.4 OIC กับการศึกษา	124
8.5 OIC กับเศรษฐกิจและการธนาคาร	125

8.6 OIC กับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยสึนามิ	128
8.7 OIC กับกระทรวงการต่างประเทศ	129
8.8 มาเลเซียในฐานะประธาน OIC กับสถานการณ์ความไม่สงบ ในสามจังหวัดภาคใต้ของไทย	135
ภาคผนวก	137
บรรณานุกรม	159

1. องค์การการประชุมอิสลาม

1.1 ประวัติความเป็นมา

องค์การการประชุมอิสลาม (Organization of Islamic Conference หรือ OIC)

ศตวรรษที่ 20 นำความเปลี่ยนแปลงหลายประการมาสู่โลกมุสลิม ทั้งในทางการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สังคมมุสลิมได้ทำการต่อสู้ท่ามกลางการปรากฏตัวของรัฐมุสลิมสมัยใหม่หลายรัฐในเวลาเดียวกัน ด้วยความหวังว่าลัทธิชาตินิยมจะทำลายเอกลักษณ์ข้ามชาติและความเป็นจริงของอุมมะฮ์ (ประชาชาติอิสลาม) ทำให้ชาวมุสลิมแสดงความหวังไข่ออกมาทั้งโดยผ่านสถาบันและอุดมการณ์

งานเขียนและความคิดของอัล-อัฟฆอนี² (Al-Afghani) มุฮัมมัด อับดุลฮ์ (Muhammad Abduh) และมุฮัมมัด อิกบาล⁴ (Muhammad Iqbal) และคนอื่นๆ แสดงถึงความพยายามร่วมกัน

¹ คำว่าอุมมะฮ์ (ประชาชาตินั้นไม่มีคำแปลในภาษาอังกฤษ ไม่ได้เหมือนกับคำว่า "nation" (ชาติ) ในภาษาอังกฤษหรือคำว่า "la nation" ของฝรั่งเศสหลังการปฏิวัติและ "ลัทธิชาตินิยม" ของอังกฤษเท่านั้นเพราะนอกจากจะมีความหมายของลัทธิชาตินิยม (la nation) ซึ่ง มีความหมายไปทางลัทธิถือผลประโยชน์และการใช้การได้อย่างจริงจังและความหมายไปทางอุดมคติที่มีเหตุผลแล้วมันยังมีความหมายเพิ่มเติมด้วยในทางที่หมายถึงความจริงนิรันดร์ในด้านที่เกี่ยวกับจักรวาล และหมายถึงรากฐานอันมีอยู่จริง ๆ ของความประสงค์แห่งพระผู้เป็นเจ้าในด้านศาสนา บวกความจริงที่ไม่ต้องพิสูจน์ ดู ศาสดามุฮัมมัด มหาบุรุษแห่งอิสลาม ภาค 1 ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3 พุซัยน์ ฮัยกัล เขียน กิตติมา อมรทัต อุ่น หมั่นทวี จรัญ มะลูลีม แปลและเรียบเรียง (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อิสลามิก อะเคเดมี , 2540) หน้า 14 และ Faruq I.R., *On Arabism "Urubah and Religion*, (Amsterdam : Djambatan, 1962) p.15.

² อัล-อัฟฆอนี (ปี ค.ศ. 1839-1897) เป็นนักปฏิวัติ ซึ่งปรารถนาที่จะเห็นประเทศมุสลิมทั้งหลายได้รับอิสรภาพพ้นจากอำนาจของจักรวรรดินิยมยุโรป ดิ้นตัวขึ้นพ้นจากความหยุดนิ่งของสมัยกลาง และเข้าร่วมอยู่ภายใต้เคาะลีฟะฮ์ (ผู้ปกครองชุมชนอิสลาม) เดียวกัน แม้ว่าการปฏิรูปอันก้าวหน้าของมุฮัมมัดอะลี และอิสมาอิล ผู้ปกครองแคว้น (Khadive) ของอียิปต์ในเวลานั้นมีอิทธิพลต่อผู้นำปัญญาชนของอียิปต์ในศตวรรษที่ 19 ในหลายๆ ทางก็ตามแต่การฟื้นฟูอันแท้จริงในประเทศนั้น มาจากความพยายามส่วนบุคคลของอัล-อัฟฆอนี ผู้ซึ่งพำนักอยู่ในระยะเวลาสั้นๆ ในกรุงไคโร อัล-อัฟฆอนีเป็นนักปรัชญา นักเขียน นักพูด นักหนังสือพิมพ์ และในเวลาเดียวกันก็เป็นนักการเมืองด้วย ผู้ที่นิยมท่านถือว่าท่านเป็นผู้รักชาติที่ยิ่งใหญ่ และหากท่านเป็นปรปักษ์ต่อใครแล้ว ท่านก็จะกลายเป็นนักก่อกวนที่เต็มไปด้วยอันตราย ท่านเป็นบุคคลแรกที่มีทัศนคติทางการเมืองต่อประเทศที่มีอำนาจในอาณานิคม นับแต่นั้นมาได้มีขบวนการปลดปล่อยชาติหลายขบวนการได้รับเอาไปใช้ เหนืออื่นใดท่านเป็นที่รู้จักกันในฐานะผู้ก่อตั้งขบวนการต่อต้านอาณานิคม ท่านเป็นบุคคลหนึ่งซึ่งให้กำเนิดต่อขบวนการสะลาฟียะฮ์ ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นขบวนการภราดรภาพมุสลิม ความมุ่งหมายของขบวนการนี้คือการทำให้มุสลิมเข้มแข็งขึ้นมาใหม่และปลุกเร้าให้เกิดความสำนึกในตนเอง เต็มไปด้วยเกียรติภูมิและความทันสมัย ความมั่นคง เพื่อรักษาไว้ซึ่งคุณค่าของศาสนา อัล-อัฟฆอนีเป็นคนตื่นตัว ทั้งสองด้านคือในด้านการปฏิรูปภายในประเทศ และการป้องกันจากศัตรูภายนอก ท่านได้ให้แรงดลใจแก่นักปฏิวัติทางการเมือง และนักวิชาการ ท่านได้สนับสนุนทั้งสองด้าน คือ นักชาตินิยมท้องถิ่น และผู้ที่รวบรวมมุสลิมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การพัฒนาอันยิ่งใหญ่ของอิสลามได้รับอิทธิพลมาจากบุคลิกภาพและการงานของท่าน ตามความเป็นจริงนั้นในศตวรรษที่ 20 มีจำนวนน้อยมากที่ชาวมุสลิมไม่ได้รับความคิด

มาจากอัล-อัฟฆอนี จุดหมายของการกระทำทุกอย่างของท่านและความหวังของท่านที่เขียนไปรอบๆ นั่นก็คือ แนวความคิดที่จะรวมมุสลิม (แพนอิสลาม) นั่นคือท่านต้องการเห็นความเป็นเอกฉันท์ของมุสลิม และต้องการนำเอามุสลิมทุกส่วนของโลกเข้ามาสู่อาณาจักรอิสลามภายใต้การคุ้มครองของเคาะลีฟะฮ์ ผู้มีอำนาจสูงสุด ส่วนหนึ่งของชีวิตอัล-อัฟฆอนีได้อุทิศเพื่อปกป้องประเทศอิสลามจากการบุกรุกที่เป็นอันตรายของพวกเขา จักรวรรดินิยมยุโรป แต่ความคิดของท่านมิได้แยกออกไปจากความคิดทางด้านการเมือง ปัญหาใหญ่มิได้อยู่ที่ว่าทำอย่างไรจึงทำให้การเมืองในประเทศมุสลิมเข้มแข็ง และได้รับผลสำเร็จ แต่ทำอย่างไรจึงจะทำให้มุสลิมเข้าใจศาสนาของพวกเขาอย่างถูกต้อง และมีชีวิตตามคำสอนดั้งเดิมของอิสลาม ท่านเชื่อว่าถ้าพวกเขากระทำเช่นนั้น ประเทศของพวกเขาจะเข้มแข็งขึ้นเองโดยอัตโนมัติ อัล-อัฟฆอนีให้เหตุผลในบทบาททางการเมืองของท่านโดยทฤษฎีง่าย ๆ ว่าประชาชนมุสลิมของโลกอยู่ในภาวะที่น่าเสียดาย รัฐซึ่งควรปกป้องพวกเขากลับมีความอ่อนแอ ปกครองอย่างผิดพลาด และตกเป็นเหยื่อของความทะเยอทะยานของประเทศยุโรป เพื่อจะแก้ไขสภาพเช่นนี้ มุสลิมจะต้องเข้าจัดการเรื่องเหล่านี้เสียเอง พวกเขาจะต้องบีบบังคับผู้ปกครองพวกเขาให้ปกครองอย่างมีประสิทธิภาพ แม้จะต้องทำการรุนแรงก็ต้องยอมทำและพวกเขาจะต้องรวมกัน เพื่อจะกลายเป็นแนวหน้าที่มีพลัง และมีความสมานฉันท์ ที่จะต่อต้านผู้บุกรุกชาวยุโรป เกี่ยวกับเรื่องนี้ศาสนาอิสลามเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ มันเป็นเรื่องผูกพันเดียวระหว่างชาวมุสลิมทั้งหลายสามารถจะทำให้กลายเป็นสายธารเดียวกันอยู่ได้ ถ้ามันสามารถจะกลายเป็นธารชีวิตของพวกเขา และเป็นจุดกลางของความจงรักภักดีของพวกเขาแล้วละก็ พลังแห่งการสมานฉันท์อันเข้มแข็งนี้ จะทำให้มีความสามารถและรักษาสภาพที่แข็งแกร่งและมั่นคงนี้ไว้ได้ เพราะฉะนั้นโครงการทางการเมืองของอัล-อัฟฆอนี จึงมุ่งอยู่ที่ "แพนอิสลาม" หรือการรวมรัฐมุสลิมเข้าด้วยกัน และด้วยสิ่งนี้แหละอาจจะทำให้อัปดุลหะมิด ซึ่งตัวท่านเองสนใจในการรวมรัฐมุสลิมต้อนรับเข้าสู่กรุงอิสตันบูล โดยทั่วไปถือกันว่า อัล-อัฟฆอนี เป็นนักปรัชญาของแนวความคิดที่จะรวมมุสลิมเพียงอย่างเดียว ความสำคัญของท่านในฐานะนักคิดอิสลามโดยทั่วไปแล้วถูกละเลยโดยบรรดานักเขียนยุโรป แต่ในสายตาของคนจำนวนมากแล้วท่านเป็นผู้มีความคิดลึกซึ้ง

³ มุฮัมมัด อับดุลฮ์ เกิดในครอบครัวชาวนาเมื่อปี ค.ศ.1849 ในสามเหลี่ยมลุ่มแม่น้ำไนล์ ในแผ่นดินของเคาะลีฟะฮ์มุฮัมมัด อะลี ชาวไร่ชาวนาในสมัยนั้นได้รับความกดขี่เป็นอย่างมาก เป็นสภาพที่ผู้คนทนไม่ไหวกับชีวิต บิดาของท่านจึงต้องอพยพครอบครัวไปอยู่ ณ หมู่บ้านแห่งอื่น ในวัยเด็ก อับดุลฮ์ ทองอัล-กูรานทั้งเล่มในเวลา 2 ปี ครั้นพออายุ 13 ปีใน ปีค.ศ.1862 ท่านก็ถูกส่งไปเข้าโรงเรียนของมัสนูต อะห์มะดี ที่เมืองดันทา ซึ่งมีชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยอัล-อัซฮัร ในสมัยนั้นการเรียนการสอนเป็นไปอย่างยุ่งยาก น่าเบื่อ ใช้การท่องศัพท์เป็นส่วนใหญ่ แม้จะมีการถกเถียงอภิปรายกันอยู่บ้าง แต่ก็เป็นการอภิปรายที่หนักไปทางภาษาศาสตร์ซึ่งมิได้ให้ความรู้อย่างแท้จริง ท่านถูกบังคับให้ฝืนใจจำหนังสือบางเล่มที่ท่านไม่สนใจ ครูเองก็ไม่เข้าใจ เมื่อหมดหวังกับการศึกษาแบบนี้ อับดุลฮ์จึงกลับไปหมู่บ้านเดิม (นัศร์) เพื่อทำการเกษตรกรรม ท่านแต่งงานในปี ค.ศ. 1865 อายุ 16 ปี ต่อมาบิดาของท่านได้มาเกลี้ยกล่อมให้กลับไปเรียนต่อที่โรงเรียนมัสนูต อะห์มะดีอีก อับดุลฮ์พยายามหลีกเลี่ยงโดยหนีไปอยู่ที่หมู่บ้าน กะนาศัต อ์วีน ในตำบลซุบราเก็ด แคว้นบูฆาระฮ์ ที่นี้ท่านได้ติดต่อกับซูฟีผู้หนึ่งคือ ซัยด์ คาดร์ ผู้เป็นผู้นำของบิดาของท่าน เหตุการณ์นี้เป็นจุดหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตของอับดุลฮ์หนุ่ม บทเรียนในลัทธิซูฟี (ประสบการณ์ทางจิต) ทำให้ท่านเอาชนะวิกฤติทางจิตวิญญาณของท่านได้

ตอนปลายปี ค.ศ. 1865 อับดุลฮ์ได้กลับไปเรียนต่อที่โรงเรียนมัสนูต อะห์มะดีอีก ด้วยการชักชวนของซัยด์ คาดร์ ในปี ค.ศ. 1868 ท่านเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยอัล-อัซฮัร ในกรุงไคโร และอยู่ที่นั่นมาจนถึงปี ค.ศ. 1877 ตอนปลายปี ค.ศ. 1878 อับดุลฮ์ได้ถูกแต่งตั้งให้เป็นครูสอนประวัติศาสตร์ที่สำนักวิทยาศาสตร์ (ดาร์ุล อุลุม) แต่ได้รับการแทรกแซงจากริยาฎ ปาชาห์ หัวเสรีนิยมผู้นิยมอังกฤษ ซึ่งตอนนั้น

เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อท่านกลับจากต่างประเทศท่านก็ได้รับการแต่งตั้งเป็นบรรณาธิการคนหนึ่งของหนังสือพิมพ์ของทางการชื่อ อัล-วะกออี อัล-มิตรียะห์ ต่อมาก็ได้เป็นหัวหน้าบรรณาธิการ เมื่ออยู่ในตำแหน่งนี้ อับดุลฮะยีมีอำนาจที่จะวิพากษ์วิจารณ์การกระทำหรือคำประกาศของรัฐบาลและดูแลหนังสือพิมพ์ทั้งหมดที่พิมพ์ในอียิปต์ได้ หนังสือพิมพ์จึงกลายเป็นวิถีทางสำคัญสำหรับโฆษณาความคิดที่เสรีและให้ความสว่างไสว

การกบฏของอูรอปี ปาชาห์ เมื่อปี ค.ศ. 1882 ทำให้กิจกรรมทั้งหมดของอับดุลฮะยีหมดสิ้นไป เมื่ออันตรายจากอังกฤษใกล้เข้ามาท่านได้เข้าสมทบในพรรคชาตินิยมและมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการกบฏปลายปี ค.ศ. 1882 ท่านออกจากซีเรียไปตั้งหลักแหล่งในกรุงเบรุต ในปี ค.ศ. 1884 ท่านไปสมทบกับอัล-อัฟฆอนีและอยู่ในกรุงปารีสเพื่อทำงานกู้อิสรภาพให้อียิปต์ ในกรุงปารีส อัล-อัฟฆอนีและอับดุลฮะยีร่วมมือกันจัดตั้งสมาคมลับขึ้นมีชื่อว่า ยะมีอะตุล-อูรวะฮ์ อัล-วะกอ (สมาคมของพันธมิตรที่ไม่สามารถจะลบล้างได้) มีความมุ่งหมายเพื่อรวมมุสลิมเข้าด้วยกัน ในปี ค.ศ. 1884 ท่านไปเยือนประเทศอังกฤษหนึ่งหรือสองครั้งในฐานะตัวแทนของสมาคมนี้ เพื่ออภิปรายกับพวกผู้นำทางการเมืองของอังกฤษถึงปัญหาของอังกฤษและซูดาน

ในขณะนั้นท่านได้แปลงานภาษาเปอร์เซียทั้งหมดของอัล-อัฟฆอนีเป็นภาษาอาหรับ คือหนังสือเรื่อง "การปฏิเสชนักวัดนิยม" และจัดพิมพ์คำบรรยายที่ท่านสอนลูกศิษย์ชาวซีเรียไว้ในเรื่อง หนะญ์ญะละลาเกาะฮ์ และมะกอมาต บะดิล อัช-ชะมาน อัล-หะมะดานี

หลังจากอยู่ที่กรุงเบรุตได้สามปีครึ่งท่านก็กลับบ้านในปลายปี ค.ศ. 1888 และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษาในศาลประจำเมืองแห่งหนึ่ง ถึงแม้ว่าอับดุลฮะยีเลือกที่จะกลับไปสอนที่คารุลอูลูมก็ตามและท่านเจ้าเมืองก็รู้สึกว่าการให้ท่านได้สอนหนังสือจะให้โอกาสท่านเทศนาถึงอุดมคติของท่านในเรื่องการปฏิรูปทางการเมืองในหมู่เยาวชน ต่อมาในปี ค.ศ. 1890 ท่านได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกที่ปรึกษาของศาลอุทธรณ์ในกรุงไคโร ด้วยคำแนะนำของท่าน ท่านเจ้าเมืองได้ตกลงจัดตั้งสภาบริหารสำหรับมหาวิทยาลัยอัล-อัซฮัร ในปี ค.ศ. 1895 อับดุลฮะยีพยายามทำการปฏิรูปสำคัญ ในสถาบันนั้น ในวันที่ 3 มิถุนายน ปี ค.ศ. 1899 ท่านกลายเป็นผู้พิพากษาใหญ่แห่งอียิปต์ จนกระทั่งสิ้นชีวิตในปี ค.ศ. 1905 จึงสามารถทำการปฏิรูปศาลชะรีอะฮ์และการบริหารหน่วยวะกัฟ (ศาสนสมบัติ) ได้

ชุมชนมุสลิมในตอนปลายศตวรรษตกอยู่ในสภาพที่ลำบากจริงๆ ทางด้านหนึ่งต้องเผชิญกับอารยธรรมตะวันตก ส่วนอีกด้านหนึ่งก็มีขนบธรรมเนียมสมัยกลางในรูปของการเห็นพ้องกันอย่างไม่ผิดพลาด (อิจญ์มา) ซึ่งกำหนดให้สังคมมีลักษณะอนุรักษนิยมและต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ภายในสถานการณ์เช่นนี้เองที่นักคิดอิสลามหัวเสรีอย่างอับดุลฮะยีได้ริเริ่มขบวนการปฏิรูปขึ้น

‘มุฮัมมัด อิกบาล ถือกำเนิดเมื่อปี ค.ศ. 1873 ที่เมืองลืออัลก๊อต ประเทศปากีสถาน บรรพบุรุษของท่านเป็นพรหมณ์วรรณะชาปूर จากกัษมีระ (แคชเมียร์หรือแคชไมร์) บิดาของปู่ของท่านย้ายมาจากแคว้นปัญจาบเมื่อต้นศตวรรษที่ 19 เพื่อมาตั้งหลักแหล่งอยู่ที่ลืออัลก๊อต อันเป็นเมืองประวัติศาสตร์ บิดาของท่านคือนุร มุฮัมมัด เป็นคนใจบุญซึ่งถือว่าศาสนาเป็นประสบการณ์ที่มีชีวิต เมื่อจบโรงเรียนมัธยมแล้ว ต่อมาท่านได้เข้าเรียนชั้นอุดมศึกษาในเมืองละฮอร์ ซึ่งกำลังพัฒนาขึ้นเป็นศูนย์กลางของอุดมศึกษา ท่านได้เลือกเรียนวิชาปรัชญาเป็นวิชาสำคัญโดยมีท่านโธมัส อาร์โนลด์เป็นครู นับว่าท่านโชคดีเพราะเขาเป็นครูที่ไม่ธรรมดาเลย เมื่อได้เรียนสิ่งที่ปรัชญาจะวันตกสอนให้จบจุใจแล้ว ท่านก็ไปทำปริญญาเอกที่เยอรมนีเพราะตอนนั้นมหาวิทยาลัยอังกฤษไม่มีปริญญาที่สูงกว่าปริญญาโท เมื่อได้รับวิชาปรัชญาจากตะวันตกแล้ว อิกบาลก็คิดจะขอใช้หนี้ให้โดยแนะนำตะวันตกให้รู้จักกับความคิดด้านปรัชญาในสมัยก่อนอิสลาม และในเปอร์เซียหลังอิสลาม ท่านได้กลายเป็นกวีที่มีชื่อเสียง แนวความคิดวิจารณ์วรรณกรรมในประเทศของท่านยกย่องว่าท่านเป็นดาวดวงใหม่ในห้องฟ้าของภาษาอูรดู มีแต่ท่านมอลิบ เท่านั้นที่เคยได้รับเกียรติมาก่อนท่าน

อิกบาลเป็นทายาทของนักวิชาการด้านอักษรศาสตร์และปรัชญาที่อุดมสมบูรณ์มาก ท่านดูคิดและกลืนเอาทั้งหมดที่ดีที่สุดในความคิดแบบอิสลามและแบบตะวันตกแล้วท่านก็เติมความรู้อันกว้างขวางของท่านในเรื่องวรรณกรรมตะวันตกลงไปด้วย รวมทั้งปรัชญาและวัฒนธรรมทั้งในอดีตและปัจจุบัน ท่านสนใจในสิ่งต่างๆ มากมาย เช่นศาสนา ปรัชญา ศิลปะ การเมือง เศรษฐศาสตร์ ลัทธิชาตินิยม การฟื้นฟูชีวิตของมุสลิมและสภาพสภาพสากลของมนุษย์ ท่านมิได้มีแต่ความสามารถที่จะเขียนบทกวีในภาษาของท่านเองเท่านั้น แต่สามารถเขียนเป็นภาษาอังกฤษได้ด้วย

อิกบาลกลับมาประเทศของท่านเมื่อปี ค.ศ. 1903 พร้อมกับทัศนคติใหม่ซึ่งไม่ใช่แบบตะวันตกหรือตะวันตก ท่านสรุปว่าเมื่อความก้าวหน้าทางวัตถุของตะวันตกซึ่งแข็งข้างเดียวเป็นไปอย่างไม่มีจริยธรรมและไม่เป็นไปในเชิงจิตวิญญาณ ขอบเขตของจิตใจจะต้องถูกค้นพบอีกโดยทั้งตะวันออกและตะวันตก

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจำนวนมากของตะวันตกมีคุณค่าและตะวันออกต้องเรียนรู้และรับมันมาใช้เพื่อจะกำจัดความยากจน ความเสื่อมโทรมและโรคภัย แต่ตะวันออกต้องไม่ทำผิดซ้ำอีก ในการบูชาอำนาจทางวัตถุว่าเป็นจุดหมายปลายทางในตัวเอง พลังต่างๆ ที่มีมันปล่อยออกมาต้องเป็นไปเพื่อจุดหมายทางจริยธรรมและจิตวิญญาณ ทัศนคติทางศาสนาเท่านั้นจะสามารถช่วยมนุษย์แต่ทัศนคตินี้ต้องมีการตรวจตราและสร้างขึ้นใหม่ อิกบาลเข้าใจอิสลามว่าเป็นศาสนาสากลซึ่งหลักค่านิยมมนุษย์ชาติทั้งหมดเป็นเอกภาพ แต่อิสลามในสมัยของท่านคับแคบ แข็งกร้าวและหยุดนิ่ง ท่านคิดว่าชีวิตต้องเคลื่อนไหวและวิวัฒนาการ ท่านสรุปว่าคำสอนด้านศาสนาที่แข็งเป็นหินแล้วย่อมไม่สามารถให้กำเนิดทัศนคติที่จะนำไปสู่การรู้จักตัวเองของปัจเจกชนและชุมชนได้

อิกบาลเป็นกวีพอๆ กับที่เป็นนักปรัชญา แต่ท่านก็เป็นนักการศาสนาซึ่งศาสนาเป็นประสบการณ์สำคัญ ท่านถือว่าในชีวิตของมนุษย์ศาสนาย่อมสำคัญและเป็นศูนย์กลางยิ่งกว่าปรัชญา เพราะว่าศาสนาเป็นระบบแห่งความจริงแท้ทั่วๆ ไปซึ่งมีผลในการเปลี่ยนรูปนิสัยใจคอมนุษย์ได้เมื่อเขายึดถือศาสนาอย่างจริงจังและเข้าใจมันอย่างมีชีวิตชีวา แต่มนุษย์ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีเหตุผล ย่อมไม่สามารถพึงพอใจกับความศรัทธาได้จนกว่าเขาจะพบเหตุผลที่จะเห็นด้วยกับมัน ในเรื่องนี้ศาสนาต้องการรากฐานทางเหตุผลมากกว่าแม้แต่คำสอนทางวิทยาศาสตร์ การปรองดองกันของประสบการณ์ตรงกันข้ามเป็นความจริงแท้ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ สำหรับคนที่มีศาสนาและมีเหตุผล ความคิดและสัญชาตญาณ ต้องการกันและกันเพื่อชุบชีวิตกันและกัน อิสลามสอนถึงความสอดคล้องพื้นฐานระหว่างเหตุผลกับวะฮีย์ (วิจารณ์) เหตุผลในฐานะที่เป็นเครื่องบอกกล่าวถึงปรากฏการณ์ของธรรมชาติทางกายภาพและจิตใจมนุษย์ได้ถูกแสดงออกโดยอัล-กุรอานให้เป็นการเห็นพ้องกันอย่างสมบูรณ์กับความศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้า

ที่จะสร้างองค์การอิสลาม (Islamic organization) ขึ้นมาเป็นตัวแทนและหาทางแสดงออกผ่านสถาบันสมัยใหม่ที่มีความเป็นเอกภาพหรือมีอารมณ์ความรู้สึกของการรวมอิสลาม (Pan Islam)

การท้าทายของกะมีล อับดุลนาซีร์ (Gamal Abdul Nasser) หรือนักเคลื่อนไหวผู้นำอียิปต์ในเรื่องลัทธิชาตินิยมอาหรับ (Arab nationalism) ได้กลายมาเป็นตัวกระตุ้นให้ชาอูตืออาระเบียเข้ามาส่งเสริมทางเลือกแบบอิสลามเพื่อสนับสนุนให้เกิดเอกภาพและความเป็นปึกแผ่นของอิสลาม

ความตระหนักต่อสงครามอาหรับอิสราเอล⁵ (Arab – Israeli war) ความพ่ายแพ้อย่างน่าอดสูของกองกำลังอาหรับและการสูญเสียดินแดนอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนครเยรูซาเล็ม ตามมาด้วยการโจมตีโดยผู้ก่อวินาศกรรมที่มัสญิด อัล-อักซอ (al-Aqsa mosque) ในปี ค.ศ. 1969 อันเป็นมัสญิดที่มีความสำคัญเป็นอันดับสามของโลกอิสลามซึ่งตั้งอยู่ที่นครเยรูซาเล็ม ได้กลายมาเป็นตัวเร่งสำคัญสำหรับการก่อเกิดขององค์การการประชุมอิสลาม (Organization of the Islamic Conference) หรือ OIC ในปี ค.ศ. 1969

นอกเหนือไปจากจุดมุ่งหมายอันสูงส่ง และจากความจริงที่ว่าการประชุมสุดยอดขององค์การได้นำเอาผู้นำและรัฐมนตรีต่างประเทศมารวมกันแล้ว OIC และกิจกรรมของ OIC ก่อนข้างจะแสดงให้เห็นได้

จุดมุ่งหมายเบื้องต้นขององค์การคือความเป็นปึกแผ่นของผู้นับถือศาสนาอิสลาม (Islamic solidarity) และจากความตระหนักเมื่อศาสนสถานสำคัญคือมัสญิดอัล-อักซอ ถูกทำให้เสียหาย OIC จึงกลายมาเป็นความหวังและเป็นที่พักพิงในการแก้ไขปัญหาของโลกมุสลิม⁶ ทั้งนี้ องค์การได้มุ่งที่จะเชื่อมต่อประเด็นที่เป็นเรื่องของอารมณ์ ความรู้สึกเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาชุมชนมุสลิมเอาไว้จากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (ethnic cleansing) ที่มาจากอีกฝ่ายหนึ่งที่มีได้เป็นมุสลิม (non-Muslim) อย่างไรก็ตามในกรณีที่เป็นความขัดแย้งของสองฝ่ายที่เป็นมุสลิม ความสงสาร ความมีอคติของสมาชิกของรัฐหนึ่งจะเข้ามาอยู่เบื้องหน้าทำให้โอกาสของความเข้าใจร่วมกันต้องมีรอยร้าวขึ้นมา

ศตวรรษที่ 21 รัฐมุสลิมจำเป็นที่จะต้องทำให้เกิดสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของชาติและภูมิภาค พร้อมกับความเป็นจริงและความต้องการทางการเมืองระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ และโลกาภิวัตน์

วันนี้ก็เช่นเดียวกับประวัติศาสตร์อิสลามที่ผ่านมา อุดมคติแห่งความเป็นเอกภาพของอิสลามได้ถูกท้าทายให้เคลื่อนไปไกลกว่าการใช้โวหารและอัตลักษณ์ OIC จะได้รับการสนับสนุนทางการเมือง การเงินและแก้ไขข้อเรียกร้องเพื่อมุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายได้หรือไม่? OIC จะได้รับการยอมรับและกลายมาเป็นองค์การที่ได้รับความเคารพ และเป็นองค์การที่เป็นตัว

⁵ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสงครามหกวัน (Six Day War) ที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1967.

⁶ สัมภาษณ์ Ayman Aamiry, Counsellor/Director of Department of International Organizations, Jordan, 11 ธันวาคม 2006 ณ กรุงอัมมาน ประเทศจอร์แดน

แสดงที่มีผลได้หรือไม่? คำถามทั้งหมดนี้ล้วนเป็นคำถามที่น่าสนใจสำหรับผู้ศึกษาองค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิมอย่าง OIC ทั้งสิ้น⁷

ในศตวรรษแรกของประวัติศาสตร์อิสลามมิได้มีเอกภาพทางการเมืองที่เป็นหนึ่งเดียว สถาบันของระบบเคาะลีฟะฮ์ (Caliphate) หรือกาฬิปก็ยังคงแสดงภาพความคล้ายคลึงกันของเอกภาพในทางธรรม (spiritual) และทางโลก (temporal) ของมุสลิมทั่วโลกให้เห็น ระบบเคาะลีฟะฮ์นั้นได้วางอำนาจหน้าที่ทางการเมืองในด้านต่างๆ เอาไว้ภายใต้การปกครองโดยตรง ยิ่งไปกว่านั้นระบบเคาะลีฟะฮ์ก็ยังคงคล้ายคลึงกับตำแหน่ง วิลายะตุล-ฟากีห์ (Vilayat-e-Faqih) หรือผู้นำทางจิตวิญญาณสูงสุดของอิหร่านที่มีอำนาจมากกว่าประธานาธิบดีในหลายทางด้วยกัน ในช่วงหลังการปฏิวัติอิสลาม ดังนั้นการยกเลิกระบบเคาะลีฟะฮ์ในปี ค.ศ.1924 จึงมีความจำเป็นต่อการจัดหางเลือกใหม่เพื่อเติมเต็มส่วนที่ขาดไป จึงมองเห็นได้ว่าผู้นำทางการเมืองตลอดจนปัญญาชนมุสลิมต่างก็มีความรู้สึกว่าการอิสลามระหว่างประเทศสามารถมีบทบาทที่เป็นเนื้อเดียวกัน ในทางความคิดและนโยบายต่างๆ ในหน่วยทางการเมืองและทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นปากเสียงร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ของพวกเขา

ดังได้กล่าวมาแล้ว องค์การการประชุมอิสลาม (The Organization of Islamic Conference หรือ OIC) ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1969 เป็นองค์การที่ใหญ่ที่สุดของโลกมุสลิม ประกอบด้วยรัฐมุสลิมห้าสิบเจ็ดรัฐ⁸ คือเอเชีย ได้แก่ อาเซอร์ไบจาน บาห์เรน บังกลาเทศ บรูไน กатар อินโดนีเซีย อิหร่าน อิรัก จอร์แดน คาซัคสถาน คูเวต คีร์กีซสถาน เลบานอน มาเลเซีย มัลดีฟส์ โอมาน ปากีสถาน ปาเลสไตน์ ซาอุดีอาระเบีย ซีเรีย ทาจิกิสถาน เติร์กเมนิสถาน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และเยเมน ยุโรป ประกอบไปด้วย อัลบาเนีย และตุรกี อเมริกาใต้ ประกอบไปด้วยกายานาและสุรินาม ในขณะที่ในแอฟริกา ประกอบไปด้วย แอลจีเรีย เซเนกัล เบนิน กาบอง โมร็อกโก โตโก บูร์กินาฟาโซ แกมเบีย โมซัมบิก ตูนิเซีย แคเมอรูน ลิเบีย ไนเจอร์ อุกันดา ซาดี กินี ในจีเรีย โกตดิวัวร์ โดโมโรส กินีบิสเลา ซิราลีโอน จิบูตี อียิปต์ มาลี มอริตาเนีย โซมาเลีย และซูดาน ยิ่งไปกว่านั้นยังมีองค์การสังเกตการณ์มากกว่า 20 องค์การที่รวมทั้งรัฐที่มีอธิปไตย และไม่มีอธิปไตย เช่น สาธารณรัฐไซปรัสเหนือที่อยู่ภายใต้การดูแลของตุรกี รัฐอะซาด (การปลดปล่อย) ญัมมูและแคชเมียร์ (Azad Jammu and

⁷ ดู Forward ของ John L. Exposito ใน Saad S.Khan Reasserting International Islam (Oxford : Oxford University Press, 2001).

⁸ กฎบัตรของ OIC เน้นความเกี่ยวข้องในความเชื่อของอิสลามร่วมกันในฐานะที่เป็นพื้นฐานความเข้มแข็งในการรวมชาวมุสลิมเข้าด้วยกัน สะท้อนให้เห็นผลประโยชน์ที่จะรวมหลักการอิสลามและกลไกขององค์การระหว่างประเทศในโลกร่วมสมัย ในทางหนึ่งก็เป็นการรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกและในอีกทางหนึ่งก็เป็นการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างอิสลามกับความคิดทางโลก (secular) อย่างไรก็ตามในทิศทางนี้มีการแก้ไขกฎบัตรเพื่อให้ OIC เป็นประโยชน์ต่อจุดมุ่งหมายดังกล่าวอยู่ไม่มากนัก

⁹ เป็นจำนวนของสมาชิกจนถึงปี 2006 รัฐที่มีชาวมุสลิมอยู่จำนวนมากเพียงไม่กี่รัฐ เช่น แทนซาเนีย เอธิโอเปีย และเอริเทรีย ยังคงอยู่นอก OIC จำนวนของชาวมุสลิมในรัฐทั้งสามนี้มีความขัดแย้งกันอยู่สูงมากและสถิติจำนวนมากแสดงให้เห็นว่ารัฐเหล่านี้เป็นรัฐที่มีชาวคริสต์เป็นส่วนใหญ่

Kashmir) เป็นรัฐที่ไม่มีอธิปไตย OIC เป็นองค์การที่สังกัดรัฐบาลระหว่างประเทศ องค์การเดียวที่ประกอบด้วย "รัฐมุสลิม" และอ้างว่าเป็นตัวแทน "อิสลาม" ในระดับระหว่างประเทศ วางอยู่บนกฎบัตรขององค์การที่มีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ. 1972 เป็นกลไกแห่งความเป็นสถาบันของรัฐมุสลิมที่มีความเป็นปึกแผ่น¹⁰ OIC เป็นองค์การที่นำเอารัฐที่มีความหลากหลายเข้ามาอยู่ด้วยกัน อย่างเช่นอินโดนีเซียและเลบานอน มัลดีฟส์และแอลบาเนีย ฯลฯ บนพื้นฐานสายสัมพันธ์ร่วมกันของอิสลาม ดังนั้นจึงทำให้ OIC มีขนาดใหญ่ ไม่ใช่เฉพาะแต่ว่าจะเป็นสมาคมศาสนาของชาติในโลกเท่านั้น¹¹

ประการแรก OIC เป็นปากเสียงหลักของศาสนาที่ใหญ่ที่สุดของโลก และอาจอ้างได้อย่างแท้จริงว่าเป็นตัวแทน 3 ใน 4 ของผู้นับถือศาสนาอิสลามซึ่งอยู่ในรัฐสมาชิกของ OIC

ประการที่สอง สมาชิกของ OIC ได้แพร่ขยายผ่านดินแดนภูมิศาสตร์สิบแห่งในสี่ทวีป คือเอเชีย อเมริกาแอฟริกาและยุโรป คือ

1. คาบสมุทรอาระเบีย (Arabian peninsula) ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย เยเมน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (UAE)
2. เอเชียใต้ (South Asia) ได้แก่ ปากีสถาน บังกลาเทศ มัลดีฟส์
3. อิหร่านและคอเคซัส ได้แก่ อิหร่าน อเซอร์ไบจาน
4. เอเชียกลาง ได้แก่ อุซเบกิสถาน เติร์กเมนิสถาน ฯลฯ
5. เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย บรูไน
6. แอฟริกาเหนือ ได้แก่ ลิเบีย แอลจีเรีย ฯลฯ
7. แอฟริกาตะวันตก (ภูมิภาคซาเฮล) ได้แก่ กินี เซเนกัล แกมเบีย ฯลฯ
8. ฮอว์นออฟแอฟริกา ได้แก่ โมซัมบิก จิบูตี ฯลฯ
9. ยุโรป ได้แก่ ตุรกี อัลบาเนีย
10. อเมริกาใต้ สุรินาม กายานา

เป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนตัวเลขที่สูงกว่าของแต่ละศาสนานั้นไม่อาจพิสูจน์ถึงข้อสรุปได้จากการสำรวจเมื่อไม่นานมานี้มุสลิมมีมากกว่าหนึ่งในสี่ (ร้อยละ 25.88) ของประชากรโลก ซึ่งมีจำนวนมากกว่าศาสนาอื่นๆ ทั้งนี้จะมีอยู่ในแอฟริกา (ร้อยละ 58.88) และเอเชีย (ร้อยละ 27.91) อิสลามจึงเป็นศาสนาที่ใหญ่ที่สุด ในทวีปอื่นๆ อิสลามเป็นศาสนาที่ใหญ่เป็นอันดับสอง

ในที่นี้ข้อที่ต้องระมัดระวังก็คือสถิติที่เกี่ยวกับส่วนประกอบทางศาสนา ซึ่งไม่อาจเชื่อถือได้เลยและไม่ตรงกันอย่างมาก ในรัฐที่มุสลิมเป็นชนกลุ่มน้อย โดยปกติจะไม่ทำให้เรื่องของจำนวนมุสลิมเด่นชัดและทำให้ประชากรที่มีมุสลิมมีมากกว่าความเป็นจริง ในทาง

¹⁰ Mohammad El-Sayed Sellim, Introduction in Muhammad El-Sayed Sellim (ed) , *The Organization of the Islamic Conference In a Changing World* (Cairo : Center for Political Research and Studies, Faculty of Economic & Political Science, Cairo University, 1994), p.3

¹¹ Saad S.Khan, *Reasserting International Islam*, p.1.

กลับกันเรื่องนี้ก็เป็นจริงเช่นกันในกรณีของรัฐที่มีชาวมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ แม้สถิติของรัฐเกี่ยวกับส่วนประกอบของศาสนาจะถูกต้องคนส่วนหนึ่งก็ปฏิเสธที่จะยอมรับสถิติเหล่านั้น ทำให้เรื่องของจำนวนเป็นที่ถกเถียงกันอย่างมากระหว่างเหตุผลต่างๆ ที่เห็นได้ชัดเจน จำนวนมุสลิมในอุกันดา (Uganda) อยู่ในราว ๆ ร้อยละ 13-14¹² ในสาธารณรัฐแอฟริกากลาง (Central African Republic) มีอยู่ระหว่างร้อยละ 11-40¹³ และในประเทศจีนอยู่ระหว่างร้อยละ 1.2-15¹⁴ อันเนื่องมาจากการแบ่งแยกอย่างสูงในระหว่างศาสนาต่างๆ จึงเป็นเรื่องที่เกือบจะเป็นไปไม่ได้เลยที่จะตรวจสอบความเที่ยงตรงของตัวเลขดังกล่าว ดังนั้นการถกเถียงทั้งหมดจึงกลายเป็นเรื่องของอคติวิสัย ตัวอย่างเช่นข้อโต้เถียงที่ว่าถ้าข้อเลือกเดียวในการตราว่าใครบางคนจะเป็นมุสลิม อยู่แค่ที่เขาบอกว่าเขาเป็นมุสลิมและเรื่องอื่นๆ ฯลฯ แล้ว จำนวนที่เหนือกว่าของชาวมุสลิมหรือศาสนาอื่นๆ ก็อาจชี้ชวนให้ยอมรับได้ เพราะว่าโดยปกติของชาวมุสลิมจะเชื่อในอิสลามในขณะที่มีการคาดหมายว่าส่วนสำคัญของชาวคริสเตียนมิได้นับถือศาสนาแม้แต่น้อยหรือแสดงตนว่าเป็นคนไม่มีศาสนาอย่างเปิดเผย¹⁵ แทนที่จะก้าวเข้าไปสู่ข้อถกเถียงที่ใช้อารมณ์และความคับแค้น จะเป็นการดีกว่าที่จะปล่อยให้ชาวมุสลิมและคริสเตียนได้เชื่อในเรื่องการปฏิบัติตามศาสนาที่พวกเขาชอบที่จะเชื่อถือ

ตุรกีถูกรวมเอาไว้ในยุโรป แม้ว่าจะมีส่วนของเอเชียอยู่มากเท่าๆ กับส่วนของยุโรปก็ตาม ส่วนที่ดีที่สุดของดินแดนตุรกีนั้นอยู่ในเอเชียและประชาชนส่วนใหญ่ของตุรกีก็อยู่ในส่วนที่เป็นเอเชีย แต่ในทางการเมืองและวัฒนธรรมตุรกีได้เคลื่อนไปสู่ยุโรป ตุรกีเข้าร่วมอยู่ในองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (NATO)¹⁶

ปัจจุบันตุรกีพยายามที่จะเข้าไปอยู่ในสหภาพยุโรป (European Union) เพื่อที่จะกลายเป็นสมาชิกที่ครอบคลุมในการรวมกลุ่มกับยุโรป ดังนั้นจึงเป็นเรื่องถูกต้องแล้วที่จะรวมตุรกีเอาไว้ในกลุ่มสมาชิก OIC ของยุโรป ด้วยการให้สถานะสมาชิกต่อสุรินาม และสถานะผู้สังเกตการณ์ (observer status) ต่อสาธารณรัฐกายานา (Republic of Guyana) แห่งอเมริกาใต้ ประเทศไทยแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บอสเนีย เฮอร์เซโกวีนา สาธารณรัฐแห่งไซปรัสเหนือ และรัสเซียแห่งยุโรป ในกรณีของสุรินามนั้นอาจกล่าวได้ว่าเวลานี้ OIC มีความมั่นคงอยู่ในคาบสมุทรอเมริกาด้วย ดังนั้น OIC จึงมีไอชองการของแอฟริกา-เอเชีย (Afro-Asian organization) เท่านั้นอีกต่อไป

¹² ดูรายละเอียดของเรื่องนี้ใน M.A.Kettani, *Muslim Minorities in the World Today*, (Lahore : Services Book Club, 1990) p.103.

¹³ ดู AIOU publication, *Modern Islamic World*, (Islamabad : 1985), vol 2, p.82.

¹⁴ ดู Qureshi ref 3. p.80 และ Barbara Pillsbury 'Muslim Population of China : Quest for Identity' *Sinica* (vol.3. No, 21 1981), p.36.

¹⁵ Ibid., p.36.

¹⁶ NATO ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1949 ประกอบด้วย 12 ประเทศผู้ก่อตั้งและประเทศที่เข้ามาร่วมในเวลาต่อมาซึ่งได้แก่ประเทศกรีก ตุรกีและเยอรมนีตะวันตก เป็นสนธิสัญญาป้องกันทางทหาร

ประการที่สาม OIC มีเครื่องมือครบชุดขนาดใหญ่ของหน่วยงานเสริมและหน่วยงานพิเศษ มีจำนวนอยู่ราวๆ 48 หน่วยงาน โครงสร้างที่ขยายออกไปดังกล่าวเทียบได้กับสหประชาชาติ หรือพูดให้กว้างออกไปก็เทียบได้กับสหภาพยุโรป องค์การสามารถส่งเสริมหน่วยงานหลายหน่วยงานและคณะกรรมการหลายคณะทำงานเพื่อความร่วมมือในทางเศรษฐกิจ การศึกษา วิทยาศาสตร์ มุ่งสู่การวิจัยและการเมืองในหลายๆ ด้าน

1.2 พื้นฐานทางทฤษฎีของ OIC

อิสลามจึงเป็นศาสนาเดียวที่สมาคมร่วมกัน บนพื้นฐานของศาสนา สามารถอ้างไปได้ถึงความคิดที่เป็นจารีตของอุมมะฮ์ นั่นคือความรู้สึกแห่งความผูกพัน การมาจากชุมชนเดียวกันในหมู่มุสลิม แต่สิ่งนี้ก็มีได้มีนัยจำกัดตามคำพูดว่า OIC คือองค์การทางศาสนา พื้นฐานของ OIC นั้นวางอยู่ที่ความคิดสมัยใหม่ในเรื่องระบบรัฐชาติที่มีอธิปไตยด้วย หากมองอย่างผิวเผินที่กฎบัตรของ OIC ก็จะทำให้เห็นว่ากฎบัตรของ OIC นั้นยึดโยงอยู่กับแนวทางโลก (secular) เช่นกัน มีประวัติศาสตร์ของความเป็นชาติที่สูงส่งและการให้ความรักดีต่อเผ่า มีพื้นฐานที่สอดคล้องอย่างลงตัวจากการเกิดและการเป็นชุมชนของผู้ศรัทธา ผูกพันเข้าด้วยกันในความเป็นภราดรภาพที่มีความสำคัญมากกว่าสายเลือด¹⁷

คำว่าอุมมะฮ์นั้นเกี่ยวข้องกับคำว่า “อุมม์” (แม่, ที่มา) “อุมมะฮ์” เป็นการอ้างอิงไปถึงสมพันธ์รอบๆ แก่นแกนของศาสนา ก่อนรุ่งอรุณแห่งอิสลาม แต่คำนี้ได้ถูกใช้อย่างกว้างขวางในอัล-กุรอาน

การใช้คำในบริบทของอัล-กุรอาน คำว่า อุมมะฮ์ ปรากฏ 64 ครั้ง¹⁸ ความหมายพื้นฐานของคำว่าอุมมะฮ์ ตามที่นักอรรถาธิบาย มุฮัมมัด อะซาด (Muhammad Asad) กล่าวไว้หมายถึง “กลุ่มของสิ่งมีชีวิต มีลักษณะบางประการหรือบางสถานการณ์ร่วมกัน”¹⁹ ในอัล-กุรอานจะพบคำว่า อุมมะฮ์ ถูกใช้ในบริบทต่อไปนี้ ชุมชนมนุษย์ทั้งหมดเป็นอุมมะฮ์ หนึ่งเดียว (อุมมะตัน วาฮิดะตัน) ในตอนต้น เพราะว่ามีมนุษยชาติถือกำเนิดมาจากแหล่งเดียวกัน²⁰ ศาสดาทุกท่านปฏิบัติตามทางนำของพระผู้เป็นเจ้า ดังนั้นพวกเขามาจากอุมมะฮ์ หนึ่งเดียว²¹ อัล-กุรอานยังใช้คำว่าอุมมะฮ์ เพื่อจะหมายถึงความเชื่อ²² หรือตัวอย่างของกลุ่มที่มีอุดมการณ์²³ ดังนั้น อัล-กุรอานจึงประกาศให้อุมมะฮ์ เป็นกลุ่มบุคคลที่แตกต่างจากมวลชนอันเนื่องมาจากอุดมการณ์หรือความมั่นใจ ในเรื่องนี้อัล-กุรอานจึงได้แสดงให้เห็นเส้นที่ชัดเจน ดังนั้นในการวางกรอบ

¹⁷ John William, (ed)., *Thomas of Islamic Civilization*, (California , 1971) pp. 8-9.

¹⁸ 13 ครั้งปรากฏในรูปของพหูพจน์ในกุรอาน

¹⁹ ดู Muhammad Asad, *Introduction to Koran* (Gibration, Dar an-Andalus, 1980), p.177.

²⁰ อัล-กุรอาน 10 : 19

²¹ อัล-กุรอาน 21: 92

²² อัล-กุรอาน 10 : 47

²³ อัล-กุรอาน 43 : 22-23

ของรูปแบบทางความคิด จึงต้องมีการวิเคราะห์ความคิดเดิมของอุมมะฮ์ และขอบเขตของอุมมะฮ์ จากนั้นก็จะวิเคราะห์ความคิดสมัยใหม่ขององค์การระหว่างประเทศ ในที่สุดเราก็จะรวมความคิดทั้งสองเข้าด้วยกันในภาพที่กว้างขึ้น

อุมมะฮ์และอัตลักษณ์ของ OIC

อับดุลลอฮ์ อัล-อะห์ซัน (Abdullah al-Ahsan) มิได้เป็นคนเดียวที่เชื่อว่า เป็นเพราะอัตลักษณ์ความสำคัญของมุสลิมสมัยใหม่ ซึ่งนำพวกเขาไปสู่การจัดตั้งสถาบันทางการเมืองที่รู้จักในชื่อองค์การการประชุมอิสลาม²⁴ (OIC) แม้คำว่า "อุมมะฮ์" จะถูกใช้อย่างกว้างไกลและกว้างขวางในทุกตำราในหัวข้อของโลกมุสลิม รวมทั้งงานเขียนของ OIC ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว มันเป็นเรื่องยากที่จะแปล หรือนิยามความหมายของคำว่าอุมมะฮ์ได้ง่ายๆ

ในทฤษฎีของนักวิชาการอุมมะฮ์หมายถึง "ชุมชนหรือชาติ" แต่มีไขในความหมายของชาติปัจจุบัน

ในภาษาอาหรับ อุมมะฮ์ ที่อัล-กูรานใช้นั้นบ่อยครั้ง ถือว่าใกล้เคียงกับคำว่าชาติ สิ่งที่สำคัญเกี่ยวกับอุมมะฮ์ มุสลิม จะอยู่ในระหว่างคำว่า เกาวม์-qawm (ชาติหรือชุมชนในความหมายทั่วไป) และอุมมะฮ์ (กลุ่มคนเฉพาะที่อยู่ภายในชาตินั้น) ดังนั้น ความหมายของคำว่าอุมมะฮ์ สามารถอธิบายได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีอุดมการณ์ในหมู่ประชาชน (นาศ) กระทำในสิ่งเดียวกันที่ถูกต้องหรือเชื่อในความเชื่อที่ยุติธรรมเดียวกัน

ในโครงการที่แตกต่างออกไป ตัวอย่างเช่น และจากพวกพ้องของมุซ่านั้นมีกลุ่มหนึ่งที่แนะนำชี้แจงด้วยความจริงและด้วยความจริงนั้นพวกเขาให้ความเที่ยงธรรม²⁵

ในที่อื่นๆ อัล-กูรานกล่าวว่า เมื่อเขา (มุซา) มาถึงบ่อน้ำของเมืองมัดยัน เขาก็ได้พบประชาชนกลุ่มใหญ่ (คือ) อุมมะฮ์ ผู้ซึ่งกำลังให้น้ำดื่ม²⁶ (แก่สัตว์เลี้ยงของตน)

เวลานี้จากโครงการแรกเราเห็นว่าอุมมะฮ์เป็นส่วนพิเศษของคำว่าเกาวม์ หรือชาติซึ่งทำงานอย่างเที่ยงตรงและนำทางคนอื่น ๆ และในโครงการที่สองเราพบว่า ผู้คนของมุซา (Musa) เป็นผู้ที่ตั้ง อุมมะฮ์ เพราะว่า (ก) มนุษย์ทั้งหมดมีอาชีพเดียวกัน (คนเลี้ยงสัตว์) และ (ข) กระทำการในแบบเดียวกัน (ให้น้ำ)

การตีความคำว่าอุมมะฮ์ของท้านศาสดา (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน)

คัมภีร์อัล-กูรานตรัสว่า "แท้จริงบรรดาผู้ศรัทธา ย่อมเป็นพี่น้องกัน" ศาสดามุฮัมมัด (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) จึงได้ประกาศว่า "ในความสัมพันธ์ต่อกันและกัน ชาวมุสลิมเป็นเหมือนสิ่งปลูกสร้าง แต่ละส่วนเสริมกำลังกัน และสนับสนุนทางด้านกำลังจากส่วนอื่นๆ"²⁷

²⁴ ดู Abdullah Ahsan Ummah or Nation? Identity Crisis in Muslim (leicester : Islamic Foundation, 1992

²⁵ อัล-กูราน 28 : 23

²⁶ อัล-กูราน 7 : 159

²⁷ Bukhari, Book 46. Bab 3.

อนัศ อิบน์ มาลิก รายงานว่าศาสดา (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) กล่าวว่า “พวกท่านจะไม่ได้เป็นผู้ศรัทธา หากว่าเรามีได้มีความปรารถนาต่อพี่น้องมุสลิมของเขา เหมือนอย่างที่เขาปรารถนาต่อตัวเอง”²⁸ अब्दুলลอฮ์ อิบน์ อุมีร์ได้ยกเอาคำกล่าวของท่านศาสดา (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) มากล่าวถึงดังนี้ “ชาวมุสลิมเป็นพี่น้องกับชาวมุสลิม เขาไม่ควรทำผิด หรือให้ความผิดกระทำต่อเขา หากว่าเขาให้ความช่วยเหลือแก่พี่น้องของเขา อัลลอฮ์ก็จะให้ความช่วยเหลือแก่เขา... แต่หากว่าเขาปิดกั้นมุสลิม อัลลอฮ์ก็จะปิดกั้นเขาในวันแห่งการฟื้นคืนชีพ”²⁹

ศาสดามุฮัมมัด (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) วางพื้นฐานรัฐใหม่ที่นครมะดีนะฮ์บนพื้นฐานของภราดรภาพนี้ สวากของท่านซึ่งได้อพยพจากนครมักกะฮ์ในปีฮิจญ์เราะฮ์³⁰ ได้สูญเสียสิ่งของทั้งหมดไป จากการกระทำของพวกเดียรียะที่นครมักกะฮ์ ท่านจึงได้ประกาศว่า ผู้อพยพ (มุฮาญิร)³¹ เป็นพี่น้องคนหนึ่งของชาวอันซอร³² (Ansar) ดังนั้น ชาวอันซอรแต่ละคนจึงต้องช่วยพี่น้องมุฮาญิรของเขา จนกระทั่งถึงเวลาที่ฝ่ายหลังมีสถานะทางการเงินมั่นคงในเมืองใหม่ ท่านศาสดา (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) ยืนยันว่าบนความสัมพันธ์ของการรวมตัวกันนี้จะดำรงอยู่ตลอดไป ในการทำฮัจญ์ครั้งสุดท้าย (ฮุญญะตุลวิดา) สองเดือนก่อนที่ท่านจะสิ้นชีวิตท่านได้สรุปคำสอน และย้ำเตือนถึงความคิดอิสลามในความเท่าเทียม ความเป็นพี่น้องกัน การรวมตัว และความยุติธรรม

ท่านศาสดา (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) มิได้ทำลายโครงสร้างแห่งอัตลักษณ์ของเผ่าพันธุ์ ในช่วงของวิกฤตการณ์ ท่านได้เทศนาหัวหน้าตระกูลต่างๆ ของชาวมุสลิมเพื่อที่จะปรึกษากับพวกเขา แม้กระทั่งเมื่อกองทัwmุสลิมเดินทางสู่การปลดปล่อยนครศักดิ์สิทธิ์จากพวกเดียรียะ แต่ละเผ่าถูกนำโดยหัวหน้าที่พวกเขา ซึ่งยึดถือมาตรฐานของเผ่า ดังนั้น วิสัยทัศน์ของท่านศาสดาผู้ทรงประเสริฐ (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) ในเรื่องอุมมะฮ์ จึงมิได้บังคับให้จำต้องทำลายความเป็นกลุ่มก้อน (อะซอบียะฮ์) แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงลำดับการภักดีของผู้คน บางทีสิ่งนี้อาจเป็นการทดลองครั้งใหญ่ในเรื่องเอกภาพแห่งความหลากหลายเป็นครั้งแรกก็ได้³³

²⁸ Bukhari, Book 46. Bab 3.

²⁹ Bukhari, Book 46. Bad 3.

³⁰ ตามตัวอักษรหมายถึงการอพยพ “แต่หากกล่าวในทางประวัติศาสตร์อิสลามแล้วหมายถึงการอพยพของท่านศาสดามุฮัมมัดจากนครมักกะฮ์ไปยังนครยัษริบ (มะดีนะฮ์) และการอพยพครั้งนี้เองที่ถูกกำหนดเป็นจุดเริ่มต้นศักราชแห่งอิสลาม ดู บรรจง บินกาซัน, สารานุกรมอิสลาม ฉบับเยาวชนและผู้เริ่มสนใจ (กรุงเทพฯ : อัลอะมีน, 2542) , หน้า 218-219.

³¹ คือชาวมุสลิมแห่งนครมักกะฮ์ที่อพยพไปยังนครยัษริบอันเนื่องมาจากการได้รับการกดขี่และบีบบังคับให้เลิกเคารพนับถือศาสนาอิสลาม เป็นกลุ่มชนที่ได้รับการยกย่องเอาไว้อย่างมากในอัล-กุรอาน

³² ผู้ช่วยเหลือซึ่งหมายถึงชาวนครยัษริบ (มะดีนะฮ์) กลุ่มหนึ่งที่เข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม ที่เดินทางมายังนครมักกะฮ์ในช่วงแรกๆ ที่ศาสดามุฮัมมัดเริ่มเทศนาศาสนาอิสลาม พวกเขาเป็นกลุ่มชนที่ให้ความช่วยเหลืออย่างอุทิศตนต่อท่านศาสดาและชาวมุสลิมที่อพยพมาจากนครมักกะฮ์

³³ ดู Martin Lings, Muhammad : His Life base on earlier sources (London : G.Allen and Unwin, 1983)

อุมมะฮ์ในความหมายทางการเมือง

เกี่ยวกับอุมมะฮ์ ทำให้นักประวัติศาสตร์อย่าง เอ็ม เอ ชะฮ์บาน (M.A.Shaban) ได้แย้งว่าอุมมะฮ์ นั้นเป็น “ความคิดทางการเมืองมิใช่ความคิดทางศาสนา”³⁴ ความสับสนนี้เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการตีความกฎบัตรของนครมะดีนะฮ์ ที่ซึ่งอำนาจของฝ่ายแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความขัดแย้ง ได้รับการยอมรับและทั้งสองฝ่ายคือฝ่ายยิวและฝ่ายมุสลิมทำการป้องกันนครมะดีนะฮ์ร่วมกันในกรณีที่มีการโจมตีจากภายนอก ในการวิเคราะห์กฎบัตรแห่งนครมะดีนะฮ์ เชื่อว่าสมาชิกใหม่ของกลุ่มประชาชาติทั้งชาวมุสลิมและชาวยิวนั้นมาจากอุมมะฮ์เดียวกัน ตราบใดที่พวกเขายอมรับอำนาจหน้าที่ของท่านศาสดา (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) ดังนั้น พลเมืองจึงเป็นอุมมะฮ์หนึ่งเดียว (เป็นชุมชนทางการเมือง) โดยมีดิน³⁵ ต่างกัน

แนวคิดเรื่องอุมมะฮ์ หลังการสิ้นชีวิตของท่านศาสดา (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน)

สถาบันเคาะลีฟะฮ์หรือที่คนไทยรู้จักในชื่อกาหลิบ ได้ถูกสถาปนาขึ้นหลังการสิ้นชีวิตของศาสดามุฮัมมัด (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) เคาะลีฟะฮ์ (Khalifah) ตามตัวอักษรหมายถึง “ผู้แทน” (ของท่านศาสดา - ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) กลายเป็นตัวแทนแห่งอำนาจหน้าที่ที่เป็นศูนย์กลางของชาวมุสลิม และภายใต้เคาะลีฟะฮ์ ตำแหน่งต่างๆ ของอุมมะฮ์ในสังคมจะเด่นชัดขึ้น พารินเดอร์บันทึกไว้ว่า “หลังจากมุฮัมมัด (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) การแผ่ขยายของอิสลาม ได้ผ่านโลกเก่าแก่ส่วนใหญ่จนนำไปสู่การขยายตัวของอุมมะฮ์ จากชาวอาหรับไปยังชาวมุสลิมทั้งมวลและสิ่งนี้ได้ก่อให้เกิดความรู้สึกของชุมชนที่เข้มแข็ง ซึ่งกลายเป็นลักษณะของอิสลามไป”³⁶

เป็นเรื่องถูกต้องที่โลกมุสลิมมิได้มีเอกภาพในทางการเมืองมาเป็นเวลานาน ระบบเคาะลีฟะฮ์ได้เสื่อมถอยลงไปสู่การผูกขาดของราชวงศ์ ในปี ค.ศ. 756 น้อยกว่าครึ่งศตวรรษ หลังจากการสร้างรัฐอิสลาม ซึ่งค่อนข้างจะเป็นช่วงเวลาสั้นๆ ในประวัติศาสตร์ของชาติต่างๆ นั้น การก้าวข้ามเขตแดนแรกในอำนาจหน้าที่ของเคาะลีฟะฮ์ได้ถูกแสดงให้เห็นเมื่อเจ้าชายคนหนึ่งของราชวงศ์อุมัยยะฮ์ (Umayyad) อับดุลเราะห์มาน (Abdul Rahman) กลายเป็นผู้ปกครองแห่งอันดาลูเซีย³⁷ (Andalusia)

ในศตวรรษที่ 10 ราชวงศ์ที่แยกกันสามราชวงศ์ได้เข้าครอบครองอย่างทั่วถึงตามแบบแผนของเคาะลีฟะฮ์ ซึ่งได้แก่ ราชวงศ์อับบาสิยะฮ์ (Abbasid) แห่งนครแบกแดดหรือบัซดาต ราชวงศ์ฟาฏิมียะฮ์ (Fatimid) แห่งอียิปต์และอุมัยยะฮ์ (Umayyad) แห่งสเปน นักเดินทางผู้มี

³⁴ ดู Ahsan, ref.10, p.21.

³⁵ หมายถึงศาสนาหรือวิถีชีวิต

³⁶ Gwoffrey Parinder, A Dictionary of non-Chirstian Religions (London : 1971) p.292.

³⁷ ประเทศสเปนในปัจจุบัน

ชื่อเสียงชาวมุสลิมคืออิบนุบะฏฎะฮ์³⁸ (Ibn Batutah) แห่งโมร็อกโก ได้เดินทางผ่าน 22 ราชอาณาจักรมุสลิม ในระหว่างการเดินทางของเขา เขาเห็นว่าไม่มีทางใดที่จะกัดเซาะความผูกพันหรือความเคารพต่อเอกลักษณ์ของเอกภาพอิสลามคือเคาะลีฟะฮ์ได้ ผู้ปกครองมุสลิมอิสระและสุลต่าน หรือสุลต่าน (Sultan) ได้ยอมรับเคาะลีฟะฮ์เพื่อที่จะขึ้นสู่บัลลังก์ตามกฎหมาย ในขณะที่นักวิชาการมุสลิมผู้มีชื่อเสียงคือเมอลานา เมาดูดีย์³⁹ ได้เขียนไว้ว่า

³⁸ ชีวิตของอิบนุ บะฏฎะฮ์ (ปี ค.ศ. 1304 – ปี ค.ศ. 1307-1377) นักเดินทางผู้มีชื่อเสียงแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างเมืองและดินแดนต่างๆ ของอิสลาม การเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ของเขาเมื่อเขามีอายุยี่สิบเอ็ดปีนั้นเป็นเพียงการเริ่มต้นชีวิตแห่งผู้พเนจรไปในที่ต่างๆ เขาเริ่มเดินทางออกจากถิ่นกำเนิดที่เมืองแทนเจีย (Tangier) ในโมร็อกโกไปยังนครมักกะฮ์ ซีเรีย ผ่านนครแบกแดดและอิหร่านตะวันตกเฉียงใต้ไปเยเมน แอฟริกาตะวันออก โอมานและอ่าวเปอร์เซียไปยังเอเชียย่อย แคว้นคอเคซัสและรัสเซียไปยังอินเดีย เกาะมัลดีฟส์ (Maldiv Islands) และจีน ครั้นแล้วก็กลับมาที่มักกะฮ์ (แอฟริกาเหนือ) ถิ่นเดิม และจากที่นั่นก็ไปอันดาลุสและซาราอา เขาเดินทางไปที่ใดก็ตาม เขาจะไปเยือนหลุมศพของนักการศาสนา และไปเยี่ยมเยียนนักวิชาการ ซึ่งเขาเข้าร่วมด้วยโดยความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมร่วมกัน ซึ่งแสดงออกด้วยภาษาอาหรับ เขาได้รับการต้อนรับอย่างดีที่ราชสำนักของเจ้าชายทั้งหลาย เจ้าชายบางคนแต่งตั้งให้เขาดำรงตำแหน่งเป็นกอฎี (ผู้พิพากษา) เกียรติยศ ซึ่งถูกมอบให้เขาจากแดนไกล เช่น นครเคลลีและหมู่เกาะมัลดีฟส์ นี่แสดงให้เห็นศักดิ์ศรีของผู้อธิบาย ความรู้ทางศาสนาด้วยภาษาอาหรับ ดูรายละเอียดเรื่องนี้ใน Albert Hourani, A History of The Arab Peoples (New York : Warner Book and Harvard University Press), 1991 p.129.

³⁹ เมอลานา ซัยยิด อะบูล อะลา เมาว์ดูดี (Maulana Sayyid Abul Ala Maudoodi) เกิดเมื่อวันที่ 25 กันยายน ปี ค.ศ.1903 ในเมืองออรังกานด์ (Aurangabad) ในรัฐไฮเดอราบัด-ดักกัน ถึงแม้ว่าเซอร์ ซัยยิด อะห์มัด ข่าน (Sir Sayyid Ahmad Khan) ผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยมุสลิมแห่งอะลีฆร์ รัฐอุตตระประเทศอินเดียจะเป็นญาติของท่านและท่านได้รับการศึกษาจากมหาวิทยาลัยอะลีฆร์ (Aligarh Muslim University) ก็ตาม แต่ในระยะหลังของชีวิตท่าน ท่านไม่พอใจการปกครองของอังกฤษเป็นอย่างมาก บิดาของท่านสิ้นชีวิตเมื่อท่านมีอายุได้ 16 ปีจึงเริ่มหาเลี้ยงชีพตัวเองด้วยการเป็นนักหนังสือพิมพ์ ในปี ค.ศ. 1919 ท่านกลายเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ชื่อ ดาว (ta) ในเมืองญานปูระ ในปีต่อมา ดาว กลายเป็นหนังสือพิมพ์รายวัน ในปี ค.ศ. 1922 ท่านได้เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เล็กๆ ของมุสลิมในนครเคลลี ซึ่งออกสองสัปดาห์ต่อครั้ง และจากปี ค.ศ. 1924 ถึงปลายปี ค.ศ. 1928 ท่านก็เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เล็กๆ ของมุสลิมในนครเคลลี ซึ่งออกสองสัปดาห์ต่อครั้ง และจากปี ค.ศ. 1924 ถึงปลายปี ค.ศ. 1928 ท่านก็เป็นบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ อัลญามิอัต (Al-Jamiat) ในนครเคลลีอันเป็นสื่อของสมาคมอะมะตุล อุลมาเอ-อินด์ แต่ต่อมาไม่กี่เดือน ท่านล้มป่วยจึงกลับมานครเคลลี ในปี ค.ศ. 1932 ท่านเริ่มพิมพ์หนังสือพิมพ์รายเดือน ชื่อ ตัรฎูมานุลกุรอาน ในเดือนมีนาคม ปี ค.ศ. 1938 ท่านไปปัญจาบตามคำเชิญของท่านอัลละมาอิกบาลให้ไปฟื้นฟูชีวิตกฎหมายอิสลาม ตั้งหลักแหล่งอยู่ในตำบล กุรตาสปูระ ซึ่งมีเนื้อที่ 80 เอเคอร์ มีมัสยิดหลังหนึ่งกับอาคารอีกสี่ห้าหลัง ซึ่งต่อมากลายเป็นวิทยาลัยการศาสนา อัลละมะฮ์อิกบาลสิ้นชีวิตในเดือนเมษายน เมอลานาเมาว์ดูดี จึงย้ายไปอยู่ที่เมืองละฮอร์ โดยเป็นคนเบติชของแผนกศาสนวิทยาโดยไม่ได้เงินเดือน หลังจากนั้นปีหนึ่งทางการยินยอมจะให้เงินเดือนท่าน แต่ท่านต้องการเป็นอิสระจึงลาออกจากมหาวิทยาลัย แต่ยังอยู่ในเมืองละฮอร์อีกสามปีครึ่ง ในเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 1942 ท่านออกจากเมืองละฮอร์กลับมาที่คารุสสลาม ทำงานเขียนหนังสือและเทศนาสั่งสอน ในปี ค.ศ. 1942 เกิดความแตกร้างและต่อสู้ระหว่างมุสลิมกับชาวฮินดู เมอลานา เมาว์ดูดี พิมพ์หนังสือหลายเล่ม เช่นอัล-ญิฮาด ฟิอัลอิสลาม (ญิฮาด ในอิสลาม), สู่ความเข้าใจอิสลาม (Towards Understanding Islam) และหนังสือพิมพ์ชื่อตัรฎู

ความแตกต่างบนพื้นฐานของชาติ เผ่าและความขัดแย้งทางเผ่าพันธุ์มิได้เกิดขึ้นในเวลานี้และในเวลาต่อไปอีกแล้ว...แต่ความคิดที่ว่ามุสลิมของโลกประกอบขึ้นเป็นอุมมะฮ์หนึ่งยังคงอยู่เหมือนเดิมโดยไม่เปลี่ยน มุสลิมจากส่วนใดๆ ของโลกสามารถไปยังดินแดนมุสลิมใดก็ได้โดยไม่ มีข้อจำกัด เคลื่อนไหวอย่างเสรีในประเทศนั้น อยู่ยาวนานแค่ไหนก็ได้ตามแต่ปรารถนา เข้าไป เกี่ยวข้องในทางการค้า แต่งงานโดยไม่มี ความยากลำบากหรือมีตำแหน่งสูงในศาล ประวัติศาสตร์อิสลามยังเต็มเปี่ยมไปด้วยข้อเท็จจริง ซึ่งชาวมุสลิมได้ออกจากแผ่นดินของเขา และอยู่ในประเทศมุสลิมอีกประเทศหนึ่งมาเป็นทศวรรษ เขาอาจศึกษาเล่าเรียนในประเทศ

มานุลกุรอาน (Tarjuman ul Quran) หลังจากการแยกประเทศในวันที่ 14 สิงหาคม ปี ค.ศ. 1947 เมลานา เมาคูดีก็ได้อุทิศความพยายามทั้งหมดของท่านเพื่อจัดสร้างวิถีชีวิตแบบอิสลามในปากีสถาน ท่านถูก จ้างตั้งแต่วันที่ 24 ตุลาคม ปี ค.ศ. 1948 ถึง 28 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 1950 ในฐานะที่เป็นคัตระของรัฐ แต่ใน วันที่ 7 มีนาคม ปี ค.ศ. 1949 สภารัฐธรรมนูญแห่งชาติก็ได้ลงมติคัดค้าน ซึ่งเป็นไปตามคำเรียกร้องของท่าน ในเวลาต่อมา ท่านตั้งอกตั้งใจเขียนหนังสือและเทศนาสั่งสอนผู้คน ท่านเขียนคำแปลคัมภีร์อัล-กุรอานเป็น ภาษาอูรดู 6 เล่ม และอธิบายคัมภีร์อัล-กุรอาน ชื่อคัมภีร์มุสทุรอาน จนในเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 1972 อรรถาธิบายดังกล่าวเป็นที่ต้องการอย่างมากของชาวมุสลิมทั่วโลก ปี ค.ศ. 1961 กษัตริย์ซาอุด์แห่งซาอุดีได้ ขอร้องให้ท่านเมาคูดีช่วยโครงการสร้างมหาวิทยาลัยอิสลามในนครเมดีนะห์ ท่านตั้งใจจะสร้างมหาวิทยาลัย ขึ้นมาแทน อัล-อัซฮัร เมื่ออิสราเอลรุกราน อียิปต์ ซีเรียและจอร์แดนอย่างเหี้ยมโหดในวันที่ 5-9 มิถุนายน ปี ค.ศ. 1967 เมลานา เมาคูดีก็ใช้พลังทั้งหมดของท่านสนับสนุนชาวอาหรับเพื่อให้ปาเลสไตน์ และนครเยรูซาเล็มได้รับการปลดปล่อยจากยิวไซออนิสต์ ในปัญหาเรื่องแคชเมียร์ ท่านก็แนะนำให้ทำการญิฮาดเพื่อช่วยชาวมุสลิมแคชเมียร์ให้พ้นจากน้ำมือของรัฐบาลอินเดีย ในเดือน กันยายนปี ค.ศ. 1969 เมลานา เมาคูดีได้เดินทางไปประชุมสุดยอดอิสลาม (Islamic Summit Conference) ที่กรุงราบัต (Rabat), โมร็อกโก รวมทั้งการประชุมทางการศึกษาที่มีสญูคมหาวิทยาลัยกอรอวีญีน (Qarawiyin) ด้วย ท่านได้พบบุคคลสำคัญๆ เช่นอัลลัล อัล ฟัซซี อับดุลละฮ์ กามุม (Allal al Fassi, Abdallah Kamum) อดีตผู้ว่าการเมืองติวตัน (Tevtan), ชัยค์อับรอฮีมเนียส (Niyass) แห่งเซเนกัลและนักเขียนชาวอียิปต์คือ ดร.อาอิชะฮ์ บิน ซาตาฮี (Dr. Aisha bin Shatahi) ท่านได้พบเป็นการส่วนตัวกับตัวแทนของอัล-ฟาตฮ์ คือคอลิด อับดุล คอฎิบ ผู้ขอความสนับสนุน เพื่อขบวนการต่อต้านของปาเลสไตน์ ความสำเร็จของเมลานา เมาคูดีทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพในการต่อสู้เพื่ออิสลามนั้นมีมากกว่าผู้ที่มาก่อนหน้าท่าน ท่านมิได้มีความรู้มากมายในเรื่องอิสลามเท่านั้น แต่ ยังรู้เรื่องสมัยใหม่แบบฆราวาสด้วย ถึงแม้ว่าส่วนมากท่านจะเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่ความคงแก่เรียนของท่านนั้นมากมายนัก มีทั้งในเรื่องศาสนา ปรัชญา วิทยาศาสตร์ การเมือง เศรษฐศาสตร์ ท่านสามารถ ทั้งพูดและเขียนได้ ด้วยความสามารถรอบตัวเท่าๆ กัน

ตามความคิดของเมาคูดี อิสลามก็คือการยอมรับอำนาจสูงสุดของพระผู้เป็นเจ้าในทุกด้านของ กิจกรรมของมนุษย์ ในทางปฏิบัตินี้หมายถึงความเชื่อฟังท่านศาสดาอย่างมีความหมาย จริยธรรมในเรื่อง การยอมรับของอิสลามนั้นตรงกันข้ามกับจริยธรรมแบบมนุษย์นิยมของเสรีภาพภายในซึ่งเป็นส่วนสำคัญของ "ลัทธิ"ทั้งหลายที่มนุษย์สร้างขึ้นมา เช่นลัทธิประชาธิปไตย ลัทธิคอมมิวนิสต์ ลัทธินิยมเหตุผล ฯลฯ อย่างไรก็ตามมุสลิมแต่ละคนต่างก็มีขอบเขตพอเพียงในการที่จะมีเสรีภาพภายในขอบเขตของกฎหมาย คักดีลฮ์ ในทำนองเดียวกันชุมชนมุสลิมก็มีขอบเขตพอเพียงที่จะใช้อำนาจร่วมกันในการออกญิฮาด (ตีความปัญหาศาสนา) ที่จะแก้ไขปัญหาใหม่ๆ ตามคำสอนของอัล-กุรอานและซุนนะฮ์ (จริยวัติของท่าน ศาสดามุฮัมมัด) ด้วย การปฏิรูปนี้จะต้องสอดคล้องกับเนื้อแท้ของชะรีอะฮ์ด้วย

หนึ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับธุรกิจในประเทศหนึ่ง กลายเป็นรัฐมนตรีหรือผู้บัญชาการในประเทศที่สาม และนั่นเขาอาจไปยังประเทศอื่นๆ ตั้งรกรากและแต่งงานที่นั่น⁴⁰ ดังนั้นความคิดในเรื่อง อุมมะฮ์ จึงมิได้นำไปสู่การถูกควบคุม การทะเลาะเบาะแว้งหรือความรุนแรงในหมู่ผู้ศรัทธาแต่อย่างใด

ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์อิสลามคือกิบป์ (H.A.R. Gibb) ได้ให้ข้อสังเกตอย่างเหมาะสมไว้ว่า มีอุปสรรคอยู่มากมายนั่นคือคนสุดโต่งผู้ยืนกรานในความเชื่อมั่นของพวกเขาว่าพวกเขาเป็นผู้สืบทอดที่ถูกต้องของมุฮัมมัดด้วยการกบฏและการสังหาร มีอคติต่อฝ่ายปรปักษ์ด้วยการอ้างว่าเป็นชุมชนของรัฐบาล มีความขัดแย้งเรื่องหลักการและรายละเอียดของการพัฒนาทางกฎหมายแต่แน่นอนที่สุดว่าจากประสบการณ์เหล่านี้ความคิดในเรื่องอุมมะฮ์ ก็มีความชัดเจนและมีความสำคัญ⁴¹

ปัจจุบันมีรัฐมุสลิมที่มีอธิปไตยมากกว่าห้าสิบรัฐ ซึ่งมีความแตกต่างในทางวัฒนธรรม ภาษา เผ่าพันธุ์และความขัดแย้งในผลประโยชน์แห่งชาติ คำว่า อุมมะฮ์ดูเหมือนจะยังไม่เปลี่ยนแปลงเช่นเคยและในความคิดเรื่องอุมมะฮ์ นั้นเราสามารถย้อนกลับไปสู่ศักยภาพที่น่าทึ่งขององค์การการประชุมอิสลามได้

จึงอาจกล่าวได้ว่า OIC ได้กลายมาเป็นองค์การที่มีความหลากหลายอยู่มากที่สุดภายใต้ความเป็นเนื้อเดียวกัน โดยอาศัย ภาววิทยาอิสลามแบบคลาสสิกที่การพิจารณาถึงความเป็น "อุมมะฮ์" ครอบคลุมเหนือกว่าและอำนาจอธิปไตยยังคงผูกพันกับอัลลอฮ์⁴²

1.3 กรอบขององค์การ

องค์การใดๆ ก็ตามที่มีสมาชิกมากกว่าหนึ่งชาตินั้นเรียกว่าองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งอาจเป็นองค์การระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental organization-IGO) หรือองค์การที่ไม่ได้สังกัดรัฐบาล (NGOs) ก็ได้ ปัจจุบันมีองค์การที่สังกัดรัฐบาล และไม่ได้สังกัดรัฐบาลจำนวนนับพันที่ทำงานอยู่ในระดับระหว่างประเทศ การผ่อนคลายนอำนาจสูงสุดของรัฐบาลนานาชาติประเทศผ่านองค์การของหลายชาติร่วมกัน ที่วางอยู่บนความเท่าเทียมของสมาชิกที่มีอธิปไตย ดูเหมือนจะเป็นข้อเลือกที่ดำรงอยู่ต่อไปในปัจจุบัน

การทำงานขององค์การระหว่างประเทศสรุปได้ดังนี้

⁴⁰ Abul A'la Maududi, *Unity of Muslim World* Khurshid Ahmad (ed). (Lahore : Islamic Publications, 1967) pp.14-15.

⁴¹ ดู H.A.R. Gibb, *The Community in Islamic History*, *Journal of American philosophical society* no107, April 1963, p.173.

⁴² Sheikh S.Nawed S. *Politic of Islam : Pan - Islamic Foreign Policy in a World of States* (London : Routledge Curzon , 2003) , p.40. อ้างถึงในอนุสรณ์ ชัยอักษรเวช "อุมมะฮ์" ในฐานะ "Cosmopolitanism" : ความเป็นเนื้อเดียวกัน" หรือ "ความหลากหลาย" บทความนำเสนอในโครงการสัมมนาทางวิชาการระดับบัณฑิตศึกษาเรื่อง "ลักษณะข้ามชาติ" (Transnationalism) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์, 30 พฤศจิกายน 2549, หน้า 13.

1. องค์การเหล่านี้เป็นตัวแสดงสำคัญในฉากของโลก เช่นรัฐ-ชาติตามสิทธิขององค์การเอง
2. องค์การเหล่านี้เป็นเครื่องมือสำหรับการเปลี่ยนลำดับชั้นและโลกที่มีขีดชั้นไปสู่โลกที่มีระบบที่เท่าเทียมและยุติธรรม
3. องค์การเหล่านี้มีเครื่องมือสำคัญในความร่วมมือระหว่างรัฐที่เท่าเทียมกันและสำหรับการดึงเอาการสนับสนุนทางการเงินและการช่วยเหลือทางเทคนิคจากรัฐต่างๆ ที่พัฒนาแล้วมาใช้
4. องค์การนี้ลดการพึ่งพาลงและส่งเสริมการพึ่งพาอาศัยกัน
5. องค์การเหล่านี้เป็นที่ประชุมในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ร่วมกันในปัญหา
6. องค์การเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการนำมาสู่สันติ ความปรองดองและมิตรภาพในฉากของโลก⁴³

OIC เป็นองค์การของรัฐบาลประเภททั่วไป (เศรษฐกิจ, การเมือง) และแน่นอนไม่ได้เป็นองค์การสากล OIC ไม่เหมือนองค์การภูมิภาคอื่นๆ เพราะมีเรื่องของศาสนา โดยอย่างน้อยอิสลามก็เป็นปัจจัยร่วมในหมู่สมาชิก ทั้งๆ ที่ดูเหมือนจะเป็นเรื่องแปลกที่จะประกาศศาสนา

ร่วมกันเป็นภูมิภาค ในขณะที่เดียวกัน OIC ก็ถูกมองว่าเป็นองค์การทางอุดมการณ์ ตามข้อโต้แย้งที่ว่าสหประชาชาติเป็นองค์การระหว่างประเทศของรัฐบาลเพียงองค์การเดียว และ OIC ก็เป็นองค์การทางอุดมการณ์ของรัฐบาลเพียงองค์การเดียว ส่วนองค์การอื่นๆ ของรัฐบาลเป็นองค์การภูมิภาค

OIC เป็นองค์การของภูมิภาคในความหมายสมัยใหม่ ยกเว้นว่าปัจจัยร่วมอย่างน้อยที่สุด

ในหมู่สมาชิกจะเป็นเรื่องของศาสนา ดังนั้นอาจกล่าวถึง OIC ในฐานะองค์การทางอุดมการณ์ได้เช่นกัน

กระบวนการเปลี่ยนผ่านใน OIC

ในสองทศวรรษแรกหลังจากการสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สอง อาณานิคมส่วนใหญ่ได้รับเอกราช แม้ว่าจะอยู่ภายใต้กรอบของระบบรัฐ-ชาติ (nation-state system) สมัยใหม่ก็ตาม ในสมัยนั้นความคิดสมัยใหม่เรื่องชาตินิยมกลายมาเป็นการท้าทายที่สำคัญต่อความคิดที่เป็นจารีตของอุมมะฮ์ อย่างไรก็ตามในตอนปลายของทศวรรษ 1960 พวกเขาได้ปูพื้นฐานของสถาบันเอาไว้ OIC เองก็คาดหวังเอาไว้ว่ามีความสามารถในการสนองตอบต่อการคุกคามใดๆ ต่ออุมมะฮ์ในทางการเมืองหรือเศรษฐกิจ

⁴³ Haider Mehdli, *Organization of the Islamic Conference*, (Lahore : Progressive Publication, 1987) pp.67.

1.4 กำเนิดของ OIC

เมื่อสงครามโลกครั้งที่หนึ่งใกล้สิ้นสุดลงก็ปรากฏแนวคิดการผืนีกกำลังอิสลามสองรูปแบบคือแนวทางของเคาะลีฟะฮ์หรือกาหลิฟและบรรดาผู้สนับสนุนกับแนวคิดอันเป็นที่นิยมของนักปฏิรูปมุสลิม อย่างไรก็ตามแนวคิดของนักปฏิรูปมีพลังมากกว่า ทำให้ในที่สุดสมัชชาใหญ่แห่งชาติ (Grand National Assembly) ของตุรกีตัดสินใจล้มเลิกสถาบันเคาะลีฟะฮ์เมื่อวันที่ 3 มีนาคม ปี ค.ศ. 1924 ด้วยเหตุนี้กลุ่มที่นิยมแนวทางของเคาะลีฟะฮ์จึงเรียกร้องให้มีการแสวงหาแนวทางเพื่อจัดการและเติมเต็มช่องว่างที่เกิดขึ้น ความพยายามเหล่านี้นำไปสู่การผลักดันเปลี่ยนอำนาจตลอดระยะเวลา 45 ปี⁴⁴ จึงอาจกล่าวได้ว่า OIC ก็คือรูปแบบสถาบันการปกครองอาณจักรโดยเคาะลีฟะฮ์ในศตวรรษที่ 20

ในช่วงปี ค.ศ. 1924 การริเริ่มแสวงหาสัญลักษณ์ใหม่ที่เป็นอัตลักษณ์ของความเป็นประชาชาติมุสลิม มาจากอุละมา (ulama) หรือนักการศาสนา ความพยายามเบื้องต้นเพื่อแสวงหาองค์กรมุสลิมได้เกิดขึ้นในวันเดียวกับการล้มเลิกระบบการปกครองโดยเคาะลีฟะฮ์ กลุ่มอุละมาที่มีชื่อเสียงได้มาพบปะกันที่กรุงไคโรและเรียกร้องให้มีการประชุมตัวแทนมุสลิมร่วมกันและพิจารณาขอบหน้าที่ให้มีผู้ดูแลระบบการปกครองโดยเคาะลีฟะฮ์ อธิการบดีแห่งมหาวิทยาลัยอัล-อัซฮัร⁴⁵ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีอายุเก่าแก่นับพันปีได้ตั้งสำนักงานเลขาธิการ (Permanent Secretariat) ขึ้นมา สังกัดอยู่ในสภาการบริหาร (Administrative Council) ของที่ประชุมใหญ่อิสลามสำหรับระบบเคาะลีฟะฮ์ (Great Islamic Congress for Caliphate)

การประชุม ณ นครมักกะฮ์ (Makkah Conference) เริ่มขึ้นในเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ. 1924 ในระหว่างนั้นผู้นำกบฏของอาระเบีย ชาร์ฟ ฮุสเซน (Sharif Hussain) ประกาศแต่งตั้งให้ตนเองเป็นผู้ปกครองแห่งหิญาซ⁴⁶ และเป็นเคาะลีฟะฮ์ปกครองชาวมุสลิมในนครมักกะฮ์ แต่โลกมุสลิมไม่ให้การรับรองต่อคำประกาศของฮุสเซน เขาจึงเชื้อเชิญนักวิชาการมุสลิมชั้นนำของโลกมาเยือนที่นครศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ การประชุมจัดขึ้นในช่วงของการประกอบพิธีฮัจญ์ โดยที่ประชุมเห็นพ้องในกฎบัตรโดยเฉพาประเด็นความเป็นหนึ่งเดียวของมุสลิมว่าเป็นเป้าหมายสูงสุด และชี้ชัดถึงความพร้อมเพรียงของชาวอาหรับที่เปรียบเสมือนรากฐานสำหรับอนาคตร่วมกันของรัฐอิสลามทั้งหมด ความพยายามทั้งหลายของฮุสเซนเกี่ยวกับการปกครองโดยเคาะลีฟะฮ์ถูกปฏิเสธจากที่ประชุม หลังจากนั้นไม่นานฮุสเซนก็สูญเสียอำนาจให้กับอับดุลอาซิส แห่งตระกูลอัล-ซาอูด (Al-Saud) ผู้ขึ้นมากปกครองหิยาซแทน

⁴⁴ ปี ค.ศ. 1924-1969

⁴⁵ มหาวิทยาลัย อัล-อัซฮัร แต่เดิมเป็นมัสยิดที่สร้างโดย อัล คาติบ อัลซิเกิลลี (al-Katib al-Sigelli) ในปี ค.ศ. 972 ซึ่งเป็นนายพลของราชวงศ์ฟาฏิมียะฮ์ (Fatimid) คือเคาะลีฟะฮ์ อัล-อาซิส (Caliph al-Aziz)

⁴⁶ ชาวอาหรับแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือชาวเมืองและผู้เร่ร่อน อย่างไรก็ตามในการตั้งหลักแหล่งพวกเขาเลือกที่จะอยู่ในแคว้นหิยาซ (Hijaz) ซึ่งมีนครที่โดดเด่นอยู่ในแคว้นนี้ เนื่องจากมีชัยภูมิที่เหมาะสมแก่การทำการเกษตรกรรม นครดังกล่าวได้แก่ มะดีนะฮ์ มักกะฮ์ และญอฮ์ฟ

กษัตริย์อับดุลอาซิส ประกาศให้ตนเองเป็นผู้ปกครองหิญาซอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนมกราคม ปี ค.ศ. 1926 พระองค์ทรงสนับสนุนให้มีการจัดการประชุมอิสลามนานาชาติขึ้นในเดือนมิถุนายนปีเดียวกัน เพื่อสร้างความชอบธรรมในการปกครอง และลบล้างความเข้าใจผิดเกี่ยวกับแนวคิดปฏิบัตินิยมแบบวะฮาบี⁴⁷ ในตระกูลของพระองค์เอง กษัตริย์อับดุลอาซิสประกาศอย่างชัดเจนเมื่อเริ่มประชุมว่าชาวฮิดยาละเบียไม่มีความเกี่ยวข้องกับการพิจารณาใดๆ ในประเด็นทางการเมืองหรือการปกครองในหิญาซ ดังนั้น การประชุมจึงจำกัดอยู่ที่ประเด็นเศรษฐกิจและสวัสดิการของหิญาซและการบริหารจัดการในกิจการฮัจญ์

ที่ประชุมได้พิจารณา 2 ประเด็นที่สำคัญคือ ความรับผิดชอบของกษัตริย์อับดุล อาซิสต่อการบริหารจัดการกิจการฮัจญ์และสร้างกลไกการประชุมสภามุสลิมโลก (World Muslim Congress)⁴⁸ ซึ่งจัดการประชุมปีละครั้งขึ้นที่นครมักกะฮ์ในช่วงของการประกอบพิธีฮัจญ์ แม้ว่าที่ประชุมจะเลือกชากีบ อัสซะลาน (Shakib Arsalan) เป็นเลขาธิการ แต่สภามุสลิมโลกยังคงขาดความกระตือรือร้น

การประชุมอัล-กูดส์ (Al-Quds Convention, เดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ. 1931) มุฟตี⁴⁹
ใหญ่ (The Grand Mufti) แห่งปาเลสไตน์ อามีน อัล-หุซซัยนี (Amin al-Hussaini) ได้เรียกประชุมสภามุสลิมโลกครั้งที่สอง ณ นครอัล-กูดส์⁵⁰ เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 1931 การประชุมครั้งนี้มีการกล่าวถึงประเด็นทางการเมืองที่กำลังท้าทายโลกมุสลิมอยู่ ซึ่งตรงกันข้ามกับที่มุฟตี หุซซัยนี แจกกับผู้แทนชาห์หลวงใหญ่แห่งอังกฤษ ว่าเป็นการประชุมที่จำกัดเฉพาะเรื่องทางศาสนาเท่านั้น

⁴⁷ เป็นชื่อของขบวนการปฏิรูปทางศาสนาที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 18 ในอาระเบียกลาง ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากสำนักคิดฮัมบาลี (Hanbali) อันเป็นหนึ่งในสำนักคิดอิสลามของฝ่ายซุนนีโดยเฉพาะจากคำสอนของอิมามฮุซัยยะห์ นักการศาสนาคนสำคัญของโลกอิสลาม ผู้ก่อตั้งขบวนการนี้คือ มุฮัมมัด บิน อับดุลวาฮาบ หรือที่รู้จักกันว่าแนวคิดแบบวะฮาบีซึ่งมาจากชื่อของมุฮัมมัด บิน อับดุลวาฮาบ ทั้งนี้อิสลามตามความคิดของมุฮัมมัด บิน อับดุลวาฮาบ คืออิสลามของคนรุ่นแรก (al-salaf al-salih) โดยอาศัยพื้นฐานนี้ท่านได้คัดค้านสิ่งแปลกใหม่ในศาสนา (Bida'ah) ซึ่งได้แทรกซึมเข้ามาในศาสนาอิสลาม ในระยะหลังท่านได้ต่อต้านการพัฒนาในเรื่องความลึกลับของพวกที่ถือว่าจิตใจกับร่างกายเป็นสิ่งเดียวกัน (Monist) คัดค้านการสละโลกต่างๆ และคัดค้านพิธีกรรมอื่นใดที่นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในคัมภีร์ อัล-กุรอาน ดูรายละเอียดของเรื่องนี้ใน Encyclopaedia of Islam art. Wahabiya

⁴⁸ หรือมุรยะตะมัว อัล-อะลัม อัลอิสลาม

⁴⁹ ตำแหน่งมุฟตีในโลกซุนนีหรือมุญตะฮิดในโลกชีอะฮ์หมายถึงผู้ชี้ขาดข้อวินิจฉัยทางศาสนาที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐหรือได้รับการยอมรับจากสังคมมุสลิมในประเทศนั้นๆ มุฟตีจะทำหน้าที่ประกาศข้อวินิจฉัยทางศาสนา (Religious decree) ในปัญหาใหม่ๆ ในสังคมว่าสิ่งใดทำได้ไม่ได้ ประเทศที่เน้นบทบาทของมุฟตีอยู่มากก็เช่นอิยิปต์ เลบานอน เป็นต้น

⁵⁰ หรือนครเยรูซาเล็ม

ขณะเดียวกันที่ประชุมประสบความสำเร็จในการจัดตั้งสภาบริหารของสภามุสลิมโลก ซึ่งประกอบไปด้วยประเทศสมาชิก 25 ประเทศ มีมุฟตี อมีน อัล-หุซัยนี เป็นประธานและนักการเมืองชาวเปอร์เซียผู้โด่งดัง คือซัยยิด ซิยาอุดดีน เกาะนาเกาะบาอี (Syed Ziauddin Tabatabai) ได้รับการแต่งตั้งเป็นเลขาธิการแห่งสำนักงานกลาง

การประชุมเจนีวา (ปี ค.ศ. 1935) การประชุมครั้งนี้มีตัวแทนจากหลายประเทศเข้าร่วม รวมทั้งตัวแทนจากสหภาพโซเวียต ปาเลสไตน์ และแอฟริกาเหนือ เป้าหมายสำคัญของการประชุมคือการร่วมสร้างจิตวิญญาณแห่งความร่วมมือ ภราดรภาพ และคุณธรรมความดีของหลักการอิสลามให้กับพี่น้องมุสลิมที่อาศัยอยู่ในส่วนต่างๆ ของโลก อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมาการอภิปรายก็เปลี่ยนไปสู่ประเด็นทางการเมืองโดยเฉพาะการประณามลัทธิไซออนิสต์ และผลกระทบของลัทธิล่าอาณานิคมที่กดขี่มุสลิม แต่การประชุมก็ไม่ได้มีผลสรุปใดๆ ที่เป็นรูปธรรม

ความพยายามในช่วงหลังสงคราม

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ความพยายามในการผนึกกำลังของอิสลามถูกถือขึ้นใหม่ การประชุมสภามุสลิมโลกได้จัดขึ้นอีก 2 ครั้งคือที่กรุงการาจี ในปี ค.ศ. 1949 และ ปี ค.ศ. 1951 โดยมีการเสนอแผนงานในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา การพาณิชย์ และสวัสดิการสังคม ที่ประชุมได้ตกลงที่จะสถาปนาองค์การเพื่อบรรเทาปัญหาขึ้น 2 องค์การ คือองค์การอาสาอิสลามระหว่างผู้นับถือศาสนาอิสลาม (Inter-Islamic Volunteer Corps) และสมาคมเสี้ยวเดือนแดง (The Red Crescent Society) ภายใต้การนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังของปากีสถานนายกุลาม มุฮัมมัด (Ghulam Mohammad) มีการจัดการประชุมเศรษฐกิจอิสลามขึ้นที่กรุงการาจี ในปี ค.ศ. 1949 และตามมาด้วยการประชุมที่กรุงเตหะราน เมื่อปี ค.ศ. 1950 เพื่อแสวงหาวิธีการและแนวทางความร่วมมือด้านเศรษฐกิจของชาวมุสลิม

ขณะเดียวกัน ประเทศมุสลิมจำนวนมากเริ่มมีความจริงจังกับแนวคิดการผนึกกำลังอิสลาม (pan-Islamism) ตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ. 1949 กษัตริย์อับดุลลอฮ์ แห่งจอร์แดนได้ริเริ่มโครงการสหภาพแห่งดินแดนจันทร์เสี้ยวสมบูรณ์⁵¹ (Union of the Fertile Crescent) เพื่อความปรองดองของชาวมุสลิม ในระดับไม่เป็นทางการ นักกิจกรรมมุสลิมคนสำคัญคือเชาว์ดรี คาลิกุชชามาน (Chaudhry Khaliquzzaman) ได้ก่อตั้งองค์การแห่งประชาชาตมุสลิม (Muslim people's Organization) ขึ้นมาในปี ค.ศ. 1949 ซึ่งความพยายามทั้งหลาย ในการรวมกลุ่มประเทศมุสลิมยังคงไม่ประสบผลสำเร็จ

การประชุมอิสลาม (General Islamic Congress) คือผลแห่งความพยายามที่เป็นรูปธรรมลำดับแรกของประเทศมุสลิม ซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงไคโร แม้ว่าที่ประชุมนี้จะมีระยะเวลาในการทำงานสั้น แต่ก็หน่วยงานเริ่มแรกของ OIC โดยในปี ค.ศ. 1955 กษัตริย์

⁵¹ คือบริเวณที่เป็นประเทศอิรัก ซีเรีย เลบานอน และอียิปต์ในปัจจุบัน

ชาฮุดแห่งชาฮุดีอาระเบีย ประธานาธิบดีอันวาร์ ซาดัตแห่งอียิปต์ และกุลาม มุฮัมมัดผู้นำของปากีสถาน ตัดสินใจจัดให้มีการประชุมขึ้นมาและให้สัตยาบันเมื่อเดือนมีนาคม ปี ค.ศ. 1956

สำหรับบทบาทและหน้าที่ของที่ประชุมนั้น อาจกล่าวได้ว่ายังคงจำกัดอยู่เฉพาะด้านการศึกษาและวัฒนธรรม จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1958 การดำเนินงานขององค์การได้หยุดชะงักลง เพราะความขัดแย้งระหว่างอียิปต์และชาฮุดีอาระเบีย และต่อมาปากีสถานก็ถอนตัวออกไป

ความเคลื่อนไหวของโลกมุสลิมที่สำคัญในช่วงนี้เห็นได้จาก ปี ค.ศ. 1960 เมื่อประธานาธิบดีซูการ์โนแห่งอินโดนีเซีย เสนอการประชุมระดับรัฐบาลระหว่างกลุ่มประเทศเอเชีย-แอฟริกา (Afro-Asian inter governmental Conference) ซึ่งมีสำนักงานใหญ่ที่กรุงจาการ์ตา สหามุสลิมโลกจัดการประชุมครั้งที่ 5 ขึ้นในปี ค.ศ. 1962 และครั้งที่ 6 ในปี ค.ศ. 1964 ที่กรุงแบกแดดประเทศอิรักและเมืองโมกาดิชู ประเทศโซมาเลีย ขณะเดียวกันสันนิบาตโลกมุสลิม (Muslim World League) ก็ถูกจัดตั้งขึ้นที่นครมักกะฮ์ ในปี ค.ศ. 1962

ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวโลกมุสลิมมีความตื่นตัวและหันมาให้ความร่วมมือกันมากยิ่งขึ้น เนื่องด้วยเหตุผลสำคัญ 5 ประการ คือ

ประการแรก การล่มสลายของลัทธิล่าอาณานิคม ทำให้เกิดรัฐอธิปไตยเป็นจำนวนมาก ประเทศเอกราชเหล่านี้จึงกระตือรือร้นต่อการแสดงออกถึงเสรีภาพที่ได้รับในหลากหลายรูปแบบด้วยกัน

ประการที่สอง จากการต่อสู้เป็นระยะเวลายาวนาน ส่งผลให้ผู้นำในช่วงนี้มีแนวคิดชาตินิยมอย่างกว้างขวางและความรู้สึกชาตินิยมได้แสดงออกในรูปแบบการสร้างสามัคคีของประเทศโลกที่ 3 และโลกมุสลิม

ประการที่สาม เกิดแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ โดยตระหนักถึงประเด็นที่สำคัญ คือ (ก) ความเป็นอิสระทางเศรษฐกิจ จำเป็นต้องมีการเมืองที่เป็นอิสระเช่นกัน (ข) สิ่งทีกล่าวมาจะเป็นจริงได้ด้วยการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจร่วมกันของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา (ค) โลกมุสลิมมีศักยภาพในการสร้างเวทีร่วมกันเพื่อเจรจาต่อรองกับกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว

ประการที่สี่ ขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อเสรีภาพจำนวนมากได้ใช้หลักการของศาสนาอิสลามเป็นแรงขับเคลื่อนในการต่อต้านอำนาจจักรวรรดินิยม พวกนักชาตินิยมที่นิยมทางโลกซึ่งเข้ามามีอำนาจ ได้เริ่มต้นที่จะใช้นโยบาย 2 ประการมาเป็นเครื่องมือ นั่นคือ การปราบปรามอย่างโหดเหี้ยมต่อกลุ่มอิสลามนิยมในประเทศและในอีกทางหนึ่งก็ยืนยันถึงความเป็นอิสลามของตนเองในต่างประเทศ

ประการสุดท้าย การกำเนิดของประเทศอิสราเอลเป็นสาเหตุสำคัญของความคับแค้นใจ
ทั้งต่อประชาชนและผู้นำโลกมุสลิม

ภายในสภาวะการณ์เช่นนี้ แนวคิดการผนึกกำลังอิสลามจึงได้รับการสนับสนุนจาก
ประเทศในโลกมุสลิมที่สำคัญ 3 ประเทศ ได้แก่ ปากีสถาน ซาอุดีอาระเบีย และมาเลเซีย

โศกนาฏกรรมอัล-กุดส์ (The Al-Quds Tragedy) ดังได้กล่าวมาแล้วในวันที่ 20
สิงหาคม ปี ค.ศ. 1969 สถานที่ศักดิ์สิทธิ์อันดับที่สามของมุสลิมคือ มัสญิดอัล-อักซอหรืออัล-กุดส์
ณ นครเยรูซาเล็ม ถูกถล่มวางเพลิง ขณะเดียวกันรัฐบาลอิสราเอลปฏิเสธว่าไม่ได้มีส่วนร่วมใน
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในที่สุดที่ประชุมมีความเห็นว่าการประชุมสุดยอดอาหรับไม่ประสบ
ผลสำเร็จเท่าที่ควรในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา และกรณีอัล-กุดส์ก็เป็นปัญหาของโลกมุสลิม
ทั้งหมดไม่ใช่ปัญหาเฉพาะโลกอาหรับเท่านั้น กษัตริย์ฟัยซอลแห่งซาอุดีอาระเบียและ
กษัตริย์ฮัสซันแห่งโมร็อกโกกลายเป็นผู้สนับสนุนและตัดสินใจจัดการประชุมสุดยอดขึ้นที่กรุง
ราบัต ประเทศโมร็อกโก

ช่วงแห่งการก่อตั้งองค์การการประชุมอิสลาม

กษัตริย์ฮัสซัน แห่งโมร็อกโก เชิญผู้นำรัฐมุสลิม 35 ประเทศ เข้าร่วมประชุมสุดยอดที่
กรุงราบัต แม้ว่าการประชุมจะมุ่งเน้นที่โศกนาฏกรรมอัล-กุดส์ และปัญหาปาเลสไตน์ การ
จัดเตรียมกลไกถาวรเพื่อดำเนินการประชุม ได้ถูกนำเสนอเป็นวาระแรกในการประชุม
อย่างไรก็ตามสหพันธ์รัฐอาหรับ⁵² เกรงว่าจะกลายเป็นองค์การในตะวันออกกลางที่ให้การ
สนับสนุนโลกตะวันตก เพราะรัฐอนุรักษนิยมซึ่งเป็นประเทศส่วนใหญ่อาจเข้ามามีอิทธิพล
ครอบงำองค์การ กระนั้นก็ตามการประชุมจบลงด้วยการขานรับความร่วมมือระหว่างรัฐมุสลิม
อย่างยิ่งใหญ่ และมีการตัดสินใจให้ก่อตั้งองค์การถาวร รวมทั้งมาตรการในการจัดตั้งสำนักงาน
เลขาธิการขึ้นมา

การจัดตั้งสำนักเลขาธิการ เริ่มจากการพบปะกันของรัฐมนตรีต่างประเทศ ณ นครญิด
ดะฮ์ (Jeddah) ประเทศซาอุดีอาระเบียเมื่อเดือนมีนาคม ปี ค.ศ. 1970 การประชุมครั้งนี้มี
ตัวแทนจากรัฐมุสลิม 22 รัฐ เข้าร่วมและได้พิจารณาผลจากการประชุมสุดยอดที่กรุงราบัต
รวมทั้งการตัดสินใจจัดตั้งสำนักเลขาธิการ ที่ประชุมได้อภิปรายถึงประเด็นสำคัญ 2 ประเด็น
ประเด็นแรก ที่ประชุมเน้นย้ำถึงความต้องการในการบูรณะดินแดนอาหรับที่ถูกยึดครอง และให้
คำมั่นในการสนับสนุนการต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของชาวปาเลสไตน์และปลดปล่อยนคร
เยรูซาเล็ม **ประเด็นที่สอง** การตัดสินใจก่อตั้งสำนักงานเลขาธิการ ณ นครญิดดะฮ์ ประเทศ
ซาอุดีอาระเบีย และมาเลเซียได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการคนแรก

⁵² ซึ่งประกอบไปด้วยอียิปต์ ซีเรีย ลิเบียและแอลจีเรีย เป็นต้น

ในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 1970 การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศครั้งที่สองได้จัดขึ้น ณ กรุงการจี ประเทศปากีสถาน การประชุมครั้งนี้ต้นกฏอับดุลเราะห์มาน นายกรัฐมนตรีคนแรกของมาเลเซียได้รับการเลือกตั้งให้เป็นเลขาธิการคนแรกและประเทศสมาชิกได้มอบเงินให้ประเทศละ 10,000 เหรียญสหรัฐ รวมเป็นเงิน 450,000 เหรียญสหรัฐ เพื่อเป็นงบประมาณแรกในการบริหารจัดการองค์การ นอกจากนี้ยังมีการพิจารณาก่อตั้งธนาคารอิสลามและศูนย์กลางวัฒนธรรมอิสลามด้วย

การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ครั้งที่สาม ถูกกำหนดให้จัดขึ้นที่กรุงคาบูล ประเทศอัฟกานิสถาน แต่เนื่องจากกษัตริย์ซอฮิร ชาห์ (Zahir Shah) ไม่ได้แสดงออกถึงความสนใจต่อ OIC กรุงคาบูล จึงไม่มีโอกาสจัดประชุม อย่างไรก็ตาม การประชุมครั้งที่สามได้จัดขึ้นที่นครญิดดะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบียเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 1972

สาระสำคัญจากการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศครั้งที่ 3 ก็คือการจัดตั้งองค์การอย่างเป็นทางการ รวมทั้งธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม (Islamic Development Bank) หน่วยงานด้านการข่าวของอิสลาม และศูนย์วัฒนธรรมอิสลาม ที่ประชุมมอบหมายให้นครญิดดะฮ์เป็นที่ตั้งของสำนักงานเลขาธิการขององค์การใหม่ ซึ่งมีชื่ออย่างเป็นทางการใน 3 ภาษา คือ "Organization of the Islamic Conference" ในภาษาอังกฤษ "Organisation de la Conférence Islamique" ในภาษาฝรั่งเศสและมุนัซซามะฮ์ อัล-มุญตะมาร์ อัลอิสลาม "Munazzamah al-Mu tamar al-Islami" ในภาษาอาหรับ

ประวัติศาสตร์การเมือง : การประชุมอิสลาม

สำหรับองค์การการประชุมอิสลาม ปรากฏการณ์ที่ถือได้ว่าเป็นความสำเร็จสูงสุดขององค์การคือการประชุมอิสลาม ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. การประชุมสุดยอด (Islamic Summits) ประกอบด้วย บรรดา กษัตริย์และผู้นำประเทศอิสลาม
2. การประชุมอิสลามของรัฐมนตรีต่างประเทศ (ICFMs)
3. การประชุมอื่นๆ ในระดับรัฐมนตรีหรือผู้ชำนาญการ รวมทั้งการประชุมรัฐมนตรีข้อมูลข่าวสาร (information ministers) และรัฐมนตรีคลัง เป็นต้น

การประชุมอิสลามระดับรัฐมนตรีต่างประเทศ เป็นการประชุมที่มีมาก่อนการประชุมสุดยอด ในทางพฤตินัยการประชุมอิสลามระดับรัฐมนตรีต่างประเทศนั้นรับผิดชอบต่อการตัดสินใจนโยบายต่างๆ ขององค์การ ด้วยเหตุผล 4 ประการคือ

1. การประชุมสุดยอดอิสลาม (Islamic Summits) เป็นการประชุมที่จัดขึ้นทุก 3 ปี ซึ่งระยะห่างของการประชุมแต่ละครั้งค่อนข้างยาวนาน
2. การประชุมอิสลาม ในระดับรัฐมนตรีต่างประเทศสามารถจัดประชุมในวาระพิเศษ (สมัยวิสามัญ) เมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือต้องการปรึกษาหารืออย่างเร่งด่วน ในขณะที่การประชุมสุดยอดไม่สามารถจัดการประชุมเช่นนี้ได้

3. การประชุมอิสลามในระดับรัฐมนตรีต่างประเทศจะประกอบไปด้วยผู้เข้าร่วมประชุมหรือตัวแทนในระดับสูงที่มีความเหมาะสมและเป็นบุคคลที่มีความกระตือรือร้นในการประชุม
4. การประชุมสุดยอดมีระยะเวลาในการประชุมร่วมกันโดยปกติ 3 วัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการกล่าวคำปราศรัยและคำแถลงการณ์ต่อที่ประชุม ขณะที่การประชุมอิสลามในระดับรัฐมนตรีต่างประเทศมีระยะเวลาในการร่วมประชุมถึง 5 วัน โดย 2-3 วันหลังจากปรึกษาหารือแบบครบองค์ประชุม ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถใช้เวลาที่เหลือพูดคุยถึงวาระอื่นๆ ได้อีก

2. บทบาทของ OIC ในด้านต่าง ๆ

2.1 OIC กับตะวันออกกลาง

OIC กับ อิรัก

ผลอันเลวร้ายในสถานการณ์ความมั่นคงที่มีให้เห็นในอิรักมีผลต่อการขยายตัวของ การสังหารโดยตั้งใจ ความขัดแย้งในเรื่องสำนักคิดทางศาสนาทำให้เอกภาพของอิรัก เป็นอันตราย⁵³ และถูกความต้อการทำให้ประเทศล่อแหลมต่อการเกิดสงครามกลางเมือง ทั้งในเหตุผลแห่ง การขยายตัวของสงครามและช่องว่างทางการเมืองอันเนื่องมาจากความล่าช้าในการจัดตั้งรัฐบาล เอกภาพแห่งชาติที่จะเป็นตัวแทนทางการเมืองของทุกฝ่ายโดยไม่ยกเว้น ในเรื่องนี้ OIC ได้เรียกร้องให้ผู้นำและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบอย่างเต็มที่ต่อพระผู้เป็นเจ้าของพวกเขา ต่อ ประวัติศาสตร์ ต่อประเทศ ต่อประชาชนและต้องใช้ความพยายามในการสร้างกระบวนการใน การก่อตั้งรัฐบาลเอกภาพแห่งชาติ เพื่อให้มีความสามารถและมีประสิทธิภาพในการทำให้ ประเทศและประชาชนอิรักหลีกเลี่ยงไปจากโศกนาฏกรรมรายวัน ก่อให้เกิดความโศกเศร้าต่อ จิตใจของพี่น้องในศาสนาและชุมชนและต่อมนุษย เหตุการณ์ล่อแหลม ในอิรักส่งผลที่เป็น อันตรายออกมาให้เห็นและไม่สามารถมองข้ามไปได้ ทั้งนี้ประเทศที่เป็นเพื่อนบ้านของอิรัก และประชาชนผู้รักความสงบทั่วโลกถือเป็นหน้าที่ที่จะให้ความช่วยเหลือ ปลอดภัยและใช้ หนทางที่ดีที่สุดที่จะนำเอาฝ่ายต่างๆ ที่มีความแตกต่างให้เข้ามาใกล้ชิดกันเพื่อเตรียมการให้มี การสร้างรัฐบาลเอกภาพแห่งชาติให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ นอกจากนี้ OIC ยังได้ประณาม การโจมตีสถานที่สำคัญทางศาสนาที่มีชื่อว่าอิมาม อะลี อัล-ฮาดิในเมืองซามัรเราะฮ์ (Samarra) ในอิรักว่าเป็นการโจมตีที่เป็นอาชญากรรมหยาบช้า OIC ได้เรียกร้องการวางระเบิดศาสนสถาน ดังกล่าวว่าเป็นอาชญากรรมที่ป่าเถื่อนซึ่งมิได้มาจากแรงบันดาลใจใดๆ นอกไปจากความน่ารัง

⁵³ สำหรับชาวอิรักแล้ว หากพวกเขาต้องการความมั่นคงปลอดภัย พวกเขาไม่เพียงแต่จะต้องตัดข้ามเรื่องของ นิกายและชาติพันธุ์เท่านั้น แต่จะต้องตัดผ่านความไม่ลงรอยกันเกี่ยวกับรัฐของอิรักด้วย เช่นอิรักควรจะเป็น รัฐแบบทางโลกหรือทางศาสนาโดยการรวมศูนย์หรือเป็นระบอบสหพันธ์เป็นพันธมิตรกับอิหร่านหรือยึด เหนี่ยวอยู่กับการมีความสัมพันธ์กับตะวันตก ดูรายละเอียดของเรื่องนี้ใน จรัญ มะลูลีม, เลือดทั้งในอิรัก เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 22 ฉบับที่ 12 (กรุงเทพ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) , หน้า 15.

มันเป็นการโจมตีที่กระทำขึ้นต่อสถานศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนาของอิสลาม ผู้กระทำการมิได้มีสิ่งใดที่เป็นความศักดิ์สิทธิ์ในชีวิตของพวกเขา พวกเขามีได้มีสติสำนึกถึงความเคารพใดๆ เหลืออยู่ในศรัทธาหรือความเป็นมนุษย์ อาชญากรที่กระทำการอย่างน่ารังเกียจเช่นนี้ ได้แต่แสดงให้เห็นความแปรปรวนและความผิดที่มาจากการทำตามใจตนเองของผู้ก่อเหตุ ผู้ซึ่งการกระทำของเขาเป็นการแสดงความโกรธแค้นต่อสถานศักดิ์สิทธิ์ของมุสลิมอย่างมีขอบเขต

ในการประชุมวาระพิเศษครั้งที่ 3 ซึ่งมีขึ้นในนครศักดิ์สิทธิ์ของนครมักกะฮ์ OIC ได้เรียกร้องให้ชาวมุสลิมทั้งมวลปฏิเสธการยึดติดสำนักคิดทางศาสนาโดยถือว่าสำนักคิดทั้งหมดมีความศักดิ์สิทธิ์เท่าเทียมกัน เป็นคำสอนที่นำมาใช้ได้และถูกต้องเพราะมาจากการตีความของอิสลาม OIC ได้เตือนว่าการยึดติดสำนักคิดทางศาสนาต่างกล่าวจะก่อให้เกิดกับดักอันเลวร้ายที่จะปลุกฝังการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายและการลวงล่อทางสำนักคิด ซึ่งจะระเบิดออกมาเป็นความรุนแรงของสงครามกลางเมือง ดังนั้นจึงเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับประชาชนอิรักที่จะทำลายแผนการนี้เสียด้วยการอยู่อย่างสงบและแสดงความอดทนสูงสุด ด้วยเหตุผลแห่งความพยายามของพวกเขา ก็จะเป็นช่องทางไปสู่การชี้ตัวอาชญากรผู้ก่อความชั่วร้ายขึ้นมาเพื่อที่ว่าพวกเขาจะถูกนำขึ้นสู่กระบวนการยุติธรรมและลงโทษต่ออาชญากรรมซึ่งต่อต้านมนุษย์ของพวกเขา

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ OIC ให้ความสนใจได้แก่การยึดครองอิรัก OIC เข้าใจดีว่าเหตุการณ์ในอิรักยังไม่มีความมั่นคง สมาชิกของรัฐ OIC ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งในการที่สหรัฐอเมริกาโจมตีอิรักและ OIC ก็โจมตีนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่มีต่ออิรัก สำหรับ OIC แล้วจะเป็นเรื่องดีกว่าที่จะให้สหประชาชาติเข้าไปดูแลอิรักมากกว่าที่จะให้สหรัฐอเมริกาเข้าไปดูแลแต่ฝ่ายเดียว นอกจากนี้ OIC ยังพยายามที่จะสนับสนุนประชาชนชาวอิรักให้ยุติความรุนแรงและต่อสู้เพื่ออนาคตที่แจ่มใสกว่า พวกเขาคิดว่า OIC จำเป็นต้องพัฒนายุทธศาสตร์ในอนาคตเพื่อป้องกันมิให้มีการรุกรานในแบบเดียวกันขึ้นมามาก

OIC กับนิวเคลียร์ของอิหร่าน

เหตุการณ์ที่ดูเหมือนได้กลายเป็นประเด็นร้อนอย่างยิ่งของการเมืองโลกขณะนี้นั้นเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ต้นเดือนมกราคม ปี ค.ศ. 2006 เมื่อโฆษกรัฐบาลอิหร่าน นายกุลาม ฮุสเซน อาลัม ออกมาแถลงผ่านสื่อมวลชนในวันที่ 9 มกราคม ปี ค.ศ. 2006 ว่า ทางกรอิหร่านจะเริ่มต้นเดินหน้าโครงการวิจัยด้านนิวเคลียร์อีกครั้ง ภายหลังจากยุติการวิจัยมานาน 2 ปีครึ่ง โดยการกระทำครั้งนี้ไม่ถือเป็นการละเมิดข้อบังคับของทบวงพลังงานปรมาณูสากล (IAEA) เนื่องจากเมื่อครั้งที่อิหร่านระงับโครงการนิวเคลียร์ในเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. 2003 นั้นเป็นการตัดสินใจยกเลิกด้วยความสมัครใจ และว่าในการเริ่มต้นวิจัยใหม่นี้ จะเปิดให้เจ้าหน้าที่ของ IAEA เข้ามาดูแลด้วย ทั้งนี้รัฐบาลอิหร่านพยายามเดินหน้าโครงการนิวเคลียร์ให้ถึงระดับที่พัฒนาวิธีการเพิ่มความเข้มข้นของธาตุยูเรเนียม เพื่อนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงโรงงานไฟฟ้านิวเคลียร์ (อ้างจากสำนักข่าว IRNA) ท่าทีของอิหร่านที่แสดงออกมาในครั้งนี้ มีขึ้นหลังจากการ

เจรจาระหว่างรัสเซียกับอิหร่าน เกี่ยวกับแผนยุติบทบาทในการเพิ่มความเข้มข้นของยูเรเนียม ไม่บรรลุผลโดยรัสเซียได้เสนอให้อิหร่านทำการเพิ่มความเข้มข้นยูเรเนียมในรัสเซียแทน เพื่อลด ความวิตกกังวลของชาติตะวันตกที่เกรงว่าเทคโนโลยีนี้อาจเปิดทางให้อิหร่านสามารถผลิตระเบิด นิวเคลียร์ได้⁶⁴

ผู้นำ OIC ทั้งห้าสิบเจ็ดประเทศกล่าวว่า ท่าทีที่แสดงออกมาของตะวันตกต่ออิหร่านใน โครงการนิวเคลียร์นั้นควรแก้ไขโดยผ่านช่องทางทางการทูต เลขาธิการ OIC กล่าวว่าสิ่งที่เรียก กันว่า “ทวีมาตฐานของตะวันตก” นั้นน่าตำหนิ เพราะทำให้ชาวมุสลิมเกิดความโกรธเคืองอยู่ ในหลายประเด็น สหรัฐอเมริกากล่าวหาอิหร่านว่ากำลังมีโครงการทำอาวุธนิวเคลียร์และได้ให้ คณะมนตรีความมั่นคงหยุดยั้งกิจการการปรุ่งแต่งนิวเคลียร์ของอิหร่านเสีย และให้ความ ร่วมมือกับทบวง พลังงานปรมาณูสากล หรือ IAEA ในเรื่องนี้ OIC สนับสนุนสิทธิของรัฐบาล อิหร่านที่จะวิจัยในเรื่องนิวเคลียร์ นอกจากนี้ OIC ยังต่อต้านการใช้ทวีมาตฐานของ IAEA ใน กรุงเวียนนา ต่อกรณีของอิหร่าน และสนับสนุนวิธีการทางการทูตในกรณีนี้ OIC ต่อต้าน การใช้อำนาจและต่อต้านข้อกำหนดในการแข่งกันที่บางประเทศนำเอามาข่มขู่และนำเอาเรื่องนี้ เข้าสู่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ

OIC ต้องการสนับสนุนโครงการนิวเคลียร์ของรัฐบาลอิหร่าน อันเป็นสิทธิที่รัฐใดๆ ก็ ตามสามารถแสวงหาความสามารถทางนิวเคลียร์เพื่อการวิจัยและเพื่อการใช้ในทางสันติได้ บทบาทของ OIC นั้นมิได้มีแค่เพียงการสนับสนุนโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านเท่านั้น แต่ OIC ยังอ้างอีกว่าในภูมิภาคตะวันออกกลางควรจะเป็นเขตปลอดอาวุธทำลายล้าง (Weapons of mass destruction) หรือ WMD ทั้งนี้ประเทศในภูมิภาคไม่ควรมียาอาวุธนิวเคลียร์ บทบาทของ OIC แสดงให้เห็นเอกภาพของการรวมตัวกันเพื่อปกป้องอิหร่านจากแรงกดดันของตะวันตกใน การแข่งกันทางเศรษฐกิจและทางทหาร ในเรื่องของการพัฒนานิวเคลียร์ระหว่างอิหร่านและ อินเดีย นั้น ชาวมุสลิมได้ตั้งคำถามถึงทวีมาตฐานที่เห็นกันอยู่ คำประกาศและแถลงการณ์ ร่วมของ OIC เป็นการเพิ่มความเข้มแข็งให้กับรัฐบาลอิหร่านที่จะต่อต้านแรงกดดันจากชุมชน ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปที่มีต่อโครงการนิวเคลียร์ จากข้อคิดเห็นและสิ่งที่ OIC ได้เตือนให้เห็นในเรื่องทวีมาตฐานจะทำให้อิหร่านอยู่ในลักษณะ สมดุลในการเจรจา กับกลุ่มที่เข้มแข็งที่มีอยู่อย่างสหภาพยุโรป EU-3 (อังกฤษฝรั่งเศสและ เยอรมนี) และ IAEA และท้ายที่สุด OIC ได้พยายามที่จะสร้างสันติภาพอันมั่นคงขึ้นในภูมิภาค โดยผู้นำของประเทศมุสลิมได้ประกาศปฏิญญาร่วมกันที่กรุงชามะฮ์ ซึ่งอาจจะบังคับต่อ ประเทศใดๆ ในรัฐสมาชิก โดยปัจจุบันนี้มีประเทศมุสลิมสองประเทศได้ตกอยู่ภายใต้การยึด ครองของต่างชาติ ซึ่งในจำนวนนี้หนึ่งประเทศได้กลายเป็นเป้าหมายของสหรัฐอเมริกาใน

⁶⁴ อนุช อาภาภิรมและคณะ รายงานฉบับที่ 1 ประมวล วิเคราะห์ สังเคราะห์ สถานการณ์และแนวโน้มใน ตะวันออกกลาง (เมษายน , 2006) ตะวันออกกลางในบริบทโลก : จากจุดเดือดสู่ศูนย์กลางอำนาจ โลก? จัดทำโดยโครงการตะวันออกกลางศึกษา (MIDESP) สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการ วิจัย (สกว.) 24 พฤษภาคม 2006, หน้า 23.

ในการประชุมที่เมืองบุตรจาญา (Putrajaya) ประเทศมาเลเซียเมื่อวันที่ 16-17 ตุลาคม ปี ค.ศ. 2004 ผู้นำรัฐในฐานะผู้นำของมุสลิมอุมมะฮ์ได้ย้ำถึงความจำเป็นที่จะให้ อัล-กูดส์ อัช-ชาร์ฟ⁵⁸ และสถานศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายของอัล-กูดส์ อยู่ภายใต้อธิปไตยของชาวปาเลสไตน์ และได้ประณามความพยายามทั้งหลายของอิสราเอล ซึ่งใช้อำนาจแห่งการครอบครองที่จะทำให้อัล-กูดส์ อัช-ชาร์ฟ กลายเป็นของชาวยิวและเปลี่ยนลักษณะของชาวอาหรับให้เป็นอาชญากรรมสงคราม ตลอดจนการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งกระทำขึ้นโดยกองกำลังที่เข้ายึดครองชาวปาเลสไตน์⁵⁹

อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีการต่อต้านประเทศอิสราเอล แต่ก็ดูเหมือนว่าอิสราเอลจะمينเฉยต่อมาตรการของ OIC ทั้งนี้ก็เพราะสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นพันธมิตรของอิสราเอลในตะวันออกกลางได้ให้ความช่วยเหลือรายปีแก่อิสราเอลเป็นเงินราว 3 พันล้านเหรียญสหรัฐ และอิสราเอลก็มีกองกำลังทางทหารที่เข้มแข็ง ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจที่ความพยายามของ OIC ที่จะปลดปล่อยชาวปาเลสไตน์และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งจะมีผลอะไรขึ้นมาได้ แม้แต่ข้อติของสหประชาชาติและกฎหมายสิทธิมนุษยชนอิสราเอลก็จะละเมิดตลอดมา ทั้งนี้อิสราเอลทราบดีว่าสหรัฐฯ จะให้การหนุนหลังการกระทำของตน ตัวอย่างเช่นในคณะมนตรีความมั่นคง (Security Council) สหรัฐอเมริกาโดยทั่วไปจะไม่นำปัญหาความขัดแย้งอิสราเอล-ปาเลสไตน์เข้ามาอยู่ในวาระ เมื่อสมาชิกของคณะมนตรีนำเอาข้อติมากล่าวถึงและขานรับต่อวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นระยะๆ ในส่วนของสหรัฐอเมริกาก็จะใช้มติคัดค้านหรือการวีโต้ (Veto)⁶⁰ ดังนั้นบทบาทของ OIC ในการแก้ไขปัญหาอิสราเอล-ปาเลสไตน์ที่มีมาอย่างยาวนานจึงเป็นสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อะไรถ้าหากสหรัฐฯ ยังคงสนับสนุนอิสราเอลอย่างไร้เหตุผล

ในการเลือกตั้งทั่วไปของชาวปาเลสไตน์ขบวนการฮามาสชนะการเลือกตั้ง แต่ก็ถูกปฏิเสธจากสหรัฐอเมริกาและอิสราเอล พวกเขาถือว่าฮามาสเป็นกลุ่มก่อการร้าย ซึ่งต้องการจะทำลายอิสราเอล ในกรณีนี้ OIC ได้พยายามเชิญชวนขบวนการฮามาสเข้าสู่กระบวนการสันติภาพและยืนยันที่จะให้การช่วยเหลือทางการเงินแก่ชาวปาเลสไตน์ ในทรรศนะของอับดุลลอฮ์ อะห์มัด บาดาวี (Abdullah Ahmad Badawi) ผู้นำมาเลเซียชาวปาเลสไตน์ทุกคนมีแรงบันดาลใจต่อสันติภาพเนื่องจากพวกเขาต้องทนทุกข์ทรมานมาเป็นเวลานาน บาดาวีจึงเรียกร้องให้พวกเขาได้มีโอกาสมีชีวิตที่สงบสันติและเมื่อพวกเขามีสันติพวกเขาก็จะรู้ถึงการอยู่อย่างสันติกับผู้อื่นด้วยเช่นกัน⁶¹

⁵⁸ นครเยรูซาเล็ม

⁵⁹ Timeline : Organisation of the Islamic Conference 29 December 2004

(http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/middle_east/country_profiles/1564339.stm).

⁶⁰ Israel, Palestine and the Occupied Territories,

(<http://www.globalpolicy.org/security/issues/isrlindx.htm>)

⁶¹ OIC Must Extending Aid To Sanction-Gripped Palestine, Says Abdullah,

(<http://www.ssig.gov.my/Images/OIC%20Must%20Extending%20Aid%20To%20Sanction.doc>)

อย่างไรก็ตาม จนถึงเวลานี้ความขัดแย้งยังคงตกลงกันไม่ได้และดูเหมือนจะรุนแรงยิ่งขึ้นไปอีก บทบาทของ OIC ในการแก้ไขความขัดแย้งยังคงอยู่แค่ขอบๆ และไม่ชัดเจน เมื่อเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกาแล้ว ความขัดแย้งอิสราเอล-ปาเลสไตน์ก็เป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่า บทบาทของ OIC ยังมีความเด็ดขาดน้อยกว่าสหรัฐอเมริกาในตะวันออกกลาง

แม้ว่าชาวมุสลิมส่วนใหญ่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งนี้มาเป็นทศวรรษแล้ว พวกเขาก็ยังไม่ได้ตัดสินใจว่าจะทำงานเพื่อต่อต้านอิสราเอลหรือจะยอมรับอิสราเอล หรือแม้แต่การป้องปรามอิสราเอลก็มีอยู่นานๆ ครั้ง ความลังเลดังกล่าวก่อให้เกิดภาวะไม่มีความสงบ ไม่มีสงคราม (no-peace no-war) ซึ่งผู้ที่เปราะบางที่สุดก็คือชาวปาเลสไตน์ รัฐสมาชิกของ OIC มีความจำเป็นจะต้องนำเอากระบวนการที่เป็นเอกฉันท์เข้ามาเพื่อจัดการกับปัญหาอิสราเอล การไม่มีความสงบและไม่มีสงครามนี้ทำให้ความเจ็บปวดให้แก่มุสลิม

ปัญหาอิสราเอล ปาเลสไตน์ไม่เคยหายไปจากการให้ความสำคัญเป็นลำดับต้นๆ และ OIC จะให้การสนับสนุนการต่อสู้ของชาวปาเลสไตน์อยู่ตลอดเวลา OIC ไม่เพียงแต่จะประณามปฏิบัติการทางทหาร และเรียกร้องให้สหประชาชาติปกป้องประชาชนชาวปาเลสไตน์เท่านั้น แต่ยังให้การปฏิเสธต่อความพยายามใดๆ ก็ตามที่จะเชื่อมโยงการก่อการร้ายเข้ากับการต่อสู้ของประชาชนชาวปาเลสไตน์ในความพยายามที่จะสร้างรัฐเอกราชขึ้นมาโดยมีนครเยรูซาเล็มเป็นเมืองหลวง⁶²

ในกรณีของปาเลสไตน์และดินแดนยึดครองอาหรับ OIC ได้ยื่นกรณที่จะ

1. ใช้ความพยายามทั้งหมดเพื่อให้การยึดครองดินแดนปาเลสไตน์ซึ่งถูกครอบครองมาตั้งแต่ปี 1967 สิ้นสุดลงรวมทั้งนครเยรูซาเล็มตะวันออก เยาลันหรือโกลัน (Kolan)⁶³ ของซีเรียและการถอนตัวของอิสราเอลทั้งหมดออกจากดินแดนเลบานอนให้เป็นไปตามมติ 425 ของคณะมนตรีความมั่นคง และขยายการสนับสนุนเพื่อสิทธิของชาวปาเลสไตน์ในการกำหนดใจตนเองและการสถาปนารัฐอิสระของพวกเขา โดยมีอัล-กุศส์ อัช-ชาร์ฟอยู่ในฐานะเมืองหลวง
2. คงจุดยืนของความเป็นหนึ่งเดียวในมติที่ครอบคลุมของปัญหาปาเลสไตน์ซึ่งเป็นไปตามข้อมติของ OIC ข้อมติของ UN รวมทั้งข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงที่ 242, 338, 1515 และมติของสมัชชาใหญ่ สหประชาชาติที่ 194 มติของข้อเสนอเพื่อสันติของอาหรับ (Arab Peace Initiative) และแผนสันติภาพโรดแมป (Roadmap) ด้วยความร่วมมือและการปรึกษากับสหประชาชาติ และการอ้างสิทธิอื่นๆ อย่างเช่น การ

⁶² Maria Ressa, 2002. "Islamic states reject terrorism tag"

<http://edition.cnn.com/2002/WORLD/aslapcf/southeast/04/02/malaysia.terrorconf>

⁶³ รู้จักกันโดยทั่วไปว่าโกลันหรือที่ราบสูงโกลัน

ถอนตัวออกทั้งหมดในฐานะสิ่งที่ต้องทำก่อนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ปกติกับอิสราเอล และเพื่อให้ OIC มีบทบาทสำคัญในการสร้างสันติภาพ

3. ย้ำถึงความสำคัญที่เป็นแกนกลางแห่งภารกิจของอัล-กูดส์สำหรับมุสลิมอุมมะฮ์ ความจำเป็นที่จะให้สิทธิของชาวปาเลสไตน์ที่อาศัยอยู่ในเมือง รัศฆามรดกของเมือง รวมไปถึงอัตลักษณ์ของอาหรับและอิสลามในฐานะที่เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นปึกแผ่นและจุดที่มาพบกันของศาสนาที่มีพระเจ้าเช่น ย้ำถึงความศักดิ์สิทธิ์ของมัสญิดอัล-อักซอและสิ่งปลูกสร้างของอัล-อักซอด้วยการต่อต้านการละเมิดต่างๆ และความจำเป็นที่จะปกป้องสถานที่ต่างๆ ของอิสลามและคริสเตียน ต่อสู้กับการทำให้นครศักดิ์สิทธิ์เป็นของชาวยิว (Judaization) และสนับสนุนความพยายามของคณะกรรมการ อัล-กูดส์ ภายใต้การเป็นประธานของกษัตริย์โมฮัมเหม็ดที่ 6 (His Majesty King Mohamed VI) สนับสนุนกองทุนบัยต์มาล อัล-กูดส์ (Baymal Al-Quds) และอัล-อักซอ สนับสนุนความมุ่งมั่นของประชากรอัล-กูดส์และสถาบันต่างๆ และสร้างมหาวิทยาลัยอัล-อักซอในอัล-กูดส์ อัช-ซารีฟ
4. ขยายการสนับสนุนอย่างเต็มที่ต่อองค์การปาเลสไตน์ (Palestinian Authority) ในความพยายามที่จะไกล่เกลี่ยเพื่อสิทธิของชาวปาเลสไตน์ที่แบ่งแยกมิได้และขยายความช่วยเหลือที่จำเป็นเพื่อยืนยันถึงการควบคุมดินแดนปาเลสไตน์ทั้งหมด การข้ามเขตระหว่างประเทศ การเปิดสนามบินและท่าเรือของเมืองกาซาอีกครั้งและเชื่อมต่อเมืองกาซากับเวสต์แบงก์เพื่อยืนยันถึงการเคลื่อนไหวอย่างอิสระของชาวปาเลสไตน์
5. ทำงานร่วมกันกับชุมชนระหว่างประเทศเพื่อบังคับให้อิสราเอลรื้อถอนที่อยู่อาศัยของพวกเขาในดินแดนยึดครองปาเลสไตน์และการเข้าครอบครองที่ราบสูงญะลันของซีเรีย ขจัดการแย่งชิงแห่งของเผ่าพันธุ์ที่สร้างขึ้นในดินแดนปาเลสไตน์ ทั้งภายในและรอบๆ นครแห่งอัล-กูดส์ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของสหประชาชาติและศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ)

OIC กับสหรัฐอเมริกาในตะวันออกกลาง

หนึ่งในหลักการของ OIC คือ "รักษาความมีอธิปไตย, เอกราชและบูรณภาพแห่งดินแดนของแต่ละรัฐ" ดังนั้นในปี ค.ศ.1990 เมื่ออิรักรุกรานคูเวตรัฐสมาชิกของ OIC ก็ต่อต้านประธานาธิบดี ซัดดัม ฮุสเซน และเข้าร่วมกับกองกำลังผสมสหประชาชาติเพื่อบังคับให้กองกำลังของอิรักออกมาจากคูเวต

อย่างไรก็ตามเมื่อเวลาผ่านไปสิบปี สหรัฐอเมริกาก็เข้ามารุกรานอิรักเมื่อเดือนมีนาคม ปี ค.ศ. 2003 การรุกรานของสหรัฐอเมริกาต่ออิรักได้รับการปฏิเสธจากรัฐสมาชิกของ OIC ทั้งนี้รัฐสมาชิกของ OIC จะไม่เข้าร่วมในการรุกรานชาวอาหรับและชาติมุสลิม

แถลงการณ์ที่ออกโดยรัฐสมาชิก OIC 57 ประเทศ เรียกร้องให้ประเทศมุสลิม “หลีกเลี่ยงการใช้ปฏิบัติการทางทหารใดๆ ที่มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่ความไม่มั่นคงและบูรณภาพแห่งดินแดนของอิรักหรือชาวมุสลิมคนใดๆ”⁶⁴

อย่างไรก็ตามหลักจากกองทหารของสหรัฐอเมริกาบุกอิรักในปี ค.ศ. 2003 และกองกำลังจากนานาชาติของสหประชาชาติเข้าไปวางกำลังอยู่ในภูมิภาคนั้น รัฐสมาชิก OIC ก็สนับสนุนรัฐสมาชิกให้ส่งกำลังทหารเข้าไปในอิรักเพื่อช่วยทำให้อิรักมีความมั่นคง ในขณะที่อับดุลลอฮ์ อะห์มัด บาดาวี นายกรัฐมนตรีของมาเลเซียและประธาน OIC คนปัจจุบันได้ยืนยันกรณที่จะสนับสนุนความคิดดังกล่าวดังที่เขาได้พูดว่าธรรมชาติของเราก็คือ เราต้องการสนับสนุนประเทศต่างๆ ที่จะทำเช่นนั้นได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่อยู่รอบๆ ซ้ำซึ่งอยู่ไม่ไกลจากอิรักมากนัก จากสิ่งที่ปรากฏให้เห็น บางทีมันอาจจะเป็นเรื่องที่ดีกว่า (ที่จะส่งกองกำลังทางทหารไปอิรัก มาเลเซียจะไม่ส่งทหารไปอิรักในเวลานี้ แต่ก็ไม่ได้กีดกันผู้อื่นให้ทำเช่นนั้น⁶⁵

สำหรับบทบาทของ OIC ในปัจจุบันในสงครามอิรักครั้งที่สองนั้น แม้ว่านโยบายต่างๆ จะเป็นการทำตามกฎบัตรของ OIC แต่ OIC ก็ไม่มีปฏิบัติการใดๆ และยังคงดูเหมือนว่าขาดเอกภาพอยู่ ตัวอย่างเช่นเมื่อระบอบของซัดดัมถูกโค่นลงก็มีความคิดเห็นแตกต่างกันในรัฐสมาชิกว่าจะส่งกองกำลังรักษาสันติภาพไปยังอิรักดีหรือไม่ ตุรกีสนับสนุนให้ส่งกองกำลังรักษาสันติภาพไปยังอิรักเคียงคู่ไปกับกองกำลังของสหรัฐอเมริกา แต่รัฐสมาชิกส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยเลยที่จะส่งกองกำลังรักษาสันติภาพไปที่นั่นโดยปราศจากการมอบอำนาจของสหประชาชาติ⁶⁶ สิ่งนี้ทำให้ OIC ขาดมาตรการที่มีผลในการแข่งขันท่อสหรัฐอเมริกา บทบาทของ OIC จึงไม่ต่างไปจากองค์การที่มีได้เป็นมุสลิมในการช่วยเหลือรัฐมุสลิมและสมาชิกในรัฐมุสลิมแต่อย่างใด

ดูเหมือนว่า OIC มีความกระอักกระอ่วนใจที่จะใช้มาตรการที่เข้มแข็งต่อความขัดแย้งอิสราเอล-ปาเลสไตน์และต่อสหรัฐอเมริกาเพราะจะมีผลในทางลบตามมาในภายหลัง นอกจากนี้ยังมีปัญหาความขัดแย้งอยู่ในหมู่สมาชิกของ OIC รวมทั้งความยากลำบากทางเศรษฐกิจและสงครามกลางเมืองที่ยังดำเนินอยู่ต่อไปในบางประเทศและ OIC ก็ได้สร้างกองกำลังของตนเองขึ้นมา ปัญหานี้นำไปสู่คำถามที่ว่า OIC จะพัฒนาขึ้นมาในอนาคตได้อย่างไร

2.2 OIC กับการก่อการร้าย

OIC พยายามที่จะแก้ไขประเด็นปัญหาการก่อการร้ายดังต่อไปนี้ ประการแรก OIC มุ่งมั่นที่จะต่อสู้กับการก่อการร้าย และขานรับต่อพัฒนาการต่างๆ ในด้านที่มีผลต่อชาวมุสลิม

⁶⁴ OIC “Totally Rejects” U.S War On Iraq, Last Update : Apr.16,2006

(http://www.islamonline.net/english/News/2003-03/05/article_13.shtml)

⁶⁵ OIC chief urges Muslim role in Iraq, 05 June, 2004

(<http://english.aljazeera.net/NR/exeres/FE850BF5-6A44-476D-80A1-622E6AA4A9E9.htm>)

⁶⁶ Angry Islamic States Tell US to Get Out of Iraq, October 13,2003.

<http://www.commondreams.org/headlines03/1013-03.htm>.

หลังจากการโจมตีเมื่อวันที่ 11 เดือนกันยายน (9/11) ปี ค.ศ. 2001 ประการที่สอง OIC ได้เรียกร้องให้ใช้มาตรการ ในการต่อสู้กับการก่อการร้ายระหว่างประเทศที่มีมาช้านาน รวมทั้งประมวลข้อปฏิบัติ (Code of Conduct) ในการต่อสู้กับการก่อการร้ายระหว่างประเทศ ในการประชุมของ OIC เพื่อต่อต้านการก่อการร้ายสากลนั้น OIC ได้กล่าวถึงคำนิยามของการก่อการร้าย การประกาศสมัยประชุมพิเศษของรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC ครั้งที่ 9 รวมทั้งมติที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ OIC ยังได้ยืนยันอีกครั้งถึงความมุ่งมั่นต่อหลักการและคำสอนที่ถูกต้องของอิสลามที่ว่าด้วยการรุกราน คำนิยามของสันติภาพและความเคารพ อย่างเช่นข้อห้ามในการสังหารผู้บริสุทธิ์และปฏิเสธความพยามใดๆ ก็ตามที่จะนำเอาอิสลามและมุสลิมไปเกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย⁶⁷ เพราะการก่อการร้ายไม่มีส่วนอยู่กับศาสนา อารยธรรมหรือเชื้อชาติใดๆ รวมทั้งย้ำว่าปฏิบัติการป้องกันเพื่อต่อสู้กับการก่อการร้ายต้องไม่นำไปสู่เรื่องราวของชาติพันธุ์หรือศาสนาใดๆหรือทำให้ชุมชนใดตกเป็นเป้า OIC ได้ย้ำถึงความสำคัญของการกล่าวถึงสาเหตุเบื้องต้นของการก่อการร้ายโดยได้เรียกร้องให้เห็นว่าสงครามต่อต้านการก่อการร้ายจะไม่ได้ประสบความสำเร็จถ้าหากปล่อยให้มียุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่การทำให้การก่อการร้ายเฟื่องฟู ซึ่งรวมทั้งการยึดครองของต่างชาติ การครอบครองอย่างอยุติธรรมและการกีดกัน OIC มุ่งมั่นที่จะทำตามหลักการที่มีอยู่ในกฎบัตรของสหประชาชาติ รวมทั้งหลักการของการไม่แทรกแซงกิจการภายใน ให้การเคารพต่ออธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนตลอดจนกฎหมายระหว่างประเทศ อนุสัญญาและเครื่องมือที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ OIC ยังยืนยันถึงความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติการในระดับระหว่างประเทศและโดยความร่วมมือกับนานาชาติในการต่อสู้กับการก่อการร้ายอีกด้วย

ที่ผ่านมา OIC ได้ใช้ความพยายามอย่างมากในการแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายเช่น OIC ได้ส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยในภูมิภาคต่างๆ รวมทั้งจัดการคุกคามของการก่อการร้ายในดินแดนต่างๆ ที่มีความขัดแย้งกันอย่างเช่นความขัดแย้งปาเลสไตน์-อิสราเอล สถานการณ์ในอิรักและอัฟกานิสถาน

⁶⁷ โดยทั่วไปศาสนาอิสลามและชาวมุสลิมจะถูกพูดถึงในฐานะผู้ก่อการร้าย กบฏ หัวรุนแรงและบ่อยครั้งคำนิยมอิสลาม วัฒนธรรม และอารยธรรมถูกอธิบายว่าเป็นปฏิกริยา การโจมตีนี้มุ่งที่จะลดคำวัฒนธรรมอิสลามลงด้วยการสร้างภาพวัฒนธรรมอาหรับอิสลามว่าไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้กับค่านิยมของตะวันตกหรือของยุโรปซึ่งอ้างโดยผู้สนับสนุนของพวกเขว่าเป็นสากล บ่อยครั้งประเด็นต่างๆ ในเรื่องประชาธิปไตย เสรีภาพ สิทธิมนุษยชน และสถานะของสตรีจะถูกจัดประเภทอย่างผิดๆ และไม่ตรงต่อความเป็นจริง ซึ่งแปลกแยกไปจากอิสลามและตรงข้ามกับจิตวิญญาณและหลักการของอิสลาม สำหรับรายละเอียดในเรื่องนี้ดู Ismail Ibrahim, *The Image of Islam : An Insight Jurnal IKIM* Vol.4 No.1 January/June 1996, p.67.

ชัยค์ (Sheikh) อัซฮัร⁶⁸ มุฮัมมัด ชัยยิด ฆอนฆอวียี กล่าวยืนยันแก่นักวิจัยจากประเทศไทยว่า “ศาสนาอิสลามปฏิเสธความรุนแรงและการก่อการร้ายในทุกรูปแบบ อิสลามเรียกร้องไปสู่การให้อภัยและการประนีประนอม การให้ความร่วมมือช่วยเหลือ การทำความรู้จักเชื่อมสัมพันธ์ต่อกันและความยุติธรรม อิสลามจะอยู่เคียงข้างผู้ถูกละเมิดจนกว่าผู้ถูกละเมิดจะได้รับความเป็นธรรม”⁶⁹

มุฮัมมัด ชัยยิด ฆอนฆอวียีย้ำว่า “มหาวิทยาลัยอัล-อัซฮัร จะคงบทบาทที่สำคัญและจะเข้าร่วมในทุกๆ การประชุม เพื่อจะแสดงให้เห็นข้อเท็จจริง และรูปแบบที่ถูกต้องชัดเจนของอิสลาม และเน้นจุดยืนที่มั่นคงของอัล-อัซฮัรด้วยการปฏิเสธที่จะใช้ความรุนแรงและการก่อการร้ายในโลกนี้ และในข้อเท็จจริงแล้วการพบปะช่วยเหลือกัน และการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีที่ดีต่อกัน จะไม่นำมาซึ่งความขัดแย้งอย่างที่มีบางคนเคยกล่าวไว้”⁷⁰

OIC กับสหรัฐอเมริกาในการต่อต้านการก่อการร้าย

ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและ OIC นั้นมีจุดยืนร่วมกันในประเด็นปัญหาการก่อการร้าย ในบทสรุปการประชุมสุดยอดของ OIC ในนครมักกะฮ์เมื่อวันที่ 7 และ 8 เดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 2005 นั้นสหรัฐอเมริกาได้เห็นพ้องอย่างมากในคำประกาศของ OIC โดยเฉพาะอย่างยิ่งแถลงการณ์ประณามการก่อการร้ายและประณามผู้นิยมวิธีการรุนแรงสมาชิกประเทศต่างๆ ของ OIC ไม่เพียงแต่ตัดสินใจจะเผชิญหน้ากับการก่อการร้ายและพวกหัวรุนแรงเท่านั้น แต่ยังจะสนับสนุนการส่งกองกำลังรักษาความสงบเข้าไปในอิรักอีกด้วย ทั้งๆ ที่รัฐมนตรีช่วยต่างประเทศของอิรักได้ปฏิเสธอย่างชัดเจนว่ามีให้มีการส่งกองกำลังใดๆ เข้าไปในอิรัก นอกจากนี้ในการประชุมสุดยอดรัฐมนตรีต่างประเทศของอิรัก นายฮอชยาร์ เซบิรี (Hoshyar Zuberi) ก็หลีกเลี่ยงที่จะทำให้อิรักขยายตัวออกไป สัญญานการสนับสนุนในการเข้าไปมีบทบาทในอิรักของ OIC เริ่มเด่นชัดขึ้นหลังจากมีการพบปะกันของรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC ในกรุงอิสตันบูลระหว่างวันที่ 16-17 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005 ในการประชุมครั้งนี้นายโคฟี อันนัน (Kofi Annan) ได้เรียกร้องให้รัฐสมาชิกของ OIC เข้าไปมีส่วนต่อสันติภาพและความมั่นคงของอิรัก ต่อมาสมาชิกของ OIC จากสามรัฐคือตูนิเซีย โมร็อกโก และปากีสถานได้ประกาศถึงความพร้อมที่จะส่งกองกำลังรักษาความสงบเข้าไปในอิรัก เชื่อกันว่าประเทศอื่นๆ ที่เป็นสมาชิกของ OIC จะส่งกองกำลังของตนตามหลังไป หากว่าสหประชาชาติยอมรับผลที่จะเกิดขึ้นตามมาของพวกเขา แทนที่จะละเลยพวกเขา⁷¹

⁶⁸ ประธานบริหารสูงสุดของมหาวิทยาลัย อัล-อัซฮัรและผู้นำศาสนาสูงสุดของอียิปต์ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชาวมุสลิมจาก 105 ประเทศเข้ามาศึกษา และเป็นมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุดในโลกมุสลิม

⁶⁹ *Al-Ahram*, Tuesday 13 December, 2005 หน้า 14.

⁷⁰ *เศาตุลอัซฮัร* (หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอาหรับ) Friday 14 December, 2005 , p.1

⁷¹ www.whitehouse.gov/news/releases/2005/12/20051212.htm.

ในเรื่องการก่อการร้ายนั้นแม้จะมีคำนิยามต่างๆ อยู่มากมาย ชุมชนนานาชาติก็ยังคงตกลงไม่ได้ถึงนิยามที่ครอบคลุมและเป็นสากลของคำว่าก่อการร้ายที่ยอมรับกันได้ ในบางครั้งการค้นหาคำนิยามของคำว่าก่อการร้ายที่ครอบคลุมก็เป็นมายาภาพ ในขณะที่ไม่มีใครสงสัยเลยว่าทุกการกระทำของการก่อการร้ายไม่ว่าจะกระทำโดยบุคคล กลุ่ม หรืออำนาจหน้าที่ของรัฐ ล้วนเป็นสิ่งที่ได้รับการประณามทั้งสิ้น ด้วยการต่อสู้เพื่ออิสรภาพที่เข้มข้นในหลายๆ ส่วนของโลกผสมผสานกับการเปลี่ยนแปลงที่ดำเนินต่อไป ทำให้ปัญหาการนิยามคำว่าก่อการร้ายยิ่งสลับซับซ้อนมากขึ้น ไม่มีคำนิยามใดที่ได้รับการยอมรับ ยกเว้นผู้นิยามเองจะพอใจ

อย่างไรก็ตาม คำว่าการก่อการร้ายที่ดูเหมือนจะนำความพอใจมาให้ทุกฝ่ายน่าจะหมายถึง การกระทำที่เป็นความรุนแรงต่อพลเรือน และการกระทำที่มากเกินไปจากผู้มีอำนาจหน้าที่ของรัฐ ที่เรียกกันว่าการก่อการร้ายโดยรัฐ⁷²

องค์การการประชุมอิสลาม (OIC) มีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการต่อสู้กับการก่อการร้าย OIC มีบทบาทสำคัญในการนำเอายุทธศาสตร์การต่อสู้กับการก่อการร้ายมาใช้ได้อย่างได้ผล ทั้งนี้ก็เป็นเพราะว่าสมาชิกของ OIC เองก็ได้รับความทุกข์ยากอันเนื่องมาจากการก่อการร้ายเช่นกัน หลายประเทศมองดูโลกอิสลามว่าเป็นโลกแห่งการก่อการร้าย ซึ่งเป็นการมองแบบมีอคติ ทั้งนี้ OIC ได้พยายามชี้ชวนให้ชุมชนระหว่างประเทศเข้าใจว่าอิสลามกับการก่อการร้ายมิได้เป็นอย่างเดียวกันและไม่เคยเป็นมาก่อนและจะไม่เป็นเช่นนั้นด้วย⁷³

OIC ได้เน้นถึงประเด็นในการต่อสู้กับการก่อการร้ายไว้ดังนี้

1. เน้นในการประณามการก่อการร้ายในทุกรูปแบบและปฏิเสธข้ออ้างใดๆ หรือการหาเหตุผลใดๆ เพื่อการก่อการร้าย พิจารณาถึงการก่อการร้ายว่าเป็นปรากฏการณ์ทางโลก ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาเผ่าพันธุ์ สีผิว หรือประเทศใดๆ และแยกมันออกไปจากเรื่องการต่อต้านอันชอบธรรมจากการครอบครองของต่างชาติ โดยไม่อนุญาตให้มีการสังหารพลเมืองที่บริสุทธิ์
2. แนะนำการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพ ครอบคลุมไปถึงกฎหมายของชาติและการนิติบัญญัติเพื่อที่จะทำให้ปฏิบัติการของการก่อการร้ายเป็นอาชญากรรมทั้งผู้สนับสนุนทั้งในทางการเงิน หรือการปลุกปั่นให้มีการก่อการร้าย
3. ในการประชุมของ OIC OIC ได้ยืนยันถึงความมุ่งมั่นในการต่อสู้กับการก่อการร้ายร่วมมืออย่างแข็งขันในการใช้ความพยายามเพื่อตอบโต้การก่อการร้ายและความพยายามที่จะนำเอาข้อเสนอของการประชุมนานาชาติเรื่องการต่อสู้กับการก่อการร้าย ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงริยาฎ (Riyadh) ในเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 2005 มาใช้ รวมทั้งการตั้ง

⁷² จรัญ มะลูลีม บางนิยามของการก่อการร้าย มติชนสุดสัปดาห์ กุมภาพันธ์ , 2546 หน้า 31.

⁷³ <http://www.un.org/News/Press/docs/2001/sgsm7989.doc.htm>.

ศูนย์กลางเพื่อการต่อสู้กับการก่อการร้ายระหว่างประเทศขึ้น รวมทั้งขอแนะนำจากการประชุมพิเศษของรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC ในเรื่องการก่อการร้ายซึ่งจัดขึ้นในกรุงกัวลาลัมเปอร์ในเดือนเมษายน ปี ค.ศ. 2002

4. สนับสนุนความพยายามในการพัฒนาประมวลพฤติกรรมในการต่อสู้กับการก่อการร้าย และเพื่อที่จะจัดการประชุมระหว่างประเทศหรือประชุมสมัชชาพิเศษของสมาชิกสหประชาชาติเพื่อนำถึงความเห็นร่วมกันระหว่างประเทศในการสร้างยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมเพื่อต่อสู้กับปรากฏการณ์ที่เป็นอันตรายนี้

การต่อสู้กับโรคเกลียดกลัวอิสลาม⁷⁴ ในการต่อสู้กับเรื่องนี้ OIC ได้เน้นย้ำดังนี้

1. ยืนกรานความรับผิดชอบของชุมชนระหว่างประเทศ รวมทั้งรัฐบาลทุกๆ รัฐบาลยืนยันถึงการเคารพต่อทุกๆ ศาสนาและต่อสู้กับการใส่ร้ายป้ายสีของพวกเขา
2. ยืนกรานถึงความจำเป็นที่จะต้องเผชิญกับโรคเกลียดกลัวอิสลามด้วยการก่อตั้งฝ่ายสังเกตการณ์ในสำนักเลขานุการของ OIC เพื่อตรวจตราทุกๆ รูปแบบของโรคกลัวอิสลาม ด้วยการออกรายงานประจำปีและยืนกรานถึงความร่วมมือกับรัฐบาลและองค์กรที่ไม่ได้สังกัดรัฐบาล (NGOs) เพื่อที่จะเผชิญกับโรคกลัวอิสลาม
3. สนับสนุนให้สหประชาชาติรับมติระหว่างประเทศในการต่อสู้กับโรคเกลียดกลัวอิสลาม และเรียกร้องให้รัฐทุกรัฐแก้ไขกฎหมายต่างๆ เพื่อที่จะต่อสู้กับโรคเกลียดกลัวอิสลาม
4. นำเสนอโครงสร้างและการสนทนาที่ยั่งยืนเพื่อที่จะหาค่านิยมที่ถูกต้องของอิสลามและให้อำนาจแก่ประเทศมุสลิมในสงครามต่อต้านความสุดขั้วและการก่อการร้าย

2.3 OIC กับการสนทนาระหว่างอารยธรรม

โลกนี้เต็มไปด้วยความรุนแรง มีการสังหารหมู่ในบอสเนีย เลบานอน ติมอร์ตะวันออก การสังหารชาวรัสเซีย โดยระเบิดของผู้ก่อการร้ายและเป็นไปได้ว่าอาจเกี่ยวพันกับเชชนเย การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวแอลเบเนียและชาวเซิร์บในโคโซโวในเวลาต่อมา และนาโตทิ้งระเบิด

⁷⁴ Islamophobia หรือความเกลียดกลัวอิสลาม โดยปราศจากรากฐานหรือมูลความจริง ความเกลียดชังอิสลามฝังตัวอยู่ในสังคมตะวันตกมานานหลายศตวรรษ โดยเฉพาะหลังวันที่ 11 กันยายน ปี 2001 (Post 9/11) ความกลัวและเกลียดชังอิสลาม-มุสลิมได้แพร่กระจายไปทั่วโลกอย่างเห็นได้ชัด ไม่เว้นแต่ในสังคมไทย หลายฝ่ายบอกว่าอิสลามคือตัวกระตุ้นหรือส่งเสริมการก่อความรุนแรงเป็นรูปแบบใหม่ของลัทธิเหยียดชาติพันธุ์ (racism) ในยุโรปหลังเหตุการณ์ 9/11 พบว่าระดับ Islamophobia เพิ่มขึ้นจนถึงขั้นที่มุสลิมอาศัยการคุ้มครองทางกฎหมายด้านอาชญากรรมอันเนื่องมาจากความเกลียดชังทางศาสนา รายละเอียดในเรื่องนี้ ดู วัชรินทร์ สละหมัด อิสลาม-สื่อ-ความรุนแรง : ปฏิสัมพันธ์บนเส้นทางการสร้างภาพลักษณ์ความรุนแรง , วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสหวิทยาการ สำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หน้า 33-34 , Cascian, Dominic *Islamophobia pervades UK-report BBC News*, June 2, 2004 *Is Islamophobia a myth? Prospect* (magazine), January 2005 และ The Runnymede trust, *Islamophobia : A Challenge for us all* Runnymede trust (1997) London, UNDP.

ตัวเองซึ่งทำให้เซอร์เบียถูกทำลายล้างและโคโซโวเกิดมลภาวะอันเนื่องมาจากระเบิดซึ่งไม่ระเบิดที่ตกอยู่เกลื่อนกลาด การปะทะกันที่เสี่ยงต่อความในแคชเมียร์ (Kashmir) ระหว่างอินเดียและปากีสถาน ซึ่งไม่ว่าเราจะรู้สึกปลอดภัยกับธุรกิจประจำวันในเมืองหลวงอันยิ่งใหญ่ของตะวันตกแค่ไหนก็ตาม ศตวรรษแห่งความรุนแรงนี้กำลังจะจบลงพร้อมไปกับความรุนแรงทั่วโลกและการคุกคามที่เลวร้ายที่จะมาถึง

เหตุการณ์ความรุนแรงเหล่านี้ซึ่งดูเหมือนจะเป็นมากกว่าความเกี่ยวข้องของภูมิภาคหรือมีผลให้มีการเข้าไปแทรกแซงโดยสหประชาชาติหรือสหรัฐอเมริกา ทั้งหมดนี้มีบางอย่างที่เหมือนกันนั่นก็คือโลกมีความไม่เต็มใจอย่างมากที่จะยอมรับมันในความหมายหนึ่งก็คือ ตีเมอร์ตะวันออก เซเชเนีย โคโซโว อิรัก แคชเมียร์ และอัฟกานิสถาน ทั้งหมดนี้เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาโลก ทั้งหมดนี้เป็นความขัดแย้งระหว่างประเทศอิสลามหรือกลุ่มเชื้อชาติต่างๆ กับวัฒนธรรมอื่นๆ

มิใช่ทั้งหมดที่เป็นการเผชิญหน้าระหว่างอิสลามกับตะวันตก แม้ว่าอิรักจะเป็นการเผชิญหน้าเช่นนั้นและได้รับการยอมรับเช่นนั้นทั่วโลกอิสลามก็ตาม แม้แต่นักไกลเกลี้ยที่ยิ่งใหญ่ของอาหรับ คือ คิงอูสเซนแห่งจอร์แดนผู้จากไปก็ได้เคยกล่าวเอาไว้ว่า "สงครามอ่าวเป็นสงครามต่อต้านชาวอาหรับและชาวมุสลิมทั้งมวล มิใช่ต่อต้านอิรักเท่านั้น" ตะวันตกยังได้เข้าไปเกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้งในอัฟกานิสถานและตีเมอร์ตะวันออก ชาวตีเมอร์นั้นเป็นชาวโรมันคาทอลิกและออสเตรเลียนเป็นผู้นำของชาติที่รักษาสันติภาพ กระนั้นก็ตามมีความขัดแย้งอื่นๆ ที่มีเชื้อเป็นของอิสลามต่อต้านตะวันตก แต่เป็นความขัดแย้งระหว่างการฟื้นคืนชีพของอิสลามแห่งปากีสถานและการฟื้นคืนชีพของลัทธิฮินดูของอินเดีย⁷⁵

ในยุคหลังสงครามเย็น ประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอารยธรรม กลายเป็นหัวข้อที่มีการถกเถียงกันมากในระบบโลก ซึ่งเป็นผลมาจากแนวคิด "การปะทะกันทางอารยธรรม" (The Clash of Civilizations) ที่นำเสนอโดยแซมมวล ฮันติงตัน⁷⁶ (Huntington) จนนำไปสู่การถกเถียงถึงความสัมพันธ์ระหว่างอิสลามกับตะวันตก บทความของฮันติงตันที่เขียนไว้ในวารสาร Foreign Affairs ฉบับหน้าร้อนของปี ค.ศ. 1993 มีเนื้อหาสำคัญว่า

ข้าพเจ้ามีสมมุติฐานว่าแหล่งพื้นฐานของความขัดแย้งกันในโลกใหม่นั้น ไม่ได้มาจากอุดมการณ์หรือเศรษฐกิจเป็นเบื้องต้น การแบ่งแยกอันใหญ่หลวงในหมู่มนุษยชาติและต้นตอสำคัญของความขัดแย้งนั้นเป็นเรื่องของอารยธรรม รัฐบาลจะยังคงเป็นตัวแสดงที่สำคัญที่สุดในกิจการของโลก แต่ความขัดแย้งที่สำคัญของการเมืองโลกจะมีอยู่ระหว่างชาติและกลุ่มของอารยธรรมที่แตกต่างกัน การปะทะกันทางอารยธรรมมีอำนาจเหนือการเมืองโลก แนวคิดที่แตกต่างกันระหว่างอารยธรรมต่างๆ นั้นจะเป็นแนวรบในอนาคต

⁷⁵ William Ress-Mogg, *The Times*, September 20, 1999, p.20.

⁷⁶ Samuel Huntington, เป็นศาสตราจารย์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard) บทความของเขาเรื่องการปะทะกันทางอารยธรรม (The Clash of Civilizations) ที่ตีพิมพ์ในวารสาร Foreign Affairs ได้รับการพูดถึงอย่างกว้างขวางทั่วโลก

เขายืนยันว่าหลังจากการสิ้นสุดสงครามเย็น ความขัดแย้งระหว่างอารยธรรมจะมีอำนาจรุนแรง ตีمرتะวันออก เซชเนีย โคโซโว อิรัก แคชเมียร์และอัฟกานิสถานจะยืนยันข้อสังเกตดังกล่าวได้เป็นอย่างดี⁷⁷

ในปี 1996 ฮันติงตันได้ขยายข้อโต้เถียงของเขาลงในหนังสือ *The Clash of Civilizations and the Remaking of the World Order* การวิเคราะห์ของเขาดูเหมือนจะพิสูจน์ได้ถึงความแม่นยำอย่างยิ่งโดยเขากล่าวว่า การมีอิทธิพลของตะวันตกที่มีต่อโลกในทุกๆ ด้านนั้นได้จบลงแล้ว เพื่อป้องกันมิให้สิ่งนี้เกิดขึ้น ตะวันตกจะต้องสร้างภาพที่ชัดเจนว่าอะไรที่คุกคามอยู่ในประเทศและในระหว่างประเทศ สิ่งนี้จะได้รับความสำเร็จเป็นประการแรกก็โดยการยอมรับว่าตะวันตกได้มาถึงขั้นตอนที่สามแล้ว นั่นคือขั้นตอนแบบยุโรปอเมริกา (Euro American Phase) นั่นก็หมายความว่าความยิ่งใหญ่ในอดีตได้รับความสำเร็จภายใต้การเป็นผู้นำของอังกฤษ ในขั้นตอนแรก ต่อมาก็เป็นของสหรัฐอเมริกา แต่สหรัฐอเมริกาก็ได้สูญเสียความสามารถนี้ไป ด้วยเหตุนี้สหรัฐอเมริกาจะต้องเข้าร่วมกับยุโรปเพื่อรักษาอำนาจสูงสุดในโลกตะวันตก (Western global supremacy) เอาไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกา ยึดเข้าด้วยกันทางด้านวัฒนธรรมกับอารยธรรมของยุโรป และในทางการเมืองนั้นก็ปฏิบัติตามหลักการของเสรีภาพ ประชาธิปไตยและปัจเจกชนนิยม ความเท่าเทียมกันต่อหน้ากฎหมาย และทรัพย์สินส่วนตัว สิ่งเหล่านี้กำลังตกอยู่ท่ามกลางการโจมตีโดยกลุ่มคนเล็กๆ แต่เป็นกลุ่มปัญญาชนและนักวิจารณ์การเมืองทางหน้าหนังสือพิมพ์ที่มีอิทธิพล การมีผู้อพยพที่มีเชื้อสายยุโรปเข้ามาในสหรัฐ (และการเข้ามาของมุสลิมในยุโรป) จะทำให้การโจมตีนี้หนักหน่วงขึ้น เพราะผู้ที่อพยพเข้ามาเหล่านี้ไม่ยอมรับวัฒนธรรมและหลักการทางการเมืองของยุโรป

ลัทธิซึ่งถือวัฒนธรรมหลากหลายนอกจากวัฒนธรรมยุโรปนั้นจะต้องได้รับการต่อต้าน เพราะจะนำไปสู่การทำลายล้างสหรัฐอเมริกา ในที่สุด สหรัฐอเมริกาจะต้องยืนยันถึงรากเหง้าของยุโรป และหลักการทางการเมืองตลอดไปจนถึงการเคลื่อนตัวเข้าไปทางยุโรป

อารยธรรมอิสลามและอารยธรรมจีน (ขงจื้อ) นั้นมีการท้าทายให้เห็นอยู่ภายนอก อารยธรรมทั้งสองนี้มีพื้นฐานมาจากศาสนาและปรัชญาที่ต่างออกไปจากตะวันตก อิสลามนั้นต่างจากคริสต์เตียนและมีเหตุผลให้แก่ผู้ที่อยู่ในโลกอิสลามมากขึ้นในการท้าทายการมีอำนาจครอบครองของชาวตะวันตก และในทศวรรษของฮันติงตันแล้ว การท้าทายนี้จะรุนแรงขึ้น อันเนื่องมาจากการมีประชากรที่เติบโตขึ้นจำนวนมากในประเทศมุสลิมหลายๆ ประเทศโดยเฉพาะในกลุ่มอายุระหว่าง 15-24 ปี คนในกลุ่มอายุนี้นับเป็นร้อยละ 20 และเนื่องจากอายุของพวกเขาเอง ทำให้พวกเขามีแนวโน้มที่จะมุ่งเข้าสู่สงคราม

อารยธรรมขงจื้อภายใต้แคว้นแห่งรัฐของจีนเป็นปรัชญาของความเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (ค่านิยมเอเชีย) ซึ่งขัดต่อหลักการปัจเจกชนนิยมของตะวันตก แต่การคุกคามนั้นมาจากความรุ่งเรืองอย่างมากมายทางเศรษฐกิจของรัฐที่มีอารยธรรมขงจื้อและประเทศเอเชียอื่นๆ ฮันติงตันกล่าวว่าจากประมาณการส่วนมาก เศรษฐกิจของชาวจีนจะกลายเป็นเศรษฐกิจที่ใหญ่

⁷⁷ Willian Rens-Mogg, op.cit., p. 20

ของโลกในศตวรรษที่ 21 ในขณะที่ปี ค.ศ. 2020 เอเชียจะเป็น 7 ใน 10 ประเทศที่เศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในโลก การเคลื่อนย้ายทางเศรษฐกิจดังกล่าวย่อมไม่เป็นที่น่าสงสัยว่ามันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านมหาอำนาจของโลกจากตะวันตกมาสู่เอเชียโดยเฉพาะอย่างยิ่งจีน

ทั้งสองวัฒนธรรมดังกล่าวต่างก็ต่อต้านการมีอิทธิพลของตะวันตก ด้วยเหตุนี้จึงมีการพัฒนาความร่วมมือกัน หรือมีการเป็นพันธมิตรกันอย่างไม่เป็นทางการระหว่างอารยธรรมทั้งสองนี้ สิ่งนี้รวมทั้งการมีจุดยืนร่วมกันในการต่อต้านการยึดเหนี่ยวค่านิยมของตะวันตกในเรื่องสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย แต่ที่คุกคามมากขึ้นต่อตะวันตกได้แก่การเคลื่อนย้ายทั้งอาวุธแบบเก่าและแบบใหม่จากจีนไปยังรัฐมุสลิม สิ่งนี้จะทำให้รัฐมุสลิมพัฒนาอาวุธทำลายล้างขึ้นมาได้และเป็นไปได้ที่จะมีการเปลี่ยนแปลงสมดุลแห่งอำนาจในตะวันออกกลาง

นอกจากนี้ฮันติงตันยังมีความเชื่ออีกว่าทฤษฎีของเขานั้นเหนือกว่าทฤษฎีอื่นๆ ที่มีขึ้นหลังสงครามเย็นและแพร่หลายอยู่ในสถาบันการศึกษาของตะวันตกในเวลานี้ ทฤษฎีแรกได้แก่การมีโลกเดียวที่มีความกลมกลืนกัน (One World of Harmony) คิดค้นขึ้นโดยฟรานซิส ฟูกูยามา (Francis Fukuyama) ฮันติงตันเชื่อว่าทฤษฎีนี้เป็นภาพลวง เพราะสิ่งที่เรามีอยู่ในเวลานี้มิใช่ความปรองดองแต่เป็นความขัดแย้งทางชาติพันธุ์และ “การล้างเผ่าพันธุ์” การฝ่าฝืนกฎหมายและฝ่าฝืน “ระเบียบแบบแผน” ฯลฯ ทฤษฎีที่สองเป็น ทฤษฎีสองโลก เช่นการแบ่งโลกออกเป็นตะวันออก-ตะวันตก (เหนือ-ใต้) เป็นเขตแห่งสันติภาพ (Zones of peace) และเขตแห่งความจลาจล (Zone of turmoil) นั้นนับเป็นทฤษฎีที่ไม่ได้คิดว่าโลกมีความสลับซับซ้อนจึงทำได้แค่แบ่งอะไรออกเป็นแค่สองแ่งสองมุมเท่านั้น

นับได้ว่าความคิดของ Samuel Huntington สร้างความเกรียวกราวและสั่นสะเทือนไปทั่ว โดยเฉพาะในสิ่งที่เขาได้เขียนไว้ว่าจะมีการปะทะกันระหว่างค่านิยมของตะวันออกกับตะวันตก โดยทางฝ่ายตะวันออกจะมีการแข็งข้อของอิสลามและลัทธิขงจื้อ

สมมุติฐานของเขาก็คือ คนของโลกได้แบ่งออกเป็นอารยธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นพลังที่มีอำนาจอย่างต่อเนื่องในประวัติศาสตร์ช่วงต้นของมนุษยชาติ สายเลือด ภาษา ศาสนา วิถีชีวิตนั้นเป็นสิ่งที่ชาวกรีก (โบราณ) มีอยู่ทั่วไป... อย่างไรก็ตามในบรรดาพื้นฐานของอารยธรรมที่ถูกนิยามนั้นโดยปกติที่สำคัญที่สุดก็คือศาสนา เขาได้ชี้ถึงอารยธรรมใหญ่ๆ ในปัจจุบันหลายวัฒนธรรมด้วยกันซึ่งได้แก่ อารยธรรมญี่ปุ่น ฮินดู อิสลาม ออร์ทอดอกซ์ ตะวันตกและละตินอเมริกาทั้งหมดนี้มีความเก่าแก่มากกว่าพันปีมาแล้ว

ที่ใหญ่ที่สุด ได้แก่ จีน ฮินดู อิสลาม และตะวันตก แต่ละอารยธรรมมีคนไม่ต่ำกว่าพันล้าน แต่ละอารยธรรมมีศาสนาที่ได้รับการค้นพบ ซึ่งรอบๆ นั้นมีอารยธรรมก่อรูปขึ้นมา ลัทธิขงจื้อ (Confucianism) ศาสนาฮินดู (Hindusim) อิสลามและคริสต์เถียน จีนและอินเดียเป็นประเทศที่เป็นศูนย์กลางจึงยากมากขึ้นที่จะอ้างถึงอำนาจภายนอกอิสลาม และตะวันตกนำเสนอต่อโลกในแนวทางที่แตกต่างกัน ตะวันตกนั้นถูกรับรู้ว่าเป็นผู้มีอำนาจครอบคลุมที่เป็นแบบเฉพาะเป็นทั้งตัวแทนอำนาจสากล ซึ่งวางอยู่บนพื้นฐานเทคโนโลยีของสหรัฐอเมริกา และอุดมการณ์สากลซึ่งวางอยู่บนลัทธิเสรีนิยมประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน การถล่มสถานทูต

จีนในกรุงเบลเกรดถูกมองจากประเทศจีนและวัฒนธรรมอื่นๆ ว่าเป็นเครื่องหมายแห่งการกระทำที่กำแหงของตะวันตก

อารยธรรมอื่นเข้าใจตะวันตกว่าเป็นผู้เต็มไปด้วยอำนาจที่น่าหวั่นเกรงในทางทหารและในด้านเศรษฐกิจ ในขณะที่ไม่สนใจความไร้ระเบียบในสังคม สูญเสียการศรัทธาในศาสนา ยาเสพติด ฯลฯ รวมทั้งมีประชากรที่มีอายุมาก มีการออมต่ำและคนว่างงาน

ตะวันตกอาจมองตัวเองว่าเป็นแบบอย่างแห่งศตวรรษหน้า วัฒนธรรมอื่นๆ เห็นว่า จะต้องหลีกเลี่ยงเท่ากับจะต้องแก่งแย่งแข่งดีกับตะวันตก ตะวันตกครอบครองเหนือกว่าอย่างสิ้นเหลือในปัจจุบันนี้ และจะยังคงเป็นอันดับหนึ่งอยู่ในเรื่องของอำนาจไปจนถึงศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงหลักๆ ได้เกิดขึ้นเช่นกัน สมดุลแห่งอำนาจในระหว่างอารยธรรมและอำนาจของตะวันตก...จะตกต่ำลงอย่างต่อเนื่อง อันตึงตังกล่าว

ในรอบ 75 ปี ระหว่างปี 1920-1995 การมีส่วนร่วมในการควบคุมดินแดนทางการเมืองของตะวันตกลดลงไปร้อยละ 50 ประชากรลดลงไปร้อยละ 80 ผลผลิตจากโรงงานลดลงร้อยละ 35 และแรงงานทหารลดลงไปร้อยละ 60

ในทางวัฒนธรรมอิสลามสามารถยึดเหนี่ยวผู้ศรัทธาเอาไว้ได้ ประเทศอิสลามมีข้อได้เปรียบอันยิ่งใหญ่ทางเศรษฐกิจ ควบคุมน้ำมันสำรองส่วนใหญ่ของโลก ซึ่งคาดกันว่าจะหมดลงในเวลาใดเวลาหนึ่งในศตวรรษหน้า จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และคาดว่าจะมุสลิมจะมีอยู่ราวร้อยละ 30 ของประชากรโลกภายในปี 2025 การเข้ามาของผู้นับถือศาสนาอิสลามก่อให้เกิดปฏิกิริยาทางการเมืองในยุโรปตะวันตกอย่างรุนแรง ครึ่งหนึ่งของเด็กทารกที่เกิดในบรัสเซลส์นั้นมาจากมารดาชาวอาหรับ เด็กหนุ่มที่ตักงานและชาวมุสลิมที่ไม่จงรักภักดีนั้นเป็นสิ่งที่คุกคามภายในประเทศของพวกเขาเองและในตะวันตก

การฟื้นคืนชีพของอิสลามทำให้ชาวมุสลิมมีความมั่นใจขึ้นมาใหม่ในลักษณะที่แตกต่าง มีวัฒนธรรมและค่านิยมของพวกเขา เมื่อเปรียบเทียบกับตะวันตก ตะวันตกก็เช่นกันพยายามที่จะทำให้ค่านิยมและสถาบันของตนเป็นสากล การเข้าไปแทรกแซงในเรื่องความขัดแย้งในโลกมุสลิม ก่อให้เกิดความไม่พอใจอย่างรุนแรงในหมู่ชาวมุสลิม อันตรายนั้นอยู่ที่ปฏิกิริยาระหว่างการฟื้นฟูความมั่นใจในอิสลามซึ่งสนับสนุนโดยประชากรที่กำลังเพิ่มขึ้นและความหวาดเกรงอารยธรรมของเพื่อนบ้านตะวันตกที่มุ่งความสนใจไปที่น้ำมัน การห้ามผลิตอาวุธนิวเคลียร์ การเข้าเมือง การอยู่ใต้ของอิสราเอล และสิทธิมนุษยชน การคุกคามต่อรัสเซียนั้นเป็นการคุกคามโดยตรงมากกว่าจากกระแสนิยมปัจจุบันของการก่อการร้ายและการอ้างถึงเอกราช ชาวเชิร์ชหวาดหวั่นต่อแอลเบเนียที่จะใหญ่ขึ้น อินเดียหวาดหวั่นต่อปากีสถาน ผู้ที่มีได้เป็นประชากรมุสลิมในชาฮาราของแอฟริกาก็กังวลเช่นกัน

แน่นอนตะวันตกควรต้องแสดงความเข้าใจอย่างลึกซึ้งอย่างมากในเรื่องการฟื้นฟูอิสลาม ซึ่งจะพัฒนาต่อไป ความกำแหง ลัทธิการแสดงความเหนือกว่าทางวัฒนธรรมหรือการเป็นปรปักษ์ต่อกันอย่างชัดเจน จะต้องเป็นการตอบรับที่เลวร้ายที่สุด⁷⁸

⁷⁸ Ibid.

ทฤษฎีเรื่อง "การปะทะทางอารยธรรม" ได้รับการคัดค้านจากโลกอิสลาม โดยเฉพาะนักคิดที่เป็นนักการเมืองของประเทศมุสลิมในเอเชีย เช่น จากอันวาร อิบรอฮีม อดีตรอง นายกรัฐมนตรีมาเลเซีย และจากมกุฏี มุฮัมมัด อดีตผู้นำมาเลเซีย รวมถึงอับดุลเราะห์มาน วาฮิด อดีตผู้นำอินโดนีเซียด้วย ซึ่งมองว่ากลุ่มอนุรักษนิยมขวาจัดบางกลุ่มในตะวันตกพยายามจะทำให้โลกอิสลามตกเป็นเหยื่อโดยสร้างภาพให้อิสลามเป็นเสมือนภัยคุกคามต่อตะวันตกหลังการล่มสลายของลัทธิคอมมิวนิสต์

อย่างไรก็ตาม OIC ได้แสดงปฏิกิริยาตอบโต้โดยได้นำเสนอแบบแผนการสนทนาระหว่างอารยธรรม (Dialogue among Civilizations) โดยเฉพาะอย่างยิ่งอารยธรรมของอิสลาม และตะวันตกพร้อมทั้งออกประกาศแถลงการณ์เตหะราน (Tehran Declaration) ในปี ค.ศ. 1997 ซึ่งเน้นย้ำถึงความจำเป็นของประชาคมโลกที่ต้องมีการสนทนากันระหว่างอารยธรรม พร้อมทั้งอธิบายถึงทัศนะของอิสลามต่อประเด็นการสนทนาดังกล่าว ต่อมา OIC ได้ริเริ่มจัดการสนทนาทางอารยธรรมกับสหภาพยุโรป (European Union : EU) โดยมีอียิปต์และอิหร่านเป็นตัวแทนของ OIC ในขณะที่กรีซและอิตาลีเป็นตัวแทนของสหภาพยุโรป

ในเวทีการประชุมระดับคณะกรรมการผู้ทรงเกียรติ (Commission of Eminent Persons) ของ OIC ซึ่งจัดขึ้นที่มาเลเซียเมื่อวันที่ 27 มกราคม ปี ค.ศ. 2005 อับดุลลอฮ์ อะห์มัด บาดาวี นายกรัฐมนตรีของมาเลเซีย ได้กล่าวเปิดการประชุม โดยพูดถึงประเด็นเรื่องการสนทนาทางอารยธรรมว่า หนึ่งในวิธีการสำคัญในการลดอคติ และความไม่เข้าใจที่ปรากฏอยู่ระหว่างชาวมุสลิมกับโลกตะวันตก คือการสนทนาระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ เขาได้แนะต่อไปว่า "OIC ต้องเรียกความเชื่อมั่นและความมั่นใจมาจากผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมในโลกที่ครอบงำด้วยสโลแกนที่ว่า "การปะทะกันทางอารยธรรม" ทำให้โรคเกลียดกลัวอิสลามลุกลามไปทั่ว ผมเชื่อว่า OIC เป็นเวทีที่ดีที่สุดในการเปลี่ยนความเข้าใจอิสลามที่ผิดให้ถูกต้องให้แก่โลกที่ไม่ใช่อิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตะวันตก การสนทนาระหว่างอารยธรรมควรต้องเน้นย้ำความสำคัญของความยุติธรรมและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ไม่มีใครสามารถปฏิเสธความจริงว่าค่านิยมเหล่านี้เป็นค่านิยมพื้นฐานที่ทุก ๆ ศาสนามิเหมือนกันตลอดช่วงเวลาในประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์อย่างลุ่มลึกจะพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า มีอะไรที่เหมือนกันอย่างมากระหว่างอุดมคติของตะวันตกกับสิ่งที่อิสลามสนับสนุน ตัวอย่างเช่น รัสเซียกล่าวว่ามนุษย์เกิดมาอย่างอิสระ (man is born free) ในขณะที่อิสลามสอนว่าเด็กทุกคนเกิดมาอย่างบริสุทธิ์ (every child is born innocent) OIC ต้องเป็นผู้นำในการเข้าถึงสถาบันและวิชาการความรู้ของตะวันตก ทั้งทางโลกย์และทางศาสนา เพื่อที่จะพัฒนาความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นปัญหาพื้นฐานอย่างเรื่องสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และค่านิยมของครอบครัว แนวคิดเรื่องความถูกต้องและความผิดของตะวันตก ความจริงสามารถดำรงอยู่คู่กับคำสอนของอิสลาม เพราะมนุษย์นั้นต้องทำตามคำบัญชาของพระผู้เป็นเจ้าตลอดเวลา"⁷⁹

⁷⁹ คำกล่าวเปิดประชุมระดับคณะกรรมการผู้ทรงเกียรติ (Commission of Eminent Persons) ของ OIC โดยนายอับดุลลอฮ์ บาดาวี นายกรัฐมนตรีคนใหม่ของมาเลเซียและเป็นประธานการประชุมสุดยอด OIC

ตลอดประวัติศาสตร์ การแลกเปลี่ยนพระชนและความคิดระหว่างอารยธรรมตะวันตกและตะวันออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างอารยธรรมอิสลามและอารยธรรมตะวันตก จะมีส่วนอนุเคราะห์ให้อยู่เสมอต่อสองอารยธรรมและต่อความเข้าใจซึ่งกันและกัน

หลังจากเราถูกทิ้งไว้เบื้องหลังสงครามเย็นและก้าวเข้าสู่สหัสวรรษที่สาม (Third Millennium) ได้มีความรู้สึกถึงความจำเป็นที่จะเปิดประตูไปสู่ความสัมพันธ์ที่ตื่นตัวและการมีความสัมพันธ์ในหลายรูปแบบ และการปรับตัวสู่กันและกันในระหว่างอารยธรรมเหล่านี้

การนำเสนอการสนทนาในหมู่อารยธรรมต่างๆ ที่นำเสนอโดยประธานาธิบดีคอตามิ (President Khatami) นั้นความจริงแล้วเป็นการเรียกร้องและเชิญชวนที่มีรากมาจากความคิดพื้นฐานของอิสลามซึ่งวางการสนทนา สันติภาพและการผ่อนคลายความตึงเครียดที่วางอยู่ในเรื่องความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันไว้เป็นประการแรกสุด ภายใต้กรอบการอ้างอิงที่เป็นข้อเสนอนี้ ประธานาธิบดีคอตามิเชื่อว่า “โดยผ่านวาทกรรมและการสนทนาเท่านั้นที่ความคิดและพระชนจะสามารถนำเสนอต่อโลกและมนุษยชาติจะเลือกสิ่งที่ดีที่สุดจากสิ่งเหล่านั้นโดยผ่านการสนทนาในขณะที่หลีกเลี่ยงความตึงเครียดและความรุนแรง” หากมนุษย์ใช้พลังงานของตนและความพยายามในศตวรรษต่อไปที่จะทำให้การสนทนาเป็นสถาบัน และทำให้การสนทนาและความเข้าใจเข้ามาแทนที่ความรุนแรงและความเป็นปรปักษ์กันแล้ว สิ่งนี้ก็จะส่งผ่านมรดกอันล้ำค่าและความสำเร็จให้คนรุ่นต่อมา

ผมมีความยินดีที่จะกล่าวว่าข้อเสนอนี้ได้รับความชื่นชมอย่างกว้างขวาง และได้รับการต้อนรับโดยชุมชนระหว่างประเทศ และจะนำไปสู่พื้นฐานที่มั่นคงเพื่อให้ชาติต่างๆ เข้าร่วมพร้อมกับวัฒนธรรมที่หลากหลายที่จะเป็นจุดหมายร่วมกันของมนุษยชาติ เวลานี้เป็นโอกาสในประวัติศาสตร์อารยธรรมของมนุษย์ที่จะเติมเต็มภารกิจของพวกเขาในความท้าทายและเป็นแรงบันดาลใจร่วมกันของมนุษยชนในศตวรรษที่จะมาถึง

ทิศทางของข้อริเริ่มนี้แสดงให้เห็นการยอมรับของโลกสำหรับข้อเสนอของการสนทนาระหว่างอารยธรรมที่มีได้เป็นแค่เพียงปฏิริยาทางการเมือง แต่เป็นการพัฒนาใหม่ที่ได้รับการต้อนรับโดยคนรุ่นใหม่ ซึ่งมีความปรารถนาต่อโลกที่สันติและสงบสุข ในโลกเราวันนี้มีความโน้มเอียงไปสู่รูปแบบของการปรับเข้าหากัน ในระหว่างอารยธรรมต่างๆ ที่มีอิทธิพลเหนือความเป็นศัตรูและการปะทะกัน และความคิดในการนำเอาการสนทนามาแทนที่การปะทะกันทางอารยธรรม (Clash of Civilizations) ก็อยู่ในตำแหน่งที่เป็นที่ต้องการและขยายตัวออกไป การสนทนาในลักษณะเช่นนี้คืออารยธรรมและเป็นการแสดงให้เห็นถึงการยอมรับความหลากหลายของชาติต่างๆ

ครั้งที่ 10 ซึ่งจัดขึ้นที่มาเลเซีย เมื่อวันที่ 27 มกราคม ปีค.ศ.2005 ดูรายละเอียดได้ใน <http://domino.kln.gov.my/kln/statemen.nsf/0/3397e3c7f3f5ebee4825703f0009ea4c2?OpenDocument>.

อ้างถึงในศราวุฒิ อารีย์ การตั้งรับโลกาภิวัตน์ของโลกมุสลิม : บทบาทของประเทศมุสลิมในอาเซียน (เอกสารวิจัยโครงการอาเซียนในสหัสวรรษใหม่ สถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มิถุนายน-ตุลาคม 2005) หน้า 12.

หนึ่งในพื้นฐานเบื้องต้นสำหรับการสนทนาระหว่างอารยธรรมคือกฎของประชาธิปไตย และกฎหมายในประเทศต่างๆ ประเทศเหล่านี้ซึ่งเป็นตัวแทนระบอบประชาธิปไตย โดยธรรมชาติย่อมเห็นด้วยกับความปรารถนาของประชาชนของเขา และวางนโยบายต่างประเทศ ด้วยการหลีกเลี่ยงความตึงเครียดและนำไปสู่การสนทนา

สิทธิมนุษยชน อันเป็นสิทธิและเสรีภาพที่มนุษย์ทุกคนได้รับนั้นเป็นความสำคัญยิ่งต่อ สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากคำสอนอันสูงส่งของอิสลามและ เป็นไปตามข้อกำหนดระหว่างประเทศของเรา เราพิจารณาตัวเองว่าเราต้องให้ความเคารพต่อ สิทธิของประชาชนซึ่งเป็นหนทางที่ดีที่สุดในการตอบโต้ความรุนแรงและส่งเสริมหลักกฎหมาย แต่เราก็เชื่อว่าจะต้องมีการแยกแยะระหว่างสิทธิมนุษยชน อย่างแท้จริงที่เกี่ยวข้องและกลไก ของการนำเอาสิทธิมนุษยชนมาใช้อย่างผิดๆ สิทธิมนุษยชนเป็นประเด็นสากลซึ่งไม่มีกรอบ ของเวลาและพื้นที่โดยเฉพาะเจาะจง เป็นการเรียกร้องความร่วมมือของอารยธรรมที่ หลากหลายและประเพณีในการเน้นย้ำถึงกฎเกณฑ์และมาตรฐานของมัน ในทหระณะของเรา สิทธิมนุษยชนสามารถได้รับการสนับสนุนบนพื้นฐานแห่งความเข้าใจในวัฒนธรรมและโลกที่มี ความหลากหลาย ด้วยการนำเอาวัฒนธรรมที่หลากหลายและความคิดมาพิจารณา ระยะเวลาสำหรับความสูงส่งของอารยธรรมหนึ่งเหนืออีกอารยธรรมหนึ่งนั้นจบลงแล้ว และ โลกเราทุกวันนี้เป็นโลกของความหลากหลายพหุนิยมและการร่วมมือกัน ไม่จำเป็นต้องพูดเลย ว่าในกระบวนการสนทนาทางอารยธรรมนั้น สิทธิมนุษยชนสามารถนำเอามาพิจารณาจาก หลายทหระณะและหลายมุมมอง

ทุกวันนี้เมื่อชุมชนระหว่างประเทศยอมรับเอาความคิดของการสนทนาระหว่างอารย ธรรมมาใช้ ซึ่งในแก่นแท้คือการปฏิเสธความคิดในเรื่องโลกวัฒนธรรมเดียว (unicultural world) การสนทนาระหว่างอารยธรรมยังยอมรับความหลากหลายของวัฒนธรรมและอารยธรรม ซึ่งใน ความคิดของเราถือเป็นขั้นตอนแรกในการส่งเสริมการสนทนาที่ยั่งยืน

มาตรการบางอย่างที่อิหร่านนำมาใช้ในฐานะผู้ริเริ่มความคิดในเรื่องการสนทนาระหว่าง อารยธรรมที่สหประชาชาติและในฐานะประธานหมุนเวียนของ OIC เพื่อให้เกิดผลตามความมุ่ง หมายมีดังนี้

1. นโยบายของประธานาธิบดีคอตามิ (Khatami) มุ่งไปที่การทำให้ประชาชนมีความ เข้มแข็งด้วยการยึดอยู่กับเสรีภาพ หลักกฎหมาย พหุวัฒนธรรม การเคารพสิทธิมนุษยชน ขันติธรรม การร่วมมือและการสนทนา ทุกวันนี้สิ่งหนึ่งที่เป็นอิสระและควมมีชีวิตชีวา ก็คือการ ที่สาธารณชนได้ถกกันในทุกประเด็นทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งกำลังเกิดขึ้นใน อิหร่านและตัวของรัฐบาลเองจะต้องเสนอสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระในการสนทนาและเปิดให้มีการ สนทนากันในระดับระหว่างประเทศ รวมทั้งการสนับสนุนการพัฒนาทางการเมืองและสังคมใน ประเทศ

2. ในด้านการลดกำลังอาวุธ และความมั่นคงนั้นรัฐบาลของสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่านได้ให้การยอมรับค่านิยมสูงสุดไปจนถึงการสร้างความมั่นใจด้วยการนำตัวเองเข้าไปผูกมัดกับสนธิสัญญาระหว่างประเทศจำนวนหนึ่ง

3. ในระดับภูมิภาค รัฐบาลสาธารณรัฐอิสลามของอิหร่านได้ถือโอกาสนี้ร่วมกับ OIC กระตุ้นและสนับสนุนประเทศอิสลามให้มีความกระตือรือร้น และมีบทบาทในทางสร้างสรรค์ เพื่อตัดสินจุดหมายปลายทางของโลกในอนาคต ด้วยความร่วมมือกันในอนาคตที่จะสนับสนุนสันติภาพและความมั่นคง รัฐสมาชิกของ OIC ได้แสดงความพร้อมอย่างเต็มที่ที่จะเข้าร่วมในกระบวนการสนทนาระหว่างอารยธรรมต่าง ๆ และได้ตีพิมพ์เอกสารพื้นฐานเพื่อจุดมุ่งหมายนี้ไปแล้ว

การสนทนาระหว่างอารยธรรมควรจะได้รับคามสนใจเป็นพิเศษในเมื่อมันจะสื่อไปถึงความก้าวหน้า สันติ การพัฒนา และชีวิตที่ดีกว่าของประชาชน ในทรรศนะของเราการสนทนาดังกล่าวในหมู่นักคิดซึ่งเป็นผู้รู้และนักวิชาการและนักการเมืองสามารถได้รับประโยชน์จากผลพวงของการสนทนา การสนทนาระหว่างอารยธรรมยังสามารถตรวจสอบปัญหาหลักที่เผชิญอยู่กับสังคมมนุษย์ และจากผลแห่งการพบปะในทางความคิดและจิตใจ ความทุกข์ยากของมนุษย์ก็จะได้รับการยกระดับขึ้นมา

การสนทนาทางอารยธรรมเป็นสิ่งที่ยั่งยืนและเป็นกระบวนการที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนด้วยการยกระดับกระบวนการนี้ และการจัดตั้งเป็นสถาบันในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ จะเป็นการยืนยันถึงสันติภาพความยุติธรรมและความอยู่ดีมีสุขของทุกชาติ

เรายินดีและสรรเสริญความพยายามที่จะเริ่มให้มีการสนทนาและหวังว่าความพยายามนี้จะดำเนินต่อไป⁸⁰

OIC กับแนวคิดแบบเป็นกลาง

ปัจจุบัน OIC ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนแนวคิดอิสลามแบบเป็นกลาง เห็นได้จากการรับหลักการเรื่องหนทางแห่งปัญญาสู่สายกลาง (Enlightened Moderation) ซึ่งไม่เห็นด้วยกับแนวคิดรุนแรง และการประชุมของ OIC ที่ซาอุดีอาระเบีย เมื่อต้นเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 2005 ก็ได้มีการเสนอให้เปลี่ยนชื่อองค์การ OIC เสียใหม่เป็นองค์การของประเทศอิสลาม (Organization of Islamic Country) โดยประเทศอิสลามในที่นี้ หมายถึง ประชาชาติมุสลิม ไม่ได้หมายถึงอาณาเขตหรือเขตแดนของประเทศ⁸¹

⁸⁰ สรุปรูปจากปาฐกถาของ ฯพณฯ กะมีล คาร์ราชซี (Kamel Kharrazi) รัฐมนตรีต่างประเทศของสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่านที่หอประชุมสารานิตศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 10 พฤศจิกายน ปี ค.ศ. 1999 หน้า 1-5.

⁸¹ สัมภาษณ์นาย อะลี ยูซุฟ อี มุฟตี แห่งอียิปต์ ณ สำนักงานมุฟตีแห่งอียิปต์ โดยคณะผู้วิจัยองค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิมของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย ณ กรุงไคโร 12 ธันวาคม 2005

2.4 OIC กับปัญหาชนกลุ่มน้อย

ทั้งๆ ที่ในความจริงคำว่า "ชนกลุ่มน้อย" มิได้ปรากฏอยู่ในกฎบัตรของ OIC แต่มาตรา 11 A 16 ก็ได้กำหนดหน้าที่ของสมาชิก OIC เอาไว้เพื่อทำให้การต่อสู้ของชาวมุสลิมเข้มแข็ง โดยพรรคที่จะรักษาเกียรติยศของพวกเขา และเอกราชของความเป็นชาติที่เกี่ยวข้องกับชนกลุ่มน้อยมุสลิมเอาไว้ ปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมทำให้ OIC ตกอยู่ในตำแหน่งที่อ่อนไหวในทางหนึ่ง ความคิดเรื่องความเป็นปึกแผ่นของอิสลาม ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานความคิดของกฎบัตร OIC เป็นการรวมมุสลิมเข้าด้วยกัน ดังนั้น OIC จึงมีหน้าที่ในการสนับสนุนพวกเขาเพื่อรักษาเกียรติและสิทธิของพวกเขา ไม่ว่าพวกเขาจะอยู่ที่ไหน แต่ในอีกทางหนึ่งโดยนิยามแล้วความช่วยเหลือใดๆ ที่นำเสนอให้แก่ความเป็นอยู่ของชนกลุ่มน้อยก็คือการละเมิดกฎบัตรของสหประชาชาติ ซึ่งห้ามการเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของรัฐต่างๆ ด้วยการรับรู้ถึงความอ่อนไหวว่า OIC อาจได้รับการกล่าวหาว่าเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในประเทศของรัฐที่มีอริปไตย อย่างไรก็ตามในการประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศในปี ค.ศ. 1978 OIC ได้ให้การรับรองการจัดตั้ง กรมชุมชนมุสลิมในรัฐที่ไม่ใช่มุสลิม⁸² (The Department of Muslim Communities in Non-Muslim States)

นอกเหนือไปจากความอ่อนไหวแล้ว OIC ก็ได้แสดงความสนใจอย่างลึกซึ้งสำหรับสิทธิของชนกลุ่มน้อยมุสลิม และปัญหานี้ปรากฏอยู่ในวาระของการประชุมทุกครั้ง สถานะทั่วไปของ OIC ในประเด็นนี้นั้นอยู่ที่ว่าชนกลุ่มน้อยมุสลิมในบางประเทศที่มีคนที่ไม่ใช่มุสลิมเป็นชนส่วนใหญ่ได้รับการดูแลอย่างเลวร้าย พวกเขาขาดสิทธิทางการเมืองและศาสนาที่ได้รับจากกฎหมายระหว่างประเทศ ดังนั้นการเรียกร้องให้ประเทศเหล่านี้ให้การเคารพต่อวัฒนธรรมและความเชื่อของชนกลุ่มน้อยมุสลิมเหล่านี้ จึงเป็นการปกป้องสิทธิของพวกเขาตามกฎหมายบัตรของสหประชาชาติและการประกาศสิทธิมนุษยชนสากล

จุดยืนนี้แสดงให้เห็นว่านโยบายของ OIC ในประเด็นชนกลุ่มน้อยมุสลิมนั้นวางอยู่บนหลักการใหญ่สองหลักการที่มุ่งมั่นจะช่วยแก้ไขความอ่อนไหวของเรื่องนี้ ในอีกทางหนึ่ง OIC ได้กล่าวถึงประเด็นชนกลุ่มน้อย อย่างต่อเนื่อง ในเอกสารของ OIC จึงให้ความสนใจในเรื่องนี้ซึ่งมาจากการให้ความเคารพต่อกฎหมายระหว่างประเทศที่มีอยู่ในกฎบัตรของสหประชาชาติและการประกาศสิทธิมนุษยชนสากล ในอีกทางหนึ่งเอกสารของ OIC นั้นมิได้เกี่ยวข้องกับจุดหมายทางการเมืองแต่มาจากแง่มุมด้านมนุษยชนเป็นด้านหลัก

⁸² Auda, Abdel-Malek "Islamic Solidarity In a Changing world" *Al-Mustakbel Al-Arabi*, (Beirut, October 1982) , p.67.

นโยบายสองด้านในเรื่องชนกลุ่มน้อยมุสลิมปรากฏอยู่ในทุกกรณีที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่นกรณีของประเทศกัมพูชา ไชปรัส เอธิโอเปีย บัลแกเรียหรือที่เห็นได้ชัดได้แก่กรณีที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ฟิลิปปินส์และอินเดีย⁸³

2.5 OIC กับสิทธิมนุษยชน

ข้อถกเถียงว่าอะไรคือ "สิทธิมนุษยชน" กลายเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญของโลกยุคหลังสงครามเย็น ประเทศตะวันตกพยายามนำเสนอหลักการเรื่องสิทธิมนุษยชนตามมุมมองของตน ให้กลายเป็นหลักการสากล แล้วนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการตัดสินประเทศมุสลิม โดยไม่คำนึงว่าหลักการเรื่องสิทธิมนุษยชนของตะวันตกจะสอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลามหรือไม่ ดังนั้นปฏิกริยาของ OIC ต่อประเด็นนี้จึงเป็นไปในลักษณะของการใช้ความพยายามที่จะนิยามมุมมองของอิสลามเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งระบุถึงความคล้ายคลึง และความแตกต่างระหว่างสิทธิมนุษยชนของอิสลามกับของตะวันตก ข้อสรุปเรื่องสิทธิมนุษยชนตามทัศนะของ OIC เกิดขึ้น เมื่อมีการจัดประชุมระดับรัฐมนตรีครั้งที่ 19 ณ กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ ในปี ค.ศ. 1990 โดยมีการออกแถลงการณ์เรื่องคำประกาศที่ไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม (Cairo Declaration on Human Rights in Islam)

แถลงการณ์ดังกล่าว มีเนื้อหาด้วยกันทั้งหมด 25 มาตรา โดยอธิบายว่าอะไรคือสิทธิมนุษยชนที่สำคัญในอิสลาม นอกจากนั้นยังยืนยันว่ามนุษย์นั้นมีอิสระโดยกำเนิด และไม่มีใครมีสิทธิที่จะบังคับ หรือเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น และยืนยันว่าการยอมจำนน (ของมนุษย์) จะมีต่อพระเจ้าเท่านั้น (มาตรา 10/A) มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมต่อหน้ากฎหมายอิสลาม (มาตรา 19/A) และห้ามการล่าอาณานิคม และยืนยันถึงสิทธิของประชาชนที่จะต่อสู้ดิ้นรนเพื่ออิสรภาพของตนให้พ้นไปจากการล่าอาณานิคม (มาตรา 10/B)

นอกจากนั้น OIC ยังได้ออกแถลงการณ์เกี่ยวกับสิทธิของเด็กในอิสลาม ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าแถลงการณ์นี้ย้าให้รัฐสมาชิกปฏิบัติตามหลักการที่เขียนไว้ในแถลงการณ์ของสหประชาชาติเรื่องสิทธิของเด็ก แถลงการณ์เรื่องความอยู่รอด การปกป้องและการพัฒนาของเด็กตลอดจนแผนปฏิบัติการที่นำเสนอโดยการประชุมสุดยอดสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องเด็กที่จัดขึ้นในเดือนกันยายน ปี ค.ศ. 1990 ต่อมาในปี ค.ศ. 1993 OIC เข้าร่วมประชุมเวียนนาว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน ซึ่งในการประชุมครั้งนี้ OIC ได้เสนอมุมมองเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนตามหลักการของอิสลามให้ประชาคมโลกได้รับรู้

ในประเด็นปัญหาหะหว่างค่านิยมตะวันตกกับค่านิยมอิสลามในเรื่องสิทธิมนุษยชน มุฮัมมัด อติตผู้นำมาเลเซีย ได้แสดงความคิดเห็นเอาไว้ว่า "คำว่า "ค่านิยมสากล"

⁸³ Mohammad El-Sayed Sellm Mounir Badauy El-Sayed, *The Organization of the Islamic Conference A General Profile* In Mohammad El-Sayed Sellm (ed). *The Organizations of the Islamic Conference In a Changing World* op.cit. p.73

(universal values) เป็นเพียงแค่ฝากรอบของระบบที่ชนชั้นปกครองหัวเสรีต้องการตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นใช้ทั่วโลก ข้าพเจ้าไม่คิดว่าระบบเช่นนี้จะได้รับการสนับสนุนแม้แต่ในตะวันตกเอง ยกตัวอย่างเช่น สิทธิความเท่าเทียมของผู้หญิง อาทิเช่นในเดนมาร์ก มีกฎหมายอนุญาตให้พวกเราร่วมเพศแต่งงานกันได้อย่างถูกกฎหมาย แต่เราไม่ยอมรับสิ่งนั้น อีกตัวอย่างหนึ่ง คือผู้ชายสามารถไปใช้บริการโสเภณีเพื่อสนองความต้องการของตน แต่ควรหรือไม่ที่เราจะอนุญาตผู้หญิงให้ใช้บริการจากผู้ชายขายตัวได้เช่นกัน เพื่อเห็นแก่ความเท่าเทียม? ในกรณีเหล่านี้เราปฏิเสธที่จะรับเอาค่านิยมสากลมาใช้ ในกรณีอื่นๆ เรามีผู้หญิงที่เข้าไปมีส่วนในทุกวงการทุกอาชีพของมาเลเซีย รวมถึงคณะรัฐมนตรี และนักบินรบ ในขณะเดียวกัน เราก็ไม่ยอมรับพวกตีความอิสลามตามแนวทางของตัวเองที่ตัดขาดผู้หญิงออกจากชีวิตสาธารณะทั้งหมด⁸⁴

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกสำคัญของ OIC เชื่อว่า ในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชนนั้น เป้าหมายสำคัญต้องอยู่ที่ความร่วมมือในการปลูกจิตสำนึกร่วมกันในหมู่ประชาคมระหว่างประเทศและในการกระตุ้นให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติตามและการปกป้องสิทธิเหล่านี้ มากกว่าที่จะเป็นการกล่าวหากัน ตำหนิกัน หรือใช้เป็นเครื่องมือกดดันทางการเมือง เราจะต้องไม่เปลี่ยนโลกให้เป็นไปตามจินตภาพของเราเอง แต่เราสามารถร่วมกันทำให้โลกนี้เป็นสถานที่ที่มีความสงบสันติ มีความเห็นอกเห็นใจกัน และมีความเจริญรุ่งเรืองอย่างเท่าเทียมสำหรับทุกคน⁸⁵

สิทธิมนุษยชนและธรรมาภิบาล

1. สนับสนุนอย่างจริงจังในการขยายขอบเขตการมีส่วนร่วมทางการเมือง ยืนยันความเท่าเทียมกัน อิสรภาพของพลเมือง และความยุติธรรมทางสังคมเพื่อสนับสนุนความโปร่งใสและตรวจสอบได้ และจัดการคอร์รัปชันในรัฐสมาชิกของ OIC
2. เรียกร้องให้การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC พิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งองค์การอิสลามถาวรเพื่อสนับสนุนสิทธิมนุษยชนในอิสลามและเพื่อเรียกร้องให้มีการประสานงานกับกฎบัตรของ OIC สำหรับสิทธิมนุษยชน นำเสนอการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและกฎข้อบังคับของชาติเพื่อยืนยันถึงการเคารพสิทธิมนุษยชนในรัฐสมาชิก
3. มอบอำนาจให้สำนักเลขาธิการ OIC ร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศและองค์การภูมิภาคเพื่อยืนยันถึงสิทธิของมุสลิมกลุ่มน้อยและชุมชนต่างๆ ที่มีใช้รัฐสมาชิกของ OIC และส่งเสริมความร่วมมืออันใกล้ชิดกับรัฐบาลต่างๆ ที่เป็นผู้ดูแลชุมชนมุสลิม

⁸⁴ Ami Taheri, *Diplomacy Need of Hour (Interviews Dr. Mahathir)*, Arab News (May 23, 2003)

⁸⁵ *Indonesia Politics at a Glance*, Available at <http://www.Indonesia.embassy.uz/natnew1.htm>

อิสลาม-ศาสนาแห่งความเป็นกลางและความใจกว้าง ในเรื่องนี้ OIC ยืนยันถึง

1. ความมุ่งมั่นในการขยายความคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับอิสลามในฐานะศาสนาแห่งความเป็นกลางและสันติธรรม เพื่อที่จะเสริมความแข็งแกร่ง เพื่อต่อต้านความสุดโต่งและความใจแคบ
2. ประณามความสุดโต่งในทุกรูปแบบและในทุกสิ่งที่แสดงให้เห็น เนื่องจากความสุดโต่งเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับค่านิยมอิสลามและค่านิยมของมนุษย์ และนำเสนอรากเหง้าของปัญหาในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมโดยผ่านโปรแกรมการพัฒนา และจุดยืนที่เป็นทางออกในเรื่องความขัดแย้ง ซึ่งจะต้องเผชิญด้วยการใช้เหตุผล การเชิญชวนและด้วยคำแนะนำที่ดี
3. ยืนยันว่าการสนทนาระหว่างวัฒนธรรมที่วางอยู่บนความเคารพและความเข้าใจซึ่งกันและกัน และความเท่าเทียมในหมู่ประชาชนนั้นเป็นเรื่องแรกของสันติภาพระหว่างประเทศและความมั่นคง รวมทั้งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโลกสำหรับการสนทนา
4. สนับสนุนให้มีการสนทนาระหว่างศาสนาและเน้นในค่านิยมและการอธิบายให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม
5. ยืนยันถึงการมีส่วนร่วมของ OIC และองค์การที่มีความเป็นพิเศษในฐานะส่วนร่วมเชิงรุกในการสนทนาระหว่างวัฒนธรรมและศาสนาตลอดไปจนถึงข้อเสนอและความพยายามที่มีอยู่ในเรื่องนี้
6. ใช้ประโยชน์จากสื่อต่างๆ เพื่อการบริการและปกป้องภารกิจของมุสลิมอุมมะฮ์ สนับสนุนหลักการที่สูงส่งและค่านิยมของอิสลามและแก้ไขความเข้าใจผิดให้เป็นความเข้าใจที่ถูกต้อง
7. ต่อสู้เพื่อการสอนอิสลามศึกษา วัฒนธรรม อารยธรรม ศาสนบัญญัติและวรรณกรรมที่มีความแตกต่างกัน เรียกร้องให้รัฐสมาชิกมีความร่วมมือในหมู่พวกเขาเอง เพื่อที่จะพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษาที่มีความสมดุล ที่ส่งเสริมค่านิยมของความใจกว้าง สิทธิมนุษยชน การเปิดกว้างและความเข้าใจศาสนา และวัฒนธรรมอื่นๆ ปฏิเสธความคลั่งไคล้ในศาสนาและความสุดโต่งและสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์อิสลาม

2.6 OIC กับการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์

โลกมุสลิมเผชิญอยู่กับการเมือง สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการท้าทายทางวิทยาศาสตร์ที่หนักหน่วง พร้อมกับความเกี่ยวข้องสำหรับเอกภาพ ความสงบ ความมั่นคง และการพัฒนาของพวกเขา สมาชิก OIC จำเป็นต้องมีความร่วมมือกันอย่างจริงจังที่จะก้าวผ่านสิ่งเหล่านี้ไป ดังนั้นจึงกลายเป็นความเร่งด่วนสำหรับพวกเขาที่จะปฏิบัติร่วมกันภายใต้กรอบของ OIC ที่วางอยู่บนค่านิยมและอุดมการณ์ร่วมกัน เพื่อที่จะฟื้นฟูบทบาท การบุกเบิก

ของมุสลิมอุมมะฮ์ในฐานะที่เป็นตัวอย่างที่ดีของความใจกว้างและให้ความกระจ่างชัดถึงความ
เป็นกลางและเป็นพลังสำหรับสันติภาพและความปรองดองระหว่างประเทศ

ด้วยความห่วงใยถึงการท้าทายเหล่านี้และด้วยความกระตือรือร้นที่จะนำสถานการณ์
ปัจจุบันมาสู่ความเป็นจริงใหม่ที่แสดงให้เห็นโดยความเป็นปึกแผ่นอันยิ่งใหญ่และความรุ่งเรือง
มากขึ้น เพื่อบรรลุเป้าหมายและแรงบันดาลใจที่แท้จริงเหล่านี้ ผู้คุ้มครองสองมัสญิดอัน
ศักดิ์สิทธิ์⁸⁶ กษัตริย์อับดุลลอฮ์ อิบน์ อับดุลอาซีซ (King Abdullah Ibn Abdulaziz) ได้กล่าว
สุนทรพจน์ต่อผู้ประกอบพิธีฮัจญ์เนื่องในวันอีดิลอัฎฮา⁸⁷ (Eid Al-Adha Day) ในปีฮิจญ์เราะฮ์
ศักราช 1425⁸⁸ เรียกกรองผู้นำมุสลิมอุมมะฮ์ให้จัดการประชุมสมัยวิสามัญพิเศษ (Extraordinary
Conference) ของผู้นำรัฐสมาชิก OIC ขึ้น เพื่อพิจารณาถึงประเด็นของความเป็นปึกแผ่นและ
ปฏิบัติการร่วมอิสลาม (Joint Islamic Action) ในการเตรียมการสำหรับการประชุมสามัญสมัย
พิเศษนี้ ผู้คุ้มครองสองมหามัสญิดได้เชิญนักวิชาการและปัญญาชนผู้เป็นอุมมะฮ์มาพบกันที่
นครมักกะฮ์ อัล-มุกัรเราะมะฮ์⁸⁹ เพื่อพิจารณาถึงสภาพของอุมมะฮ์ พัฒนาวิสัยทัศน์ความคิด
และเสนอทางออกที่เป็นข้อเลือกสำหรับการท้าทายที่เผชิญอยู่กับอุมมะฮ์ในทุกๆ ด้าน ด้วย
เหตุนี้กลุ่มชนชั้นนำที่เป็นนักวิชาการมุสลิมและปัญญาชนจากประเทศต่างๆ ได้มาพบกันที่นคร
มักกะฮ์ อัล-มุกัรเราะมะฮ์ จากวันที่ 5 ถึงวันที่ 7 เดือนชะฮ์บาน ปีฮิจญ์เราะฮ์ศักราช 1426⁹⁰
และพิจารณาถึงการท้าทายที่เผชิญอยู่กับอุมมะฮ์ในด้านปัญญาชน วัฒนธรรม การเมือง สื่อ
เศรษฐกิจและการพัฒนา พวกเขายังได้ให้การรับรองโครงร่างที่จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอการท
ายเหล่านี้ได้อย่างมีผล

ด้วยการวางอยู่บนบรรณานุกรม และข้อแนะนำสำหรับมุสลิมอุมมะฮ์ที่จะให้ได้มาซึ่ง การ
ฟื้นฟูศิลปวิทยาของพวกเขา และเพื่อที่จะให้ขั้นตอนการปฏิบัติต่อการสร้างสายสัมพันธ์อัน
เข้มแข็งให้แก่อิสลามอยู่ในตำแหน่งแห่งเอกภาพ และเสนอภาพลักษณ์ที่ถูกต้องและคำนึงอัน

⁸⁶ หมายถึงมัสญิดหะรอมแห่งนครมักกะฮ์และมัสญิดนะบะวีย์ในนครมะดีนะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ซึ่งถือเป็นสองมัสญิดศักดิ์สิทธิ์ของชาวมุสลิมทั่วโลกและผู้ประกอบพิธีฮัจญ์จะเดินทางมาละหมาดยังสองมัสญิดนี้

⁸⁷ หมายถึงวันที่ผู้ประกอบพิธีฮัจญ์เสร็จสิ้นจากการชุมนุมที่ทุ่งอะเราะเฟฮ์ (Arafah) ในนครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเป็นหนึ่งในแก่นแกนสำคัญของการประกอบพิธีฮัจญ์ วันรุ่งขึ้นจึงเป็นวันอีดิลอัฎฮา ซึ่งเป็นวันที่ผู้ประกอบพิธีฮัจญ์จะเฉลิมฉลองความสำเร็จที่ได้ประกอบพิธีฮัจญ์ สำหรับผู้ที่มิได้ประกอบพิธีฮัจญ์ก็จะเฉลิมฉลองในมัสญิดที่อยู่ในท้องถิ่นของตนเอง นอกจากนี้วันอีดิลอัฎฮายังเป็นการสืบทอดประวัติศาสตร์ของศาสดาอิบรอฮีม (อับราฮัม) ที่พระเจ้าได้ทรงบัญชาให้เชือดคอบุตรชายของตนเอง เพื่อพิสูจน์ความศรัทธาที่มีต่อพระเจ้าด้วยการทดสอบความเข้มแข็งของจิตใจ ในที่สุดศาสดาอิบรอฮีมก็ผ่านการทดสอบในเรื่องนี้ไปได้ โดยพระเจ้าทรงบัญชาให้เชือดพลีสัตว์แทนการเชือดบุตรชายของท่านศาสดา ดังนั้นวันอีดิลอัฎฮานอกจากจะเป็นงานเฉลิมฉลองและงานรื่นเริงของชาวมุสลิมทั่วโลกแล้วยังเป็นวันแห่งการรำลึกถึงการยอมจำนนของศาสดาอิบรอฮีมที่มีต่อพระเจ้าอีกด้วย ซึ่งหลักฐานในเรื่องนี้ปรากฏอยู่ในคำสอนของศาสนาอิสลาม คริสต์ศาสนาและศาสนายูดาห์เช่นกัน แต่จะมีการเน้นย้ำอย่างมากในศาสนาอิสลาม

⁸⁸ ปี ค.ศ. 2006

⁸⁹ หมายถึงนครมักกะฮ์ที่ทรงเกียรติ

⁹⁰ 9-11 เดือนกันยายน ปี ค.ศ. 2005

สูงส่งของอิสลาม จึงได้มีการพัฒนาแผนปฏิบัติการสิบปี (Ten-Year Programme) ขึ้นมา ซึ่งจะพิจารณาถึงการท้าทายเด่นๆ ที่สำคัญซึ่งกำลังเผชิญโลกมุสลิมอยู่ในปัจจุบัน รวมไปถึงจนถึงแนวทางและจุดหมาย เพื่อนำเสนอต่อพวกเขาตามแนวทางที่เป็นวัตถุประสงค์และความเป็นจริงเพื่อทำหน้าที่ในฐานะโปรแกรมที่ปฏิบัติได้สำหรับสมาชิก OIC ทั้งหมด ในด้านปัญญาชนและการเมืองเช่นนั้น มีประเด็นปัญหาใหญ่ อย่างเช่น การสร้างค่านิยมของความเป็นกลางและความใจกว้าง การต่อสู้กับความสุดโต่ง ความรุนแรงและการก่อการร้าย เผชิญกับโรคเกลียดกลัวอิสลาม การได้มาซึ่งความเป็นปึกแผ่นและความร่วมมือระหว่างสมาชิก การป้องกันความขัดแย้ง ปัญหาปาเลสไตน์ สิทธิของชนมุสลิมกลุ่มน้อย และชุมชนต่างๆ และปฏิเสชการแข่งกันชั้นแต่ฝ่ายเดียว ทั้งหมดนี้เป็นประเด็นที่จำเป็นจะต้องมีการรื้อฟื้นความมุ่งมั่นขึ้นมาใหม่ ด้วยการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ ในบริบทนี้จำเป็นจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษแก่แอฟริกา ซึ่งเป็นภูมิภาคที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด เนื่องจากความยากจน โรคภัยไข้เจ็บ ความไม่รู้หนังสือ ความอดอยากและภาวะในเรือนังสึน ในด้านเศรษฐกิจและวิทยาศาสตร์ อุมมะฮ์จำเป็นจะต้องได้รับการยกระดับของการพัฒนาและความรุ่งเรือง ด้วยการมีทรัพยากรทางเศรษฐกิจและพลังความสามารถอีกมาก การส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจจะต้องเป็นข้อเลือกแรก การค้าระหว่าง OIC การยกระดับให้พ้นจากความยากจนในหมู่รัฐสมาชิกของ OIC โดยเฉพาะอย่างยิ่งในดินแดนที่ได้รับผลกระทบ และนำเสนอประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโลกาภิวัตน์ การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สำหรับการศึกษาและวัฒนธรรมนั้น มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องจัดการกับการขยายตัวของความไม่รู้หนังสือ และการศึกษาที่มีมาตรฐานต่ำในทุกระดับ รวมทั้งความจำเป็นที่จะต้อง แก้ไขอุดมการณ์ที่เบี่ยงเบน ในด้านสังคมมีความจำเป็นที่จะมุ่งไปสู่สิทธิของสตรี เด็กและครอบครัว

ในการนำวิสัยทัศน์ใหม่และจุดหมายสำหรับโลกมุสลิมมาใช้ นั้น บทบาทของ OIC อยู่ตรงใจกลาง ซึ่งเรียกร้องให้มีการปฏิรูป OIC ในทางที่จะสนองความหวังและแรงดลใจของอุมมะฮ์ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้มาซึ่งวิสัยทัศน์และภารกิจใหม่เพื่อควมมีชีวิตชีวา และความรุ่งเรืองยิ่งขึ้น รวมทั้งอนาคตที่ทรงเกียรติสำหรับอุมมะฮ์ บรรดาภคิษัตริย์ หัวหน้ารัฐ และหัวหน้ารัฐบาลของรัฐสมาชิก OIC จึงตัดสินใจรับเอาแผนปฏิบัติ 10 ปี มาใช้โดยทันที โดยจะมีการพิจารณาอีกครั้งเมื่อแผนปฏิบัติการนี้ผ่านไปได้ครึ่งทาง

ได้มีความพยายามของ OIC ที่จะขยายบทบาทของตนในประเด็นที่เกี่ยวกับสังคม-วัฒนธรรม OIC ได้สนับสนุนความร่วมมือระหว่างรัฐสมาชิกในด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาเด็ก สิทธิสตรี การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ฯลฯ OIC ในศตวรรษที่ 21 ได้รับรู้ถึงบทบาทของตนและได้พัฒนาตัวเองในการให้การปกป้องโลกมุสลิมในกระแสของโลกปัจจุบัน และได้ขยายบทบาทของตนให้ครอบคลุมทุกมิติของชุมชนมุสลิม การประชุมสุดยอดที่นครมักกะฮ์ ในปี ค.ศ. 2005 และแผนปฏิบัติการ 10 ปี เป็นเครื่องหมายที่ดีและเป็นข้อแนะนำในส่วนของ OIC ใน

อนาคต นี่เป็นความพยายามของ OIC ที่จะเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่ตัวเองและเอกภาพของอุมมะฮ์ทั้งในตะวันออกกลางและในโลกมุสลิมทั่วไป

OIC กับเศรษฐกิจ

ในการประชุมสุดยอดของ OIC ในปี ค.ศ. 2003 OIC ได้ให้การยอมรับการรณรงค์สามประการด้วยกันคือ การก่อตั้งตลาดอิสลามในระดับโลก (Global Islamic Market) การออกธนบัตรอิสลามเพื่อเผชิญกับการผูกขาดของเงินสกุลดอลลาร์และก่อตั้งความร่วมมือในการป้องกันอิสลาม (Islamic Defense Cooperation) เพื่อคุ้มครองและป้องกันผลประโยชน์ของชาติอิสลาม⁹¹ OIC จะต้องย้าถึงความต้องการในการโยกย้ายกองทุนจากประเทศอาหรับที่ร่ำรวยน้ำมันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในตะวันออกกลางไปยังประเทศที่ไม่ใช่มุสลิมเพื่อผลประโยชน์ของความเป็นปึกแผ่นและเอกภาพของมุสลิมอุมมะฮ์ เนื่องจากผู้ลงทุนชาวยุโรปจะมุ่งความสนใจไปที่ยุโรปตะวันออกและอดีตสาธารณรัฐของโซเวียต ญี่ปุ่นจะมุ่งความสนใจไปที่เอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และสหรัฐอเมริกาจะลงทุนในเม็กซิโกและดินแดนอื่นๆของละตินอเมริกา ดังนั้นประเทศอาหรับจะต้องกระทำการอีกหลายอย่างเพื่อประเทศมุสลิมในเอเชียและแอฟริกา⁹²

หลังจากคำประกาศแผน 10 ปี ในการประชุมสุดยอดที่นครมักกะฮ์ ซาอูดิอาระเบียซึ่งเป็นตัวแสดงที่มีอิทธิพลใน OIC OIC ได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ในข้อเสนอนี้ กษัตริย์อับดุลลอฮ์ของซาอูดิอาระเบียได้แสดงความคิดไปในทางที่ดีว่าขั้นตอนของการปฏิบัติร่วมอิสลามซึ่งมาจากข้อเสนอในที่ประชุมสุดยอดของ OIC จะช่วยให้โลกมุสลิมตอบรับการท้าทายสมัยใหม่และการเปลี่ยนแปลง⁹³ ได้

จากผลการประชุมสุดยอดที่นครมักกะฮ์เมื่อปี ค.ศ. 2005 OIC ได้ป้องกันการไหลป่าของโลกาภิวัตน์ด้วยการมอบอำนาจให้คณะกรรมการธนาคารอิสลามเพื่อการพัฒนาอิสลาม (IDB) ให้ใช้ขั้นตอนที่สำคัญในการเพิ่มทุนให้แก่ธนาคารและเพิ่มความเข้มแข็งให้กับองค์การอิสลามระหว่างประเทศด้วยการให้การช่วยเหลือทางการเงินในด้านการค้า คณะกรรมการธนาคารยังได้แนะนำให้มีการตั้งกองทุนพิเศษเพื่อต่อสู้กับความยากจนตลอดจนศึกษาถึงแนวโน้มในการยกเลิกหนี้สินอย่างเหมาะสมให้แก่รัฐบาลในรัฐสมาชิก

⁹¹ Shahid Raheem. "Is OIC a dead horse?" (<http://www.observerindia.com/analysis/A033.htm>)

⁹² Independent News.2001. "Globalization Seen a Threat to OIC Move for Islamic Common Market" August, 6 (<http://www.globalpolicy.org/soecon/trade/2001/0806oic.htm>)

⁹³ Abdul Ghafour.2005 "Abdullah Urges Rapid Implementation of OIC Resolutions" December,27 <http://www.arabnews.com/?page=1§ion=0&article=75347&d=27&m=12&y=2005>

จุดอ่อนในด้านเศรษฐกิจ

การรักษาผลประโยชน์จากโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ

OIC ได้ก่อตั้งสถาบันใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ ซึ่งอาจได้รับจากกระบวนการโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ ยกตัวอย่างเช่น การจัดตั้งคณะกรรมการสารสนเทศ (Informations Commission) ขึ้น ซึ่งนำโดยปากีสถาน ทั้งนี้ หน่วยงานนี้มีเป้าหมายที่จะฝึกอบรมคนรุ่นใหม่ ซึ่งอยู่ในประเทศสมาชิกของ OIC ให้เรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ โดยที่ศูนย์สารสนเทศได้เปิดอย่างเป็นทางการในซีเรียภายใต้การสนับสนุนของ OIC อีกทั้งยังมีการก่อตั้งห้องสมุดที่ใช้ระบบดิจิทัล ซึ่งรวบรวมหนังสือไว้มากกว่า 6,000 เล่ม ห้องสมุดนี้สามารถเข้าไปดูข้อมูลได้ในเว็บไซต์ [www.comcomstecs.org.pk.com\(11\)](http://www.comcomstecs.org.pk.com(11)) นอกจากนี้ ธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม (Islamic Development Bank) ซึ่งเป็นหนึ่งในหน่วยงานภายใต้สังกัดของ OIC ยังได้จัดสรรเงินทุนให้ถึง 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อส่งเสริมศักยภาพของประเทศสมาชิกในการแข่งขันด้านการส่งออก

ถึงแม้ว่า OIC จะมีการปรับตัวอย่างสำคัญในหลายๆ ด้านดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่ OIC ก็ยังไม่สามารถที่จะเลื่อนสถานะของตนเองให้เป็นสถาบันอิสลามแบบพหุภาคีได้อย่างเต็มรูปแบบ ทั้งนี้เพราะประสบการณ์ของ OIC เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐสมาชิกด้วยกัน ยังไม่เป็นที่น่าชื่นชม หรือแม้แต่แผนการที่จะจัดให้มีศาลยุติธรรมอิสลาม ซึ่ง OIC ได้วางกรอบไว้ในการประชุมสุดยอดครั้งที่ 5 ซึ่งจัดขึ้นที่คูเวต ในปี ค.ศ. 1987 ก็ยังไม่มีความคืบหน้าแต่อย่างใด นอกจากนี้ OIC ยังไม่สามารถพัฒนาระบบความมั่นคงแบบพหุภาคีขึ้นได้ และความพยายามที่จะจัดโครงสร้างสำนักงานเลขาธิการใหม่ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาศักยภาพด้านการบริการขององค์กรที่จะอำนวยความสะดวกให้มากขึ้น ถูกนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพก็ยังมีเหลืออยู่

ในความเห็นของ มุฮัมมัด เอล-ซัยยิด ซาลิม (Mohammad El-Sayed Salim) นักวิชาการจากอียิปต์ ระบุว่า OIC ได้ปรับเปลี่ยนองค์การให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสามารถพัฒนากลไกการทำงานใหม่ๆ เพื่อจัดการกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อย่างไรก็ตาม OIC คงยังต้องไปอีกไกลในการที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของโลก สิ่งที่ทำหายอย่างสำคัญของ OIC ก็คือ การที่องค์กรมีความจำกัดทางการเงินเมื่อเทียบกับภาระที่จะต้องรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ความจำกัดของหน่วยงานฝ่ายบริหารขององค์กร ความอ่อนแอของอำนาจการสั่งการขององค์กร โดยเฉพาะในประเด็นปัญหาสำคัญๆ เช่น มติที่เกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างรัฐและความมั่นคงร่วมกัน และขาดระบบการลงโทษต่อรัฐสมาชิกที่ละเมิดกฎบัตรขององค์กร

เขาเสนอต่อไปว่า OIC จำเป็นต้องยกระดับการทำงานหรือปฏิบัติการของสำนักเลขาธิการ ปรับเปลี่ยนกฎบัตรไปในทิศทางของการจัดตั้งระบบการออกเสียง (Voting System) และกำหนดมาตรการการลงโทษ ปรับกระบวนการตัดสินใจด้านการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของ

องค์การไปในทิศทางของการยืนยันหัตถ์รักษานโยบายด้านการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทุกประเภทระหว่างรัฐสมาชิกและจัดตั้งศาลยุติธรรมอิสลามขึ้น⁹⁴

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

1. เรียกร้องให้รัฐสมาชิกลงนามและอนุมัติการค้าของ OIC และข้อตกลงทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ทั้งหมดและนำเอาบัญญัติของแผนปฏิบัติการของ OIC มาใช้เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าในระหว่างรัฐสมาชิกของ OIC
2. กำหนดให้ COMCEC สนับสนุนมาตรการต่างๆ เพื่อขยายขอบเขตการค้าภายใน OIC และเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการสถาปนาเขตการค้าเสรี (Free Trade Zone) ระหว่างรัฐสมาชิกเพื่อให้ได้มาซึ่งบูรณาการทางเศรษฐกิจเพื่อให้การบูรณาการทางเศรษฐกิจดังกล่าวขึ้นไปถึงร้อยละ 20 ของจำนวนการค้าทั้งหมดในระหว่างช่วงเวลาที่ยอมรับตามแผน
3. สนับสนุนรัฐสมาชิกของ OIC ให้ยอมรับและใช้ข้อตกลงและมติต่างๆ ของ COMCEC เพื่อสนับสนุนและมีส่วนต่อกิจการของ COMCEC ในระดับสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้พร้อมกับแต่งตั้งตัวแทนที่มีความรู้ความชำนาญที่จำเป็น
4. ส่งเสริมความพยายามในการทำให้เป็นสถาบันและส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง OIC และภูมิภาคและสถาบันระหว่างประเทศซึ่งทำงานในด้านเศรษฐกิจและการพาณิชย์
5. ส่งเสริมรัฐสมาชิกของ OIC ในความพยายามที่จะยอมรับองค์การค้าโลก (WTO) และสนับสนุนตำแหน่งที่ตกลงร่วมกันระหว่างรัฐสมาชิกที่อยู่ภายใน WTO
6. เรียกร้องรัฐสมาชิก OIC ให้ส่งเสริมเสรีภาพในการเคลื่อนไหวของนักธุรกิจและนักลงทุนข้ามดินแดนของพวกเขา
7. สนับสนุนการขยายตัวในการค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ในหมู่รัฐสมาชิกของ OIC และเรียกร้องให้หอการค้าอิสลามและอุตสาหกรรมทำกิจการต่างๆ เพื่อการหาข้อมูลและการแลกเปลี่ยนความชำนาญระหว่างหอการค้าของรัฐสมาชิก
8. เรียกร้องรัฐสมาชิกให้ร่วมมือกันในนโยบายสิ่งแวดล้อมและตำแหน่งต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศเพื่อป้องกันผลกระทบที่เลวร้ายใดๆ ของนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของพวกเขา

⁹⁴ Mohammad El-Sayed Sallim, "The Organization of Islamic Conference ; towards a new agenda" in Ghulam Sarwar, (ed)., *The OIC : Contemporary Issues of the Muslim World*, (Islamabad : Friends, 1997) pp.27-64.

สนับสนุนธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม (IDB)

1. ตั้งกองทุนพิเศษภายในธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลามเพื่อบรรเทาความยากจนและให้โอกาสการทำงานและการทำหน้าที่ของคณะกรรมการธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม เพื่อสร้างกองทุนพิเศษ รวมทั้งกลไกในการให้เงินช่วยเหลือ
2. กำหนดให้ธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลามร่วมมือกับสำนักเลขาธิการของ OIC ติดต่อกับองค์การอนามัยโลกและสถาบันอื่นๆ ที่จำเป็นเพื่อร่างโปรแกรมที่จะต่อสู้กับโรคและโรคระบาดด้วยการให้เงินช่วยเหลือผ่านกองทุนพิเศษ ซึ่งจะจัดตั้งขึ้นภายในธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม
3. กำหนดให้กรรมการ IDB ใช้มาตรการที่จำเป็นเพื่อให้อำนาจแก่ธนาคาร การบอกรับเป็นสมาชิกและการจ่ายเงินทุน เพื่อที่จะได้มีความสามารถในการทำให้บทบาทของ IDB เข้มแข็งขึ้นในการสนับสนุนทางการเงิน และการช่วยเหลือทางเทคนิคแก่รัฐสมาชิก OIC และทำให้การร่วมมืออิสลามเพื่อการค้าและการคลังในปัจจุบันถูกสร้างขึ้นภายใน IDB
4. สนับสนุน IDB ในการพัฒนากลไกของ IDB และโปรแกรมต่างๆ ซึ่งมุ่งอยู่ที่ความร่วมมือกับภาคเอกชนและเพื่อพิจารณาการออกแบบ และกระตุ้นกระบวนการตัดสินใจของ IDB
5. สนับสนุน IDB และสถาบันต่างๆ ให้ส่งเสริมโอกาสในการลงทุนและการค้าภายใน OIC และเพื่อศึกษาความเป็นไปได้สำหรับการจัดหาข้อมูลที่สำคัญในการพัฒนาและสนับสนุนการลงทุนร่วมกัน

ความเป็นปึกแผ่นทางสังคมในการเผชิญกับความพินาศทางธรรมชาติ

1. อิสลามสนับสนุนความเป็นปึกแผ่นและความช่วยเหลือต่อผู้ที่มีความขัดสนทั้งหมดโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ ซึ่งเรียกร้องรัฐอิสลามให้พัฒนาและนำเอายุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในปฏิบัติการช่วยเหลือของอิสลามมาใช้และสนับสนุนแนวโน้มที่มีต่อการร่วมมือและการประสานกันระหว่างความพยายามในการสงเคราะห์โดยส่วนบุคคลของรัฐอิสลามและสถาบันประชาสังคมอิสลามในทางหนึ่งและองค์การในอีกทางหนึ่ง รวมทั้งสนับสนุนการกระตุ้นบทบาทของชะกาด^{๙๖} ในการได้มาซึ่งการพัฒนาและการช่วยเหลือกันและกันด้วยการรับเอากรอบระหว่างประเทศในการรวบรวมและแจกจ่ายชะกาด และประสานความพยายามของสมาชิกในด้านนี้มาใช้
2. ช่วยเหลือประเทศที่ได้รับผลกระทบโดยภัยพิบัติเหล่านี้

^{๙๖} หมายถึงส่วนของทรัพย์สินที่มุสลิมครอบครองต้องจ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิรับตามเงื่อนไข ซึ่งมีอยู่ 8 ประเภท คือ

1. คนยากจน 2. คนอนาถา 3. เจ้าหนี้ที่ ผู้จัดการเกี่ยวกับชะกาด 4. ผู้เลื่อมใสในอิสลามหรือผู้เพิ่งเข้ารับอิสลาม 5. ในการไถ่ทาส 6. ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว (จากการประกอบอาชีพสุจริต) 7. ในแนวทางของอัลลอฮ์ คือแนวทางที่เป็นที่โปรดปรานของอัลลอฮ์ เช่น สาธารณประโยชน์ทั่วไป หรือผู้เดินทาง เป็นต้น ดูรายละเอียดของเรื่องนี้ใน พจนานุกรม ศัพท์ศาสนาสาฎก อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หน้า 353-357.

สนับสนุนการพัฒนาและการยกระดับความยากจนในแอฟริกา

1. สนับสนุนกิจการต่างๆ ที่มีจุดหมายอยู่ที่การได้มาซึ่งการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในประเทศแอฟริกา รวมทั้งสนับสนุนการทำให้เป็นอุตสาหกรรม กระตุ้นการค้าและการลงทุน ความเคลื่อนไหวทางเทคโนโลยี ผ่อนคลายภาระหนี้สินและความยากจนของพวกเขาและจัดโรดภัยไข้เจ็บ ด้อนรับการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาชาวแอฟริกัน (New Economic Partnership for African Development – NEPAD) การจัดทำโปรแกรมพิเศษในการพัฒนาแอฟริกา
2. เรียกร้องรัฐสมาชิกให้ร่วมมือในความพยายามระหว่างประเทศที่จะส่งเสริมโครงการต่างๆ ที่มีจุดมุ่งหมายในการบรรเทาความยากจนและการส่งเสริมความสามารถในรัฐสมาชิกที่มีการพัฒนาน้อยที่สุด (Least Development) ของ OIC
3. สนับสนุนรัฐสมาชิกที่ให้การบริจาค ยกเลิกหนี้สองฝ่ายหรือหลายฝ่ายให้กับรัฐสมาชิกที่มีรายได้น้อย
4. สนับสนุนสถาบันพิเศษและองค์กรต่างๆ ระหว่างประเทศ ให้ความพยายามในการผ่อนคลายนโยบายความยากจนในรัฐสมาชิกที่พัฒนาแล้ว และส่งเสริมสังคมมุสลิม ผู้ลี้ภัยและไร้ที่อยู่อาศัยในรัฐสมาชิก OIC ชนกลุ่มน้อยมุสลิมและชุมชนต่างๆ ในรัฐสมาชิกของ OIC สนับสนุนรัฐต่างๆ ให้มอบเงินช่วยเหลือต่อกองทุนโลกเพื่อความเป็นปึกแผ่นและการต่อสู้กับความยากจน (World Fund for Solidarity and Combating Poverty)

OIC กับการศึกษาในระดับสูง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1. การพัฒนาและการปฏิรูปสถาบันการศึกษาและหลักสูตรในทุกระดับอย่างมีคุณภาพ เชื่อมโยงการศึกษาระดับหลังปริญญาตรีสู่แผนการพัฒนาย่างครอบคลุมของโลกอิสลาม ในเวลาเดียวกันควรให้ความสนใจเป็นลำดับแรกต่อวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ ของรัฐสมาชิก และสนับสนุนรัฐสมาชิกให้มีการศึกษาที่มีคุณภาพที่จะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การประดิษฐ์คิดค้น การวิจัยและการพัฒนา
2. มีความร่วมมือระหว่างชาวมุสลิมที่มีความสามารถสูงภายในโลกมุสลิมเพื่อพัฒนายุทธศาสตร์ที่ครอบคลุม เพื่อที่จะใช้ประโยชน์จากความสามารถของพวกเขา และป้องกันปรากฏการณ์สมองไหล
3. มอบหมายสำนักเลขาธิการให้ศึกษาการก่อตั้งรางวัล OIC สำหรับนักวิทยาศาสตร์มุสลิม ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างสำคัญในทางวิทยาศาสตร์
4. เรียกร้องให้ประเทศอิสลามสนับสนุนโปรแกรมการวิจัยและพัฒนาด้วยความคิดที่ว่า อัตราส่วนของโลกในกิจการนี้ควรจะมีอยู่ร้อยละ 2 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และขอเรียกร้องรัฐสมาชิกให้มีความมั่นใจว่าการมีส่วนร่วมโดยส่วนตัวของพวกเขาไม่มีไม่ต่ำไปกว่าครึ่งหนึ่งของร้อยละ 2 นี้

5. ใช้ข้อดีของผลลัพธ์ที่สำคัญของการประชุมสุดยอดในเรื่องสังคมข่าวสาร (World Summit on Information Society) ที่มีขึ้นในกรุงตูนิซ ซึ่งทุกรัฐมุสลิมเข้าร่วมด้วยความคิดที่จะเปิดช่องว่างทางดิจิทัลระหว่างรัฐที่พัฒนาแล้วและรัฐที่กำลังพัฒนาและเรียกร้องให้สำนักเลขาธิการติดตามผลเหล่านี้เพื่อให้รัฐสมาชิกยึดโยงอยู่กับสังคมข่าวสาร ซึ่งผลที่ตามมาจะทำให้การพัฒนาในรัฐมุสลิมมีความยั่งยืน
6. สนับสนุนภาครัฐและสถาบันวิจัยระหว่างประเทศให้ลงทุนในด้านเทคโนโลยี การสร้างความสามารถในขอบเขตของเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างเช่นการได้มาซึ่งเทคโนโลยีนิวเคลียร์เพื่อใช้ในทางสันติ
7. ทบทวนการทำงานของมหาวิทยาลัยที่สังกัดอยู่ใน OIC เพื่อที่จะพัฒนาประสิทธิภาพและศักยภาพ และเรียกร้องให้กองทุนวักฟี⁹⁰ ทั้งสองกองทุน อุทิศให้แก่สองมหาวิทยาลัยในไนเจอร์ และอุกันดา และให้การสนับสนุนมหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติของมาเลเซีย
8. เรียกร้องรัฐสมาชิกให้ขยายความร่วมมือต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีในบังกลาเทศ เพื่อที่จะทำให้มหาวิทยาลัยมีความสามารถที่จะมีส่วนร่วมมากขึ้นในการสร้างรัฐสมาชิก OIC ผ่านการพัฒนาทรัพยากรบุคคล
9. สนับสนุนให้ธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลามส่งเสริมโปรแกรมการให้ทุนสำหรับนักศึกษาเด่นๆ และผู้เชี่ยวชาญเป็นพิเศษด้านไฮเทค (Hi-Tec specializations) ด้วยจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และด้านเทคนิค ความสามารถด้านการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และการเป็นนักวิจัยในรัฐสมาชิก

นอกจากนี้ OIC ยังได้เพิ่มบทบาทในด้านสิทธิสตรี เด็ก และครอบครัวในโลกมุสลิม กล่าวคือ

1. การมีกฎหมายที่เข้มแข็งซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมความก้าวหน้าของสตรีในสังคมมุสลิมในด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคมและการเมือง ที่เป็นไปตามค่านิยมอิสลามในด้านความยุติธรรมและความเท่าเทียมกัน และด้วยจุดมุ่งหมายที่จะปกป้องสตรีจากทุกรูปแบบของความรุนแรงและการเลือกปฏิบัติและยึดมั่นอยู่กับข้อกำหนดของอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดทุกรูปแบบของการเลือกปฏิบัติต่อสตรี (Convention against Women) ที่เป็นไปตามค่านิยมของอิสลามว่าด้วยความยุติธรรมและความเท่าเทียมกัน
2. ให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อการศึกษาศรีและการไม่รู้หนังสือของสตรี
3. กระตุ้นการพัฒนา "ข้อตกลงว่าด้วยสิทธิของสตรีในอิสลาม" (The Covenant on the Right of Women in Islam) ที่เป็นไปตามมติที่ 60/27-P และคำประกาศโคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม (Cairo Declaration on Human rights)

⁹⁰ กองทุนบริจาค

4. ต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งการได้รับการศึกษาภาคบังคับที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายและการศึกษาขั้นประถมที่มีคุณภาพสำหรับเด็กๆ ทุกคน
5. สร้างความเข้มแข็งในการออกกฎหมายที่มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การรักษาสิทธิของเด็กให้มีระดับสุขภาพในระดับที่สูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ใช้มาตรการที่มีประสิทธิภาพเพื่อขจัดโรคโปลิโอและป้องกันพวกเขาจากความรุนแรงและการถูกเอารัดเอาเปรียบ
6. ส่งเสริมรัฐสมาชิกให้ลงนามและให้สัตยาบันต่อข้อตกลง OIC ในเรื่องสิทธิของเด็กในอิสลาม คำประกาศของสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของเด็กในอิสลาม การประชุมของสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของเด็กและอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดทุกรูปแบบของการเลือกปฏิบัติต่อสตรีและอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับเด็กผู้หญิง
7. เรียกร้องให้รัฐสมาชิกสนับสนุนและส่งเสริมโปรแกรมว่าด้วยคนหนุ่มสาวและเวทีต่างๆ ของคนหนุ่มสาว
8. เรียกร้องให้ OIC มีส่วนร่วมในการปกป้องสิทธิสตรีและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพวกเธอในทุกๆ ด้าน
9. ให้ความสนใจที่จำเป็นต่อครอบครัวในฐานะที่เป็นศูนย์รวมหลักของสังคมมุสลิม ให้ความพยายามในทุกระดับที่เป็นไปได้ในการเผชิญกับการท้าทายของสังคมปัจจุบันที่เผชิญหน้าอยู่กับครอบครัวมุสลิมและส่งผลกระทบต่อการรวมตัวกันบนพื้นฐานค่านิยมของอิสลาม
10. การก่อตั้งแผนกที่รับผิดชอบกิจการต่างๆ ของครอบครัวภายในกรอบการปรับโครงสร้างของสำนักเลขาธิการ

ในด้านวัฒนธรรมและการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างรัฐสมาชิก

1. OIC เรียกร้องให้โทรทัศน์ช่องต่างๆ และสื่อสารมวลชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับสื่อระหว่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้โลกมุสลิมแสดงภาพรวมของการพัฒนาระหว่างประเทศ เรียกร้องให้สื่อในรัฐมุสลิมรวมทั้งช่องดาวเทียมทั้งหลายให้เพิ่มประมวลจริยธรรม (Code of Ethics) ซึ่งจัดเตรียมไว้สำหรับความหลากหลาย พหุนิยมและรักษาไว้ซึ่งค่านิยมของอุมมะฮ์และผลประโยชน์ต่างๆ กำหนดให้สำนักงานเลขาธิการตัดสินใจงานเพื่อประเมินสถานการณ์ปัจจุบันของศูนย์ข่าว IINA, ISBO และแผนกประชาสัมพันธ์ของ OIC พิจารณาแนวทางและวิธีการที่จะกระตุ้นบทบาทและกลไกของสื่อที่อยู่ในกรอบของระบบ OIC และนำเสนอข้อเสนอในเรื่องนี้ต่อการประชุมอิสลามของรัฐมนตรีชาวยุโรปเพื่อการพิจารณาให้ความสนใจต่อภาษาอาหรับในฐานะภาษาของอัล-กุรอาน พัฒนาโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในหมู่สมาชิก OIC รวมทั้งรัฐที่เป็นผู้สังเกตการณ์มาใช้

ในเรื่องนี้ COMIAC ควรมีความเข้มแข็งเพื่อที่จะให้การดูแลมากขึ้นต่อประเด็นในเรื่องข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรมในรัฐสมาชิก ในบริบทนี้รัฐสมาชิกจะต้องให้การสนับสนุนความ

เป็นปีกแผนในด้านดิจิทัลด้วยความเต็มใจและยอมให้ OIC มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในความหมายที่จะลดช่องว่างในทางดิจิทัลลงไป⁹⁷

3. องค์การสนับสนุนและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับ OIC

3.1 องค์การวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และการศึกษาอิสลาม (Islamic Educational, Scientific, and Cultural Organization – ISESCO)

แนวคิดการจัดตั้ง ISESCO เกิดขึ้นในการประชุมนานาชาติเกี่ยวกับการศึกษาอิสลามซึ่งจัดที่นครมักกะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย เมื่อปี ค.ศ. 1977 ภายใต้การสนับสนุนของมหาวิทยาลัยกษัตริย์อับดุลอาซิส⁹⁸ ความคิดดังกล่าวเป็นรูปธรรมจากการประชุม ICFM ครั้งที่ 10 ที่เมืองเฟซ (Fez) ปี ค.ศ. 1979 และที่ประชุมพิจารณาจัดตั้งองค์กร รวมทั้งมอบหมายให้กรุงราบัต โมร็อกโก เป็นสำนักงานถาวร

วัตถุประสงค์ สำคัญของการก่อตั้ง ISESCO⁹⁹ มีดังนี้

- 1) สร้างความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างประเทศสมาชิกในด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ และการวิจัยวัฒนธรรมและส่งเสริมวัฒนธรรมอิสลามเป็นแกนของหลักสูตรการศึกษาในทุกระดับ
- 2) สนับสนุนวัฒนธรรมอิสลามที่แท้จริง และปรัชญาอิสลามที่อิสระเสรี ต่อต้านการรุกราน ความไร้สมดุลและความเสื่อมทางวัฒนธรรม
- 3) สนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในสาขาการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาวิทยาศาสตร์ประยุกต์และการใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีภายในกรอบคุณธรรมของอิสลาม เพื่อรักษาไว้ซึ่งอารยธรรมอิสลาม
- 4) แสวงหาแนวทางและวิธีการในการปกป้องอัตลักษณ์อิสลามของชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในประเทศที่ไม่ใช่มุสลิม

ประเทศใดก็ตามที่เป็นสมาชิก OIC และยอมรับหลักการ รวมทั้งจุดมุ่งหมายของ ISESCO สามารถเป็นสมาชิกของ ISESCO ได้ ในระยะเริ่มแรกมีสมาชิกเพียง 20 ประเทศ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีเพียงไม่กี่ประเทศที่เป็นสมาชิก OIC แต่ไม่ได้เป็นสมาชิก ISESCO¹⁰⁰

⁹⁷ Draft Ten Year Programme of Action to meeting Challenges Facing the Muslim Ummah in the 21st century Third Extraordinary Session of The Islamic Summit Conference (Makkah Mukarramah, Kingdom of Saudi Arabia, 5-6 Dhul Qa'dah 1426 , 5-6 December 2005)

⁹⁸ ดูเพิ่มเติมใน 'ISESCO Forges Ahead', *The Muslim*, Islamabad, 3 September 1985.

⁹⁹ Baba, ref.3, p.240.

¹⁰⁰ ในการประชุมใหญ่ของ ISESCO ครั้งที่สอง มีประเทศสมาชิกของ OIC 40 ประเทศ เข้าร่วมเป็นสมาชิกของ ISESCO

กิจกรรมขององค์การ การประชุมใหญ่ครั้งแรกจัดขึ้นที่กรุงคาบูลใน ปี ค.ศ. 1983 โดยแผนปฏิบัติการ 2 ปี (ปี ค.ศ. 1983-85) ซึ่งมุ่งเน้นแผนงานที่สำคัญดังนี้¹⁰¹

- 1) จัดตั้ง ข้อมูลอิสลามและธนาคารข้อมูล
- 2) กำจัดความไม่รู้หนังสือในประเทศอิสลาม โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท
- 3) บริการฝึกอบรมครูเกี่ยวกับวัฒนธรรมอิสลามและภาษาอาหรับ
- 4) ติดตามความก้าวหน้าในโรงเรียนสอนศาสนา และปรับปรุงกระบวนการทำงานให้เป็นไปตามหลักการทางวิทยาศาสตร์
- 5) ปกป้องอารยธรรมอิสลามและรักษามรดกแห่งอิสลาม
- 6) ส่งเสริมสถาบันวัฒนธรรมอิสลามและสถาบันการศึกษาอิสลามในประเทศมุสลิม ส่วนน้อย
- 7) แลกเปลี่ยนนักเรียนครูและอาจารย์มหาวิทยาลัยเกี่ยวกับประสบการณ์ด้าน วิทยาศาสตร์

ทิศทางใหม่ของกิจกรรมองค์การ¹⁰²

นับตั้งแต่การประชุมใหญ่ครั้งที่ 3 (1988) โปรแกรมด้านการศึกษา ของ ISESCO เกี่ยวพันกับการส่งเสริมภาษาอาหรับ การศึกษาผู้ใหญ่และการต่อสู้กับความไม่รู้หนังสือ การพัฒนายุทธศาสตร์การศึกษาสำหรับประเทศอิสลาม และการเตรียมพร้อมรูปแบบโปรแกรม สำหรับการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ รวมทั้งสนับสนุนการวิจัยทางด้านการศึกษา โปรแกรมด้าน วัฒนธรรมของ ISESCO มุ่งเน้นไปยังยุทธศาสตร์ว่าด้วยวัฒนธรรมอิสลาม รวบรวม ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการตีพิมพ์ข้อมูลด้านอิสลามและมุสลิม อนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมอิสลาม ให้การสนับสนุนสถาบันทางวัฒนธรรม และศูนย์กลางวัฒนธรรม ขณะเดียวกันก็ปกป้องสังคม อิสลามจากการรุกรานทางวัฒนธรรม สำหรับด้านวิทยาศาสตร์ ให้ความสนใจในการปรับปรุง การสอนวิทยาศาสตร์ ความเข้มแข็งของการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ สนับสนุนความร่วมมือและ การประสานงานระหว่างนักวิทยาศาสตร์มุสลิม พัฒนาการฝึกอบรมบุคลากรทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

2. ศูนย์ข่าวอิสลามระหว่างประเทศ (International Islamic News Agency-IINA)

IINA คือหนึ่งในหน่วยงานที่เก่าแก่ที่สุดและมีความสำคัญมากที่สุดของ OIC แนวคิดในการจัดตั้งมีขึ้นในการประชุม ICFM ครั้งที่ 2 ณ กรุงการาจี ปากีสถาน ในปี ค.ศ. 1970 ต่อมาในการประชุม ICFM ครั้งที่ 3 ณ นครญิดดะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย ที่ประชุมพิจารณาจัดตั้ง IINA อย่าง

¹⁰¹ ISESCO 'Forges Ahead', ref.47.

¹⁰² ดูเพิ่มเติมใน ISESCO Report in *Proceedings of the Fourth meeting of COMSTECH*, (Islamabad : PASTIC, 1991), pp.127-35.

เป็นทางการ ผ่านมติที่ 6/3-C ซึ่งทำให้ IINA เปรียบเสมือน สหพันธ์ ศูนย์ข่าวของประเทศมุสลิม¹⁰³

จุดมุ่งหมายขององค์การ¹⁰⁴

พัฒนาความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นระหว่างประเทศสมาชิกในด้านข้อมูลข่าวสารเพื่อปกป้องและรักษามรดกทางวัฒนธรรมของอิสลาม
สนับสนุนการติดต่อประสานงานอย่างมีอาชีวะและความร่วมมือทางเทคนิคระหว่างศูนย์ข่าวของประเทศสมาชิก
สร้างความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้นของชาวมุสลิม รวมทั้งปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของพวกเขา
ทำงานเพื่อเป้าหมายที่เป็นหนึ่งเดียวของโลกมุสลิม

สำหรับกิจกรรมในช่วงทศวรรษที่ 90 นั้น IINA ได้ขยายขอบเขตของกิจกรรม ด้วยการเริ่มให้บริการข่าวในภาษาฝรั่งเศสและจัดระบบเพื่อขยายการแพร่กระจายของข่าวโดย IINA ทำข้อตกลงกับศูนย์ข่าวกาตาร์ (Qatar News Agency-QNA) กระจายการรายงานข่าวไปยัง 700 แหล่งข่าวทั่วโลกอาหรับ ยุโรป และสหรัฐอเมริกา ด้วยการให้ภาษาอาหรับ อังกฤษ และโปรตุเกส ภายใต้ข้อตกลงที่แยกย่อยออกไป สมาคมข่าวปากีสถาน (the Associated Press of Pakistan-APP) และศูนย์ข่าวแอฟริกา (the Pan-African News Agency-PANA) จะส่งข่าวผ่านไปยังเอเชียและแอฟริกา นอกจากนี้ IINA ยังมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารโดยผ่านระบบเครือข่าย internet และ Email Address คือ iina@mail.gcc.combh อีกด้วย

สำหรับการนำเสนอข่าวสารของ IINA จะเน้นในประเด็นปัญหาต่างๆ ของมุสลิม ความเป็นอยู่ของมุสลิมส่วนน้อยในประเทศต่างๆ กิจกรรมที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน การพัฒนาโครงการต่างๆ ในประเทศมุสลิมและความคิดเห็นของผู้นำมุสลิมต่อปัญหาที่โลกมุสลิมกำลังเผชิญอยู่

3.2 องค์การกระจายเสียงแห่งรัฐอิสลาม (Islamic States Broadcasting Organization- ISBO)

ข้อเสนอแรกเริ่มของซาอุดีอาระเบียต่อการจัดตั้ง ISBO ปรากฏขึ้นในการประชุม ICFM ครั้งที่ 6 ณ นครญิดดะฮ์ เมื่อปี ค.ศ. 1975 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้ ISBO เป็นองค์การพิเศษอันดับ 4 ของ OIC และที่ประชุมพิจารณาตั้งสำนักงานถาวรที่นครญิดดะฮ์เช่นกัน¹⁰⁵

¹⁰³ 'Guide to OIC', ref.1,p.88.

¹⁰⁴ ดูเพิ่มเติมใน the IINA publication *Background of the Islamic News Agency*, (Jeddah : IINA,1995), p.2.

ISBO เป็นสถาบันแห่งการผึกความคิดแห่งอิสลามทางด้านการเมืองและวัฒนธรรม มุ่งมั่น นำเสนอความคิดเห็นของโลกมุสลิมเกี่ยวกับประเด็นระหว่างประเทศ และภาพพจน์ของ อิสลามที่ปรากฏทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อาจกล่าวได้ว่าจุดมุ่งหมายของ ISBO มีดังนี้

ให้การตะอ์วะฮ์ (da'wa) หรือการเผยแพร่และสนับสนุนการตระหนักรู้ถึงมรดก อิสลาม

ส่งเสริมจิตวิญญาณแห่งภราดรภาพอิสลามอย่างลึกซึ้ง

กล่าวถึงการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และการศึกษานบนพื้นฐานความเป็นปึกแผ่นของ อิสลาม

วางแผนความร่วมมือด้านการถ่ายทอดวิทยุ โปรแกรมกระจายเสียง ข้อมูลเทคโนโลยี ระหว่างประเทศสมาชิก

พัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กรทางด้านเทคนิคของอิสลามและสถาบันกระจายเสียง ของรัฐสมาชิก

แก้ไขปัญหาการกระจายเสียงที่อาจเกิดขึ้นในกลุ่มประเทศสมาชิก

สถานะสมาชิกภาพของ ISBO เปิดกว้างสำหรับกลุ่มความร่วมมือกระจายเสียงแห่งชาติ ของรัฐมุสลิม หน่วยงานกระจายเสียงไม่ว่าจะเป็นของรัฐบาลหรือเอกชน ที่ประเทศมุสลิมเป็น เจ้าของก็สามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ แต่ในหนึ่งประเทศจะได้รับสถานะสมาชิกเต็มรูปแบบ เพียงหนึ่งเดียวเท่านั้น องค์กรกระจายเสียงอื่นๆ ในประเทศนั้นเป็นได้เพียงสมาชิกสมทบ เท่านั้น¹⁰⁵

กิจกรรมขององค์กร หลังจากการจัดตั้งองค์กรเมื่อปี ค.ศ. 1975 ก็มีการประชุมเพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางของ ISBO 3 ครั้ง ที่กรุงริยาฎ, กรุงอิสตันบูลและกรุงอะบูดาบี ซึ่งในการประชุมเหล่านี้มีประเทศที่สนใจเข้าร่วมทั้งสิ้น 23 ประเทศ แต่ในปัจจุบันหน่วยงานทางด้านวิทยุและโทรทัศน์จาก 55 ประเทศได้ตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิก ISBO อีกประการหนึ่งที่สำคัญสำหรับ ISBO ก็คือแผนการในอนาคตที่ต้องการเป็นศูนย์ริเริ่มการแลกเปลี่ยนโปรแกรมวิทยุ-โทรทัศน์ในโลกมุสลิม

การแลกเปลี่ยนโปรแกรมของ ISBO ถือเป็นกิจกรรมที่ง่ายที่สุดและถูกที่สุด (ในสถานะที่สมาชิกส่วนใหญ่ของ ISBO เป็นประเทศที่ยากจน) โปรแกรมที่นำเสนอมีเนื้อหาสาระส่งเสริมความคิดทางปัญญาและความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมของประเทศสมาชิก ISBO ได้ร้องขอสำนักงาน/หน่วยงานกระจายเสียงของประเทศสมาชิกให้มอบความช่วยเหลือสนับสนุนตั้งแต่รายการที่เกี่ยวกับศาสนา ทอล์คโชว์ การอภิปรายประเด็นต่างๆ ที่ประเทศสมาชิกสนใจ และการสัมภาษณ์ ทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์ ประเทศสมาชิกที่ผลิตโปรแกรมเหล่านี้ให้ได้แก่

¹⁰⁵ ดูเพิ่มเติมใน the ISBO official publication *The Islamic States Broadcasting Organization*, (Jeddah : ISBO, 1981), pp.1-5.

¹⁰⁶ Ibid., pp.30-33.

แอลจีเรีย บาห์เรน อียิปต์ อิรัก จอร์แดน คูเวต ลิเบีย มาเลเซีย โมร็อกโก โอมาน ปากีสถาน กาตาร์ ซาอุดีอาระเบีย ซีเรีย ตูนิเซีย และสหรัฐอเมริกาอิมิเรตส์ โดยคูเวตเป็นประเทศที่กระตือรือร้นและจัดส่งโปรแกรมให้แก่ ISBO ตามความต้องการของประเทศสมาชิก นอกจากนี้ ISBO ยังส่งเสริมการทำงานร่วมกับองค์กรต่างๆ ในระดับระหว่างประเทศ เช่น ข้อตกลง ความร่วมมือทางด้านวัฒนธรรมและการศึกษากับหน่วยงานย่อยของ OIC สันนิบาตอาหรับ และ UN เป็นต้น

3.3 คณะกรรมการกฎหมายอิสลามระหว่างประเทศ (International Islamic Law Commission-IILC)

ในช่วงต้นของ OIC องค์การมีเพียงแนวคิดหน่วยงานพิเศษที่มีภารกิจเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและข้อมูลข่าวสาร ซึ่งไม่มีส่วนใดที่เกี่ยวข้องกับภารกิจด้านกฎหมายเฉพาะด้าน อย่างไรก็ตาม กฎบัตรของ OIC ถือว่าเป็นเอกสารหลักด้านกฎหมายอิสลามระหว่างประเทศชิ้นแรกภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

จากความต้องการในการประมวลกฎหมายอิสลามสมัยใหม่ได้นำไปสู่การพิจารณาก่อตั้ง IILC และสถาบันนิติศาสตร์อิสลาม (the Islamic Jurisprudence Academy) ที่สำคัญการก่อตั้งของคณะกรรมการผู้พิพากษาอิสลาม เมื่อปี ค.ศ. 1979 เป็นเสาหลักสำคัญที่ทำให้เกิดทิศทางของคณะกรรมการกฎหมายอิสลาม¹⁰⁷ การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอิสลามครั้งที่ 11 ณ กรุงอิสลามาบัด ปากีสถาน ได้ตัดสินใจอย่างเป็นทางการในการก่อตั้ง IILC และในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอิสลามครั้งที่ 12 ณ กรุงแบกแดด อิรัก ที่ประชุมตกลงพิจารณาให้กรุงแบกแดดเป็นสำนักงานใหญ่ของ IILC

อำนาจและหน้าที่ของ IILC¹⁰⁸

- 1) ส่งเสริมการวิจัยในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอิสลาม (ชะรีอะฮ์)
- 2) พิจารณากฎหมายหรือร่างกฎหมายที่อ้างอิงกฎหมายชะรีอะฮ์โดยประเทศสมาชิกหรือคณะอนุกรรมการตามแนวทางของกฎหมายชะรีอะฮ์แห่งอิสลาม และประกาศว่ากฎหมายเหล่านั้นมีความสอดคล้องกับกฎหมายชะรีอะฮ์หรือไม่
- 3) แนะนำวิธีการและแนวทางเพื่อผลักดันข้อคิดเห็นที่เชื่อถือได้ของโลกอิสลาม ก่อนที่จะมีการร้องขอข้อคิดเห็นของมุสลิมจากศาลยุติธรรมระหว่างประเทศหรือสถาบันอื่นใด

โครงสร้างของ IILC คณะกรรมการประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกฎหมายอิสลาม ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากประเทศสมาชิก นอกจากนี้ คณะกรรมการยังประกอบไปด้วยประธาน ซึ่งมีรองประธานเป็นผู้ช่วย 2 คน ผู้เสนอรายงานการประชุม และเลขาธิการ IILC.

¹⁰⁷ *Pakistan Times*, 13 May 1979.

¹⁰⁸ Baba, ref.3, p.239.

การผสมผสานของกฎหมายอิสลาม

เน้นความจำเป็นของการเจรจาระหว่างสำนักคิดอิสลามให้เข้มแข็ง ยืนยันถึงศรัทธาที่ถูกต้องของพวกเขาและไม่ยอมรับข้อกล่าวหาที่ว่าพวกเขาเป็นพวกนอกกรีต รวมทั้งการล่วงละเมิดไม่ได้ของเลือดเนื้อเกียรติยศและทรัพย์สินของพวกเขา ตราบใดที่พวกเขาเชื่อในพระองค์อัลลอฮ์ผู้ทรงมหิตานุภาพและในศาสนา (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) และในเสาหลักอื่นๆ ของศาสนาอิสลาม ให้ความเคารพหลักการของอิสลามและไม่ปฏิเสธศาสนบัญญัติที่เห็นได้ชัดเจน

ประณามพฤติกรรมที่ขาดความรอบคอบของบรรดาผู้ที่ไม่มีคุณลักษณะในการออกกฎหมายของศาสนา (ฟัตวา) ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการหมิ่นประมาทบัญญัติและเสาหลักของศาสนาและสำนักคิดทางศาสนาที่ได้ก่อตั้งมาอย่างดี หลังจากนั้นก็นิยมนำไปใช้หลักการของการฟัตวา¹⁰⁹ ตามที่ได้รับการยอมรับโดยนักวิชาการ จะต้องมีการปฏิบัติไปตามแนวทางเดียวกันกับข้อบัญญัติของการประชุมอิสลามนานาชาติ ซึ่งมีขึ้นในกรุงอัมมานเมื่อปลายเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ. 2005 และในข้อแนะนำของนักวิชาการและปัญญาชนในการประชุมสุดยอดที่จัดโดยผู้พิทักษ์สองมัสญิดอันศักดิ์สิทธิ์ในนครมักกะฮ์อัลมุกัรเราะมะฮ์ในวันที่ 9-11 กันยายน ปี ค.ศ. 2005

3.4 มหาวิทยาลัยอิสลาม

นอกจากองค์การพิเศษต่างๆ ที่ได้กล่าวถึงไปแล้ว OIC ยังมีมหาวิทยาลัยอิสลามที่สำคัญ ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาในระดับสูง 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติ บังกลาเทศ มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติ มาเลเซีย มหาวิทยาลัยอุมมุล กุรอฮ์ (Oum Al-Qura) ของไนเจอร์และมหาวิทยาลัยอิสลามในอูกันดา ขณะเดียวกัน OIC มีความพยายามในการสร้างสถาบันเพื่อการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ในระดับภูมิภาค เช่นศูนย์การวิจัยเพื่ออิสลาม (เมืองทิมบักตู)¹¹⁰ สอนภาษาอาหรับ (ซูดานและปากีสถาน) และสถาบันแปลภาษาแห่งอิสลาม (ซูดาน) เป็นต้น

1. มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติแห่งบังกลาเทศ

การก่อตั้งมหาวิทยาลัยอิสลามในบังกลาเทศถือเป็นการตัดสินใจครั้งแรกระหว่างการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอิสลามในช่วงปลายทศวรรษที่ 70 มหาวิทยาลัยถูกสร้างเพื่อเป็นสถาบันสำหรับการศึกษาในระดับสูง การวิจัยด้านอิสลามศึกษา และวิชาการทันสมัยอื่นๆ มหาวิทยาลัยได้รับการสถาปนาอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1980

¹⁰⁹ การวินิจฉัยปัญหาศาสนา

¹¹⁰ Noor Ahmad Baba, *OIC : Theory and Practice of Pan-Islamic Cooperation*, (Karachi : Oxford University Press, 1994), p.144.

เป้าหมายสำคัญของมหาวิทยาลัยคือการจัดเตรียมโครงสร้างในด้านอิสลามศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท เตรียมพร้อมสำหรับการวิจัยและความรู้ที่ก้าวหน้า นอกเหนือไปจากการอำนวยความสะดวกในเรื่องหอพัก และจัดหาทุนการศึกษาที่เหมาะสมให้กับนักศึกษา

มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติแห่งนี้เปิดสอนหลายสาขาวิชาจาก 5 คณะ คือ 1) คณะศาสนวิทยาและอิสลามศึกษา 2) คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 3) คณะเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ประยุกต์ 4) คณะการบริหารจัดการธุรกิจ และ 5) คณะชะรีอะฮ์ (กฎหมายอิสลาม) และกฎหมาย

ในด้านงบประมาณ มหาวิทยาลัยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลบังกลาเทศ โดยไม่ได้รับการช่วยเหลือทางการเงินโดยตรงจาก OIC อย่างไรก็ตาม ในการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 4 และครั้งที่ 5 ที่ประชุมเรียกร้องประเทศสมาชิก และองค์การพิเศษต่างๆ ใน OIC ให้มอบความช่วยเหลือในด้านคุณธรรมและงบประมาณต่อมหาวิทยาลัย

2. มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติแห่งมาเลเซีย (IIUM)

การประชุมระดับโลกทางด้านการศึกษาของมุสลิมครั้งแรกจัดขึ้นที่นครมักกะฮ์ในปี ค.ศ. 1977 ซึ่งเป็นจุดกำเนิดที่สำคัญด้านการศึกษาระดับต่างๆ มหาวิทยาลัยอิสลามแห่งมาเลเซียเป็นผลงานที่เกิดจากประมวลความคิดของการประชุม IIUM ได้รับการก่อตั้งในปี ค.ศ. 1983 โดยมี OIC เป็นผู้สนับสนุนร่วม นอกจากซาอุดีอาระเบีย ยังมีประเทศมุสลิมอีก 7 ประเทศที่ให้ความช่วยเหลือทางการเงินในการก่อสร้างมหาวิทยาลัย¹¹¹

แรกเริ่ม รัฐบาลมาเลเซียมอบตึกเก่าของวิทยาลัยมุสลิมมาลายา เพื่อก่อตั้ง IIUM ซึ่งปัจจุบันยังคงเป็นที่ตั้งวิทยาเขตหลักของ IIUM เป้าหมายหลักของมหาวิทยาลัยแห่งนี้มุ่งเน้นองค์ความรู้ว่าเปรียบเสมือน “ของขวัญจากอัลลอฮ์” (cupb) เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ให้สอดคล้องกับทางนำของพระองค์ เพื่อรักษาไว้ซึ่งความผาสุกของสาภักจักรวาล ดังนั้น การแสวงหาความรู้จึงถือเป็นการเคารพภักดีต่อพระผู้เป็นเจ้า ที่สำคัญมหาวิทยาลัยมุ่งมั่นที่จะพัฒนา IIUM ให้เป็นสถาบันหลักของการเรียนรู้อิสลามสำหรับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

IIUM เปิดสอนในสาขาต่างๆ ทั้งในด้านสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ 1) คณะนิติศาสตร์ 2) คณะเศรษฐศาสตร์และการจัดการ 3) คณะมนุษยศาสตร์และความรู้ว่าด้วยการประพันธ์คัมภีร์ของอิสลาม (Islamic Revealed Knowledge) 4) คณะวิศวกรรมศาสตร์ และ 5) คณะแพทยศาสตร์

ด้านงบประมาณการดำเนินการของมหาวิทยาลัยนั้น IIUM ไม่ได้รับความช่วยเหลือโดยตรงจาก OIC และมหาวิทยาลัยได้รับการสนับสนุนจากประเทศมุสลิม 7 ประเทศและจาก

¹¹¹ OIC Guide, ref.10, p.80.

การประชุม ICFM ครั้งที่ 21 ที่ประชุมเรียกร้องให้ IDB, ISF และประเทศสมาชิก OIC ให้ความช่วยเหลือทั้งในด้านการเงิน บุคลากร อาจารย์และทุนการศึกษา

3. มหาวิทยาลัยอุมมุลกูรอห์แห่งไนเจอร์

การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 2 ณ เมืองละฮอร์ ปากีสถาน เมื่อปี ค.ศ. 1974 มีเป้าหมายในการสร้างมหาวิทยาลัยที่ไนเจอร์เพื่อตอบสนองความต้องการของชาวมุสลิมในแอฟริกาตะวันตก การประชุม ICFM ครั้งที่ 8 ณ กรุงทริโปลี เมื่อปี ค.ศ. 1977 ที่ประชุมพิจารณาบริจาคเงินจำนวน 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อก่อสร้างมหาวิทยาลัยอิสลามสองแห่ง โดยอีกแห่งจะอยู่ในประเทศอูกันดา¹¹²

การประชุม ICFM ครั้งที่ 13 ซึ่งจัดขึ้นที่ไนเจอร์ ที่ประชุมร้องขอเงินช่วยเหลือเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยที่อาจสูงถึง 60 ล้านดอลลาร์ แต่ผลปรากฏว่าไม่สามารถรวบรวมเงินได้ตามที่คาดหวังไว้ จึงส่งผลให้บางคณะไม่สามารถจัดตั้งได้¹¹³ อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยอุมมุลกูรอห์เปิดการเรียนการสอนอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนพฤศจิกายน ปี ค.ศ. 1986

เนื่องจากแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยมีจำกัด จึงไม่สามารถระบุจำนวนคณะ สาขา การทำวิจัยและจำนวนนักศึกษาได้ อย่างไรก็ตามเนื่องจากมหาวิทยาลัยก่อตั้งขึ้นมาเพื่อชาวมุสลิมในแถบแอฟริกาตะวันตก คณะและสาขาที่เปิดสอนจึงน่าจะเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ อิสลาม วัฒนธรรม และกฎหมาย

4. มหาวิทยาลัยอิสลามในอูกันดา

เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยอุมมุลกูรอห์ การก่อตั้งมหาวิทยาลัยอิสลามในอูกันดา เกิดขึ้นจากเวทีการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 2 ที่ประเทศปากีสถาน การสร้างมหาวิทยาลัยได้รับแรงบันดาลใจจากการตระหนักว่ามุสลิมส่วนน้อยในแอฟริกามีโอกาสทางการศึกษาที่จำกัด และขาดแคลนการเตรียมพร้อมทางวิชาการและบุคลากร ที่สำคัญมหาวิทยาลัยอุมมุลกูรอห์แห่งไนเจอร์เป็นมหาวิทยาลัยสำหรับผู้ที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในแอฟริกา แต่มหาวิทยาลัยอิสลามในอูกันดาเปิดสอนสำหรับผู้พูดภาษาอังกฤษในแอฟริกา ดังนั้นมหาวิทยาลัยแห่งนี้จึงถือกำเนิดขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการด้านการศึกษามุสลิมในแถบแอฟริกากลางและแอฟริกาตะวันออก

มหาวิทยาลัยอิสลามแห่งอูกันดา สถาปนาอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 1988 โดยตั้งอยู่ในเขตเทศบาลมบาลี (Mbale) ตำบล มบาลีห่างจากเมืองหลวงประมาณ 250 กิโลเมตร จุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดตั้งมหาวิทยาลัย¹¹⁴ คือ

¹¹² Keesing's Contemporary Archives, 1977, p.28556.

¹¹³ Dawn, Karachi, 28 August 1982.

¹¹⁴ Basic Information on IUIU, ref.38, pp.2-3.

ทำหน้าที่เป็นสถาบันวิชาการและสถาบันทางวัฒนธรรมภายใต้ OIC ที่สอดคล้องกับข้อบังคับ OIC

สนับสนุนและเพิ่มพูนอารยธรรมอิสลามและความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์แห่งอิสลาม ส่งเสริมวัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์ ในหมู่ชาวแอฟริกัน ขณะเดียวกันก็สร้างเสริมความสามัคคีและเอกภาพระหว่างกัน

ให้ความใส่ใจเป็นพิเศษต่ออิสลามศึกษา การวิจัย การสอนภาษาอาหรับและการเผยแพร่วัฒนธรรมอิสลามในทวีปแอฟริกา

มอบความรู้และการฝึกสอนให้สามารถรับรู้และเข้าใจเทคโนโลยี เพื่อนำความรู้ในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และประเทศในแอฟริกา

คณะและสาขาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยอิสลามแห่งอูกันดา ได้แก่ 1) คณะมรดกอิสลาม 2) คณะศึกษาศาสตร์ 3) คณะวิทยาศาสตร์ 4) คณะสังคมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ และ 5) คณะการจัดการ สำหรับงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยมาจากการจ่ายค่าการศึกษาเล่าเรียนประมาณ 900-1,500 เหรียญสหรัฐต่อคน/ต่อปี นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังได้รับการช่วยเหลือจาก OIC และการบริจาคจากทั้งจากองค์กร หน่วยงานและส่วนบุคคล

3.5 องค์กรที่ไม่หวังผลกำไร (NGOs)

ภายใต้ OIC นอกจากจะประกอบด้วยหน่วยงาน องค์กรสนับสนุน และกลไกส่วนย่อยต่างๆ แล้ว องค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมมุสลิม หรือ NGOs ในโลกมุสลิม นับว่าเป็นอีกองค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริมและช่วยเหลือกิจการด้านข้อมูลข่าวสาร วิชาการ และสาธารณประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ให้กับองค์กร NGOs ที่น่าสนใจและมีบทบาทสำคัญทั้งหมด 3 องค์กร ได้แก่ 1) สภามุสลิมโลก 2) สหประชาเยาวชนมุสลิมโลก และ 3) สภาอิสลามแห่งยุโรป

1. สภามุสลิมโลก (World Muslim Congress - WMC)

สภามุสลิมโลกหรือที่รู้จักกันดีในชื่อมุฎตะมาร์ (Mu'tamar) เป็นองค์การมุสลิมระดับแนวหน้าที่มีวัตถุประสงค์ในการสร้างความเป็นเอกภาพให้เกิดขึ้นในโลกมุสลิม สภามุสลิมโลกเริ่มเป็นที่รู้จักจากการประชุมที่นครมักกะฮ์ เมื่อปี ค.ศ. 1926 และในการจัดประชุมทั่วไปครั้งที่สองของสภามุสลิมโลกในปี ค.ศ. 1931 ที่นครเยรูซาเล็ม ที่ประชุมฝ่ายบริหารได้จัดตั้งโครงสร้างฝ่ายบริหารโดยการเลือกตั้งประธาน เลขาธิการ และสมาชิกสภาฝ่ายบริหาร มุฟตีสูงสุดแห่งปาเลสไตน์ อามีน อัล-หุซัยนี (Amin al-Husseini) ดำรงตำแหน่งประธานและชียาอุดดีน ฏาะบาฏะบาอี (Ziauddin Tabatabai) อดีตนายกรัฐมนตรียิหร่านได้รับเลือกให้เป็นเลขาธิการ

สภามุสลิมโลกมุ่งมั่นดำเนินงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายสำคัญขององค์กรที่ตั้งเอาไว้คือ

นำความเป็นเอกภาพมาสู่อุมมะฮ์มุสลิม

ปฏิบัติงานดังเช่นคลังสมองของมุสลิม

แนะนำอิสลามให้กับผู้ที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามผ่านการตีพิมพ์และงานด้านวิชาการ สนับสนุนงานวิจัยเกี่ยวกับสภาวะทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของโลกมุสลิม จัดเวทีเจรจาระหว่างคริสเตียนและมุสลิมเพื่อความสามัคคีและความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้น

โครงสร้างของสภามุสลิมโลกประกอบด้วย 3 โครงสร้างที่สำคัญคือ การประชุมทั่วไป (General Conference) สภาบริหาร (Executive Council) ซึ่งทำหน้าที่หลักในการตัดสินใจ นโยบายของสภามุสลิมโลก และตำแหน่งประธานสภามุสลิมโลก (Presidency) มีประธานและรองประธาน 2 คน ขณะที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงการาจี ปากีสถาน มีเลขาธิการสภามุสลิมโลกเป็นผู้ดูแล โดยตำแหน่งทั้ง 4 นี้ มาจากประเทศสมาชิกที่แตกต่างกับประธานสภามุสลิมโลก

กิจกรรมขององค์กร เริ่มตั้งแต่การประชุม ซึ่งมีมากกว่า 12 ครั้ง นับตั้งแต่จัดตั้งองค์กรเช่นในปี ค.ศ. 1955 สภามุสลิมโลกจัดการประชุมมุสลิมครั้งแรกที่กรุงการาจี ปากีสถาน ปี ค.ศ. 1963 การประชุมถกแถลงระดับภูมิภาคของมุสลิมในเอเชียและแปซิฟิกที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ มาเลเซีย เป็นต้น สาระในการประชุมแต่ละครั้งแตกต่างกันไป ซึ่งมีตั้งแต่เรื่องอิสลามการเมือง จิตวิญญาณมุสลิม โลกมุสลิมร่วมสมัย และสันติภาพในโลก เป็นต้น

สำหรับด้านการเมืองสภามุสลิมโลกสนับสนุนการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิและเสรีภาพของมุสลิม นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1931 องค์กรได้ออกคำเตือนเกี่ยวกับลัทธิไซออนิสต์ที่กำลังจัดตั้งแหล่งช้อปปิ้งในดินแดนปาเลสไตน์ในเดือนพฤศจิกายน ปี ค.ศ. 1950 สภามุสลิมโลกเสนอบัญชีรายชื่อพร้อมลายเซ็นจำนวนหนึ่งล้านชื่อทั่วโลกต่อเลขาธิการ สหประชาชาติเกี่ยวกับสิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเองของประชาชนในเขตยึดครองแคชเมียร์ ต่อมาในปี ค.ศ. 1991 ได้นำเสนอรายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชนในดินแดนยึดครองแคชเมียร์จำนวน 160 หน้า ต่อสหประชาชาติ นอกจากนี้ยังจัดเวทีเจรจาระหว่างคริสเตียนและมุสลิมเพื่อสานความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อาทิเช่น การประชุมที่กรุงวาติกัน อิตาลีในปี ค.ศ. 1987 ซึ่งเป็นการประชุมกับพระสันตะปาปา

สภามุสลิมโลกยังให้ความสำคัญกับกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ซึ่งส่งเสริมโปรแกรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอิสลามและยกระดับมุสลิม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชุมชนมุสลิมส่วนน้อยในประเทศต่างๆ ทั้งนี้รวมถึงการตีพิมพ์อัล-กูราน หนังสือเกี่ยวกับอิสลาม และสนับสนุนด้านการเงินแก่โรงเรียนและมัสยิด

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้วสภามุสลิมโลก ยังได้รับการจัดอันดับจากสหประชาชาติให้อยู่ในระดับ A โดยสหประชาชาติได้มอบเกียรติบัตรผู้ส่งสารแห่งสันติภาพ (Messenger of Peace) แก่สภามุสลิมโลก

ในด้านที่เกี่ยวกับ OIC นั้น สภามุสลิมโลกเป็นผู้สนับสนุนข้อมูลทางวิชาการและเป็นคลังสมองอีกส่วนหนึ่งให้กับ OIC ที่สำคัญจากการประชุมสมัชชาโลกครั้งที่ 6 ณ กรุงโมกาดิชู โซมาเลีย องค์กรได้เรียกร้องให้จัดการประชุมสุดยอดอิสลาม ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก

กษัตริย์ฟัยซอล¹¹⁵ แห่งราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียและสมาคมมุสลิมโลกยังเสนอแนวคิดธนาคารอิสลาม สถาบันวิทยุ และศูนย์ข่าวให้กับ OIC โดยผ่านทางรายงานและข้อเสนอแนะต่างๆ

2. สมัชชาเยาวชนมุสลิมโลก (World Assembly of Muslim Youth-WAMY)

WAMY ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1972 เป็นองค์การอิสระของมุสลิม ทำหน้าที่เป็นเวทีให้กับเยาวชนมุสลิมและองค์การนักเรียนสมัยใหม่ทั่วโลก จุดประสงค์เบื้องต้นของ WAMY คือการนำมารวมความร่วมมือและการประสานงานกันในด้านความคิด แผนการ และการดำเนินกิจกรรมของมุสลิมที่สอดคล้องกับกฎและระเบียบของ WAMY อำนาจหน้าที่ของ WAMY คือการให้ความช่วยเหลือแก่เยาวชน ปลุกฝังอุดมการณ์อิสลามบริสุทธิ์ รวมทั้งค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เยาวชนเหล่านี้ดำรงอยู่ในหนทางที่เที่ยงตรงในสังคมอิสลาม

WAMY มีค่ายเยาวชนทั้งสิ้น 12 แห่ง ใน 5 ทวีป ได้แก่ ยุโรป 5 แห่ง เอเชีย 3 แห่ง อเมริกาเหนือ 2 แห่ง ละตินอเมริกา 1 แห่งและแอฟริกา 1 แห่ง¹¹⁶ ค่าย WAMY จัดเตรียมโปรแกรมบูรณาการของดัสบียัตอิสลาม (การฝึกฝนตามแนวทางอิสลาม) ซึ่งมีวัตถุประสงค์สนับสนุนการตระหนักและรับรู้อิสลาม ความมีภราดรภาพและเอกภาพของเยาวชนมุสลิมในส่วนต่างๆ ของโลก

สำหรับงบประมาณในการบริหาร WAMY ได้รับเงินรายปีจากรัฐบาลซาอุดีอาระเบียและสถาบันอิสลามต่างๆ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายของภารกิจสอดคล้องกับ WAMY นอกจากนี้องค์กรยังมีสถานะเป็นผู้สังเกตการณ์ของ OIC อีกด้วยโดยมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงริยาฎ ซาอุดีอาระเบีย โดยเจ้าชายฟัยซอลเป็นผู้ให้การอุปถัมภ์

3. สภาอิสลามแห่งยุโรป (Islamic Council of Europe-ICE)

เลขาธิการ OIC คนแรก ตนกู อับดุลเราะห์มาน (Tunku Abdul Rahman) จัดระบบสภาอิสลามแห่งยุโรปขึ้นในปี ค.ศ. 1972 และจัดการประชุมที่กรุงลอนดอนเพื่อจัดตั้งองค์การ โดยนายซาลิม อัซซัม (Salim Azzam) ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสภาอิสลามแห่งยุโรปคนแรก

สภาอิสลามแห่งยุโรปมีอำนาจหน้าที่หลักด้านความคิดเห็นและปณิธานของชุมชนมุสลิมส่วนน้อยในยุโรป สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและอธิบายถึงความเข้าใจผิดที่มีต่ออิสลามในตะวันตก ซึ่งดำเนินงาน 3 ประการคือ 1) จัดการประชุม สัมมนาและนิทรรศการ 2) ผลิตหนังสือจุลสารและแผ่นพับเกี่ยวกับอิสลาม และ 3) ตรวจสอบข้อมูลที่ผิดพลาด ซึ่งเกิดขึ้นจาก

¹¹⁵ จากการประชุมสุดยอดอิสลามในครั้งนี้เป็นกรวางรากฐานไปสู่การก่อตั้ง OIC ในเวลาต่อมา

¹¹⁶ ค่ายเยาวชน 12 แห่ง อยู่ในประเทศต่างๆ ดังนี้ ฝรั่งเศส อิตาลี เยอรมนี สเปน ตุรกี ไชปรัสเหนือ อินเดีย นาโปลิส (สหรัฐอเมริกา) ออตตาวา (แคนาดา) เซา เปาโล (บราซิล) กานา อินเดีย ปากีสถานและแคชเมียร์

การตีพิมพ์ โทรทัศน์ และกลไกต่างๆ ของสื่อ ภารกิจ ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นความพยายามขององค์การที่จะสร้างสะพานเชื่อมความเข้าใจระหว่างโลกมุสลิมและโลกตะวันตก

การจัดประชุมและสัมมนาของสภาอิสลามแห่งยุโรป ครอบคลุมประเด็นปัญหาและวิกฤตการณ์ในโลกมุสลิมในยุโรป โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับชุมชนมุสลิมส่วนน้อย เช่นระเบียบเศรษฐกิจในอนาคตของโลกมุสลิม การปกป้องโลกมุสลิม และปัญหามุสลิมส่วนน้อย เป็นต้น ขณะเดียวกัน มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอในประเด็น อาทิ “อัล-กูรออันและศาสตร์สมัยใหม่” “มรดกวัฒนธรรมอิสลาม” และ “การมาถึงของอิสลามในยุโรป” ซึ่งเวทีการประชุมส่วนใหญ่ได้ถูกจัดขึ้นที่สำนักงานใหญ่ กรุงลอนดอน อังกฤษ การประชุมเหล่านี้เปรียบเสมือนสะพานเชื่อมระหว่างชุมชนมุสลิมต่างๆ ในยุโรป และระหว่างมุสลิมยุโรปและผู้รู้/นักวิชาการจากประเทศมุสลิมที่สำคัญ

สำหรับกิจกรรมด้านการเมือง สภาอิสลามแห่งยุโรป มุ่งเน้นการต่อสู้เพื่อรักษาสหิทธิของมุสลิมในยุโรป ต่อต้านการเลือกปฏิบัติ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการโฆษณาชวนเชื่อที่ต่อต้านอิสลาม และจัดตั้งคณะกรรมการระหว่างประเทศเกี่ยวกับมุสลิมส่วนน้อย กิจกรรมที่จัดขึ้นในอังกฤษประกอบด้วยการจัดเวทีอภิปรายความโศกเศร้าและการสูญเสียของมุสลิม พร้อมทั้งทำหน้าที่ดังเช่นกลุ่มกดดัน (pressure group) เพื่อโน้มน้าวให้รัฐบาลสนับสนุนด้านการเงินให้แก่โรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม (Islamic mission school) ดูแลและปกป้องมัสยิดจากการโจมตีของกลุ่มหัวรุนแรง และประกาศวันสำคัญของชาวมุสลิม (Eids) เป็นวันหยุดแห่งชาติของมุสลิมกลุ่มน้อย

อาจกล่าวได้ว่า NGOs ของมุสลิมทั้ง 3 องค์กรได้เน้นถึงกิจกรรมในด้านวัฒนธรรม การศึกษา สวัสดิการสังคม และการเผยแพร่ความรู้ด้านศาสนา¹¹⁷ เมื่อใดก็ตามที่ OIC ไม่สามารถดำเนินงานในส่วนใดส่วนหนึ่งตามภารกิจขององค์กรได้ NGOs มุสลิมจะปฏิบัติภารกิจเหล่านั้นแทน ดังนั้นองค์กรเหล่านี้นอกจากดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานแล้ว ยังมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการเป็นกลไกช่วยเสริมทั้งองค์ความรู้และการปฏิบัติหน้าที่เพื่อดูแลและพัฒนาโลกมุสลิมควบคู่กับ OIC

จากที่กล่าวมาทั้งหมดยังมีองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นโดย OIC ภายใต้กรอบมติของการประชุมสุดยอดอิสลามหรือการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอิสลาม เป็นที่รู้จักกันในนามองค์กรช่วยเหลือ¹¹⁸ (subsidiary organs) องค์กรเหล่านี้สถาปนาขึ้นเพื่อสร้างความร่วมมือทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมในโลกมุสลิม ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลโดยตรงของเลขาธิการ OIC รวมทั้ง การสนับสนุนด้านงบประมาณ ปัจจุบันมีองค์กรช่วยเหลือ 10 องค์กรด้วยกันคือ

¹¹⁷ The New, Islamabad, 10 September 1998.

¹¹⁸ General Secretariat Publication, "Guide to the OIC", (Jeddah, OIC, 1995), p.50.

1. ศูนย์ฝึกอบรมและการศึกษาวิจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ และสถิติสำหรับ
โลกมุสลิม (Statistical Economic and Social Research and Training
Centre for Islamic Countries) สำนักงานอยู่ที่กรุงอังการา ตุรกี
2. ศูนย์วิจัยประวัติศาสตร์อิสลาม ศิลปะ และวัฒนธรรม (Research Centre
for Islamic History, Art and Culture) สำนักงานอยู่ ณ กรุงอิสตันบูล
ตุรกี
3. คณะกรรมาธิการระหว่างประเทศเพื่อบูรณรักษามรดกอิสลาม
(International Commission for the Preservation of the Islamic
Heritage) สำนักงานอยู่ ณ กรุงอิสตันบูล ตุรกี
4. กองทุนเพื่อความเป็นปึกแผ่นแห่งอิสลามและที่ดินอุทิศ (Islamic
Solidarity Fund and its Waqf) สำนักงานอยู่ที่นครญิดดะฮ์
ซาอุดีอาระเบีย
5. กองทุนอัล-กุดส์ และที่ดินอุทิศ (Al-Quds (Jerusalem) fund and its
Waqf) สำนักงานอยู่ที่นครญิดดะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย
6. สถาบันการศึกษาฟิกห์ (ศาสนบัญญัติ) อิสลาม (Islamic Fiqh
Academy) สำนักงานอยู่ที่นครญิดดะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย
7. ศูนย์กลางอิสลามเพื่อการพัฒนาการค้า (Islamic Centre for
Development of Trade) สำนักงานอยู่ที่กรุงคาซาสลังกา โมร็อกโก
8. สถาบันเทคโนโลยีอิสลาม (Islamic Institute of Technology) สำนักงาน
อยู่ที่เมืองชากา บังกลาเทศ
9. มูลนิธิอิสลามเพื่อวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพัฒนา (Islamic
Foundation for Science, Technology and Development) สำนักงาน
อยู่ที่นครญิดดะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย
10. สภาการบินพลเรือนอิสลาม (Islamic Civil Aviation Council) สำนักงาน
อยู่ที่กรุงตูนิซ ตูนิเซีย

ขณะเดียวกัน OIC ยังประกอบด้วยสถาบันภาคี (Affiliated Institutions) ซึ่งได้รับ
สถานะผู้สังเกตการณ์ในการประชุม แต่สถาบันเหล่านี้ไม่ถือว่าเป็นองค์กรช่วยเหลือ
(subsidiary organs) ของ OIC สถาบันภาคีจัดตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อฝึกความร่วมมือ
ระหว่างสถาบันของประเทศมุสลิมที่ทำงานในสาขาที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของ OIC สถาบันภาคี
ที่กล่าวได้แก่¹¹⁹

1. หอการค้าและอุตสาหกรรมอิสลาม (Islamic Chamber of Commerce and
Industry) สำนักงานตั้งอยู่ที่กรุงการากี ปากีสถาน

¹¹⁹ Ibid, p.93.

2. สมาพันธ์การกีฬาอิสลามเพื่อความสมานฉันท์ (Islamic Solidarity Sports Federation) สำนักงานตั้งอยู่ที่กรุงริยาฎ ซาอุดีอาระเบีย
3. องค์การเมืองหลวงและเมืองต่าง ๆ ของอิสลาม สำนักงานตั้งอยู่ที่นครมักกะฮ์ และนครญิดดะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย
4. คณะกรรมการอิสลามแห่งเสี้ยววงเดือนระหว่างประเทศ (Islamic Committee of the International Crescent) สำนักงานตั้งอยู่ที่นครญิดดะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย
5. สมาคมเจ้าของเรืออิสลาม (Organization of the Islamic Shipowners Association) สำนักงานตั้งอยู่ที่นครญิดดะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย
6. สมาพันธ์โลกแห่งโรงเรียนอาหรับ-อิสลามระหว่างประเทศ (World Federation of International Arabo-Islamic Schools) สำนักงานตั้งอยู่ที่นครญิดดะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย
7. สมาคมธนาคารอิสลามระหว่างประเทศ (International Association of Islamic Banks) สำนักงานตั้งอยู่ที่นครญิดดะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย (รวมทั้งที่กรุงไคโร อียิปต์)
8. สมาคมซีเมนต์อิสลาม (Islamic Cement Association) สำนักงานตั้งอยู่ที่กรุงอังการา ตุรกี
9. สมาคมสตรีอิสลาม (Islamic Women's Association)
10. สหประชาแห่งสภานิติบัญญัติอิสลาม (Islamic Union of Legislative Assemblies)

ความเป็นปึกแผ่นและปฏิบัติการร่วมอิสลาม

1. OIC ได้แสดงความมุ่งมั่นที่เข้มแข็งและความน่าเชื่อถือในปฏิบัติการร่วมอิสลามให้เห็นและมุ่งไปที่การยอมรับมติต่าง ๆ มาใช้จนกว่าอุมมะฮ์จะเข้าไปถึงจุดมุ่งหมายต่าง ๆ เหล่านั้น ในบริบทนี้เลขาธิการควรจะมีบทบาทอย่างเต็มที่ในการติดตามการนำเอามติต่าง ๆ ของ OIC มาใช้
2. ยืนยันความมุ่งมั่นต่อความเป็นปึกแผ่นอิสลามในหมู่อิสรมาชิกของ OIC ไม่ว่าจะเป็นการท้าทายและการคุกคามที่เผชิญอยู่หรือที่อุมมะฮ์มุสลิมมีประสบการณ์และเรียกร้องให้เลขาธิการพูดถึงกรอบทั่วไปอย่างละเอียด ด้วยการปรึกษาหารือรัฐสมาชิก ในเรื่องหน้าที่และข้อบังคับต่าง ๆ ของพวกเขาในเรื่องนี้ รวมทั้งความเป็นปึกแผ่นและการสนับสนุนรัฐสมาชิกในการทำให้องค์การเป็นองค์การนานาชาติและเป็นองค์การภูมิภาค
3. สนับสนุนต่อไปในประเด็นของอัล-กุดส์ อัชชาриф ในฐานะที่เป็นมูลเหตุสำคัญของ OIC และมุสลิมอุมมะฮ์
4. ยืนยันมติและการตัดสินใจที่มีมาก่อนของ OIC ในเรื่องญัมมูและแคชมีร์ ไชปรัส นากา โนคาราบั๊กห์และโซมาเลีย แสดงให้เห็นความเป็นปึกแผ่นกับประชาชนเหล่านี้

4. สถานการณ์ล่าสุดของ OIC

4.1 การประชุมระดับรัฐมนตรีครั้งที่ 32 ที่เยเมน ระหว่างวันที่ 28-30 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005

มีสาระสำคัญอยู่ที่

การส่งเสริมการปรึกษาหารือ ความร่วมมือ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและความเชื่อมั่นระหว่างประเทศสมาชิก

การมีปฏิบัติการร่วมในรูปแบบของศาสนาอิสลามที่มีประสิทธิภาพ และมีผลสัมฤทธิ์มากขึ้น โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองของสมาชิกและโลกมุสลิม เช่น การมีกลไกหรือมาตรการด้านความมั่นคงร่วมกัน และกลไกความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ เช่น การจัดตั้งตลาดร่วมอิสลาม (Islamic Common Market) เป็นต้น

ส่งเสริมประชาชาติหรืออุมมะฮ์อิสลาม (Islamic Ummah) ให้มีบทบาท และมีปากเสียงในเวทีระหว่างประเทศมากขึ้น

ใช้การประชุมนี้ในการระดมแรงสนับสนุนของประเทศสมาชิกเพื่อการปฏิรูปวัฒนธรรมการทำงานตามโครงสร้างองค์กรของ OIC

ประเด็นปัญหาหลักของโลกมุสลิมที่จะนำเข้าสู่การพิจารณา ได้แก่

การสนับสนุนการต่อสู้ของชาวปาเลสไตน์

ปัญหาการครอบครองดินแดนของอาหรับโดยอิสราเอล

ปัญหาญัมมูและแคชเมียร์

ปัญหาความยากจนในโลกมุสลิม โดยเฉพาะประเทศสมาชิกในแอฟริกา

ปัญหาชนมุสลิมกลุ่มน้อยและชุมชนมุสลิมในประเทศที่มีไม่ใช่สมาชิกโดยในเรื่องนี้ประเด็นที่มีการบรรจุในวาระมาโดยต่อเนื่อง ได้แก่ โมร็อกโกฟิลิปปินส์ มุสลิมโรฮิงยาในพม่า มุสลิมในกรีซ ไชปรัส และมุสลิมในจีน (ซินเกียง) ฯลฯ

ประเด็นการบริหารจัดการภายในของ OIC ที่มีความสำคัญได้แก่

การปฏิรูปการทำงานของ OIC การปรับปรุงโครงสร้างกลไกของสำนักเลขาธิการรัฐบาลตุรกีได้ให้เงินสนับสนุนเพื่อการนี้เพิ่มเติมจากที่ให้ตามปกติ จำนวน 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเมื่อวันที่ 4 เมษายน ปี ค.ศ. 2005 รัฐบาลมาเลเซียได้มอบเงินสนับสนุนกิจกรรมของสำนักงานเลขาธิการ OIC จำนวน 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อ วันที่ 30 เมษายน ปี ค.ศ. 2005

การแก้ไขกฎบัตรของ OIC

การลดจำนวนข้อมติ และหาทางให้ข้อมติต่างๆ มีผลในทางปฏิบัติมากขึ้น

การแก้ไขภาพลักษณ์ของสำนักเลขาธิการ OIC ซึ่งที่ผ่านมาถูกมองว่าห่างเหินประเทศสมาชิก (มีเพียงหน้าที่ในการจัดประชุม)

ประเด็นโลกมุสลิมกับโลกร่วมสมัยที่กำลังอยู่ในความสนใจของ OIC และนานาชาติในระยะปัจจุบัน เช่น

เซซเนีย ดาร์ฟู (ภาคใต้ของซูดาน) อาเซอร์ไบจาน (ปัญหานาการ์โน คาราบัคห์) เลบานอน

ปัญหาการก่อการร้าย ซึ่ง OIC ต่อด้านและประณามการก่อการร้ายและความรุนแรงในนามอิสลาม ต่อด้านกระแสดความเชื่อและการนำอิสลามไปผูกโยงกับการก่อการร้าย โดยผลักดันให้สหประชาชาติ ออกข้อมติห้ามการนำอิสลามและศาสนาอื่นๆ (Defamation of Religions) ไปเชื่อมโยงกับการก่อการร้าย ซึ่งสำนักงานข้าหลวงใหญ่ของสหประชาชาติ มีข้อมติเกี่ยวกับเรื่องนี้ เมื่อวันที่ 12 เมษายน ปี ค.ศ. 2005 ที่สำคัญ OIC ยังเรียกร้องให้นานาชาติ กำหนดนิยามของการก่อการร้าย¹²⁰ ให้แน่ชัด โดยแยกจากการต่อสู้เพื่ออิสรภาพที่ชอบธรรม

การช่วยเหลือประเทศมุสลิมที่ประสบภัยสึนามิ

ปัญหาภาพลักษณ์ของโลกมุสลิมในสื่อตะวันตกจากการถูกเชื่อมโยงกับการก่อการร้าย

ปัญหาที่เกิดจากโรคเกลียดกลัวอิสลาม (Islamophobia) นับแต่เหตุการณ์ 9/11 เป็นต้นมา โดยเฉพาะในประเทศตะวันตกและกระแสการต่อต้านอิสลาม

แนวคิดอิสลามก้าวหน้า (Progressive Islam) ที่เน้นวัฒนธรรมอิสลาม หรืออิสลามหะฎอริย (Islam Hadhari) ซึ่งเสนอโดยมาเลเซีย โดยหลักของแนวคิดนี้ ได้แก่การพัฒนาให้ประชาชาติมุสลิม มีความรู้ความสามารถ และความพร้อมด้านการเมืองเศรษฐกิจ สังคม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่จะเผชิญกับกระแสโลกาภิวัตน์ พร้อมไปกับการยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรมอิสลาม

การผลักดันแนวความคิดเรื่องหนทางแห่งปัญญาสู่ความเป็นกลาง (Enlightened Moderation) ซึ่งเสนอโดยประธานาธิบดีเปอร์เวซ มุชร์รอฟ (Pervez Musharraf) ของปากีสถาน มีสาระหลักได้แก่ การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับโลกตะวันตก โดยประเทศมุสลิมจะร่วมกันต่อต้านมุสลิมที่มีแนวคิดสุดโต่งแนวคิดก่อการร้ายและแนวคิดใช้ความรุนแรงโดยจะเร่งให้มีการปฏิรูปภายใน ในขณะที่ประเทศตะวันตกก็ต้องแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเทศอิสลามด้วยความเป็นธรรม ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวได้รับการรับรองโดยที่ประชุมสุดยอดสามัญที่ปูตราจายา มาเลเซีย ในปี ค.ศ. 2003 มาแล้ว

การสนับสนุนให้มีที่นั่งสำหรับประเทศ OIC ในคณะมนตรีความมั่นคงโดย OIC พยายามผลักดันในเรื่องนี้โดยเห็นว่า โลกมุสลิมมีประชากร 1 ใน 5 ของโลก จึงควรมีตัวแทนใน

¹²⁰ ผลจากการศึกษาจำนวนมากแสดงให้เห็นว่านิยามของการก่อการร้ายมีอยู่ไม่ต่ำกว่า 100 นิยาม คำนิยามที่ยอมรับกันโดยทั่วไปของคำว่า “ผู้ก่อการร้าย” ก็คือบุคคลผู้ใช้หรือสนับสนุนความรุนแรง และใช้วิธีการทำให้หวาดกลัวด้วยการขู่เข็ญ แก่นของนิยามนี้ก็คือการใช้วิธีรุนแรงเพื่อจะส่อไล่ความหวาดกลัวและอิทธิพลต่อเป้าหมายที่อาจเป็นรัฐบาลหรือบุคคลใดโดยเฉพาะ ดูรายละเอียดของเรื่องนี้ใน จรัญ มะลูลีม การใช้ความรุนแรงและการก่อการร้ายระหว่างประเทศ, ในประมวลชุดวิชา กระแสโลกศึกษา หน่วยที่ 8-15 (บัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ ประมวลสาระชุดวิชา มหาวิทยาลัย-สุโขทัยธรรมาธิราช, 2549, หน้า 13-5

UNSC และ UNSC ควรมีตัวแทนของอารยธรรม (civilization) ต่างๆ รวมทั้งของกลุ่มอิสลามด้วย

ประเด็นอื่นๆ ที่นำมาถกเถียงได้แก่ เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม กิจกรรมทางวัฒนธรรม ข่าวสาร สารสนเทศ การท่องเที่ยว การศึกษา สาธารณสุข กีฬา และเยาวชน ในโลกมุสลิมและกิจกรรมของ OIC ในด้านเหล่านี้

สำหรับสาระสำคัญที่มีการนำเสนอโดยนาย เอ็กเมเล็ดดิน อิห์ซานูกลู (Ekmeleddin Ihsanoglu) เลขาธิการปัจจุบันของ OIC ในการประชุมครั้งล่าสุด ได้แก่การปรับโครงสร้างของ OIC เสียใหม่ โดยนายอิห์ซานูกลู มองว่าหากดูที่จำนวนประเทศแล้ว OIC เป็นรองแค่สหประชาชาติเท่านั้น แม้ว่าในแง่ของงบประมาณจะเทียบไม่ได้กับสหประชาชาติก็ตาม

ข้อเสนออื่นๆ ที่มีการพูดกันอย่างแพร่หลายก่อนหน้าการประชุมแล้วได้แก่การปรับปรุงกฎบัตรของ OIC และพิจารณาชื่อขององค์การเสียใหม่เพราะคำว่าองค์การการประชุมอิสลามนั้นดูเหมือนจะเป็นการรวมกันเฉพาะกิจมากกว่าจะเป็นองค์การที่มีความยั่งยืนถาวร ทั้งๆ ที่จุดมุ่งหมายของ OIC อยู่ในการลงความเห็นร่วมกันของสมาชิกในโลกมุสลิม ในการประชุมของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของ OIC (OIC Commission of Eminent Persons – CEP) ที่มาเลเซียในปี ค.ศ. 2003 ดังนั้นสามประการที่ OIC ต้องการจะปรับเปลี่ยนใหม่ได้แก่กฎบัตร การเปลี่ยนชื่อองค์การ และการตัดสินใจในประเด็นปัญหาสำคัญๆ ที่ท้าทายองค์การที่มีสมาชิกถึง 57 ประเทศแห่งนี้

ทั้งนี้ดาโต๊ะ เสรี ชัยยิด หะมิด อัลบาร์ รัฐมนตรีต่างประเทศของมาเลเซียได้พูดถึงข้อเสนอดังกล่าวแก่สมาชิกของ OIC ที่เยเมนว่า มาเลเซียในฐานะประธานการประชุมสุดยอดสามัญครั้งที่ 10 เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดตั้งคณะกรรมการผู้ทรงเกียรติของ OIC และเป็นผู้จัดประชุมให้กับคณะกรรมการดังกล่าวซึ่งมีการพูดคุยกันในประเด็นสำคัญๆ อันได้แก่การเตรียมยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการซึ่งจะทำให้ประชาคมอิสลาม (Islamic Ummah) ได้เตรียมแผนซึ่งมีความครอบคลุมในการสนับสนุนนโยบายแก่สังคมโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายในสังคมอิสลาม เช่นการส่งเสริมความรอบรู้ในเรื่องความเป็นกลาง (Enlightened moderation) การปรับปรุงระบบของ OIC รวมทั้งระบบการเงินและเงินที่มีผู้อุทิศให้ซึ่งใช้อยู่ในกิจการและโครงการต่างๆ ของ OIC

สำหรับสมาชิกคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของ OIC ประกอบด้วยบุคคล 17 คน ที่มาจากสมาชิกของ OIC จากภูมิภาคเอเชีย แอฟริกา และอาหรับ¹²¹ ในการประชุมของคณะกรรมการดังกล่าวเลขาธิการ OIC ได้รับเชิญให้เข้าร่วมและเป็นประธานร่วมกับมาเลเซีย โดยการประชุมได้มีขึ้นเมื่อวันที่ 27-29 มกราคม ปี ค.ศ. 2005 ในขณะที่การประชุมครั้งที่สองมีขึ้นที่กรุงอิสลามาบัดในวันที่ 28-29 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 2005

¹²¹ บุคคลเหล่านี้มาจากอิหร่าน อินโดนีเซีย คาซัคสถาน ตุรกี ปากีสถาน บูร์กินาฟาโซ แกมเบีย ซูดาน เซเนกัล ซาอุดีอาระเบีย ปาเลสไตน์ โมร็อกโก กาตาร์ อียิปต์ และเยเมน

หัวข้อสำคัญที่มีการอภิปรายอย่างกว้างขวางและได้รับการยอมรับของคณะกรรมการผู้ทรงเกียรติของ OIC ได้แก่

การทำทลายของศตวรรษที่ 21

นโยบายและโครงการต่าง ๆ ในการส่งเสริมความเป็นกลาง

การปฏิรูปและปรับปรุง OIC

ในส่วนของการทำทลายของศตวรรษที่ 21 จะเกี่ยวข้องอยู่กับการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ การศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสื่อ

สำหรับนโยบายและโครงการต่าง ๆ ในการส่งเสริมความเป็นกลางจะประกอบด้วย การศึกษาศาสนาอิสลาม สถาบันวิจัยอิสลาม ปัญญาชนนักวิชาการ สื่อมวลชน การสื่อสาร และองค์การการเผยแพร่ศาสนา (Da'wah) การศึกษาและความสันติ บทบาทของสตรีและเด็ก ในส่วนของการปฏิรูปก็จะเกี่ยวข้องอยู่กับกฎบัตรของ OIC สำนักงานเลขาธิการ สาขาใหม่ๆ การกึ่งใหม่ของผู้นำองค์กร การปรับแก้กรรม กองต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว การนำมติและข้อตกลงทางการเงินมาใช้ รวมทั้งกองทุนอาสา

นอกจากนี้คณะกรรมการฯ ยังได้ยอมรับข้อเสนอสำคัญๆ อื่นๆ ซึ่งได้แก่การนำเอาข้อปฏิบัติสากลที่ดีมาใช้ ซึ่งรวมทั้งการต่อสู้กับการฉ้อโกง ส่งเสริมการตรวจสอบ และความโปร่งใสทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐ

ศึกษาการปฏิบัติที่ดีในหมู่สมาชิกของ OIC ในเรื่องธรรมาภิบาล รวมทั้งหนทางในการเสริมสร้างศักยภาพในประเทศต่างๆ ของ OIC ที่พัฒนาน้อยที่สุด

เพิ่มความเข้มแข็งให้กับประชาธิปไตย ประชาสังคม การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการให้ความเคารพต่อสิทธิมนุษยชน

ความโน้มเอียงที่ห่อหุ้มอยู่ในหมู่มุสลิม (ประชาชาติอิสลาม) ที่จะเข้าสู่การก่อการร้าย จะต้องได้รับการตรวจสอบผ่านแนวทางต่างๆ

เชิญชวนมหาอำนาจให้พูดถึงที่มาของการก่อการร้ายและเพิ่มความร่วมมือจริงจังกับ OIC ในการต่อสู้กับการก่อการร้าย

ส่งเสริมการตีความอิสลามซึ่งเน้นย้ำถึงความสงบสุข และความไม่รุนแรงและทำให้หลักการหรือโครงการที่ส่งเสริมความสมดุล ร่วมสมัย และวัฒนธรรมอิสลามที่ครอบคลุม และกว้างขวาง คือแนวคิดอิสลามหะฎอรี (Islam Hadhari approach) ขจัดความยากจนผ่านมาตรการต่างๆ เช่น การเสริมสร้าง ศักยภาพ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การปฏิรูปที่ดิน ฯลฯ ส่งเสริมภาคเอกชนให้มีส่วนต่อการวิจัยและพัฒนา พิจารณาถึงยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม รวมทั้งการเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่ในอาชีพต่างๆ ที่มีอยู่เพื่อพัฒนาภาพพจน์ของอิสลาม และชาวมุสลิมในตะวันตกและส่วนอื่นๆ ที่มีได้อยู่ในโลกมุสลิม ส่งเสริมการสนทนาระหว่างศาสนากับตะวันออกและตะวันตก ส่งเสริมสังคมแห่งการเกื้อกูลกัน (Caring Society) ซึ่งวางอยู่บนหลักการความยุติธรรมทางสังคม ความเห็นใจ ความหลากหลายระหว่างตัวบุคคล วัฒนธรรม ศาสนาและอารยธรรม จะต้องได้รับการยอมรับในฐานะข้อแนะนำที่จะเรียนรู้ซึ่งกัน

และกันเพื่อเคารพถึงความแตกต่างและเพื่อที่จะส่งเสริมปฏิสัมพันธ์แห่งความสงบสุข การร่วมมือและการสนทนา¹²²

บูรณาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งข้อมูลและเทคโนโลยีสื่อสารให้เข้าไปสู่สถาบันการศึกษาของอิสลาม การสถาปนา Think-Tank ของ OIC เพื่อจุดมุ่งหมายของการสนับสนุนความคิดอิสลาม รวมทั้งส่งเสริมความพยายามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์และการท้าทายทางปัญญาที่เผชิญอยู่กับอุมมะฮ์

จะต้องมีการปรับปรุงปฏิรูปและทำให้เข้มแข็ง รวมทั้งความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงกฎบัตรของ OIC และชื่อของ OIC ซึ่งได้กล่าวมาแล้วข้างต้น รัฐบาลบรรทัดฐานของสมาชิกเพื่อรักษาและส่งเสริมลักษณะนิสัยแบบอิสลาม หน่วยงานบริหารที่ประกอบด้วยการประชุมสุดยอดรัฐมนตรี ทั้งนี้ประเทศที่ร่วมกันเป็นเจ้าภาพของ OIC และเลขาธิการจะต้องถูกตั้งขึ้นมาโดยทันที เพื่อนำเอาข้อตัดสินใจของการประชุมสุดยอดและการประชุมระดับรัฐมนตรีไปใช้ รัฐสมาชิกจะต้องให้ความสนใจต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินอำนาจที่ได้รับมอบตามเวลา

นอกจากนี้ องค์การการประชุมอิสลามยังมีการประชุมรัฐมนตรีเฉพาะด้าน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศมุสลิมในหลากหลายสาขา การประชุมดังกล่าวนี้ประกอบด้วย 1) การประชุมรัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์ 2) การประชุมรัฐมนตรีกระทรวงข่าวสาร 3) การประชุมรัฐมนตรีกระทรวงศาสนา 4) การประชุมรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องด้านอุตสาหกรรม อาหารและเกษตรกรรม และ 4) การประชุมอื่นๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับโอกาสที่เหมาะสม

4.2 การประชุมสุดยอดสามัญสมัยพิเศษครั้งที่ 3 ที่นครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย

ร่างแถลงการณ์สุดท้ายของการประชุมสามัญสมัยพิเศษครั้งที่ 3 ของการประชุมสุดยอด “การพบกับการท้าทายแห่งศตวรรษที่ 21 ความเป็นปึกแผ่นในภาคปฏิบัติ” มักกะฮ์ อัลมุקרเราะมะฮ์ 5-6 ซุลกออิดะฮ์ ปี ฮ.ศ.1426 (7-8 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2005)¹²³

ที่ประชุมได้ประกาศถึงแผนปฏิบัติการ 10 ปีที่เผชิญอยู่กับอุมมะฮ์ในศตวรรษที่ 21 เอาไว้ดังนี้

I ในด้านปัญญาชน

ที่ประชุมยืนยันอีกครั้งว่าอิสลามเป็นศาสนาที่เป็นกลาง (moderation) ซึ่งปฏิเสธในเรื่องความดันทุรัง (bigotry) ลัทธิความรุนแรงและลัทธิสุดขั้ว และยืนยันถึงความจำเป็นในการต่อสู้กับอุดมการณ์ที่เบี่ยงเบนด้วยการใช้ทุกวิถีการที่มีอยู่ ที่ประชุมได้ย้ำว่า การสนทนายาระหว่างอารย

¹²² ทั้งหมดนี้เป็นการสะท้อนถึงคำสอนและคุณค่าที่เป็นสากลของอิสลาม

¹²³ ดูรายละเอียดใน Draft Final Communiqué of The Third Extraordinary Session of The Islamic Summit Conference “Meeting the Challenges of the 21st Century, Solidarity in Action” Makkah Al Mukarramah 5-6 Dhul Qa’adah 1426 H (7-8 December 2005)

ธรรมที่วางอยู่บนการให้ความเคารพซึ่งกันและกัน ความเข้าใจและความเท่าเทียมระหว่างประชาชนนั้นเป็นข้อเรียกร้องเบื้องต้นสำหรับการสถาปนาโลก

ที่ประชุมได้เรียกร้องให้มีการต่อสู้กับศาสนาจอมปลอมและการใช้ความรุนแรงในสำนักคิดทางศาสนา และยืนยันถึงความจำเป็นที่จะให้มีการสนทนาที่ลึกซึ้งและสนับสนุนความอดกลั้น ความเป็นกลาง ขันติธรรมและการประกาศพิตวา ที่ประชุมได้ย้ำ ถึงความสำคัญในการฟื้นฟูวิทยสถานหรือสถาบันฟิกห์ (ศาสนบัญญัติอิสลาม - Islamic Fiqh Academy) หรือกฎหมายทางศาสนาเพื่ออำนวยความสะดวกที่ทางกฎหมายของอุมมะฮ์

II ในทางการเมือง

ที่ประชุมได้ย้ำถึง ความสำคัญแห่งปัญหาของชาวปาเลสไตน์ในฐานะที่เป็นหัวใจหลักของมุสลิมอุมมะฮ์ การสิ้นสุดการยึดครองของอิสราเอลต่อดินแดนของชาวอาหรับและชาวปาเลสไตน์ที่อิสราเอลเข้ายึดครองมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1967 รวมทั้งนครเยรูซาเล็มที่ราบสูงเยลาตัน (Golan) หรือโกลัน ดินแดนเลบานอนในส่วนที่อิสราเอลยังคงครอบครองอยู่ ในส่วนของการแก้ไขข้อพิพาทที่ครอบคลุมในปัญหาของชาวปาเลสไตน์ให้เป็นไปตามมติของสหประชาชาติ

ที่ประชุมสุดยอดได้อภิปรายถึง พัฒนาการในอิรักและยินดีต่อข้อเสนอของประเทศอาหรับที่จะให้การพัฒนาในอิรักเป็นข้อตกลงของประเทศ (National Accord)

ที่ประชุมได้ขยาย ความช่วยเหลือแก่ประชาชนของญัมมู (Jammu) และแคชเมียร์สำหรับสิทธิที่แบ่งแยกไม่ได้ในการกำหนดใจตนเองซึ่งเป็นไปตามมติของสหประชาชาติ¹²⁴

ที่ประชุมได้แสดงความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติด้วยความเป็นปึกแผ่นต่อชาวมุสลิมตุรกีในไซปรัส (Turkish Cypriot) จะให้การสนับสนุนความพยายามที่อยู่ในกรอบของสหประชาชาติเพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ไขที่ครอบคลุม และยุติธรรม

การสนับสนุนรัฐบาลโซมาลีในความพยายามที่จะฟื้นฟูความมั่นคงและความพยายามที่จะให้ได้มาซึ่งความสำเร็จจากการฟื้นฟู

การประณามการรุกรานของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อชาติที่มีอธิปไตยเช่นเฮอเซอร์เบียญาณ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของดินแดน

¹²⁴ ที่ผ่านมามีอินเดียปฏิบัติอย่างแข็งขันต่อปากีสถานในการนำเอาปัญหาแคชเมียร์มาเสนอต่อที่ประชุมนานาชาติไม่ว่าจะเป็น OIC หรือการประชุมของประเทศเครือจักรภพ หรือการพบปะเพื่อนำปัญหานี้ เสนอต่อผู้นำประเทศต่างๆ สิ่งที่ชาวแคชเมียร์ต้องการอยู่ตลอดเวลา ก็คือการกำหนดชะตากรรมของตนเอง โดยให้อินเดียปฏิบัติตามมติของสหประชาชาติ นั่นคือ การให้แคชเมียร์เป็นเขตปลอดทหารและให้ชาวแคชเมียร์ลงคะแนนเสียงเลือกระบบการปกครองของตนเองและเรียกร้องให้อินเดียปฏิบัติตามแนวทางแห่งความสันติ (อหิงสา) ของคานธี ที่สำคัญคือจะต้องหยุดการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายของสหประชาชาติ

ที่ประชุมได้ย้ำถึงความจำเป็นที่จะประณามการก่อการร้ายในทุกรูปแบบ และปฏิเสธการหาความชอบธรรมจากการก่อการร้าย

ความจำเป็นต่อความพยายามร่วมกันที่จะสะท้อนค่านิยมที่สูงส่งของอิสลาม เผชิญกับโรคเกลียดกลัวอิสลาม (Islamophobia) การทำลายชื่อเสียงของอิสลามและค่านิยมของอิสลาม ตลอดจนไปจนถึงการทำลายความศักดิ์สิทธิ์ของสถานที่ตั้งของอิสลาม แสดงความห่วงใยในเรื่องความเกลียดชังที่มีต่ออิสลามและมุสลิมในโลก¹²⁵

ที่ประชุมได้เรียกร้องให้มีการพิจารณาถึงความเป็นไปได้ที่จะสถาปนาหน่วยงานถาวรที่เป็นกลางส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในรัฐสมาชิกตลอดจนความเป็นไปได้ในการเตรียมกฎบัตรของอิสลามว่าด้วยสิทธิมนุษยชนให้เป็นไปตามบทบัญญัติของคำประกาศไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม (Cairo Declaration on Human Right in Islam)

III ด้านเศรษฐกิจและสังคม

ที่ประชุมได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการใช้มนุษย์ ธรรมชาติ และทรัพยากรทางเศรษฐกิจของโลกมุสลิม และเพื่อที่จะส่งเสริมความร่วมมือนี้ที่ประชุมได้พิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการสร้างเขตการค้าเสรี (Free Trade Area) ขึ้นมา

การเพิ่มพูนการค้าระหว่าง OIC ให้มีจำนวนมากขึ้นและยินดีในการสถาปนาความร่วมมือแห่งอิสลามว่าด้วยความร่วมมือทางธุรกรรมระหว่างประเทศ (Islamic Corporation for Trade Finance) ความร่วมมือที่จะบรรเทาความยากจน การขจัดความไม่รู้หนังสือ ขจัดโรคภัยและโรคร้ายอย่างเช่นเอดส์ มาเลเรีย และโรคปอด

ที่ประชุมได้ตัดสินใจที่จะใช้ขั้นตอนในภาคปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งการพัฒนาในทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้วยความคิดที่จะสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนในรัฐ

การประชุมครั้งนี้ไม่เหมือนการประชุมสุดยอดก่อนหน้านี้ เพราะมีอูลมะ (นักการศาสนา) นักวิชาการ และนักคิดเข้าร่วม ทั้งนี้ OIC ควรจะทำงานให้ตรงกับประเด็น สมาชิก OIC ควรเพิ่มความเข้มแข็งให้องค์การเพื่อให้ได้รับความเชื่อถือมากขึ้น และเสียงของ OIC ควรจะได้รับการรับฟังในระดับโลก

สำหรับการเปิดประชุมที่ประเทศไทยเข้าร่วมด้วยนั้นจัดกันที่วังเศาะฟา (Safa Palace) มีกษัตริย์อับดุลลอฮ์เป็นผู้กล่าวนำ พร้อมกันนี้ ได้มีการเปิดม่านเพื่อการเฉลิมฉลองสำนักงานใหม่ของ OIC ซึ่งเพิ่งแล้วเสร็จ โดยสำนักงานใหม่นี้ตั้งอยู่ในตำบลอัลโคซัม (Al-Khozam) ในนครญิดดะฮ์

๔๖

¹²⁵ เช่นประณามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ผ่านมาในเรื่องของการทำให้ภาพลักษณ์ของศาสนาอิสลาม (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) เกิดความเสียหายขึ้นในสื่อของบางประเทศ

ในการประชุมครั้งนี้รัสเซียเข้าร่วมในฐานะประเทศสังเกตการณ์ นายอิห์ซานอกูลเลฮา IIIC กล่าวว่า การประชุมครั้งนี้มีทั้งเรื่องวัฒนธรรม การเมือง การปฏิรูปเศรษฐกิจที่มีจุดมุ่งหมายให้ชาตินิยมมุสลิมเผชิญการท้าทายต่างๆ

นอกจากนี้การประชุมยังให้ความสำคัญในการลดช่องว่างระหว่างประเทศสมาชิก รวมทั้งการจัดการโครงสร้างภายนอกขององค์การด้วย

ชาวไทยมุสลิมนำโดยนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีได้เดินทางไปประชุมสุดยอดในฐานะผู้สังเกตการณ์ คณะของไทยได้พบกับผู้นำประเทศและรัฐมนตรีต่างประเทศหลายท่านเพื่ออธิบายจุดยืนของไทยตามความคิดของตัวแทนไทยในที่ประชุม

ตัวของนายวันมูหะมัดนอร์เองและคณะได้พบกับนายกรัฐมนตรีมาเลเชีย อับดุลลอฮ์ อะห์มัด บาดาวีซึ่งเป็นประธานของการประชุม กษัตริย์อับดุลลอฮ์แห่งจอร์แดน สุลต่านแห่งบรูไนและเลขาธิการของสภาความร่วมมือแห่งอ่าว ตัวแทนคนไทยอื่นๆ ก็ได้เข้าไปทำความเข้าใจถึงจุดยืนของไทยกับสมาชิก OIC ที่มาจากปากีสถาน อินโดนีเซียและประเทศอื่นๆ

ผลที่ตามมาก็คือไม่มีประเด็นพิเศษที่เกี่ยวกับประเทศไทยถูกยกขึ้นมาในระหว่างการประชุม

กษัตริย์อับดุลลอฮ์ ผู้ดูแลสองมหามัสยิดอันศักดิ์สิทธิ์ของอิสลาม กล่าวว่า การประชุมสุดยอดพิเศษวิสามัญ (Third extraordinary) ที่นครมักกะฮ์ จะทำให้เอกภาพของอิสลามเข้มแข็งขึ้น และทำให้ประเทศ OIC มีบทบาทที่มีประสิทธิภาพอยู่ในเวทีโลก

เจ้าชายซาอูด อัล-ฟัยซอลกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประชุมสุดยอดครั้งนี้เพื่อ “ฟื้นฟูภาพลักษณ์ของอิสลาม” ในนามของศาสนาที่ถูกต้องนี้

คณะรัฐมนตรีของซาอุดีอาระเบีย แสดงความหวังว่าการประชุมสุดยอดซึ่งยอมรับยุทธศาสตร์ 10 ปี สำหรับชาวมุสลิมจะนำไปสู่ศักราชใหม่ของเอกภาพอิสลามและความเป็นปึกแผ่นรับรู้ถึงความหวังและแรงบันดาลใจของอุมมะฮ์¹²⁶

IV. กลุ่มทำงานว่าด้วยเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

หลังจากพิจารณาถึงสภาพทางเศรษฐกิจของรัฐสมาชิก OIC แล้ว นักวิชาการได้ชี้ถึงการท้าทายซึ่งจำเป็นที่จะต้องพูดถึงในอนาคตอันใกล้ในด้านเศรษฐกิจ การท้าทายดังกล่าวเช่น โลกาภิวัตน์ การควบคุมเศรษฐกิจโดยรัฐ การขาดภาคเอกชนที่เข้มแข็งในหลายๆ ประเทศ ความล้มเหลวในการสนับสนุนและนำเอานโยบายพัฒนามาใช้ ระดับการลงทุนที่ต่ำ การค้าที่มีการเงินไม่พอเพียง ภาระหนี้ต่างชาติและการให้บริการด้านหนี้สินในทางเศรษฐกิจของพวกเขา

..

¹²⁶ อาจกล่าวได้ว่าจุดเน้นสำคัญของแผนยุทธศาสตร์ 10 ปี จะเกี่ยวข้องกับการเมืองเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม การค้าในประเทศ OIC การหาทางแก้ไขโรคเกลียดกลัวอิสลาม (Islamophobia) และการแก้ไขสถานการณ์ชนกลุ่มน้อยในรัฐที่ไม่ใช่สมาชิกของ OIC เป็นหลัก

เขา ดุลยการชำระเงินที่หนักหน่วงยากลำบากในหมู่รัฐสมาชิก และปัญหาการค้าสู่ตลาด¹²⁷ ในหมู่รัฐสมาชิก เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม นักวิชาการได้ย้่าว่าสมาชิก OIC ในเวลานี้ซึ่งมีอยู่ 57 ประเทศมีศักยภาพในทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาลในด้านต่างๆ อย่างเช่น พลังงานและการทำเหมือง การเกษตร ทรัพยากรมนุษย์ และการค้า ทรัพยากรมนุษย์ควรจะนำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ด้วยทรัพยากรที่ยืนยันถึงการพัฒนาแบบยั่งยืนของสมาชิกรัฐต่างๆ ทั้งโดยส่วนตัวและส่วนรวม แผนปฏิบัติการของปี ค.ศ. 1981 ได้ถูกนำมาพิจารณาอีกครั้งและได้รับการยอมรับให้นำมาใช้ในการประชุมครั้งที่ 10 ของ COMCEC ที่จัดขึ้นในกรุงอิสตันบูลในระหว่างวันที่ 13-15 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1994 วัตถุประสงค์ของแผนมีดังนี้

- (ก) เพื่อให้ได้มาซึ่งความมั่นคงด้านอาหาร (food security)
- (ข) เพื่อรับรู้ถึงผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายที่เพิ่มขึ้นในภาคการผลิตและการบริการ
- (ค) เพื่อส่งเสริมการไหลเวียนทางการเงิน ลดความตึงเครียดในเรื่องการเคลื่อนไหวของทุนและการลงทุนในหมู่รัฐสมาชิก

(ง) เพื่อลดช่องว่างด้านการพัฒนาที่มีอยู่ภายในชุมชนของ OIC ทำให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้ามีความสะดวกสบาย และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(จ) เพื่อพัฒนาคุณภาพการลงทุนของมนุษย์ และลดช่องว่างทางเทคนิคระหว่างชุมชน OIC และโลกที่พัฒนาแล้ว

(ฉ) เพื่อส่งเสริมและขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจในหมู่รัฐสมาชิก

ในปัญหาเรื่องความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าในหมู่สมาชิกรัฐของ OIC นั้น นักวิชาการได้อธิบายว่าในความเป็นจริงการค้าระหว่าง OIC มีอยู่แค่ร้อยละ 14 ของการค้าทั้งหมด พวกเขายอมรับว่ากระบวนการบูรณาการทางเศรษฐกิจในหมู่รัฐสมาชิก OIC ควรจะเพิ่มขึ้นผ่านการก่อตั้งเขตการค้าเสรี และรัฐสมาชิกของ OIC ควรจะยอมรับข้อตกลงโครงสร้างระบบสิทธิพิเศษในหมู่รัฐสมาชิก (OIC Trade Preferential System among OIC Member – TPSOIC) เพื่อที่จะได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเจรจาทางการค้าภายใต้ข้อตกลง ซึ่งสิ่งนี้จะเป็นอย่างแรกไปสู่เขตการค้าเสรีและในท้ายที่สุดจะทำให้ตลาดร่วมอิสลาม (Islamic Common Market) เป็นจริงขึ้นมาซึ่งเป็นจุดหมายระยะยาว

นักวิชาการได้กล่าวถึงการส่งเสริมจุดมุ่งหมายของการริเริ่มในการทำให้หอการค้าอิสลามและอุตสาหกรรม (Islamic Chamber of Commerce and Industry) มีชีวิตชีวาและมีพลัง และความจำเป็นที่จะสนับสนุนกลุ่มธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสถาปนาความร่วมมือระหว่างประเทศว่าด้วยความร่วมมือทางธุรกรรมต่างประเทศของประเทศอิสลาม (International Islamic Trade Finance Corporation (ITFC))

¹²⁷ อุปสรรคเรื่องพิกัดอัตราภาษีและการไม่พิกัดอัตราภาษีต่อการค้า

นักวิชาการได้เสนอว่าประเทศ OIC วางเป้าและเครื่องชี้วัดพิเศษเพื่อให้เกิดความสำเร็จในระยะกลางและระยะยาว ด้วยเหตุนี้นักวิชาการยังได้นำเสนอเป้าหมายต่อไปนี้สำหรับปี ค.ศ. 2015 ซึ่งได้แก่

- (ก) จำนวนผู้เชี่ยวชาญและนักวิทยาศาสตร์จำนวน 800 คน ต่อประชากรหนึ่งล้านคน
- (ข) อัตราส่วนของนักศึกษาอายุระหว่าง 18-24 มีโอกาสเข้าสู่มหาวิทยาลัยร้อยละ 30
- (ค) จำนวนนักศึกษาที่เป็นศาสตราจารย์ร้อยละ 16
- (ง) จำนวนร้อยละของ GDP ในเรื่องการจัดวิจัยและพัฒนาร้อยละ 1.2 นักวิชาการเห็นพ้องกันว่าเป้าหมายและตัวชี้วัดสำหรับประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดจะเป็น 1/3 ของเป้าหมายเหล่านี้ เพื่อให้เป้าหมายเหล่านี้ประสบความสำเร็จได้มีการย้ำด้วยความสามารถในการวิจัยและพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญ

คณะทำงานด้านความคิดอิสลาม วัฒนธรรมและการศึกษา

ในการพิจารณาประเด็นในด้านความคิดอิสลาม วัฒนธรรม และการศึกษานั้น นักวิชาการมีความคิดว่าโลกมุสลิมอยู่ในช่วงขณะแห่งวิกฤต ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีความมุ่งมั่นขึ้นมาอีกครั้ง เพื่อที่จะนำเสนอปัญหาของความสุดโต่ง การขาดการศึกษา การจัดคุณภาพของการศึกษา การขจัดโรคร้ายไข้เจ็บ ความด้อยพัฒนา ไม่มีงานทำให้อำนาจแก่คนหนุ่มสาวและสตรี รวมทั้งการท้าทายทางวัฒนธรรมของโลกาภิวัตน์ในเรื่องมรดกของอูมมะฮ์

สำหรับความคิดเรื่องความเป็นกลางของอิสลาม (Concept of moderation in Islam) นั้น

นักวิชาการยืนยันว่าอิสลามกำหนดความเป็นกลางในทุกรูปแบบของชีวิตและยืนหยัดเพื่อความปรองดองอย่างเต็มที่ในสังคม และเรียกร้องให้มีความพยายามมากขึ้นในทุกระดับเพื่อสะท้อนภาพที่แท้จริงของอิสลามในฐานะศรัทธาของความเป็นกลาง ขันติธรรมและความร่วมมือในทางสันติ¹²⁸

ในเรื่องที่เกี่ยวกับการไร้การศึกษานั้น นักวิชาการได้ย้ำว่ามันประกอบขึ้นด้วยอุปสรรคที่จะต้องพัฒนาสังคมอิสลาม และยืนยันว่าการเผชิญกับสภาวะไร้การศึกษาควรจะเป็นเป้าหมายทางยุทธศาสตร์สำหรับโลกอิสลาม ซึ่งมีความจำเป็นที่จะจัดความไม่รู้นั้นให้ออกไปจากรัฐสมาชิก OIC ให้หมดภายใน 10 ปี

นอกจากนี้ นักวิชาการมีความมุ่งมั่นในเรื่องการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมว่าเป็นตั้งเครื่องมือสำหรับการส่งเสริมความเข้าใจ ความปรองดอง และความเป็นปึกแผ่นในหมู่

¹²⁸ ในเรื่องนี้อิสลามประกาศความคิดสุดขั้วในทุกรูปแบบเพราะความถนัดดังกล่าวด้านกับค่านิยมของมนุษย์ ยิ่งไปกว่านั้นนักวิชาการยังได้เน้นว่าการก่อการร้ายไม่ควรจะเอาไปเชื่อมกับศาสนาใดเป็นการเฉพาะ และย้ำถึงความจำเป็นที่จะสร้างวาทกรรมที่เป็นกลางของอิสลามขึ้นมา ซึ่งขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม หรืออารยธรรม สถานที่และสิ่งแวดล้อม และเป็นวาทกรรมที่อธิบายด้วยภาษาร่วมสมัยได้

ประชาชนของโลกมุสลิม การสนทนาทางอารยธรรม เป็นขั้นตอนสำคัญที่นำไปสู่ความสงบสันติในระดับโลก การส่งเสริมสถานะและตำแหน่งของสตรีในสังคมของชาติสมาชิก OIC สิทธิของเด็กในโลกมุสลิม และการขยายยุทธศาสตร์เพื่อการปกป้องสิทธิของพวกเขา การปกป้องวัฒนธรรมและสิทธิทางศาสนาของสังคมมุสลิมและชุมชนในรัฐที่มีได้เป็นสมาชิกของ OIC การท้าทายของโลกาภิวัตน์และผลกระทบของโลกาภิวัตน์ มรดกทางวัฒนธรรมของอูมมะฮ์ และการสร้างทางเลือกเบื้องต้นและจุดหมายของอูมมะฮ์ในด้านที่เกี่ยวกับความคิดอิสลาม การศึกษา สังคมและกิจการทางวัฒนธรรมสำหรับทศวรรษต่อไป

การท้าทายของโลกเหล่านี้แสดงให้เห็นความจริงว่าโลกได้ผ่านความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างทั่วถึง การพัฒนาปัจจุบันได้เป็นรูประเบียบระหว่างประเทศขึ้นมาใหม่ทำให้ชาวมุสลิมและรัฐของพวกเขาต้องนิยามวิสัยทัศน์และปฏิบัติการต่าง ๆ เสียใหม่และออกแบบวาระทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่จะนำเอารัฐและสังคมมุสลิมไปในเชิงรุก

สิ่งที่จำเป็นก็คือการเปลี่ยนแปลงที่ผลักดันมาจากโลกอิสลาม ซึ่งมีได้ถูกยึดเยี่ยมาจากภายนอก สิ่งนี้จำเป็นต้องมีการเปิดกว้างทางปัญญาและการเตรียมพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงด้วยเจตจำนงทางการเมืองและความเป็นผู้นำมากกว่าสิ่งที่แสดงให้เห็นในช่วงแรกของวิกฤตการณ์ก่อนหน้านี้

สิ่งที่จำเป็นก็คือวิสัยทัศน์ใหม่สำหรับ OIC การทำงาน ขอบเขตของกิจการ โครงสร้าง คณะทำงาน ความสัมพันธ์ภายในและภายนอกและการปฏิบัติงาน จะต้องมีการออกแบบใหม่ในการจัดเรียงลำดับ พร้อมกับวิสัยทัศน์และมโนทัศน์พื้นฐานของ OIC ใหม่ที่วางอยู่บนหลักการของความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีประสิทธิภาพ ยืดหยุ่นและเป็นไปในเชิงรุก

เพื่อให้จุดหมายเหล่านี้ประสบความสำเร็จ รูปแบบของ OIC จึงจำเป็นต้องมีการนิยามข้อกำหนดของ OIC เสียใหม่ ทั้งในสถานะของโครงสร้างและการทำงานที่เป็นไปตามหลักการร่วมกันและแรงบันดาลใจของรัฐมุสลิมและสังคม เฉพาะองค์การระหว่างประเทศเท่านั้นที่มีคุณสมบัติเหล่านี้ นั่นคือการทำงานและแหล่งการเงินที่เข้มแข็งซึ่งจะประกอบไปสู่วิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นดังกล่าวได้ และทำงานเพื่อให้ความสะดวกในการนำเอวาระการปฏิบัติการมาใช้เพื่ออนาคตประเทศมุสลิมต่อไป

5. ปัญหาและความอ่อนแอของ OIC

5.1 ปัญหาความขัดแย้ง : ผลประโยชน์แห่งชาติ

หลักการของศาสนาอิสลามสอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางการเมืองและทางสังคมของผู้ศรัทธา ศาสนาอิสลามให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกๆ กับความเป็นหนึ่งเดียวของอูมมะฮ์ ซึ่งองค์การการประชุมอิสลามไม่อาจบรรลุผลสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงให้ประเทศสมาชิกมีความตระหนักถึงความเป็นอูมมะฮ์ร่วมกัน อาจกล่าวได้ว่าแทบไม่มีประเทศมุสลิมใดนำผลประโยชน์แห่งชาติของตนมาส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นของโลกมุสลิมอย่างแท้จริง

ประเทศสมาชิกที่ร่ำรวยติดอันดับโลกกลับเป็นประเทศที่ยืดเยื้อเมื่อถึงเวลาจ่ายเงินเดือนให้กับเจ้าหน้าที่และตระหนักในการจ่ายงบประมาณประจำปีให้กับองค์กรฯ ขณะที่ทุกประเทศมีความมุ่งหมายที่จะใช้เวทีการประชุมแก้ไขปัญหาดังๆ ที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามเมื่อสมาชิกองค์การการประชุมอิสลามไม่สนับสนุนรัฐสมาชิก (เกี่ยวกับปัญหาเฉพาะ) รัฐเหล่านั้นก็สามารถหาเวทีที่เหมาะสมเพื่ออธิบายหลักการของ นโยบายของประเทศ รวมทั้งการปกป้องสถานะของประเทศได้เช่นกัน

เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์แห่งชาติ ประเทศสมาชิกได้ใช้เวทีนี้ในการวิพากษ์วิจารณ์ประเทศคู่อริ และเพิกเฉยเมื่อมีการใช้เวทีการประชุมโจมตีกันและกัน ซึ่งก่อให้เกิดเจตจำนงที่เลวร้ายต่อประเทศเป้าหมาย ตัวอย่างเช่นกรณีอิรักรุกรานคูเวต ในปี ค.ศ. 1990 เป็นต้น จึงเป็นเรื่องปกติสำหรับการจัดประชุมขององค์การการประชุมอิสลามที่มีการโต้เถียงและเหน็บแนมกัน

นอกจากนี้ กิจกรรมภายในประเทศยังเป็นเรื่องที่ประเทศสมาชิกให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และก่อให้เกิดปัญหาการลงมติ หรือเพิกเฉยการปฏิบัติตามมติขององค์การ ประเทศมุสลิมที่ใช้ระบอบการปกครองแบบเผด็จการ เป็นกลุ่มที่ไม่ให้ความสนใจในการอภิปรายด้านสิ่งแวดล้อม สัตว์ป่า และอัตราประชากรที่เพิ่มสูงขึ้น แต่ให้ความสนใจอย่างกระตือรือร้นต่อมติประณามการก่อการร้าย¹²⁹

5.2 กลุ่มทางการเมือง

แต่ละประเทศมีความภาคภูมิใจและเคารพในบริบททางการเมืองและวัฒนธรรมภายในภูมิภาคของตนมากกว่าความเป็นหนึ่งเดียวกันทางภูมิศาสตร์ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาภูมิภาคนิยมตามมา และส่งผลให้เกิดการหยุดชะงักทางด้านความร่วมมือต่อกันภายในองค์การ จึงเป็นเรื่องปกติที่รัฐสมาชิกแอฟริกาและรัฐสมาชิกอาหรับจะนำปัญหาเฉพาะด้านเข้าสู่การพิจารณาในเวทีการประชุมของสันนิบาตอาหรับและองค์การเอกภาพแอฟริกัน ยกเว้นเมื่อไม่มีทางเลือกจึงนำกรณีปัญหาเหล่านั้นเข้าสู่เวทีองค์การการประชุมอิสลาม

การแบ่งแยกไม่ได้เกิดขึ้นบนพื้นฐานภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเมืองและอุดมการณ์อีกด้วย ดังนั้นภายในองค์การการประชุมอิสลามจึงมีการแบ่งกลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มก็มีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มประเทศอาหรับ-ไม่ใช่ประเทศอาหรับ กลุ่มประเทศหัวรุนแรง-ประเทศอนุรักษนิยม และกลุ่มประเทศร่ำรวย-ประเทศยากจน เป็นต้น

¹²⁹

¹²⁹ อย่างไรก็ตาม หากประเด็นการก่อการร้ายที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองภายในประเทศถูกพิจารณาเข้าสู่การประชุม ประเทศเหล่านี้จะชี้แจงว่าเป็นเรื่องภายในประเทศ จึงกล่าวได้ว่า ประเทศสมาชิกรู้สึกถึงความเป็นอิสระในการยับยั้งความพยายามใดๆ ก็ตามขององค์การที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติของตน

นอกจากนี้ การแบ่งแยกภายในองค์กรการ ยังขึ้นอยู่กับรูปแบบการออกเสียงกันเป็นกลุ่ม (en bloc voting pattern) ซึ่งวางอยู่บนพื้นฐานของภูมิภาคที่ปรากฏชัดอย่างน้อย 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาหรับ กลุ่มแอฟริกันตะวันตก และกลุ่มเอเชียกลาง ปัญหาภูมิภาคนิยมสามารถย้อนกลับไปได้ในช่วงทศวรรษที่ 60 และทศวรรษที่ 70 เมื่อแนวความคิดรวมอาหรับ (Pan-Arabism) ของประธานาธิบดีนาซีร์ (นัสเซอร์) เป็นที่ยอมรับในตะวันออกกลาง เห็นได้ชัดจากเหตุการณ์ช่วงปลายเดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. 1979 ที่กลุ่มประเทศอาหรับยืนยันการขับไล่อียิปต์ออกจากองค์กรการประชุมอิสลาม ตามข้อพิพาทที่คล้ายคลึงกันของสันนิบาตอาหรับ

ขณะที่รัฐแอฟริกันตะวันตกก็มีแนวโน้มของการออกเสียงกันเป็นกลุ่มเช่นเดียวกัน ประเทศเหล่านี้มีความมุ่งหมายร่วมกันในการเรียกร้องความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจสำหรับภูมิภาคแอฟริกาที่ประสบความยากลำบาก และกลุ่มประเทศเอเชียกลาง ซึ่งเคยเผชิญปัญหาและร่วมชะตาที่คล้ายคลึงกัน ก็มีความเห็นร่วมกันคัดค้านการรับรองกลุ่มภูอลิบันเป็นรัฐบาลของอัฟกานิสถาน

สำหรับกลุ่มประเทศอย่างเช่น อิรัก อิหร่าน ซีเรีย ลิเบีย และเยเมน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ยึดมั่นในหลักการทางการเมืองอย่างเข้มงวด มักจะต่อต้านกลุ่มประเทศอนุรักษนิยมเช่น ซาอุดีอาระเบีย โมร็อกโกและบาห์เรน

นอกจากนี้ ความตึงเครียดระหว่างกลุ่มประเทศแอฟริกันที่ยากจนกับกลุ่มประเทศร่ำรวยน้ำมัน แม้จะลดน้อยลงกว่าในอดีตแต่ก็ยังคาดหวังถึงความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจจากกลุ่มประเทศตะวันออกกลางเหล่านี้

อย่างไรก็ตาม องค์กรการประชุมอิสลามมีแนวโน้มที่จะคิดเห็นร่วมกันในประเด็นต่างๆ เช่น การปกป้องประชาคมมุสลิมจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในบอสเนีย¹³⁰ แคชเมียร์ และ

¹³⁰ ในปี ค.ศ. 1992 รัฐหนึ่งในอดีตยูโกสลาเวีย คือบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา ได้เปิดโอกาสให้มีการลงประชามติเพื่อตัดสินอนาคตของตน ร้อยละ 70 ของประชาชนได้ลงคะแนนเพื่อเป็นรัฐอิสระ การกระทำเช่นนี้มิได้เกิดเฉพาะรัฐบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนาเท่านั้น เพราะก่อนหน้านี้รัฐอื่นๆ ของอดีตยูโกสลาเวีย คือโครเอเชียและสโลวีเนียก็ได้ประกาศเอกราชไปก่อนหน้านี้แล้ว ต่อมาบอสเนียเฮอร์เซโกวีนาได้รับการรับรองจากสหประชาชาติและประชาคมยุโรป แต่เหตุการณ์ที่นำพาเอาความเลวร้ายและหฤโหดอย่างไม่เคยคาดฝันมาก่อนของชาวบอสเนียเฮอร์เซโกวีนา ก็คือการเริ่มต้นถูกปิดล้อมจากฝ่ายเซิร์บ การปิดล้อมและล้อมปราบชาวบอสเนียเฮอร์เซโกวีนา โดยฝ่ายเซิร์บได้ดำเนินติดต่อกันมากกว่า 2 ปี เฉพาะนครซาราเยโวแห่งเดียวมีผู้เสียชีวิตไม่น้อยกว่า 10,000 คน ความสูญเสียและอาชญากรรมก็เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง คนสองแสนคนถูกสังหารในขณะที่ผู้หญิงสามหมื่นคนถูกข่มขืน คนส่วนใหญ่กลายเป็นเหยื่ออันเนื่องมาจากการเป็นมุสลิม ช่วงเวลาแห่งความขมขื่นนี้ถูกเรียกว่า “ช่วงเวลาแห่งความขัดแย้งที่โหดร้ายในใจกลางของยุโรป” ชาวมุสลิมถูกทอดทิ้งให้ต่อสู้อย่างโดดเดี่ยวอยู่เป็นเวลาช้านานท่ามกลางความยากไร้และทุกข์เข็ญ โดยไม่ได้รับความสนใจอย่างจริงจังจากประเทศใดๆ การช่วยเหลือต่างๆ จากหลายๆ ฝ่ายที่มีมาในภายหลังนั้นอาจกล่าวได้ว่า “สายเกินไป และน้อยเกินไป”

ฟิลิปปินส์ แต่ในความขัดแย้งระหว่างประเทศมุสลิมด้วยกัน ความเห็นอกเห็นใจและอคติของสมาชิกแต่ละประเทศล้วนมีส่วนสำคัญในการพิจารณาข้อพิพาททั้งสิ้น

คงไม่ผิดนักที่จะกล่าวว่ากลุ่มทางการเมืองและการนิยมพวกพ้องได้กัดเซาะแนวคิดการมีส่วนร่วมของประเทศสมาชิกขององค์การการประชุมอิสลาม

3. กรอบการทำงานทางกฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพ

กฎบัตรขององค์การการประชุมอิสลามขาดคำจำกัดความที่ชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมายและหลักการ กฎบัตรมีความคลุมเครือ ขาดรายละเอียดทางวิชาการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ หากกฎบัตรขององค์การการประชุมอิสลามมีการนิยามถึงปฏิบัติการต่างๆ อย่างดีที่สุดแล้ว อย่างเช่นการผูกพันความช่วยเหลือสำหรับองค์การการประชุมอิสลามที่มีต่อการไต่สวน การประนีประนอมอย่างที่มีอยู่ในสันนิบาตอาหรับ มาตรการเหล่านี้จะสามารถบรรเทาผลกระทบทางลบต่อการไม่ให้ความร่วมมือของประเทศสมาชิกบางกลุ่มได้

นักวิชาการหลายคนกล่าวถึงปัญหาการขยายจำนวนประเทศสมาชิกที่ขาดมาตรฐานอันเหมาะสม นับตั้งแต่มีการรับรองบางประเทศซึ่งประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไม่ใช่มุสลิม ทำให้เกิดความยากลำบากต่อการผสมผสานแนวคิดร่วมกันของทุกประเทศเพื่อกำหนดเป็นนโยบายในภาพกว้างขององค์การการประชุมอิสลาม ที่สำคัญความเอื้ออาทรจากการอนุญาตให้ประเทศต่างๆ เข้าร่วมประชุม ทั้งในฐานะผู้สังเกตการณ์และแขกของการประชุมที่ขาดจุดมุ่งหมายอันชัดเจน ส่งผลให้องค์การไม่ได้รับผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม

ขณะเดียวกัน องค์การการประชุมอิสลามขาดสำนักงานเลขาธิการที่มีประสิทธิภาพ (ยกเว้นการจัดการเกี่ยวกับการแต่งตั้ง การประชาสัมพันธ์ และการปลดพนักงานออกจากตำแหน่งของสำนักงาน) เลขาธิการจึงมีลักษณะเป็นหัวหน้าฝ่ายการจัดการ มากกว่าเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารขององค์การรัฐบาลระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ องค์การการประชุมอิสลามยังขาดข้อบัญญัติเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของประเทศสมาชิกในยามฉุกเฉินที่แน่ชัด ประการแรก ไม่มีการเตรียมเวทีประชุมรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศอิสลามเพื่อพบปะหารือ กรณีเกิดความรุนแรงจากการรุกรานทางการเมืองหรือภัยพิบัติจากธรรมชาติ ประการที่สอง องค์การการประชุมอิสลามขาดกลไกในการตรวจสอบอย่างเช่นคณะมนตรีความมั่นคง สหประชาชาติ ซึ่งสามารถพบปะกันได้ตลอดเวลาตลอดทั้งปี โดยขึ้นอยู่กับความเร่งด่วนและความรุนแรงของสถานการณ์ ประการที่สาม ข้อพิจารณาบางข้อที่ผ่านมติจากที่ประชุมขาดกลไกในการปฏิบัติ และประการที่สี่ ขาดกลไกที่ได้รับมอบหมายอำนาจในการปฏิบัติงาน ไม่มีกลไกหรือหน่วยงานทั้งด้านทหารและเศรษฐกิจที่สามารถบังคับใช้ได้ภายใต้องค์การ ขาดแม้กระทั่งการควบคุมประเทศสมาชิกให้ปฏิบัติตามข้อตกลงของที่ประชุม

จากที่กล่าวมาข้างต้น กฎบัตรองค์การการประชุมอิสลามเป็นเอกสารที่ขาดศักยภาพและมีช่องโหว่มากมาย หลักการถูกกล่าวถึงอย่างกว้างๆ แต่ละทิ้งรายละเอียดให้ประเทศสมาชิกหาคำตอบต่อไป

เมื่อใดก็ตามที่เกิดความแตกแยกขึ้นภายในองค์การ สาเหตุสำคัญมักจะมาจากการนำแนวคิดทางกฎหมายระหว่างประเทศ และอธิปไตยแห่งชาติมาพิจารณาใช้อย่างขาดความเข้าใจ อาจกล่าวได้ว่า องค์การการประชุมอิสลามพยายามน้อยมากที่จะปฏิบัติตนให้อยู่ในระดับเดียวกัน แต่สิ่งที่จะแสดงความเป็นผู้นำตลอดเวลามากกว่าจะใช้แนวคิดตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ

และเมื่อใดก็ตาม ที่องค์การการประชุมอิสลามลังเลใจในกรณีปัญหาที่ไม่อาจพิสูจน์ด้วยเหตุและผลจากการใช้หลักกฎหมายระหว่างประเทศได้ องค์การจะนำหลักคิดเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยแห่งรัฐมาพิจารณาแทน ตัวอย่างได้แก่ กรณีสงครามกลางเมืองในแอลจีเรีย องค์การการประชุมอิสลามไม่หวั่นยกประเด็นนี้มาพิจารณา แต่ประกาศว่าเป็นปัญหภายในของรัฐเอกราช และออกแถลงการณ์ประณามการสังหารหมู่ในแอลจีเรียว่า ไม่อยู่ในหลักการของความเป็นอิสลาม

อย่างไรก็ตาม องค์การการประชุมอิสลามไม่ได้ยึดติดกับหลักการอธิปไตยแห่งรัฐมากนัก เช่น วิกฤตการณ์ในฟิลิปปินส์ แคชเมียร์และบัลแกเรีย ซึ่งเงื่อนไขของชุมชนมุสลิมเหล่านี้ อยู่ภายใต้เขตอำนาจตามกฎหมายของรัฐนั้นๆ และองค์การไม่ควรเข้าไปแทรกแซงกิจการดังกล่าว แต่หลังจากนั้นไม่นาน องค์การก็เคลื่อนไหวและระบุว่ารัฐไม่ควรละเว้นการตรวจสอบกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนของมุสลิมภายในประเทศ และไม่ควรถูกกดดันให้ให้นานาชาติเข้าไปดูแลโดยอ้างหลักอธิปไตยแห่งรัฐ

5.4 ความอ่อนแอขององค์การ

ความอ่อนแอขององค์การการประชุมอิสลามสามารถอธิบายได้ดังนี้

5.4.1 วิกฤตการณ์ทางด้านอัตลักษณ์ขององค์การ

ประการแรก องค์การการประชุมอิสลามผิดพลาดที่ไม่สามารถระบุตัวอักษรย่อขององค์การได้อย่างชัดเจน องค์การถูกเรียกในชื่อต่างๆ กันมากมาย ได้แก่ Organization of the Islamic Conference-OIC, Islamic Conference Organization – ICO, Organization de la Conference Islamique-OCI, และ Islamic Organization for Conference-IOC นอกจากนี้ยังมีอักษรย่อในภาษาอาหรับ คือ มุหนัซซะมะฮ์ อัล-มูตะมะร์ อัล-อิสลามียะฮ์ (Munazzamah Al-Mutamar Al-Islami-MMI)

ประการที่สอง องค์การการประชุมอิสลามขาดวันก่อตั้งองค์การที่แน่ชัด เอกสารเผยแพร่อย่างเป็นทางการขององค์การเอง และหนังสืออ้างอิงทางวิชาการต่างระบุวันและปีของการสถาปนาองค์การที่แตกต่างกันไป ได้แก่ ปี ค.ศ. 1969 (เมื่อจัดการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งแรก) ปี ค.ศ. 1970 (เมื่อจัดการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอิสลามและพิจารณาจัดตั้ง

สำนักงานเลขาธิการ) ปี ค.ศ. 1971 (เมื่อจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการองค์การ) หรือ ปี ค.ศ. 1972 (เมื่อประเทศสมาชิกให้สัตยาบันต่อกฎบัตรขององค์การ)

5.4.2 ความอ่อนแอเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ระบบบริหารขององค์การการประชุมอิสลามมีขนาดเล็ก เต็มไปด้วยความสับสนและขาดประสิทธิภาพ รวมทั้งขาดการตระหนักรู้ถึงการพัฒนาตั้งแต่เริ่มแรก ขนาดที่เล็กมากของระบบบริหารทำให้ยากลำบากต่อการตอบสนอง ที่ครอบคลุมพื้นที่ภารกิจขององค์การ นอกจากสำนักงานเลขาธิการ องค์การการประชุมอิสลามไม่มีคณะผู้แทนท้องถิ่นประจำอยู่ที่เมืองหลวงของประเทศสมาชิก ยกเว้นที่กรุงอิสลามาบัด ปากีสถาน ขณะที่องค์กรช่วยเหลือและสถาบันส่งเสริมต่างๆ ตั้งอยู่เฉพาะในประเทศที่สำคัญ 4 แห่ง คือ โมร็อกโก ปากีสถาน ซาอุดีอาระเบีย และตุรกี ดังนั้นองค์การการประชุมอิสลามจึงบกพร่องในการสร้างความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกทั้งหมด

อีกประการหนึ่ง องค์การยังขาดความโปร่งใสและการแข่งขันในการคัดเลือกพนักงานขององค์การ มีการอาศัยเส้นสายทางการเมืองเพื่อนำไปสู่ตำแหน่งภายในมากกว่าการคำนึงถึงความรู้ ความสามารถและคุณธรรม

5.4.3 การขาดระเบียบวินัย ประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีปฏิกิริยาต่อข้อตกลงขององค์การการประชุมอิสลาม รวมทั้งข้อคิดเห็นขององค์กรสนับสนุนต่างๆ ที่สำคัญประเทศสมาชิกขาดความสนใจและความกระตือรือร้นในการประชุม แม้ว่าจะมีประเทศเสนอตัวเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งหน้า แต่ในนาทีสุดท้ายก็ยังประกาศยกเลิกและแสดงความเสียใจที่ไม่อาจจัดการประชุมได้ ดังนั้น เพื่อป้องกันความผิดพลาด องค์การจำเป็นต้องมีความจริงจังมากขึ้นโดยควรให้ประเทศสมาชิกอาสาสมัครเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ขณะเดียวกันก็ควรมอบหมายสถานที่จัดการประชุมอื่นเพื่อเป็นทางเลือก ซึ่งการประชุมขององค์การจะสามารถดำเนินไปได้อย่างสม่ำเสมอตามกำหนดเวลาที่ได้ระบุไว้

5.4.4 ปริมาณงานที่มากเกินไป องค์การการประชุมอิสลามขยายขอบเขต พื้นที่และเป้าหมายของภารกิจออกไปมากเกินไปจนบุคลากรในองค์การจะสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์ องค์การขาดการวางแผนในการลำดับความสำคัญของภารกิจ ดังนั้น องค์การจำเป็นต้องกำหนดกรอบและลำดับความจำเป็นก่อน-หลังของวาระการประชุมแต่ละประเด็นและเมื่อมีมติได้ออกมาก็ควรนำไปปฏิบัติให้มีความก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมายเป็นเรื่องๆ ไป

5.5 สภาวะวิกฤตของงบประมาณ

ภาวะขาดดุลงบประมาณตลอดทั้งปี เป็นการท้าทายที่ตึงเครียดที่สุดต่อการอยู่รอดขององค์การการประชุมอิสลามเมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรระหว่างประเทศอื่นๆ งบประมาณประจำปีนั้นว่าน้อยมาก เช่น องค์การเอกภาพแอฟริกา (OAU) ซึ่งเป็นองค์การที่เล็กกว่าทั้งขนาดและขอบเขตของงาน และประเทศสมาชิกส่วนใหญ่มีรายได้โดยเฉลี่ยต่ำกว่า ประเทศ

สมาชิกขององค์การการประชุมอิสลาม แต่องค์การเอกภาพแอฟริกาก็มีงบประมาณประจำปีถึง 26.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ค.ศ. 1992 ขณะที่องค์การการประชุมอิสลามมีงบประมาณเพียง 8.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น

ข้อเท็จจริงที่น่ากังวลก็คือมีประเทศสมาชิกเพียง 11 ประเทศที่จ่ายเงินอุดหนุนให้กับองค์การอย่างสม่ำเสมอ คือ บังกลาเทศ อียิปต์ อินโดนีเซีย จอร์แดน คูเวต ลิเบีย มาเลเซีย ปากีสถาน ซาอุดีอาระเบีย เซเนกัลและเยเมน ในขณะที่ประเทศสมาชิกอีกกลุ่มไม่เคยแม้แต่เพียงครั้งเดียวที่จะจ่ายเงินอุดหนุนอย่างครบถ้วน ประเทศเหล่านี้ได้แก่ อัฟกานิสถาน บุร์กินาฟาโซ ซาดี โคโมโรส แกมเบีย กินี-บิสเซา มัลดีฟส์ มาลี ซูดาน และซีเรีย

เช่นเดียวกับองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ องค์การการประชุมอิสลามกำหนดเงินอุดหนุนที่ประเทศสมาชิกต้องจ่ายบนพื้นฐานต่างๆ เช่น จำนวนประชากรภายในประเทศ ทรัพยากรธรรมชาติ และสถานะทางการคลัง เป็นต้น มูลค่าเงินอุดหนุนเบื้องต้นที่ต้องจ่ายต่อปีประมาณ 94,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือมากกว่านี้ ซาอุดีอาระเบีย และคูเวตเป็นสองประเทศที่จ่ายเงินอุดหนุนเป็นอันดับต้นๆ คิดเป็นร้อยละ 10 และร้อยละ 9 ของเงินอุดหนุนทั้งหมด ขณะที่ประเทศสมาชิกในทวีปแอฟริกาทั้งหมดจ่ายเงินอุดหนุนเพียงร้อยละ 0.5 ของงบประมาณทั้งหมด

งบประมาณขององค์การการประชุมอิสลามลดลงจาก 9.88 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงปี ค.ศ. 1982-1983 เหลือเพียง 8.52 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงปี ค.ศ. 1986-1987 และลดลงทุกปีตามลำดับ

ปัญหายังคงดำเนินต่อไปเพราะประเทศสมาชิกขาดการตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อการจ่ายเงินอุดหนุนให้กับองค์การ อาจกล่าวได้ว่าในบรรดาประเทศที่ไม่ยอมชำระเงินและมีเงินค้างชำระมากกว่า 3.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ค.ศ. 1992 จำนวน 10 ประเทศได้แก่ อิหร่าน กатар อิรัก แอลจีเรีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ลิเบีย บรูไน คูเวต ซาอุดีอาระเบีย และเลบานอน จากรายชื่อที่กล่าวมาส่วนใหญ่เป็นประเทศร่ำรวยน้ำมัน แต่ไม่ได้หมายความว่าประเทศสมาชิกที่ยากจนนั้นจะชำระเงินอุดหนุนได้อย่างสม่ำเสมอ

สถานการณ์เช่นนี้ เป็นเรื่องยากลำบากสำหรับอนาคตขององค์การการประชุมอิสลาม หากประเทศสมาชิกยังขาดความรับผิดชอบทางการเงิน

หนทางข้างหน้าขององค์การการประชุมอิสลามมีปัญหามักร้อยที่รอให้แก้ไขและมีสถาบันมากกว่า 40 แห่ง ที่ต้องขับเคลื่อน ภายใต้สถานะที่ขาดแคลนงบประมาณ เป็นที่น่าสังเกตว่าในองค์การมีประเทศสมาชิกที่ร่ำรวยมากจากการค้าน้ำมัน แต่บ่อยครั้งกลายเป็นประเทศที่ค้างชำระเงินเดือนให้กับพนักงานของตน

ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ความยากลำบากในการคาดการณ์ถึงปฏิกิริยาขององค์การการประชุมอิสลามที่มีต่อประเด็นปัญหาเฉพาะกิจต่างๆ เช่นองค์การการประชุมอิสลามสนับสนุนอย่างเต็มที่ต่อการตัดสินใจในการดำเนินการของปาเลสไตน์และบอสเนียเฮอร์เซโกวีนา แต่กรณีสงครามกลางเมืองแคชเมียร์และตาจิกิสถานองค์การทำได้เพียงแต่การสังเกตการณ์เท่านั้น

ขณะที่องค์การการประชุมอิสลามกลับมีมติที่แตกต่างออกไปอีกสำหรับกรณีของชาวเซเชน และมุสลิมในซินเจียง เป็นต้น

จุดอ่อนของ OIC

OIC มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้ชุมชนอิสลามหรืออุมมะฮ์มีความเข้มแข็ง มีความร่วมมือทุกด้าน เป็นเกียรติยศและความเท่าเทียมกันของมุสลิม แต่ในความเป็นจริงมีความขัดแย้งในหมู่สมาชิกของ OIC ที่ปฏิเสธจะเป็น “ชุมชนหนึ่งเดียว” ตัวอย่างเช่นมาเลเซียและอินโดนีเซียมีความขัดแย้งในการควบคุมเขตแดนที่มีบ่อน้ำมันนอกชายฝั่งทางตะวันออกของเกาะบอร์เนียวในดินแดนอัมบาสตี¹³¹ ยิ่งไปกว่านั้นองค์การก็ล้มเหลวในการนำเสนอปัญหาการยึดครองของอิรัก ซึ่งทำให้เกิดเกียรติยศและอธิปไตยของชาติถูกละเมิดโดยประเทศที่มีมุสลิม

OIC มีความร่วมมือกันในการป้องกันสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และส่งเสริมการปลดปล่อยชาวปาเลสไตน์

แต่ความจริงเมืองศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายยังคงตกอยู่ภายใต้การยึดครอง นครเยรูซาเล็มอยู่ภายใต้การยึดครองของอิสราเอล นอกจากนี้แม้แต่ประเทศผู้ร่วมก่อตั้ง OIC คือโมร็อกโกและประเทศ OIC บางประเทศ เช่นตุรกี จอร์แดนและการตาร์ก็ให้การยอมรับอิสราเอล สิ่งนี้น่าจะเป็นความน่าอับอายได้ประการหนึ่ง แม้ว่ากลุ่มฮามาส (Hamas) ซึ่งเป็นชาวปาเลสไตน์จะได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเป็นรัฐบาลแต่ก็ได้รับการข่มขู่และถูกเรียกว่าเป็นผู้ก่อการร้ายโดยอิสราเอลและสหรัฐอเมริกา ยิ่งไปกว่านั้นการสนับสนุนทางการเงินจากสมาชิก OIC เพื่อชาวปาเลสไตน์ก็ลดลงไปทุกวัน¹³²

OIC ทำงานเพื่อลดการเลือกปฏิบัติของลัทธิจักรวรรดินิยมและสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือในหมู่สมาชิกของรัฐต่าง ๆ แต่การเลือกปฏิบัติในหมู่มุสลิมยังมีอยู่ อิรักความขัดแย้งระหว่างซุนนีและชีอะฮ์ยังคงเพิ่มขึ้นเกือบจะเป็นสงครามกลางเมือง การใช้อำนาจของอเมริกา (Pax Americana) ในตะวันออกกลางได้ขยายตัวขึ้นอย่างมาก แต่ก็ไม่มีคำตอบรับจาก OIC อันเป็นเสียงเดียวของชาวมุสลิม OIC ได้เปิดเวทีให้กับรัฐสมาชิกเพื่อความร่วมมือกัน แต่โอกาสนี้จำเป็นต้องมีการประเมินกันใหม่

ทั้ง ๆ ที่ OIC มีบทบาทเพิ่มขึ้น แต่องค์การก็ยังไม่มีประสิทธิภาพพออย่างที่ควรจะเป็น การเข้าไปดูแลกลุ่มต่าง ๆ ใน OIC ก็ทำได้ยากเนื่องจากความหลากหลาย สิ่งที่สมาชิกของ OIC มีอยู่นั้นเป็นเพียงค่านิยมและอุดมการณ์ ซึ่งหากเปรียบเทียบกับรูปแบบขององค์การที่

¹³¹ Indonesia, Malaysian relation still testy. United Press International, Apr 19, 2006, (<http://Washington.com/upir/breaking/20050419-010828-3457.r.htm>)

¹³² Minhaj A. Kidwar, Organization of Islamic Conference-Vision for 2050 (http://www.ilaam.net/Opinions/OIC_Vision_for_2050.html)

ประสบความสำเร็จอย่างสหภาพยุโรปแล้ว OIC ยังคาดหวังอีกหลายประการในการรวมตัวเข้าด้วยกันอย่างมีผล อย่างเช่นการมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน ความเหมือนกันของอารยธรรม ภูมิศาสตร์ การพัฒนาทางเศรษฐกิจในระดับเดียวกัน ฯลฯ ดังนั้นจากจำนวนของประเทศสมาชิกที่เพิ่มขึ้นได้มีการเรียกร้องให้ปฏิรูป OIC ตัวอย่างเช่นมาเลเซียซึ่งเป็นประธานปัจจุบันขององค์การเชื่อว่าจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่ รวมทั้งกฎบัตรใหม่ ชื่อและกลไกการตัดสินใจ เพื่อจะเผชิญกับการคุกคามที่ท้าทายซึ่งรออยู่ข้างหน้า¹³³

ในการนี้ของปากีสถาน ในการประชุมสุดยอดเมื่อวันที่ 8 และ 9 ธันวาคม ปี ค.ศ.2005 พลเอกเพอร์เวซ มุซาร์รอฟ (Pervez Musharraf) ได้เรียกร้องให้มีการปรับรูป OIC และเขามีความมั่นใจว่า OIC จะให้การรับรองข้อเสนอของเขาเพื่อจะเปลี่ยนแปลงกฎบัตรและรื้อปรับกลุ่มประเทศมุสลิมต่อไป

OIC เป็นองค์การเพียงในนาม โครงสร้างและกระบวนการมิได้แตกต่างอย่างเห็นได้ชัดจนไปจากองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ ในเกือบจะทุกๆ เรื่อง ความเป็นสมาชิกก็นิยามกันอย่างหลวมๆ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วประเทศกำลังพัฒนาประเทศใดก็ตามสามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ รัฐสมาชิกมีลักษณะเหมือนๆ กันคือยังไม่พัฒนาในทางเศรษฐกิจและต้องพึ่งพาประเทศอื่นๆ อยู่ ในเวลาเดียวกันรัฐก็ขาดวัฒนธรรม ภาษา หรือเครื่องผูกมัดในทางวัฒนธรรมร่วมกัน ร้อยละ 20 ของรัฐสมาชิกเรียกตัวเองว่าเป็นรัฐทางโลกในรัฐธรรมนูญของพวกเขาและในบางประเทศชาวมุสลิมก็เป็นชนกลุ่มน้อย OIC นั้นประกอบขึ้นด้วยรัฐที่มาจากความหลากหลาย ผลที่ตามมาทำให้ความผูกพันใน OIC ขาดความแน่นแฟ้นเป็นอย่างมาก

กฎบัตรของ OIC สะท้อนค่านิยมบางประการซึ่งมิได้ขัดแย้งกับข้อกำหนดของกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งรวมทั้งเรื่องญิฮาด¹³⁴ (Jihad) ความคิดเรื่องญิฮาดซึ่งอ้างถึงในมติของ OIC นั้นหมายถึงการช่วยเหลือในการกระทำที่เป็นการป้องกันการรุกราน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนโยบายของ OIC ที่มีต่อประเด็นระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับโลกอิสลามนั้นสอดคล้องกับค่านิยมของโลกและข้อกำหนดทั้งหลาย OIC สนับสนุนนโยบายที่สะท้อนถึงความจำเป็นที่จะกำหนดตำแหน่งของรัฐสมาชิกในระดับต่างๆ ของระบบโลก ซึ่งอยู่ในกรอบแห่งกฎเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศ

¹³³ <http://www.turkishweekly.net/interlview.php?id=87>.

¹³⁴ คำว่า ญิฮาด (การต่อสู้ดิ้นรน) นั้นมีขอบเขตกว้างไกลกว่าการต่อสู้ทางวัตถุ การจำกัดความหมายของญิฮาดว่าเป็นสงครามการรุกราน หรือสงครามปกป้องตนเองนั้นเป็นความเข้าใจปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังคำว่าญิฮาดที่ไม่ถูกต้อง ญิฮาดคือความพยายามของเขาอย่างที่สุด ทั้งโดยตัวเองและร่วมกับผู้อื่นและในทุกทิศทางทั้งภายใน ภายนอก และตัวบุคคลเพื่อสิ่งที่ดีในโลกนี้ และปกป้องอันตราย สิ่งนี้จะรวมถึงสภาพแวดล้อม การต่อสู้ในสนามรบ อย่างไรก็ตามความไม่เข้าใจในปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังหลักการของญิฮาดจะนำไปสู่การรุกรานที่ “ไม่ศักดิ์สิทธิ์” เช่นการรุกรานและความอยุติธรรม และสงครามต่างๆ ที่ประเทศอิสลามได้รับ

เช่นเดียวกับองค์การระหว่างประเทศทั้งหลาย OIC ได้ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่ง จุดมุ่งหมายหลัก 4 ประการคือ – การแก้ไขข้อพิพาทระหว่างรัฐสมาชิกอย่างสันติ – ความมั่นคง ร่วมกัน – การมีนโยบายต่างประเทศในหมู่รัฐสมาชิกร่วมกัน – และการส่งเสริมความร่วมมือทาง เทคนิคระหว่างรัฐสมาชิก

มีการสรุปกันว่า OIC ได้รับความสำเร็จเป็นส่วนใหญ่ในด้านความร่วมมือทางเทคนิค หรือในบางระดับก็ได้รับความสำเร็จในด้านการมีนโยบายต่างประเทศร่วมกัน อย่างไรก็ตาม การทำหน้าที่ในด้านการแก้ไขความขัดแย้งและในเรื่องการป้องกันร่วมกันประสบความสำเร็จแค่ เพียงพื้นผิวเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม OIC สามารถดำรงอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในทางโลก ทั้งนี้ OIC มีความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่เป็นไปอย่างเหมาะสม OIC ได้นำเสนอประเด็นในเรื่อง สิทธิมนุษยชน การต่อต้านการก่อการร้าย ความมั่นคงทางอาหารและความสงบในระดับโลก และในระดับภูมิภาค ตัวอย่างเช่น OIC ได้นำเสนอกฎบัตรทางด้านสิทธิมนุษยชนของตนเอง และสนับสนุนกระบวนการสันติภาพในตะวันออกกลาง สิ่งเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นการเปลี่ยน ผ่านไปจากนโยบายที่มีอยู่แต่เดิม

OIC เป็นพลังของความเป็นกลางและความเป็นปึกแผ่นของ OIC เป็นขั้นตอนที่มีความ จำเป็นหากว่า OIC ต้องการจะให้เกิดความสอดคล้องระหว่างตะวันตก – อิสลาม OIC เป็น สะพานเชื่อมระหว่างโลกมุสลิมกับตะวันตก

จากข้อมูลข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า OIC ยังมีปัญหาในหลายๆ ด้าน อาทิ ความขัดแย้ง ในเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติของประเทศสมาชิก กลุ่มทางการเมืองที่ไม่ได้เพียงแบ่งแยกกันบน พื้นฐานของภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม แต่รวมถึงรูปแบบการเมืองและอุดมการณ์ที่มีร่วมกัน อันนำไปสู่การออกเสียงกันเป็นกลุ่ม กรอบการทำงานทางกฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากกฎบัตรขององค์การฯ ขาดคำจำกัดความที่ชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมายและหลักการ ใน แนวทางวิชาการที่จะนำไปสู่ปฏิบัติการต่างๆ ความอ่อนแอขององค์การอันเนื่องมาจากปัญหา ด้านอัตลักษณ์ในบรรดาประชากรของรัฐสมาชิก สำหรับตัวองค์การเอง ก็ยังมีวิธีการบริหารจัดการ เช่น การขาดการพัฒนาระเบียบวินัยของสมาชิก ปัญหาปริมาณงาน และปัญหา งบประมาณอันจำกัด อันเนื่องมาจากได้รับเงินอุดหนุนอย่างสม่ำเสมอจากบางประเทศเท่านั้น

จะเห็นได้ในที่นี้ว่า OIC ซึ่งจัดเป็นองค์การฯ เสมือน "สหประชาชาติแห่งโลกมุสลิม" ซึ่ง แม้จะเป็นองค์การฯ ที่แสดงตัวทางอุดมการณ์หรือแนวคิดโดยมีแนวคิดเกี่ยวกับอุมมะฮ์ หรือ ประชาคมมุสลิมโลกในระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศปัจจุบัน และยังคงเป็นองค์การฯ ที่ "ยึดโยงแนวทางโลก" (secular) อย่างไรก็ตาม ในความเป็นองค์การระหว่างประเทศใน ความหมายทางวิชาการแบบสากลนั้น เพื่อที่จะได้สามารถมีบทบาทเป็นเอกเทศและมี ประสิทธิภาพเป็นต่างหากจากรัฐสมาชิก แม้จะถือว่าเป็นองค์การตัวแทนของประชาคมมุสลิม แต่ OIC ก็ไม่สามารถจะเลี่ยงปัญหาในการจัดองค์การและการบริหารองค์การได้และต้องเผชิญ ปัญหาเช่นเดียวกับองค์การระหว่างประเทศทั้งหลายซึ่งได้แก่ ปัญหาการประสานงานระหว่างรัฐ

ต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมกันในกรอบขององค์การ OIC เช่น ปัญหางบประมาณ ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ การแสวงหาแนวทางร่วมในประเด็นต่าง ๆ การประสานงานภายในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ (coordination) ท่ามกลางความหลากหลาย ทั้งทางชาติพันธุ์และทางความเชื่อด้านศาสนา ระหว่าง รัฐสมาชิก ในขณะที่วัตถุประสงค์สำคัญขององค์การฯ ได้แก่ การส่งเสริมเอกภาพของ “โลกมุสลิม”

อย่างไรก็ตาม พลัทธิเชิงจำนวน (1.3 พันล้านศาสนิกชน) หรือความกว้างขวางของเขตภูมิศาสตร์ (4 ทวีป 10 เขตภูมิศาสตร์) และอาจจะเพิ่มความหลากหลายเชิงชาติพันธุ์ และชนบทประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งประกอบขึ้นเป็นภูมิหลังของ “โลกมุสลิม” อันเป็นนามธรรมนั้น OIC ในฐานะองค์การฯ ยังต้องคำนึงถึงจำนวนหน่วยพื้นฐานหรือตัวแสดงระหว่างประเทศหลักของโลกคือ รัฐอธิปไตย ซึ่งมีจำนวนถึง 57 รัฐซึ่งเท่ากับกว่า 1 ใน 3 ของสมาชิกองค์การสหประชาชาติซึ่งมีจำนวน 192 ประเทศ สถานการณ์นี้ทำให้เกิดปัญหาปฏิสัมพันธ์ระหว่าง “เอกภาพ” (unity) และ “ความหลากหลาย” (diversity) ซึ่งท้าทายรัฐอธิปไตยมุสลิมในการที่จะรวมกันเป็น “สหประชาชาติแห่งโลกมุสลิม” เองเป็นอย่างดี¹³⁵

6. อนาคตและการปฏิรูปของ OIC

ดูเหมือนว่ากฎบัตรของ OIC มิได้สร้างบทบาทที่ตื่นตัวให้กับ OIC แต่อย่างใด ดังนั้นในการประชุมสุดยอดของ OIC ในระหว่างวันที่ 16-18 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2003 ที่ปุตราจายา (Putrajaya) มาเลเซียจึงเป็นผู้นำเสนอปัญหาความขัดแย้งอิสราเอล-อาหรับ การก่อสงครามโดยสหรัฐอเมริกาและการยึดครองอิรักและการสนทนาวาดด้วย “สงครามก่อการร้าย” ซึ่งในความเห็นของชาวมุสลิมจำนวนมากได้กลายมาเป็น “สงครามต่อต้านอิสลาม” การประชุมสุดยอดครั้งที่ 10 หัวข้อใหญ่จะอยู่ในเรื่อง “ความรู้และศีลธรรมสำหรับความก้าวหน้าของอุมมะฮ์” (Knowledge and Morality for the Progress of ummah)¹³⁶ ในแถลงการณ์ของการประชุมสุดยอด OIC มีเนื้อหา ดังนี้

การประชุมสุดยอดของ OIC ได้มีการเรียกร้องให้เร่งถ่ายโอนอำนาจในอิรักมาจากกองกำลังที่เข้ายึดครองของสหรัฐอเมริกาให้แก่รัฐบาลอิรัก โดยย้ำถึงสิทธิของประชาชนชาวอิรักที่จะตัดสินใจอนาคตทางการเมืองของตนเอง และประกาศว่าสหประชาชาติควรจะมีบทบาทที่อยู่ตรงกลางในกระบวนการนั้น แถลงการณ์ได้ประกาศประณามลัทธิก่อการร้ายในทุกรูปแบบ และประกาศว่าการโจมตีทางอากาศของอิสราเอลต่อซีเรียจะก่อให้เกิดการขยายความรุนแรงที่เป็นอันตรายในตะวันออกกลาง ซึ่งจะเป็นภัยต่อสันติภาพและความมั่นคงทั้งในระดับภูมิภาคและ

¹³⁵ ขจิต จิตตะเสวี, องค์การระหว่างประเทศในฐานะเวทีและตัวแสดงระหว่างประเทศ : บริบทใหม่ของการปรับนโยบายต่างประเทศของไทยไทยในกระแสโลกาภิวัตน์, วารสารสาธิตธรรม, ปีที่ 63 กุมภาพันธ์ 2549, หน้า 320.

¹³⁶ K Gajendra Singh, Muslim nations strike a discordant note, Atimes online, Oct 16, 2003 (http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/EJ16Ae03.html)

นานาชาติ ยิ่งไปกว่านั้นใน 106 ข้อที่ได้รับการยอมรับในแถลงการณ์คือการประณามการคุกคามต่อนายยาซีร์ อะเราะฟาต (Yasser Arafat) ผู้นำชาวปาเลสไตน์ การรุกรานเข้ามายังดินแดนปาเลสไตน์และการก่อสร้างรั้วที่เป็นการแบ่งแยก ความห่วงใยต่อสถานการณ์ในอัฟกานิสถาน และความตระหนักต่อการเจรจาที่ล้มเหลวขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization)¹³⁷

การประชุมสุดยอดของ OIC ซึ่งมีขึ้นในช่วงที่มีความขัดแย้งอยู่ในหมู่สมาชิกนั้นยังไม่มีมาตรการใดที่เป็นการเฉพาะเจาะจง แถลงการณ์ก็เป็นเพียงแค่การยืนยันกรณาดำเนินการของ OIC ที่มีต่อสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่มีมาตรการที่เป็นสาระได้ถูกประณามออกมา

มินฮัจญ์ เอ.กิดวัย (Minhaj A.Qidwai) มีทรรศนะต่อสถานะของชาวมุสลิมที่น่าสนใจว่าทุกวันนี้ชาวมุสลิมอยู่ในสภาพปั่นป่วน และ OIC ก็เป็นเครื่องมือเดียวของชาวมุสลิมที่จะฟื้นขึ้นมาสู่ความรุ่งเรืองของอิสลามดั้งเดิม แต่ต้องเผชิญกับปัญหาที่กำลังท้าทายอยู่หลายประการ ดังนั้นกฎบัตรของ OIC จึงจำเป็นต้องมีการพิจารณาอุปสรรคของ OIC และการแก้ไขปัญหสำหรับการพัฒนาของอุมมะฮ์ในอนาคต ในฐานะที่เป็นนโยบายภาคปฏิบัติต่อไป

ประการแรก เป็นที่ยอมรับกันว่าความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่ขาดไม่ได้สำหรับตัวแสดงแห่งอำนาจ อย่างไรก็ตาม อันเนื่องมาจากความยากลำบากของรัฐบาลสมาชิก OIC ได้กลายมาเป็นหนึ่งในอุปสรรคสำหรับการพัฒนาชุมชนอิสลามว่าทำไมประเทศมุสลิมส่วนใหญ่จึงประสบความล้มเหลวในการพัฒนาเศรษฐกิจ ปัญหามาจากรัฐบาลของพวกเขาซึ่งบริหารงานอย่างขาดประสิทธิภาพและมีการคอร์รัปชันกันอย่างมากในประเทศของพวกเขา การปฏิบัติที่ไร้จรรยาบรรณได้ทำให้ความสามารถของพวกเขาต้องอ่อนด้อยลงไป ดังนั้นประเทศมุสลิมจำเป็นต้องมีคลื่นลูกใหม่ทางเศรษฐกิจ นักวิจารณ์บางคนอ้างความยากจนของชาวมุสลิมว่ามาจากความไม่เป็นรัฐทางโลกของอิสลาม (Islamic non-secularism) แต่ความจริงใครที่คุ้นเคยกับศาสนาอิสลามและการเมืองย่อมรู้ว่าเป็นความเข้าใจที่ผิดอย่างใหญ่หลวง ความจริงปัญหาความยากจนของประเทศมุสลิมก็เหมือนกับประเทศอื่นๆ คือมีทั้งรุ่งเรืองและตกต่ำโดยส่วนหนึ่งมาจากการคอร์รัปชัน อย่างไรก็ตามรัฐบาลของบางประเทศก็หาทางออกด้วยการสร้างวิสาหกิจเอกชนที่เข้มแข็งขึ้นมา ทำให้ประเทศของตนขึ้นมาเป็นประเทศชั้นนำในโลกนี้ได้ การพัฒนาเศรษฐกิจของมาเลเซียเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุด

ยิ่งไปกว่านั้น OIC ควรทำงานร่วมกับองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ เพื่อที่จะมีบทบาทสำคัญในระบบโลก การทำงานร่วมกันของ OIC-EU ซึ่งมีขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 2003 ถือเป็นการเริ่มต้นที่ดีในการเข้ามามีบทบาทสำคัญในโลกมากขึ้น¹³⁸

¹³⁷ Royal Embassy of Saudi Arabia, Washington DC, 2003 Foreign Relations News Story, Crown (<http://www.sayduembassy.net/2003News/News/RefDetail.asp?clindex=894>)

¹³⁸ Minhaj Qidwai, 2005 "OIC Meeting and Challenges to Ummah" December, 5

ศักยภาพของประเทศ OIC

ในตอนปลายทศวรรษที่ 1970 และทศวรรษ 1980 ได้มีการฟื้นฟูบทบาทของศาสนาอิสลามในประเทศที่กำลังพัฒนาจำนวนหนึ่งอย่างเห็นได้ชัด การพัฒนานี้ถือกำเนิดขึ้นพร้อมๆ กับการขยายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของประเทศมุสลิมซึ่งเป็นสมาชิกของ OIC และโลกส่วนอื่นๆ ด้วย บทบาทของ “ปัจจัยด้านอิสลาม” ก็มีความสำคัญขึ้นในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คำว่า “โลกอิสลามหรือโลกมุสลิม” ก็ถูกใช้บ่อยครั้งเข้าเมื่อกล่าวถึงประเทศมุสลิม ซึ่งประกาศรับอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ ซึ่งกำลังอยู่ในขั้นพัฒนาการต่างๆ กัน

ประเทศมุสลิมเริ่มที่จะเกาะกลุ่มกันทางเศรษฐกิจทั้งในเอเชียและแอฟริกา ซึ่งต่อมาได้มีองค์กรทางการค้ากำเนิดขึ้นมาหลายองค์กรด้วยกัน ส่วนในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองนั้น นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1969 เป็นต้นมาได้มีการพบปะและการประชุมของประมุขและรัฐบาลของประเทศมุสลิมหลายประเทศ บรรดารัฐมนตรีต่างประเทศขององค์กรการประชุมอิสลามได้จัดประชุมประจำปีขึ้นเพื่ออภิปรายถึงปัญหาของโลกในวงกว้างและพยายามหาหนทางที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านั้นให้ได้

ชาวมุสลิมในโลกที่เป็นสมาชิกของ OIC มีจำนวนร้อยละ 80-90 ของประชากรในประเทศเอเชียและแอฟริกา รวม 30 ประเทศ นับตั้งแต่ฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติกไปจนถึงมหาสมุทรแปซิฟิกเข้าไปยังทวีปแอฟริกาเหนือ และภาคกลางกับเอเชียใต้ ประเทศที่มีชาวมุสลิมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากก็มีอยู่กว่า 40 ประเทศ ถ้านับชาวมุสลิมทั่วโลกก็จะมีมากกว่าหนึ่งพันสี่ร้อยล้านคน ร้อยละ 90 ยึดถือสำนักคิดซุนนี และร้อยละ 10 ยึดถือสำนักคิดชีอะฮ์

ประเทศมุสลิมที่มีความสำคัญทางด้านการค้าและธุรกิจ ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย แอลจีเรีย และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (เป็นประเทศที่ส่งออกน้ำมันและก๊าซ) ประเทศมุสลิมผู้ส่งออกที่สำคัญๆ ได้แก่ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย (ยางธรรมชาติ ดีบุก และวัตถุดิบอื่นๆ) ประเทศที่มีความสำคัญต่อมหาอำนาจในแง่ผลประโยชน์ทางด้านยุทธศาสตร์ ได้แก่ อียิปต์ ตุรกี ปากีสถาน อิรัก โมร็อกโก ตูนิเซีย ฯลฯ

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นจึงอาจกล่าวได้โดยสังเขปว่าประเทศสมาชิก OIC เป็นประเทศที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในแง่ภูมิ-รัฐศาสตร์ และประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงครึ่งหลังของทศวรรษที่ 1970 และต้นทศวรรษ 1980 เป็นต้นไป ทั้งนี้ก็เพราะบทบาทของประเทศเหล่านี้ที่มีมากขึ้นทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ ประเทศสมาชิก OIC ที่มีน้ำมันอยู่ก็ได้กลายเป็นผู้ควบคุมพลังงานในโลกทุนนิยมเป็นส่วนใหญ่ และมีบทบาทในการเป็นผู้ส่งวัตถุดิบชนิดอื่นๆ อีกด้วย การที่ประเทศดังกล่าวร่ำรวยขึ้นมาจากการขายน้ำมัน ทำให้ชนชั้นปกครองสามารถมีอิทธิพลอย่างใหญ่หลวงต่อเศรษฐกิจของโลกทุนนิยม

อย่างไรก็ตามประเทศมุสลิมที่เป็นสมาชิกของ OIC นั้นมีโครงสร้างทางการเมือง แนวโน้ม และระดับของการพัฒนาด้านสังคมเศรษฐกิจแตกต่างกันเป็นอย่างมาก มีประเทศที่ร่ำรวยมหาศาลจากทรัพยากรน้ำมัน (ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และคูเวต) และยังมีประเทศที่ยากจนข้นแค้น (บังกลาเทศ แกมเบีย กินี มาลี ไนเจอร์ ซูดาน ฯลฯ)

โครงสร้างด้านการเมืองของประเทศเหล่านี้ก็มีตั้งแต่ประชาธิปไตยแบบปฏิกิริยาไปจนถึงศาสนรัฐ มีความหลากหลาย ไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งเกิดจากการไม่มีองค์กรกลางร่วมกัน คืออิสลามไม่มีศูนย์กลางทางศาสนาอันเดียวกัน (เหมือนเมื่อครั้งอิสลามอุบัติขึ้นมาครั้งแรกในศตวรรษที่ 7) และก็ไม่มีระบบลำดับชั้นของตำแหน่งผู้นำทางศาสนาจากนานาประเทศแบบเดียวกันด้วย ทั้งนี้ก็เพราะอิสลามไม่มีสถาบันนักพรต นักบวช แต่ก็ถือกันโดยทั่วไปว่าซาอุดีอาระเบียเป็นศูนย์กลางทางศาสนา และการเมืองที่มีอำนาจหน้าที่มากที่สุดในโลกมุสลิม¹³⁹

ศักยภาพประการแรกของการมาจากรทรัพยากรใต้ดินคือน้ำมัน สืบเนื่องจากสมาชิกสิบสามประเทศของประเทศส่งออกน้ำมันคือ OPEC¹⁴⁰ ซึ่งมีน้ำมันสำรองของโลกมากกว่าร้อยละ 78.3 เป็นสมาชิกของ OIC ซึ่งได้แก่อิหร่าน อิรัก คูเวต ซาอุดีอาระเบีย กาตาร์ อินโดนีเซีย ลิเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ แอลจีเรีย ไนจีเรียและกาบอง ประเทศเหล่านี้ร่วมมือเพื่อให้มีเอกภาพในนโยบายน้ำมันของประเทศสมาชิกและมั่นใจต่อความมั่นคงของราคาน้ำมันเพื่อให้ได้มาซึ่งความมีประสิทธิภาพ เศรษฐกิจและการส่งน้ำมันอย่างต่อเนื่องให้แก่ผู้ใช้ น้ำมัน รายได้ที่มีอย่างต่อเนื่องทำให้ผู้ผลิตได้รับเงินทุนตอบแทนในการลงทุนอุตสาหกรรมน้ำมัน เนื่องจากประเทศ OPEC สามารถผลิตได้ราวร้อยละ 40 ของน้ำมันโลกและร้อยละ 50 ของการค้าน้ำมันระหว่างประเทศ การตัดสินใจใดๆ ที่จะเพิ่มหรือลดการผลิตอาจต่ำกว่าหรือทำให้ราคาน้ำมันดิบสูงขึ้นได้¹⁴¹

¹³⁹ จรัญ มะลูลีม, ไทยกับโลกมุสลิม ในอุกฤษฏ์ ปัทมานันท์ ไทยกับเพื่อนบ้าน, (กรุงเทพ : สถาบันเอเชียศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) หน้า 17-19.

¹⁴⁰ ประเทศสมาชิกของ OPEC ประกอบไปด้วยรัฐผู้ก่อตั้งได้แก่ อิรัก อิหร่าน คูเวต ซาอุดีอาระเบีย เวเนซุเอลา และมีแปดประเทศเข้าร่วมได้แก่ กาตาร์ อินโดนีเซีย ลิเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ แอลจีเรีย ไนจีเรีย อิเควดอร์ และกาบอง

¹⁴¹ <http://www.opec.org/library/FAQs/aboutOPEC/q14..htm>

ในปี 2006 ประมาณการของประชากรมุสลิมทั่วโลกคือ 1.6 พันล้าน ประชากรมุสลิมส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเอเชีย แอฟริกาและยุโรปตามลำดับ ปัจจัยนี้มีความสำคัญในการทำให้สายสัมพันธ์ระหว่างประเทศอิสลามและประเทศอื่นๆ รอบโลกแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เพราะสิ่งนี้จะช่วยสร้างความเข้าใจให้แกกันและกัน

หน่วย : ประชากรล้านคน

ทวีป	ประชากรในปี 2005	ประชากรมุสลิม ในปี 2005	จำนวนมุสลิมคิดเป็น ร้อยละ
แอฟริกา	906	461.77	48.10
เอเชีย	3921	1043.71	26.39
ยุโรป	727.40	51.19	7.04
อเมริกาเหนือ	329	6.62	2.05
อเมริกาใต้	559	1.64	0.30
โอเชียเนีย	33	0.35	1.09
รวม	6,313.78	1,565.28	23.52

การปฏิรูป OIC

OIC ผ่านการปรับรูปและพิจารณาที่จะเปลี่ยนชื่อมาแล้ว OIC ได้พิจารณาถึงกฎบัตรและกิจการต่างๆ และจัดการกิจนั้นด้วยกำลังแรงคนที่เหมาะสมในลักษณะที่เป็นเหมือนกับการสนับสนุนบทบาทของ OIC เอง พร้อมๆ ไปกับการกระตุ้นสถาบันต่างๆ และทำความเข้าใจขององค์การดังกล่าวกับองค์กรที่ไม่สังกัดรัฐบาลที่ได้รับการยอมรับในรัฐสมาชิกของ OIC เช่นให้อำนาจเลขาธิการในการทำหน้าที่ของตนและนำเสนอแก่เลขาธิการด้วยความยืดหยุ่นเพื่อให้เลขาธิการจะได้นำเอาภารกิจที่ได้รับมอบหมายไปปฏิบัติและทำให้หน่วยงานพิเศษและหน่วยงานในสังกัดทั้งหมดมีความเข้มแข็ง เพื่ออนุญาตให้พวกเขาได้ทำหน้าที่ที่ปรารถนาและเสริมความร่วมมือกับสำนักเลขาธิการและเรียกร้องให้พิจารณากิจการต่างๆ ของหน่วยงานเหล่านี้ และยอมรับการยกเลิกหน่วยงานที่พิสูจน์ว่าไม่มีศักยภาพ

ขณะเดียวกัน OIC ได้สร้างกลไกเพื่อติดตามมติต่างๆ ด้วยการสร้างหน่วยงานบริหารประกอบขึ้นด้วยการประชุมสุดยอดและการประชุมระดับรัฐมนตรีที่มีอำนาจเท่าเทียมกัน ซึ่ง

ได้แก่ประเทศที่เป็นเจ้าภาพและสำนักเลขาธิการ รัฐสมาชิกที่มีความเกี่ยวข้องควรได้รับเชิญให้เข้าร่วมในการประชุมที่มีความเจาะจงเหล่านี้

นอกจากนี้ OIC ยังให้อำนาจเลขาธิการในการเตรียมการศึกษา เพื่อทำให้บทบาทของกองทุนเพื่อความเป็นปึกแผ่นอิสลามเข้มแข็งและพัฒนาและส่งเสริมการศึกษาให้กับการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ และสนับสนุนรัฐสมาชิกใหม่ให้จ่ายส่วนที่ได้รับมอบหมายทั้งหมดและตรงเวลาต่อเลขาธิการและหน่วยงานระดับรองลงมาเพื่อให้เป็นไปตามมติที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะทำให้รัฐสมาชิกใช้ประโยชน์ของพวกเขาเองในการอำนวยความสะดวกและการบริการโดยหน่วยงานเสริมและหน่วยงานพิเศษที่สังกัดอยู่ในรัฐบาลต่างๆ

7. OIC กับแนวคิดใหม่

อิสลามหะฎอริย (ISLAM HADHARI)

นำหลอมใหม่สู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วของมาเลเซีย

หะฎอริยเป็นคำที่มาจากภาษาอาหรับหมายถึง อารยธรรม (civilization) หรืออารยธรรมอิสลาม (Civilizational Islam) เป็นแนวคิดทางอารยธรรมที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการพัฒนา มาเลเซียให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในปี ค.ศ. 2020

สำหรับเนื้อหาของแนวคิดเรื่องอิสลามหะฎอริยที่นำเสนอโดยกรมพัฒนาอิสลาม (Jakim) มีสาระสำคัญดังนี้

อิสลามหะฎอริย เป็นแนวคิดในการพัฒนามนุษย์ สังคมและการพัฒนามาเลเซีย มีลักษณะเป็นองค์รวม วางอยู่บนพื้นฐานอันกว้างขวางของอารยธรรมอิสลาม เพื่อที่จะสร้างสังคมของปัจเจกและสังคมอิสลามที่มีความมั่นคงทางจิตวิญญาณ ปัญญา และพลังทางวัตถุ มีความสามารถที่จะแข่งขัน คำนึงถึงอนาคต คิดค้นใหม่ และมีความสามารถในการจัดการกับการท้าทายร่วมสมัยโดยใช้วิทยปัญญา ความมีเหตุผล จุดหมายและปฏิบัติได้

วิสัยทัศน์ของแนวคิดนี้คือการทำให้มาเลเซียเป็นตัวอย่างของประเทศมุสลิมที่พัฒนาแล้วซึ่งวางอยู่บนนำหลอมของมาเลเซียเอง

ในปัจจุบันมีการนำเสนอแนวคิดหลากหลายที่มาจากโลกมุสลิมทั้งจากผู้ปกครองประเทศ นักวิชาการ และนักคิด เช่นแนวคิดการสนทนาทางวัฒนธรรมจากอิหร่าน อิสลามแบบเป็นกลางและท่วงทำนองอื่นๆ ที่เน้นความเป็นกลางเป็นหลัก เช่นความคิดที่มาจาก กษัตริย์จอร์แดน จากผู้นำปาเลสไตน์ จากผู้นำอินโดนีเซียและมาเลเซีย เป็นต้น

อย่างไรก็ตามอุปสรรคที่มีอยู่เสมอก็คือความคิดที่ยังไม่ลงตัวระหว่างแนวจารีตนิยม (Traditionist) กับแนวสมัยนิยม (Modernist) คนบางคนพยายามยึดจารีตในขณะที่บางคนต้องการเปิดกว้างให้มากขึ้น ในขณะที่มีพวกหัวก้าวหน้า นักแนบ แต่ละทิ้งจารีต แต่แนวทางที่ดีที่สุดก็คือการยึดหลักผสมผสาน ด้วยการเอาเนื้อหาจากจารีตในอดีตที่ดีรวมเข้ากับแนวคิดที่เป็นวิถีวิทยาใหม่ของปัจจุบัน ที่ผ่านมามาเลเซียได้ใช้ความพยายามมาตลอดใน

การบูรณาการอดีตกับปัจจุบันเข้าด้วยกัน และในเวลาเดียวกันมาเลเซียก็เข้าไปมีส่วนร่วมกับการค่านิยมและค่านิยมของวัฒนธรรมและสังคมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์

หลักการของอิสลามหะฎอริยจึงประกอบไปด้วย

ความเชื่อในพระเจ้าและมีสติสำนึกต่อพระองค์

เป็นรัฐบาลที่ยุติธรรมและโปร่งใส

เป็นผู้คนที่มีความดีความชอบอิสระ

เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านความรู้

การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่สมดุลและครอบคลุม

คุณภาพชีวิต

ให้ความสนใจต่อชนกลุ่มน้อยและสตรี

มีความเข้มแข็งในทางศีลธรรมและวัฒนธรรม

สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

ความเข้มแข็งในการป้องกัน

ทั้งนี้ขอบเขตและจุดมุ่งหมายของอิสลามหะฎอริยจะเน้นไปที่

การพัฒนาทางการศึกษา

การพัฒนาทางเศรษฐกิจ

การจัดการและการพัฒนาการบริหาร

การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การพัฒนาทางการเกษตร

การพัฒนาทางกฎหมาย

อิสลามหะฎอริย ตามแนวคิดที่ได้อธิบายไว้ โดย ศ.ดร.ซิดีก บาบ่า (Prof.Dr.Sidek Baba) แห่งมหาวิทยาลัยมุสลิมนานาชาติของมาเลเซีย มีเนื้อหาสำคัญอยู่ที่ว่าการพัฒนาควรจะวางอยู่ที่ค่านิยมและพื้นฐานทางจริยธรรมซึ่งสอดคล้องกับความจำเป็นของมาเลเซีย ตัวอย่างสองตัวอย่างในทางเศรษฐศาสตร์และสถาบันการศึกษาในมาเลเซียสามารถแสดงให้เห็นถึงปรัชญาของอิสลามหะฎอริยได้ นั่นคือสถาบันทางการเงินอย่างเช่นธนาคารอิสลาม (Islamic Bank หรือ Bank Islam) ตะกาฟูลอิสลาม (การประกันแบบอิสลาม – Takaful Islam) และมหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติมาเลเซีย (International Islamic University – IIUM) สถาบันเหล่านี้ใช้หลักการประสานแนวคิดเข้าหากันในการทำงานโดยผู้ที่มีใจมุสลิมก็ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทั้งในด้านการศึกษาและการธนาคารดังกล่าวอย่างเข้มข้น

อิสลามหะฎอริย มุ่งหวังพัฒนาทรัพยากรมนุษย์บนพื้นฐานยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ด้วยการส่งเสริมผู้คนให้ใช้ระบบการศึกษาที่เป็นองค์รวม อันเป็นเครื่องมือสู่จุดมุ่งหมายในทางอารยธรรม นำไปสู่การจัดตั้งโรงเรียนที่มีวิสัยทัศน์และโรงเรียนแห่งความชาญฉลาด กว้างขวางไปกับการให้ความสะดวกต่างๆ ในการการรวมตัวกัน แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติสำหรับปี

ค.ศ. 2001-2010 ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ที่ดีกว่าสำหรับมาเลเซียได้เริ่มต้นขึ้นแล้ว

ในดินแดนที่มีความเป็นพหุสังคม (Plural Society) เช่นมาเลเซีย ชาติพันธุ์ต่างๆ ล้วนมาจากอารยธรรมใหญ่ของโลก คืออินเดีย มาเลย์ และจีน นานนับปีมาแล้วที่ชาติเหล่านี้มีจารีตทางวัฒนธรรมที่เจริญรุ่งเรืองในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านปรัชญา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ปรัชญาและอารยธรรมนับเป็นพื้นฐานสำหรับชาวมุสลิมและผู้ที่มีไม่มุสลิม ความคิดในเรื่อง ลิตะอาเราะฟู หรือการรู้จัก การให้ความร่วมมือ การไปมาหาสู่กันนั้นเป็นหลักการที่เป็นแกนอยู่ในอัล-กุรอานอยู่แล้ว

ศ. ดร.ซีตีกให้ความเห็นว่าในฐานะของชาวมาเลเซีย เราต้องการการอยู่ร่วมกัน ได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ใจกว้างต่อความแตกต่าง และมีความเป็นกลางในส่วนที่เกี่ยวกับศาสนาต่างๆ ในการนำเสนอโปรแกรมที่ว่าด้วยอารยธรรมอิสลามแก่นักศึกษาทุกคนนั้น มหาวิทยาลัยของรัฐในมาเลเซียโดยพื้นฐานมิได้เน้นการปลูกฝังความเชื่อแต่เน้นถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ชาวมุสลิมและผู้ที่มีได้เป็นมุสลิมเพื่อว่าพวกเขาจะได้รู้จักประวัติศาสตร์อารยธรรมมากขึ้น ในมหาวิทยาลัยมาลายา (University of Malaya) มีข้อเสนอให้นักศึกษาเลือกศึกษาวิชาที่ว่าด้วยการสนทนาทางอารยธรรมซึ่งวางอยู่บนความเข้าใจที่เหมาะสมต่ออารยธรรมของมาเลย์ จีน อินเดีย และญี่ปุ่น โดยผ่านกระบวนการของคนหนุ่มสาวที่มีความเข้าใจต่อวัฒนธรรมและอารยธรรม ดังนั้นคนของวันพรุ่งนี้จะมีความประทับใจในคุณค่าการที่ดิงงามที่ตกทอดมาจากอดีต และในเวลาเดียวกันก็จะเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปัจจุบันนี้ด้วย นี่คือนสิ่งที่อิสลามหะฎอรัย์มุ่งหวังจะแสดงออกมาในฐานะที่เป็นเป้าหมายลอมไปสู่วิสัยทัศน์ ปี ค.ศ. 2020 เพื่อให้มาเลเซียเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างต่อเนื่อง

ศ.ดร. ซีตีก บาบา มีความคิดว่าคนมุสลิมส่วนใหญ่เป็นมุสลิมโดยการเกิด ได้รับแนวคิดไม่เฉพาะแต่ในเรื่องของพิธีกรรมของศาสนาเท่านั้น แต่ยังรวมทั้งประเพณีและวัฒนธรรมซึ่งในบางระดับไปขัดแย้งกับพื้นฐานของอิสลาม บางคนก็ผูกพันอยู่กับแนวคิดรหัสนัย (เงาะรีเกาะฮ์ ซูฟี) ซึ่งเน้นอย่างมากในการยกระดับทางจิตวิญญาณในขณะที่บางคนก็ไปเน้นอย่างมากในการดำรงจารีตทางการศึกษาศาสนาเอาไว้ ด้วยเหตุนี้ชาวมุสลิมจึงสูญเสียคุณภาพของการแข่งขัน จิตวิญญาณของการสร้างสรรค์และการคิดในเชิงรุกไป กลายเป็นผู้ดำรงตนเองอยู่ในฐานะผู้บริโภคแทนที่จะกลายเป็นผู้มอบอารยธรรมให้มนุษย์

มาเลเซียกำลังหลอมตัวเองไปข้างหน้าด้วยวิสัยทัศน์ 2020 เพื่อที่จะกลายเป็นชาติที่พัฒนาแล้วด้วยแบบพิมพ์หรือเป้าหมายของตนเอง ทุกๆ รัฐในมาเลเซียต่างก็มุ่งสู่เป้าหมายของพวกเขาที่จะกลายเป็นรัฐที่พัฒนาแล้ว แต่มาเลเซียก็มีปัญหาในการทำให้ความคิดในเรื่อง "เป้าหมายของเราเอง" มีความแจ่มชัดขึ้น ในเมื่ออิสลามเป็นศาสนาแห่งสหพันธ์ รัฐบาลปัจจุบันจึงพยายามจะนิยามเป้าหมายลอมที่วางอยู่บนแนวคิดเรื่องอารยธรรมขึ้นมา

ในอดีตนักวิชาการมุสลิมมิได้มีความเข้มแข็งในความเข้าใจทางศาสนาเท่าที่นั้น แต่ยังคงสะท้อนความเข้าใจผ่านงานวิจัยและงานเขียนที่ครอบคลุม ชาวมุสลิมยอมรับหลักการที่เปิดกว้างต่ออารยธรรมอื่นๆ มีความปรารถนาที่จะเรียนรู้จากผู้อื่น ร่วมอยู่ในความเป็นสากล ความดีและค่านิยมร่วมกันในการทำให้จริยธรรมและความเป็นมนุษย์มีความเข้มแข็งขึ้น นำเสียใจที่ในปัจจุบันมุสลิมสูญเสียพลังชีวิตแห่งความเข้าใจโดยมีอิสลามเป็นวิถีชีวิตไปเสียแล้ว

อิสลามหะฎอริยฺ จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่นอกเหนือจากการเป็นเป้าหมายสำหรับการเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ยังเป็นอีกความหวังหนึ่งที่จะเรียกสปิริตเก่าแก่ของอิสลามกลับมาอีกครั้ง¹⁴²

นอกจากนี้อิสลามหะฎอริยฺยังหมายถึงอิสลามที่สร้างวัฒนธรรม วางอยู่บนหลักการพื้นฐานของอิสลาม ด้วยเหตุนี้จึงวางอยู่บนอัล-กุรอาน และอัล-หะดีษ (คำสอนของศาสนามุฮัมมัด - ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) อิสลามหะฎอริยฺหมายถึงการที่เราจะต้องปฏิบัติและสร้างดินแดนที่อยู่อาศัยอย่างปลอดภัย หรือในอีกทางหนึ่งอิสลามหะฎอริยฺหมายถึงอิสลามที่สร้างอารยธรรม ซึ่งเสนอให้มีการพัฒนาโลกที่สะดวกสบายให้กับมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นเผ่าพันธุ์ใด ด้วยการสอนมนุษย์ให้ไม่ตรีต่อกัน อิสลามหะฎอริยฺสอนมนุษย์ให้ปฏิเสธอย่างเต็มที่ต่อความชั่วร้ายและการทำผิดใดๆ หลีกเสี่ยงจากการสังหารระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ อิสลามหะฎอริยฺจึงเป็นที่ซึ่งมนุษย์สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมในโลกนี้

อิสลามหะฎอริยฺเป็นแนวคิดที่คิดค้นขึ้นมาเพื่อจะบอกว่าอิสลามนั้นมีความสวยงาม ยุติธรรม ชันติธรรมและเป็นอิสลามที่ปรองดอง

อิสลามหะฎอริยฺยังหมายถึงชีวิตที่สมดุลของมนุษย์และความสัมพันธ์ระหว่าง "มนุษย์กับพระเจ้า" และ "มนุษย์กับมนุษย์" คำสอนที่ถูกต้องของอิสลามมิได้หยุดลงแค่การละหมาด (prayer) การถือศีลอด (fasting) หรือรูปแบบการแต่งงาน ฯลฯ แต่ยังมีความหมายมากกว่านั้น พูดอย่างกว้างๆ อิสลามยังหมายถึงการที่เราต้องการพฤติกรรมที่ดี การช่วยเหลือผู้ยากไร้ มีชีวิตอยู่อย่างสงบ มีความสัมพันธ์ที่ดีใกล้ชิดระหว่างเชื้อชาติศาสนา การให้ความเคารพซึ่งกันและกัน, การหลีกเสี่ยงจากอาชญากรรม หลีกเสี่ยงการสังหาร และคนแต่ละกลุ่มทั้งคนกลุ่มน้อยและคนกลุ่มใหญ่ต้องให้ความเคารพต่อกันและกัน

ในทางการเมืองมาเลเซียเชื่อในการใช้อำนาจร่วมกัน เป็นการใช้อำนาจร่วมกันกับชนกลุ่มน้อยในมาเลเซีย ด้วยการให้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเท่าเทียมกันต่อชนกลุ่มน้อย ซึ่งมาเลเซียได้จัดตั้งรัฐบาลผสมกับชนกลุ่มน้อยในนาม บาริซัน เนชันแนล (Barisan Nasional) เพื่อปกครองชาวมาเลย์ เพื่อให้ทุกคนได้รับสิทธิที่เท่าเทียมกัน อันจะเป็นแรงผลักดันให้ทุกคนมีความสุข นี่คือนโยบายความคิดของอิสลามหะฎอริยฺ ซึ่งมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเชื้อชาติศาสนาใดย่อมจะต้องเกื้อกูลต่อกัน อิสลามหะฎอริยฺรักษา (หลักการ) แห่งคำสอนของอิสลามที่ถูกต้องที่วางอยู่ในอัล-กุรอานและอัซ-ซุนนะฮ์ (จริยวัตรของท่านศาสดา) เอาไว้

¹⁴² จรัญ มะลูลีม, *อิสลามหะฎอริยฺ (Islam Hadhari)* เป้าหลอมใหม่สู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วของมาเลเซีย, มุมมุสลิม มติชนสุดสัปดาห์ 2 ธันวาคม 2548 หน้า 29.

ยุทธศาสตร์และแนวคิดของอิสลามหะฎอริยฺในระยะยาวจะช่วยสนับสนุนความสัมพันธ์ทวิภาคีในหมู่เพื่อนบ้านซึ่งในระยะยาว เมื่อสิ่งนี้เกิดขึ้นมันก็จะช่วยขจัดความเป็นปรปักษ์ระหว่างประเทศที่ไม่จำเป็นออกไป

มาเลเซียต้องการโลกที่ดีสำหรับลูกหลาน ต้องการโลกที่ช่วยเหลือกันมากขึ้นและเป็นโลกที่ปรองดอง หากว่ามีการทำตามคำสอนที่ถูกต้องของอิสลามหรือตามโครงสร้างของอิสลามหะฎอริยฺแล้ว โลกก็จะหันมาเป็นโลกแห่งการช่วยเหลือเกื้อกูลสำหรับทุกคน

นักการศาสนาอนุรักษนิยมจำนวนหนึ่งอ้างว่าอิสลามหะฎอริยฺไม่สามารถและไม่ควรให้การยอมรับโดยชาวมุสลิม พวกเขากล่าวหาว่าอิสลามหะฎอริยฺเป็นศาสนาใหม่ เป็นสำนักคิด (mazhab) ใหม่ เป็นแนวของพวกญอริกัต (รหัสนัย) และเป็นคำสอนของอิสลามที่เบี่ยงเบนตามความคิดของพวกบิดจาริตและยึดหลักการพื้นฐานเดิม พวกเขาอ้างว่าไม่มีอะไรอย่างเช่น “หะฎอริยฺ” อยู่ในอิสลาม พวกเขาอ้างว่าอิสลามหะฎอริยฺก็คือคำสอนของอิสลามซึ่งสร้างขึ้นมานายกรัฐมนตรีมาเลเซีย ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ผิดพลาด

ในความเป็นจริงอิสลามหะฎอริยฺมิใช่ศาสนาอิสลามที่เบี่ยงเบน แต่เป็นแนวคิดที่จะนำชาวมุสลิมให้ฝึกฝนหลักการพื้นฐานของอิสลาม เป็นการส่งเสริมอารยธรรมที่เคยปฏิบัติโดยศาสนามุฮัมมัด (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) และเคาะลีฟะฮ์อรรอซิดูน (เคาะลีฟะฮ์ผู้ทรงธรรม) รวมทั้งจากราชวงศ์ต่างๆ ของอิสลาม

การอยู่อย่างสันติจะได้ผลกำไรสำหรับทุกๆ คน เราสามารถทำงานได้อย่างอิสระเพื่อหารายได้ในการมีชีวิตอยู่และนำเอากิจการต่างๆ ทางสังคมมาใช้โดยปราศจากอุปสรรค ดังนั้น

อิสลามหะฎอริยฺจึงหมายถึง สันติ

อิสลามหะฎอริยฺจึงหมายถึง การไม่มีสงคราม

อิสลามหะฎอริยฺหมายถึง อิสลามที่สร้างวัฒนธรรม

อิสลามหะฎอริยฺหมายถึง อิสลามที่วางอยู่บนคำสอนที่ถูกต้อง ของอัล-กุรอานและอัซ-ซุนนะฮ์¹⁴³ ดังนั้นในทรรตนะของตันศรี หะมิด อุษมาน (อดีตรัฐมนตรีศาสนาของมาเลเซีย) อิสลามหะฎอริยฺจึงหมายถึงอิสลามแห่งวันนี้¹⁴⁴

¹⁴³ ตันศรี หะมิด อุษมาน อดีตรัฐมนตรีศาสนาที่นำเสนอต่อคณาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาโท วิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Master of International Relations) คณะรัฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ ณ ทำเนียบรัฐบาล เมืองปุตราจายา มาเลเซีย เมื่อวันที่ 6 มีนาคม ปี ค.ศ. 2006

¹⁴⁴ ข้อคิดเห็นของ ดะโต๊ะ ปาดูกา ค็อยรุดดีน อะบูหะซัน (Dato Paduka Khayruddin Abu Hasan) , Chief Executive Media and Communication Islam Hadhari (Special Project of the Honorable Prime Minister) ที่เสนอต่อศูนย์มุสลิมศึกษาสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื่องในงานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ปี ค.ศ. 2006) และตันศรี หะมิด อุษมาน อดีตรัฐมนตรีศาสนาที่นำเสนอต่อคณาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาโท วิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Master of International Relations) คณะรัฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ ณ ทำเนียบรัฐบาล เมืองปุตราจายา มาเลเซีย เมื่อวันที่ 6 มีนาคม ปี ค.ศ. 2006

2. สารจากอัมมาน (Amman Message) มีสาระสำคัญดังนี้

ด้วยพระนามของพระผู้เป็นเจ้า ผู้ทรงเมตตา ผู้ทรงกรุณา ยิ่ง การอำนวยการและการสรรเสริญจะมีแต่ศาสนาของพระองค์ที่ได้ทรงรับเลือก จะมีแต่ครอบครัวของท่านศาสดา และจะมีแต่บรรดาสาวกที่กล้าหาญของพระองค์ และบรรดาศาสนทูตและศาสดาของพระองค์

พระผู้เป็นเจ้าผู้ทรงอนุภาพตรัสว่า “โอ้มวลมนุษยชาติ! แท้จริงเราได้บังเกิดพวกเจ้ามาจากชายหนึ่งและหญิงหนึ่ง และบันดาลพวกเจ้าให้แตกออกเป็นเผ่าพันธุ์ และเป็นกลุ่มต่าง ๆ เพื่อพวกเจ้าจะได้ทำความรู้จักซึ่งกันและกัน แท้จริงผู้มีเกียรติที่สุด ในหมู่พวกเจ้า ณ อัลลอฮ์ คือผู้มีความยำเกรงอัลลอฮ์ที่สุดในหมู่พวกเจ้า”¹⁴⁵

อัมมาน เมืองหลวงของราชวงศ์ฮาซิม (Hashemite) แห่งจอร์แดนขอถือโอกาสของเดือนเราะมะฎอน อันเป็นเดือนที่อัล-กุรอานได้ถูกวิวรณ์ลงมา ออกแถลงการณ์ต่อสาธารณะต่อพี่น้องมุสลิมและต่อโลก

เราได้รู้ถึงอันตรายและการทำลายต่าง ๆ ซึ่งชาติอิสลามกำลังเผชิญอยู่ในวันนี้ในช่วงรอยต่ออันยากลำบากของเส้นทางนี้ ความชั่วร้ายคุกคามอิสลาม ปลุกเร้าความไร้เอกภาพ คนอื่นๆ ที่อ้างว่ามาจากอิสลามได้กระทำการที่น่าสยดสยองและเป็นการกระทำของอาชญากรในนามของอิสลาม ทั้งๆ ที่ท่านศาสดาตลอดจนผู้เคร่งครัดและสมาชิกครอบครัวของท่านมีความเป็นภราดรภาพมีคำสอนต่อมนุษยชาติ ได้ก่อรูปศาสนาที่เที่ยงธรรมขึ้น ซึ่งครอบคลุมขอบเขตของชีวิตมนุษย์ ให้การสนับสนุนในสิ่งที่ดีและห้ามปรามสิ่งที่มีความผิดพลาด ยอมรับผู้อื่นและให้เกียรติแก่มนุษยชาติทั้งมวล

หลายปีมาแล้วที่ราชวงศ์ฮาซิมของจอร์แดนพยายามที่จะผลักดันให้การโจมตีอิสลามออกไปด้วยการหยุดยั้งความผิดพลาดที่มีต่อสิ่งนี้ และสนับสนุนความเข้าใจทางศาสนาที่ถูกต้อง ความพยายามเหล่านี้ได้รับแรงบันดาลใจโดยศาสนาและมรดกทางประวัติศาสตร์ของระบบกษัตริย์แห่งราชวงศ์ฮาซิม ซึ่งได้รับเกียรติในฐานะผู้สืบทอดโดยตรงของท่านศาสดา ผู้เป็นศาสนทูตของพระผู้เป็นเจ้า เป็นเวลาห้าทศวรรษที่กษัตริย์ฮุสเซน บินฏอลาล (King Hussein Bin Talal) ขอให้พระผู้เป็นเจ้าทรงประทานให้วิญญาณของพระองค์มีความสงบสุข พระองค์ผู้ทรงหยั่งยืนอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย เพื่อปฏิรูปภาพลักษณ์และสนับสนุนเอกภาพของโลกมุสลิม กษัตริย์อับดุลลอฮ์ที่ 2 ได้ใช้ความพยายามนี้อย่างมุ่งมั่นเช่นเดียวกัน จุดมุ่งหมายของพระองค์ก็คือความมุ่งมั่นที่จะให้ชาวมุสลิม 1.2 พันล้านคนได้มีความคาดหวังในตัวของพวกเขาเอง และในความก้าวหน้าของมนุษยชาติในสมัยของเรา

ศรัทธาของชาวมุสลิมนั้นวางอยู่ที่ความเชื่อในพระเจ้าองค์เดียวและคำสอนของศาสนาของพระผู้เป็นเจ้า การละหมาดเป็นประจำซึ่งเราเชื่อมโยงกับผู้สร้างของเรา การถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอน (Ramadan) ซึ่งเราหยั่งยืนและทำให้ความปรารถนาของเรื่อร่างเป็นระเบียบด้านการกุศล คือชะกาตซึ่งเราช่วยคนอื่น ๆ และการประกอบพิธีฮัจญ์ยังบ้านของพระผู้เป็นเจ้า คือนครมักกะฮ์ ซึ่งแสดงถึงเอกภาพของชาติ (อุมมะฮ์) และปฏิบัติโดยผู้ที่มีความสามารถ

¹⁴⁵ อัล-กุรอาน : อัล- ฮุรอต : 13

ก่อให้เกิดชาติที่เข้มแข็ง ผืนดินเข้าด้วยกันกับอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ ที่มีความสำคัญเท่าเทียมกัน สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงหลักการที่ลึกซึ้งและเป็นที่ต้องการสำหรับความดีของมนุษย์ สำหรับเอกภาพของเผ่าพันธุ์มนุษย์ สิทธิและข้อกำหนดที่เท่าเทียมกัน สันติภาพ ความมั่นคง ความเท่าเทียมกันทางสังคม เกียรติยศแห่งการทำสัญญา ความเป็นเพื่อนบ้านและการให้ความเคารพผู้อื่น การปกป้องสิ่งของส่วนตัวและทรัพย์สิน

หลักการอิสลามยังได้นำเสนอพื้นฐานร่วมกันในหมู่ผู้ศรัทธาและประชาชนที่แตกต่างกัน ที่มาของศาสนาแห่งพระผู้เป็นเจ้าเป็นหนึ่ง และชาวมุสลิมก็เชื่อในศาสดาของพระผู้เป็นเจ้า ปฏิเสธคำสอนใดๆ ที่เบี่ยงเบนไปจากอิสลาม สิ่งนี้คือเครื่องประดับเวทีอันกว้างขวางซึ่งผู้คนที่มีศรัทธาต่างกันสามารถพบกันได้ด้วยการเคารพความคิดและศรัทธาของผู้อื่น และปฏิบัติร่วมกันในการรับใช้สังคมมนุษย์

ศาสนทูต (นบีมุฮัมมัด) ได้ศรัทธาต่อสิ่งที่ได้ทรงประทานลงมาแก่ท่าน จากพระผู้เป็นเจ้าของท่านและมุฮัมมัด (ศรัทธาชน) ทั้งหลายก็ศรัทธาด้วย ทุกคนศรัทธาต่ออัลลอฮ์ และมลาอิกะฮ์¹⁴⁶ ของพระองค์ และบรรดาคัมภีร์ของพระองค์ และบรรดาศาสนทูตของพระองค์ (พวกเขากล่าวว่า) เราจะไม่แยแ่ระหว่างท่านหนึ่งท่านใดจากบรรดาศาสนทูตของพระองค์ และพวกเขากล่าวว่าเราได้ยินแล้ว และได้ปฏิบัติตามแล้ว การอภัยโทษจากพระองค์เท่านั้นที่พวกเขาปรารถนา โอ้พระเจ้าของพวกเรา! และพระองค์นั้นคือการกลับไป¹⁴⁷

อิสลามให้เกียรติมนุษยชาติทุกคนโดยไม่มีการแบ่งแยกสีผิว เผ่าพันธุ์หรือศาสนา เราได้ให้เกียรติแก่ลูกหลานของอาดัม และเราได้บรรทุกพวกเขาทั้งทางบกและทางทะเล และได้ให้ปัจจัยยังชีพที่ดีทั้งหลายแก่พวกเขา และเราได้ให้พวกเขาดีเด่นอย่างมีเกียรติเหนือกว่าผู้ที่เราได้ให้บังเกิดมาเป็นส่วนใหญ่¹⁴⁸

อิสลามได้ยืนยันว่าชาวมุสลิมเมื่อแพร่ขยายการเรียกร้องของพระเจ้าแล้วได้ถูกเรียกร้องให้ปฏิบัติอย่างอ่อนโยนบนโลกนี้

จงเรียกร้องสู่แนวทางแห่งพระเจ้าของสุเจ้าโดยสุชุม และการตกเตือนที่ดีและจงโต้แย้งพวกเขาด้วยสิ่งที่ดีกว่า¹⁴⁹

เนื่องจากภารกิจอิสลามนั้นวางอยู่บนเหตุผล ชาวมุสลิมจึงหลีกเลี่ยงจากความรุนแรงและความโหดร้ายและพูดด้วยความกรุณาและเคารพ

¹⁴⁶ มลาอิกะฮ์ (เอกพจน์) คือผู้ที่อัลลอฮ์ทรงสร้างขึ้น ปรากฏหลักฐานในหะดีษ (คำพูดของท่านศาสดามุฮัมมัด – ขอความสันติจงมีแก่ท่าน) ว่าถูกสร้างจากแสงสว่าง มีสภาพความเป็นอยู่นอกประสบการณ์ธรรมชาติของมนุษย์ ไม่มีเพศ ไม่รับประทานอาหาร ไม่หลับนอน บางครั้งจำแลงตนในรูปของมนุษย์ ทำหน้าที่ในระบบการดำรงอยู่ของสิ่งทั้งหลายตามพระบัญชาของอัลลอฮ์ ไม่ขัดขืนคำสั่งของพระองค์ (อัล-กุรอาน 66 : 6) มีจำนวนมากทำหน้าที่ต่างๆ กัน ดูรายละเอียดของเรื่องนี้ใน พจนานุกรมศัพท์ศาสนาสาทุก อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (กรุงเทพ : อรุณการพิมพ์) หน้า 184.

¹⁴⁷ อัล-กุรอาน อัล-บะเกาะเราะฮ์ : 285

¹⁴⁸ อัล-กุรอาน : อัล-อิสรอ์ : 70

¹⁴⁹ อัล-กุรอาน : อัล-นะหฺล : 125

เนื่องด้วยความเมตตาจากอัลลอฮ์นั่นเอง เจ้า (มุฮัมมัด) จึงได้สุภาพอ่อนโยนแก่พวกเขา และถ้าหากเจ้าเป็นผู้ประพฤติดุร้ายและมีใจแข็งกระด้างแล้วไซ้ร้ แ่่นอนพวกเขาก็ย่อมแยกตัวออกไปจากรอบ ๆ เจ้ากันแล้ว ดังนั้นจงให้อภัยแก่พวกเขาเถิดและจงขออภัยให้แก่พวกเขาด้วย¹⁵⁰

อิสลามอธิบายอย่างชัดเจน ว่าคำสอนของอิสลามคือการนำเอาความเมตตาไปสู่ประชาชนทั้งมวลและเราได้ส่งเจ้ามาเป็นศาสนทูตเพื่ออื่นใดทั้งสิ้นนอกจากเพื่อเมตตาธรรมแก่ชาวโลกทั้งมวล¹⁵¹

ศาสดามุฮัมมัด (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) ได้ย้ำถึงความคิดในเรื่องความเห็นอกเห็นใจและความอ่อนโยนในอิสลามเมื่อท่านได้กล่าวว่า “ความเมตตาจากผู้ทรงกรุณาอย่างที่สุดได้มอบให้เป็นเกียรติแก่ผู้มีความเมตตาต่อผู้อื่น และต่อบรรดาผู้ที่มีความเมตตาต่อสิ่งที่พระผู้เป็นเจ้าทรงสร้างบนโลกนี้ ผู้ทรงมหิทธิทานภาพในทรงสวรรค์จะมีความเมตตาต่อท่าน”

อิสลามเรียกร้องให้ดูแลผู้อื่นเช่นเดียวกันที่ตัวเองปรารถนาให้ผู้อื่นดูแล อิสลามส่งเสริมขันติธรรมและการให้อภัยซึ่งเป็นคุณค่าที่ยกระดับชีวิตมนุษย์ และการตอบแทนความชั่วคือความชั่วเยี่ยงมันแต่ผู้ใดอภัยและไกล่เกลี่ยคืนดีกัน รางวัลตอบแทนของเขาอยู่ที่อัลลอฮ์¹⁵²

“และความดีและความชั่วนั้นหาเท่าเทียมกันไม่ เจ้าจงขบไล่ (ความชั่ว) ด้วยสิ่งที่ดีมันดีกว่าแล้วเมื่อนั้นผู้ที่ระหว่างเจ้ากับระหว่างเขาเคยเป็นอริกันก็จะกลับกลายเป็นเยี่ยงมิตรที่สนิทกัน”¹⁵³

อิสลามเรียกร้องให้ดูแลคนอื่นอย่างสุภาพอ่อนโยน ปกป้องสิทธิและทรัพย์สินสมบัติของพวกเขา

และจงอย่าให้ความเกลียดชังพวกหนึ่งพวกใดทำให้พวกเจ้าไม่ยุติธรรม จงยุติธรรมเถิดมันเป็นสิ่งที่ใกล้กับความยำเกรงมากกว่า¹⁵⁴

อัลลอฮ์ทรงใช้พวกเจ้าให้มอบคืนบรรดาของฝากแก่เจ้าของของมัน และเมื่อพวกเจ้าตัดสินระหว่างผู้คน พวกเจ้าก็ต้องตัดสินด้วยความยุติธรรม

“จงอย่าให้ขาดแก่เพื่อนมนุษย์ ซึ่งบรรดาสิ่งของของพวกเขา และจงอย่าก่อความเสียหายในแผ่นดินหลังจากที่มีการแก้ไขมันแล้ว”¹⁵⁵

อิสลามมีคำสั่งให้เคารพต่อข้อตกลงร่วมกันและคำปฏิญาณและประณามการทรยศและการกบฏ

¹⁵⁰ อัล-กุรอาน : อาละอิมรอน : 159

¹⁵¹ อัล-กุรอาน : อัล-อัมบิยาฮ์ : 107

¹⁵² อัล-กุรอาน : อัล-ฮุรอ : 40

¹⁵³ อัล-กุรอาน : ฟุศสิลัต : 34

¹⁵⁴ อัล-กุรอาน - อัล-มาอิดะฮ์ : 8

¹⁵⁵ อัล-กุรอาน : อัล-อะฮ์รอฟ

จงปฏิบัติให้ครบตามพันธะสัญญาของอัลลอฮ์ เมื่อพวกเขาได้สัญญาไว้ และพวกเขาอย่างได้ทำลายคำสาบานหลังจากได้ยืนยันมันและแน่นอน พวกเขาได้ตั้งอัลลอฮ์เป็นพยานแก่พวกเขา¹⁵⁶

อิสลามให้การสนับสนุนชีวิตมนุษย์ ไม่มีการต่อสู้เพื่อต่อต้านคนที่มิได้ทำการต่อสู้ ไม่มีการโจมตีพลเรือนและทรัพย์สินของพวกเขา ต่อเด็กที่อยู่บนตักแม่ของพวกเขา ต่อนักเรียนในโรงเรียนต่อผู้ซื่อสัตย์และชาย การโจมตีชีวิตมนุษย์นั้นเท่ากับโจมตีสิทธิต่อชีวิตทั้งมวล และนี่เป็นหนึ่งในบาปที่หนักหน่วงที่สุดเพราะชีวิตนั้นเป็นพื้นฐานสำหรับการดำรงอยู่ต่อไปของมนุษยชาติ

แท้จริงผู้ใดฆ่าชีวิตหนึ่ง โดยมีได้เป็นการชดเชยอีกชีวิตหนึ่ง หรือมิใช่เนื่องจาก การป้อนทำลายในแผ่นดินแล้ว ก็ประหนึ่งว่าเขาได้ฆ่ามนุษย์ทั้งมวล¹⁵⁷

อิสลามเคารพความสมดุล ความเป็นกลาง และความสงบแห่งจิตใจ ได้ให้พวกเขากลายเป็นประชาชาติที่เป็นกลางเพื่อพวกเขา จะได้เป็นสักขีพยานแก่มนุษย์ทั้งหลาย และศาสนทูตก็จะเป็นสักขีพยานแก่พวกเขา¹⁵⁸

ศาสดามุฮัมมัด ขอความสันติจงมีแด่ท่าน กล่าวว่า “ทำให้ง่ายและอย่าเร่งร้อน, โต้แย้งด้วยดี และอย่าหลีกหนี” (หะดีษชะรีฟ)

นี่เป็นศาสนาซึ่งได้สร้างประวัติศาสตร์ความก้าวหน้าในวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และชีวิตแห่งปัญญาชน อันเป็นความสำเร็จที่ให้อำนาจแก่อารยธรรมอันยิ่งใหญ่ ซึ่งความสำเร็จต่าง ๆ นี้ผู้ที่มิใช่มุสลิมก็มีส่วนร่วมของพวกเขาอยู่ด้วย และได้กลายเป็นพาหนะในการนำความรู้มาสู่ตะวันตกด้วยเช่นกัน

อิสลามเรียกร้องต่อชาวมุสลิมให้แสดงถึงขันติธรรม และความปิติในชีวิตมนุษย์ อิสลามต่อต้านความสุดโต่งการกระทำที่เกินเลยและการไม่ประนีประนอม ปรัชญาการณ์เหล่านี้เป็นการปิดกั้นความคิดที่ถูกต้อง ส่งผลเสียหายต่อปฏิบัติการของคนเรา และก่อให้เกิดการไม่ไตร่ตรอง ความไม่ปรารถนาดีต่อศาสนา เหตุผลและพฤติกรรมที่เจริญ ความจริงอิสลามปฏิเสธความสุดโต่งโดยถือว่าความสุดโต่งเป็นการเบี่ยงเบนจากศรัทธาที่ถูกต้อง และเป็นรูปแบบของความอยุติธรรม ยิ่งไปกว่านั้นความสุดโต่งก็ได้เป็นนิสัยติดตัวที่บ่งบอกถึงชาติใดโดยเฉพาะ

เวลานี้เราประณามความสุดโต่ง เช่นเดียวกับที่บรรพบุรุษของเราได้ประณามมาตลอดประวัติศาสตร์อิสลามครั้งแล้วครั้งเล่าที่พวกเขาได้ย้ำเตือนถึงความสำคัญของสังคมที่ถูกต้องชัดเจน เราพูดถึงสังคมนี้อีกครั้งในวันนี้ หลักการเหล่านั้นเป็นหลักการที่มีเกียรติ เป็นวิธีการของการเผยแพร่อิสลาม เป็นเป้าหมายทางจริยธรรม และอิสลามสามารถได้รับการปกป้องโดยผ่านจริยธรรมเท่านั้น

¹⁵⁶ อัล-กุรอาน : อันนะฮ์ล : 91

¹⁵⁷ อัล-กุรอาน : อัล-มาอิดะฮ์

¹⁵⁸ อัล-กุรอาน : อัลบะเกาะเราะฮ์ : 143

รากฐานความสัมพันธ์ระหว่างมุสลิมและผู้อื่นคือสันติภาพ ในอิสลามสงครามกระทำได้อีกต่อเมื่อมีความจำเป็นและทำหาย ไม่อนุญาตให้มีการต่อสู้เมื่อฝ่ายอื่นไม่ได้รุกราน กระนั้นหน้าที่ของชาวมุสลิมก็คือการดูแลผู้อื่นด้วยความยุติธรรมและความกรุณา

พระเจ้าไม่ห้ามพวกเจ้าที่จะทำดีและแสดงความยุติธรรมกับพวกที่ไม่รบรา พวกเจ้าในศาสนาและไม่ขับพวกเจ้าออกจากบ้านเมืองของพวกเจ้า แท้จริงพระเจ้าทรงรักบรรดาผู้แสดงความยุติธรรม¹⁶⁹

ถ้าพวกเขายุติก็ย่อมไม่มีการเป็นปรปักษ์ใด ๆ นอกจากการกดขี่แกบบรรดาผู้ธรรมเท่านั้น¹⁶⁰

ในเรื่องศาสนา ในเรื่องศีลธรรม เราประมาณความคิดเรื่องการก่อการร้ายปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติอย่างผิดๆ ไม่ว่ามันจะมาจากที่ใดก็ตาม รวมทั้งการโจมตีต่อพลเรือนที่รักสันติ สังหารนักโทษและทำให้บาดเจ็บ การปฏิบัติที่ไร้จริยธรรมอย่างเช่นการทำลายตึก และการรื้อกันเมืองต่างๆ การโจมตีชีวิตมนุษย์อย่างทารุณโหดร้ายเหล่านี้เป็นการละเมิดกฎหมายของพระเจ้าและเราขอประมาณสิ่งเหล่านี้ตามที่อัล-กุรอานได้ดำรัสว่า

อย่าฆ่าชีวิตที่อัลลอฮ์ทรงห้ามไว้ นอกจากด้วยสิทธิอันชอบธรรมเท่านั้น¹⁶¹ จงกล่าวเถิด นี่คือแนวทางของฉัน ฉันเรียกร้องไปสู่อัลลอฮ์อย่างประจักษ์แจ้งทั้งตัวฉันและผู้ปฏิบัติตามฉัน¹⁶²

พระเจ้าเป็นผู้ทรงมหิทธิธานภาพ ทรงดำรัสว่า และ (พระองค์ได้บัญชาเจ้าด้วยการดำรัสว่า) : นี่คือนโยบายของข้าอันเที่ยงตรง พวกเจ้าจงปฏิบัติตามมันเถิด อย่าปฏิบัติตามหลาย ๆ ทาง เพราะมันจะทำให้พวกเจ้าแยกออกไปจากทางของพระองค์ นั่นแหละที่พระองค์ได้สั่งเสียมันไว้แก่พวกเจ้า เพื่อว่าพวกเจ้าจะใช้บัญชา¹⁶³

การต่อสู้กับความอยุติธรรมและด้วยการรับรู้ว่าความยุติธรรมควรจะเป็นความเข้าใจที่ชอบธรรมโดยผ่านเป้าหมายที่ชอบธรรม เราเรียกร้องให้ประชาชาติ (อุมมะฮ์) ยอมรับในสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการได้รับความเข้มแข็งและมุ่งมั่นที่จำเป็นในการสร้างตนเองและรับรองถึงการรักษาสันติเอาไว้

ไม่มีมนุษย์ใดที่หัวใจของเขาเต็มไปด้วยแสงสว่างจะเป็นผู้ก่อการร้ายและขอคำหนีอย่างรุนแรงต่อการรณรงค์ที่เสนอภาพอิสลามว่าเป็นศาสนาที่สนับสนุนความรุนแรงและถูกทำให้เป็นสถาบันแห่งการก่อการร้าย

¹⁶⁹ อัล-กุรอาน : มุมตะฮินะฮ์ : 8

¹⁶⁰ อัล-กุรอาน : อัล-บะเกาะเราะฮ์ : 193

¹⁶¹ อัล-กุรอาน : อัล-อันอาม : 151

¹⁶² อัล-กุรอาน : ยูสุฟ : 108

¹⁶³ อันอันอาม : 153

ตลอดประวัติศาสตร์ความสับสนได้ก่อให้เกิดการทำลายวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ พหุภาษาแห่งอารยธรรมต้องเหี่ยวเฉาและหัวใจถูกปิดกั้น เมื่อเจตนาร้ายได้หยั่งรากลงไป มันเป็นปีศาจที่แปลกแยกไปจากค่านิยมของความเป็นกลางและสันติธรรมของอิสลาม

เวลานี้ เราขอเรียกร้องชุมชนระหว่างประเทศให้ทำงานอย่างเอาจริงเอาจังในการนำเอากฎหมายระหว่างประเทศมาใช้และยืนยันถึงการให้ความเคารพข้อตกลงและมติของสหประชาชาติ ด้วยการยืนยันว่าจะไม่มีเรื่องของทวีมาตฐาน โดยความยุติธรรมได้รับการถอนรากถอนโคนและสิทธิของประชาชนได้คืนกลับมา การได้มาซึ่งสิ่งนี้จะมีส่วนต่อการทำลายสาเหตุของความรุนแรง ความเกินขอบเขตและความสับสน

อิสลามซึ่งเราได้รับเกียรติให้เข้าร่วมอยู่ด้วย ได้เรียกร้องพวกเราให้เข้าไปข้องเกี่ยวกับสังคมสมัยใหม่และให้มีส่วนต่อความก้าวหน้าของสังคมสมัยใหม่ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งนั้น ชาวมุสลิมได้หยั่งย่นในเรื่องของภราดรภาพต่อทุกคนที่รักความยุติธรรม เหตุผลและความมีคุณภาพ

อิสลามได้นำเราสู่การแสดงออกด้วยความกระตือรือร้นด้วยความเป็นจริงในชีวิตของเรา และเพื่อการมีส่วนร่วมต่อศรัทธาและความเชื่อของเราอย่างมีเหตุมีผล นี่เป็นข้อเรียกร้องเพื่อการอยู่ร่วมกันและการอุทิศตนเพื่อศาสนา

อิสลามนำทางเราสู่การทำงานเพื่อปฏิรูปวาทกรรมทางศาสนาว่าด้วยวัฒนธรรมในประเทศของเรา ผ่านการออกแบบที่ดี ผ่านแผนการปฏิบัติที่เป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งมุ่งไปที่การฟื้นฟูผู้เผยแพร่ทั้งหลาย ข้อเลือกเบื้องต้นเหล่านี้จะยืนยันถึงการรับรู้ของสาธารณชนในวงกว้างในหมู่ผู้เผยแพร่เหล่านี้ถึงจิตวิญญาณที่ถูกต้องของอิสลามและวิถีวิทยาอิสลามในการสร้างชีวิตมนุษย์ตลอดไปจนถึงการให้ความรู้ของอารยธรรมร่วมสมัยแก่พวกเขา ว่าพวกเขาจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับชุมชนของพวกเขาได้อย่างไร

อิสลามนำทางพวกเราไปสู่การสร้างปัจเจกชนมุสลิมผ่านการศึกษาที่ดีที่สุด บรรดาผู้ที่มีความมั่นใจในความรู้และความสามารถของพวกเขาจะมั่นใจในความเป็นปัจเจกของพวกเขา และโดยผ่านความมั่นใจในตนเอง พวกเขาก็จะนำเสนอมุมมองที่โดดเด่นของอิสลามต่อโลกทั้งผอง

อิสลามนำเราสู่ผลกำไรของการมีส่วนร่วมต่อความสำเร็จแห่งยุคสมัย อิสลามสนับสนุนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อิสลามได้บุกเบิกในการเข้าถึงการพัฒนาที่ครอบคลุมกระบวนการของอิสลามให้ความสมดุลในเรื่องของจิตวิญญาณ เศรษฐกิจและชีวิตทางสังคม มอบให้กับสิทธิมนุษยชนและแก่พื้นฐานของเสรีภาพ ยืนยันถึงสิทธิของปัจเจกชนในการมีชีวิตอยู่อย่างมีเกียรติและมั่นคง ให้การประกันถึงความต้องการพื้นฐาน การบริหารกิจการทางสังคมที่เป็นไปตามหลักการของความยุติธรรมและการปรึกษาหารือ กระบวนการดังกล่าวเป็นทั้งผลกำไรและทำให้ประชาชาติโดยสมัยใหม่มีความเข้มแข็ง

เราฝากความหวังอันยิ่งใหญ่แก่นักวิชาการแห่งชาติของเรา พวกเขาคือผู้ที่ให้แสงสว่างต่อปัญญาชนของเรา อันเป็นผู้คนแห่งยุคสมัยที่น่าชื่นชมของเรา เป็นผู้สร้างและ

กลายเป็นอนาคตของเรา นักวิชาการของเราจะเป็นผู้รักษาหนุ่มสาวของเราไว้จากการสิ้นโหดไปสู่แนวทางแห่งความเขลา คอรัปชั่น จิตใจคับแคบและตกอยู่ภายใต้เงื้อมมือของความสุดโต่ง และนักวิชาการของเราจะเป็นผู้รักษาประชากรของแนวทางแห่งศรัทธาที่แตกต่างกัน เป็นหนทางของสันติธรรม ความเป็นกลางและความดี นำคนหนุ่มสาวมุสลิมสู่หนทางอิสลามและค่านิยมอันยิ่งใหญ่ในจิตใจของคนหนุ่มสาว

ความจริงในฐานะต้นแบบของแนวทางแห่งพฤติกรรมทางศาสนา ความประพฤติและการพูด นักวิชาการของเราสามารถฟื้นฟูการมีส่วนร่วมต่อการก้าวเดินของชาติของเรา ด้วยมาตรฐานที่แท้จริงทางด้านวิทยาศาสตร์ วิสัยทัศน์ในทางบวกของการเมือง และความสง่างามในการใช้มาตรการต่าง ๆ ที่ชาญฉลาดและอย่างระมัดระวังและด้วยการนำประชาชนเข้ามาร่วมกัน โดยไม่แบ่งแยกระหว่างพวกเขา ด้วยการรวมใจเข้าด้วยกันไม่ทำให้พวกเขาหันห่างออกไป และด้วยการเปิดตามนุษยชาติสู่ขอบฟ้าแห่งความเต็มเต็มในแนวทางเหล่านี้ทั้งหมด นักวิชาการของเราจะช่วยชาติของเราทั้งหมด พบกับการท้าทายของศตวรรษที่ 21 ผ่านวิทย์ปัญญาและความสำเร็จ ความดีงามของอิสลาม สันติภาพและความรักสู่ประชาชนของโลก

เราอ้อนวอนต่อพระผู้เป็นเจ้าที่จะมอบชาติอิสลามของเราด้วยวิถีทางของการฟื้นฟูศิลปวิทยา ความมั่นคงและความก้าวหน้าเพื่อปกป้องอิสลามจากความชั่วร้ายของความสุดโต่งและจิตใจที่คับแคบ เพื่อรักษาสิทธิของพวกเขา เพื่อความรุ่งโรจน์ที่ยั่งยืน และรักษาไว้ซึ่งเกียรติยศของพวกเขา พระองค์คือพระผู้เป็นเจ้าที่ทรงคุณความดีที่สุดและเป็นผู้ช่วยเหลือที่ดีที่สุด

เราขอจบด้วยการขอบคุณต่อพระผู้เป็นเจ้า ผู้ทรงเป็นพระเจ้าของโลกทั้งผอง¹⁶⁴

3. หนทางแห่งปัญญาสู่ความเป็นกลาง (Enlightened Moderation)

เป็นแนวคิดที่ริเริ่มโดยปากีสถาน ซึ่ง คณะกรรมการผู้ทรงเกียรติ (Commission of Eminent Persons) ได้นำเสนอแนวคิดนี้เข้าสู่ การประชุมสุดยอดวาระพิเศษ ในปี ค.ศ.2004 แนวคิดปัญญาสู่ความเป็นกลางเป็นแนวคิดที่หลีกเลี่ยงความรุนแรง และให้ความสำคัญกับทัศนคติและพฤติกรรมที่วางอยู่บนหลักของเหตุและผล ซึ่งอ้างอิงมาจากหลักศาสนาอิสลาม¹⁶⁵

แนวคิดปัญญาสู่ความเป็นกลางมีจุดมุ่งหมายสนับสนุนความปรารถนาและแรงขับเคลื่อนจากทั้งภายในและภายนอกโลกมุสลิมท่ามกลางสภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก ส่งผ่านแนวคิดนี้สู่ประเทศมุสลิมเพื่อต่อสู้คัดค้านแนวคิดสุดขั้ว โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เศรษฐกิจ และสังคม ประการที่สอง มุ่งแก้ไขปัญหาทางการเมืองในโลกมุสลิม เช่น ปัญหา

¹⁶⁴ สรุปรายการของราชวงศ์ ฮาซิมแห่งจอร์แดน วันที่ 26 เดือนเราะมะฎอน ปี ฮิจญ์เราะฮ์ศักราช 1425 อัมมาน : 9 พฤศจิกายน ปี ค.ศ. 2004)

¹⁶⁵ หมายถึงประชาชาติที่มีพฤติกรรมเป็นกลาง (a nation in the middle – หรืออุมมะตัน วะชะตัน ซึ่งปรากฏอยู่ใน อัล-กุรอาน : อัล-บะเกาะเราะฮ์ : 143)

ปาเลสไตน์ และปัญหาแคชเมียร์ บนพื้นฐานความยุติธรรม ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้สหรัฐอเมริกาและประเทศตะวันตกมีส่วนร่วมช่วยเหลือและสนับสนุนการแก้ไขปัญหา

ปัญญาสู่ความเป็นกลางมีแนวคิดของนโยบายที่สำคัญ ดังนี้

นโยบายปรับตัวภายใน (Internal-Oriented Policies) ได้แก่ 1) ปฏิเสธลัทธิก่อการร้ายและผู้ก่อการร้าย 2) ปฏิเสธกลุ่มที่ใช้ความรุนแรงทั้งจากฝ่ายศาสนาและฝ่ายทางโลก 3) สนับสนุนหลักการและการนำแนวคิดความเป็นกลางไปสู่การปฏิบัติ 4) สนับสนุนการสานเสวนาระหว่างศาสนาต่าง ๆ และ 5) ส่งเสริมแนวคิดญิฮาดสันติภาพ (Peaceful Jihad)¹⁶⁶

นโยบายปรับตัวภายนอก (External – Oriented Policies) ได้แก่ 1) หลีกเลียงทั้งการเผชิญหน้าและการโอนอ่อนผ่อนตามมหาอำนาจตะวันตก 2) สร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับกลุ่มนอกภูมิภาค และฉีกกำลังในระดับทวีปาร่วมกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย เช่น OIC-ญี่ปุ่น OIC-จีน และ OIC – เกาหลี 3) ปฏิเสธการเทียบเคียงศาสนาอิสลามกับการก่อการร้าย และ 4) สร้างสรรค์บรรยากาศแห่งความร่วมมืออย่างแน่นแฟ้นระหว่างประเทศในโลกตะวันตกและประเทศซีกโลกตะวันออก เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่าอิสลามนั้นอยู่เหนือชาติพันธุ์ (supraethnic) และเหนือชาติ (supranational) สิ่งนี้เห็นได้ชัดว่ามีผลมาจากความคิดในเรื่องอุมมะฮ์ ชุมชนหรือครอบครัวของผู้ศรัทธาซึ่ง อัล-กูรานอธิบายว่าเป็นพหุชุมชน ซึ่งรวมกันภายใต้เขตแดนและสีผิวต่างๆ ข้อความในอัล-กูรานซึ่งมีคำว่าอุมมะฮ์ (คำพหูพจน์คืออุมาม-umam) ปรากฏในหลายๆ ที่ ดังนั้นความหมายของคำว่าอุมมะฮ์จึงไม่อาจนิยามให้ตายตัวลงไปได้ อย่างไรก็ตาม คำว่าอุมมะฮ์จะอ้างอยู่เสมอว่าเป็นชาติพันธุ์ ภาษาหรือตัวตนของศาสนาของประชาชนผู้ซึ่งเป็นจุดหมายแห่งแผนการของพระเจ้าในการหลุดพ้น แม้ว่าในตอนแรกจะแสดงถึงชุมชนอาหรับแต่ในที่สุด คำว่าอุมมะฮ์ จะหมายถึงศาสดามุฮัมมัด และชุมชนมุสลิมอันเป็นรูปแบบที่มีอยู่ในระหว่างช่วงชีวิตของท่าน¹⁶⁷

8. ไทยกับ OIC

8.1 ไทยในฐานะผู้สังเกตการณ์

ระเบียบเกี่ยวกับการเป็นแขกรับเชิญและผู้สังเกตการณ์ของ OIC

OIC มีระเบียบกำหนดเกี่ยวกับการเป็นแขกรับเชิญ (Guest) และการเป็นผู้สังเกตการณ์ (Observer Status) ของการประชุมดังนี้

“

¹⁶⁶ ในมิติต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ การศึกษา จริยธรรม วิทยาศาสตร์ และนิเวศวิทยา เพื่อต่อสู้กับความยากจน อาชญากรรม และยาเสพติด เป็นต้น

¹⁶⁷ ดูรายละเอียดของเรื่องนี้ใน Ho Khai Leong and James Chin, (eds), *Mahathir's Administration Performance and Crisis in Governance*, (Singapore : Times Book International) 2001, p.228.

การเป็นแขกรับเชิญ (Guest หรือ Guest Observer) เลขาธิการ OIC โดยการหารือกับประเทศสมาชิก สามารถเชิญผู้แทนจากประเทศมุสลิม องค์กร/สถาบันหรือบุคคล จากประเทศซึ่งไม่ใช่สมาชิกให้เข้าร่วมการประชุมในฐานะแขกรับเชิญได้เป็นคราวไป (Guest on ad-hoc basis/guest observer)

การขอมีสถานะเป็นผู้สังเกตการณ์ (Observer Status) แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

การเป็นประเทศผู้สังเกตการณ์ (Observer State) โดยประเทศที่มีสิทธิได้แก่ประเทศอิสลาม (Islamic State)

องค์การระหว่างประเทศ และองค์การระดับภูมิภาค

โดยในทั้งสองประเภทจะต้องยื่นสมัครและได้รับความเห็นชอบโดยมติขององค์การฯ (ที่ประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศหรือ ICFM) ด้วยคะแนนเสียงสนับสนุนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของสมาชิก OIC

อย่างไรก็ดี เป็นที่น่าสังเกตว่าปัจจุบันผู้สังเกตการณ์ OIC แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ประเทศผู้สังเกตการณ์ (Observer State) ได้แก่ ไทย บอสเนียเฮอร์เซโกวีนา และสาธารณรัฐแอฟริกากลาง 2) ชุมชนมุสลิมและชนกลุ่มน้อยมุสลิม (Muslim Communities and Minorities) ซึ่งขณะนี้ มีแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร (Moro National Liberation Front-MNLF) และชุมชนชาวตุรกีมุสลิมแห่งกีบรีส (Turkish Muslim Community of Kibris) ได้รับสถานะดังกล่าว 3) องค์การระหว่างประเทศและองค์การภูมิภาค ซึ่งปัจจุบันองค์การ เช่น UN, NAM, Arab League และ African Union เป็นผู้สังเกตการณ์

หลักการของ OIC เกี่ยวกับชุมชนและชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศที่มีได้เป็นสมาชิก OIC

OIC มีหลักการและแนวนโยบายเกี่ยวกับชุมชนมุสลิมและชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิก OIC สรุปได้ ดังนี้

- 1) ประเทศสมาชิกจะต้องร่วมกันสนับสนุนการดำรงเอกลักษณ์ทางศาสนาและวัฒนธรรมของชุมชนและชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศที่มีได้เป็นสมาชิก OIC เพื่อให้ได้รับสิทธิ รวมทั้งสิทธิทางศาสนาและการปฏิบัติที่เสมอภาคกับชนส่วนใหญ่ของประเทศ
- 2) ถือว่าการคุ้มครองสิทธิชนกลุ่มน้อยมุสลิมเป็นหน้าที่ของรัฐของประเทศนั้นๆ (Host State) โดยต้องเป็นไปตามหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศ
- 3) ประเทศสมาชิก กลไกและองค์กรต่างๆ ของ OIC จะต้องติดตามสถานการณ์ปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศที่ไม่ใช่สมาชิก OIC และเสนอข้อมูล ความเห็น และข้อพิจารณาแก่นักเลขาธิการ

- 4) ให้ความสนใจและความสำคัญเป็นพิเศษแก่ชนกลุ่มน้อยมุสลิมที่ถูกกดขี่และถูกปราบปราม (oppression and repression) อันเนื่องมาจากการเป็นผู้นับถือศาสนาอิสลาม และหาทางช่วยเหลือทางการเงิน มนุษยธรรม การศึกษาและอื่นๆ
- 5) ดำรงการติดต่อกับรัฐบาลประเทศที่มีชนกลุ่มน้อยมุสลิมเพื่อร่วมกันพิจารณาปัญหาและแสวงหาแนวทางการร่วมมือเพื่อช่วยเหลือชนกลุ่มน้อยมุสลิม โดยเฉพาะประเทศที่อยู่ในสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งชาวมุสลิมต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วน
- 6) หากมีการละเมิดสิทธิของชนกลุ่มน้อยมุสลิม OIC จะต้องผลักดันรัฐบาลของประเทศนั้นๆ ให้หาทางยุติปัญหา
- 7) ส่งเสริมให้ชนกลุ่มน้อยมุสลิม โดยเฉพาะเยาวชนรักษาเอกลักษณ์ทางศาสนาและวัฒนธรรมและโดยให้ทุนการศึกษาสนับสนุนสื่อการเรียนการสอน นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้ชนกลุ่มน้อยมุสลิมมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในประเทศที่ตนอาศัยอยู่ รวมทั้งให้ความเคารพต่อกฎหมายและธรรมเนียมประเพณีของประเทศที่ตนอาศัยอยู่ด้วย
- 8) ร่วมมือกับสหประชาชาติ โดยเฉพาะกับอนุกรรมการเพื่อการปกป้องและการเลือกปฏิบัติ และการปกป้องชนกลุ่มน้อย (Sub-committee for the Prevention and Discrimination and the Protection of Minorities) และกรรมการด้านสิทธิมนุษยชน (Commission on Human Rights) เพื่อการคุ้มครองชนกลุ่มน้อยมุสลิม
- 9) พิจารณาประเด็นปัญหาชุมชนมุสลิม/ชนกลุ่มน้อยมุสลิมเป็นกรณีๆ ไป (Case by Case Basis) โดยเคารพต่ออธิปไตยของประเทศที่ชนกลุ่มน้อยมุสลิมอาศัยอยู่

เวลานี้หากมองไปที่สภาพของชาวมุสลิมในประเทศไทย นอกเหนือไปจากธนาคารอิสลาม (Islamic Bank) ศาลชะรีอะฮ์ (Shariah Courts) และการได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีแล้วชาวไทยยังได้รับเกียรติดังต่อไปนี้

พระมหากษัตริย์ได้ทรงโปรดเกล้าให้มุสลิมที่ได้รับความเคารพขึ้นเป็นจุฬาราชมนตรี (Chularajamontri) หรือที่ปรึกษาของรัฐในกิจการอิสลามทั้งหมด โดยจุฬาราชมนตรีจะได้รับการเรียกขานว่าเชอคุลอิสลาม (Sheikul Islam)

ชาวไทยมุสลิมได้รับแรงบันดาลใจและเงินสนับสนุนจากพระมหากษัตริย์ ซึ่งพระองค์ทรงมอบเงินให้สำหรับการแปลคัมภีร์ อัล-กุรอานเป็นภาษาไทย

แต่ละปีพระมหากษัตริย์หรือตัวแทนของพระองค์จะเป็นประธานในการเฉลิมฉลองงานวันประสูติของศาสดามุฮัมมัด

รัฐบาลได้ให้กองทุนในการซ่อมแซมมัสญิด

ประมาณการกันว่ามีมัสญิดอยู่ในประเทศไทยราว 3,500 มัสญิด ราว 178 มัสญิดอยู่ในกรุงเทพ โรงเรียนของชาวมุสลิม 600 โรงเรียนให้การศึกษารวมทั้งทางโลกและทางศาสนา

เหนืออื่นใดชาวไทยมุสลิมได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากรัฐและมีอิสระที่จะสอนและเผยแพร่ศาสนาตามคำสอนของพวกเขาเอง

จึงไม่น่าแปลกใจที่ประเทศไทยได้รับสถานะผู้สังเกตการณ์ขององค์การการประชุมโลกอิสลาม (OIC) ซึ่งมีที่ทำการอยู่ที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย¹⁶⁸

การขอเป็นผู้สังเกตการณ์ใน OIC มิใช่ได้มาโดยง่าย ตัวอย่างเช่นประเทศฟิลิปปินส์ได้ขอมีสถานะผู้สังเกตการณ์ในองค์การการประชุมโลกอิสลามหรือ OIC แต่ก็ยังดำเนินไปโดยยากลำบาก

โดย OIC ได้ส่งตัวแทน 5 คนไปที่ฟิลิปปินส์เพื่อตรวจสอบข้อตกลงสันติภาพที่มีมานานนับทศวรรษระหว่างรัฐบาลฟิลิปปินส์และผู้แยกดินแดนชาวมุสลิมท่ามกลางการคร่ำครวญว่าความก้าวหน้าในเรื่องนี้เป็นไปอย่างเชื่องช้า

การรายงานของตัวแทน OIC ซึ่งเดินทางมาฟิลิปปินส์จะมีผลต่อการตัดสินใจของ OIC ว่าจะได้ที่นั่งในฐานะผู้สังเกตการณ์หรือไม่

OIC ได้ส่งนายชัยยิดกาซิม อัล-มัสรี ซึ่งเคยเป็นหัวหน้าผู้เดินทางไปสังเกตการณ์ในภาคใต้ของไทยมาแล้วหลังจากเกิดเหตุการณ์ที่ตากใบเมื่อเดือนเมษายน ปี ค.ศ. 2005 นายชัยยิดกาซิม อัล-มัสรีได้เดินทางสู่ดินแดนภาคใต้ของมินดาเนาเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 2006 เพื่อเข้าไปประเมินสถานการณ์ที่นั่น ทั้งนี้จังหวัดที่มีชาวมุสลิมเป็นส่วนใหญ่และเมืองในแถบนั้นต้องการแยกตัวเป็นเขตอิสระมาตั้งแต่ทศวรรษ 1990 แล้ว อันเป็นส่วนหนึ่งในความพยายามของรัฐบาลที่จะเข้าไปจัดการกับกบฏแยกดินแดนที่มีระยะเวลามานับทศวรรษ แนวหน้าเพื่อการปลดปล่อยของโมโร (The Moro National Liberation Front) ได้ยกเลิกการเป็นเขตปกครองอิสระและลงนามในข้อตกลงสันติภาพครั้งประวัติศาสตร์กับรัฐบาลในปี ค.ศ. 1996 แต่ดินแดนแถบนั้นก็ยังคงยากจน และถูกความแตกแยกเข้ารบกวน การพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างเชื่องช้า

ทั้งนี้นายชัยยิดกาซิม อัล-มัสรี ซึ่งเป็นที่ปรึกษาของเลขาธิการ OIC อยู่ด้วย ได้นำเอาผู้เชี่ยวชาญและเอกอัครราชทูตจากหกประเทศ รวมทั้งจากอินโดนีเซีย มาเลเซีย และซาอุดีอาระเบียไปพบกับประธาน MNLF คือ นายนุร มิซูรี (Nur Misuari) ซึ่งถูกกักขังอยู่ในกรุงมนิลาในข้อหาบงกช อันเนื่องมาจากความล้มเหลวในการลุกขึ้นสู้ของสมาชิกของเขาจนเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตกว่า 100 คน

มิซูรี ซึ่งในเวลานั้นเป็นผู้นำของ MNLF ได้เซ็นสัญญาสันติภาพในปี ค.ศ. 1996 ยุติการต่อสู้ด้วยการแยกดินแดนเพื่อแลกกับการปกครองตนเองแบบจำกัด ต่อมาเขาได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้นำและการและนักต่อสู้ของเขาก็ตมตัวเข้ากับกองกำลังตำรวจและทหาร อย่างไรก็

¹⁶⁸ Taha M. Basman *Lesson from Saudi and Thailand Word, Not Sword, The Universal Message the world for the world* (Philippines) February 2006.

ตามในเวลาต่อมาทางการของฟิลิปปินส์ได้ยกเลิกความช่วยเหลือต่อมิตซูริ เนื่องจากเขาเป็น
ผู้ทำให้เกิดการกบฏขึ้นมาซึ่งการกบฏดังกล่าวประสบความล้มเหลว

นายชัยยิดกาซิม อัลมัสนีและคณะของเขายังได้ไปพบกับตัวแทนฝ่ายต่างๆ ที่เข้าไป
เกี่ยวข้องกับกระบวนการสันติภาพ รวมทั้งกลุ่มแยกดินแดนแนวหน้าอิสลามเพื่อการ
ปลดปล่อยโมโร (Moro Islamic Liberation Front) หรือ MILF ซึ่งแตกออกมาจาก MNLF และได้
ทำการต่อสู้มาเป็นเวลานานกว่าสามทศวรรษเพื่อแยกรัฐทางใต้ออกมา และเข้าพบกับ
หน่วยงานที่ไม่สังกัดรัฐบาล และเจ้าหน้าที่ทางทหารด้วย

นายชัยยิดกาซิม อัลมัสนีต้องการจะทราบว่าอะไรคืออุปสรรคต่อการนำเอาแผน
สันติภาพมาใช้อย่างเต็มที่ อะไรคือสิ่งที่ฝ่ายต่างๆ ออกมาฟ้องร้อง และจะช่วยหาวิธีการและ
แนวทางในการนำเอาข้อตกลงสันติภาพมาใช้อย่างไร ทั้งนี้ทีมของ OIC ต้องการการยืนยันว่า
ข้อตกลงสันติภาพนั้นกำลังดำเนินต่อไปด้วยดี เพื่อที่จะได้ปูทางไปสู่การได้รับสถานะผู้
สังเกตการณ์ของ OIC ได้หรือไม่

มีรายงานว่า OIC ไม่ค่อยพอใจในความเติบโตที่เป็นไปอย่างเชื่องช้าและการก่อกวนใน
มินดาเนา

มาเลเชียซึ่งเป็นสมาชิกของ OIC ก็เป็นผู้แทนเจรจาระหว่างฟิลิปปินส์และ MILF
เช่นกัน ในเวลาเดียวกันกลุ่มของชาวมุสลิมในมินดาเนาได้กล่าวหาว่ารัฐบาลฟิลิปปินส์ว่านำเอา
มาตรการทางทหารมาใช้ในมินดาเนาและเรียกร้องให้คณะของ OIC ได้ตรวจสอบเหตุการณ์ด้วย¹⁶⁹

8.2 ความพยายามในการใช้เวที OIC ของขบวนการแบ่งแยกดินแดน

ไทยมีความสัมพันธ์กับ OIC มาตั้งแต่ก่อนเป็นประเทศผู้สังเกตการณ์เมื่อปี ค.ศ. 1997
โดยไทยมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการให้ OIC ได้เข้าใจทำทึนโยบายและการปฏิบัติต่อชาวไทย
มุสลิม การขยายการติดต่อสัมพันธ์กับโลกมุสลิม การแสวงหาความร่วมมือกับ OIC และ
ประเทศสมาชิก และการป้องกันมิให้ขบวนการแยกดินแดนหรือผู้ก่อความไม่สงบ ใช้ประเด็น
ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้กลายมาเป็นปัญหาระหว่างประเทศ

ด้วยความพยายามครั้งหนึ่งที่จะเป็นสมาชิกในองค์การมุสลิมที่ใหญ่ที่สุดคือองค์การ
การประชุมโลกอิสลาม (OIC) ประเทศไทยควรมีความสามารถในการปรับปรุงภาพพจน์ระหว่าง
ประเทศไทยในสายตาของชุมชนมุสลิม

ต้องขอบคุณความมีสายตายาวไกลของอดีตรัฐมนตรีต่างประเทศของไทย สุรินทร์ พิศ
สุวรรณที่ประเทศไทยในปี 1988 ได้รับสถานะสังเกตการณ์ (observer status) ใน OIC ซึ่งแต่

¹⁶⁹ *Mindanao Mission seen crucial to RP observer bid at OIC, National Line, The Universal Message the World for the World (Philippines) February 2006.*

เดิมขบวนการปลดปล่อยปัตตานี (Pattani United Liberation Organization) หรือ PULO ซึ่งเป็นขบวนการนอกกฎหมายยึดครองเอาไว้

การเข้าสู่ OIC ในฐานะผู้สังเกตการณ์นั้นกล่าวกันว่ามีส่วนช่วยต่อความสำเร็จของอดีตรองนายกรัฐมนตรีสุชัย พานิชภักดิ์ ซึ่งอยู่พรรคประชาธิปัตย์เหมือนสุนทรในความพยายามสำหรับตำแหน่งเลขาธิการขององค์การการค้าโลก (WTO)

ต่อมาการแข่งขันเพื่อตำแหน่งสูงสุดของสหประชาชาติที่กำลังร้อนแรงขึ้น และความจำเป็นสำหรับการสนับสนุนจากประเทศมุสลิมสำหรับคู่แข่งจากประเทศไทยคือรองนายกรัฐมนตรีสุรเกียรติ์ เสถียรไทย และความรุนแรงที่ดูเหมือนจะไม่ยุติลงในภาคใต้ของไทยดูเหมือนรัฐบาลทักษิณได้มุ่งจุดสนใจไปที่ OIC

รัฐมนตรีต่างประเทศ กันตธีร์ ศุภมงคล ได้ปรากฏตัวที่การประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศ 2 ปี ช้อน ในขณะที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี วันมูหะมัด นอร์มะทา ซึ่งเป็นมุสลิมเช่นกันได้เข้าร่วมประชุมพิเศษที่นครมักกะฮ์เมื่อเดือนพฤศจิกายน ปี ค.ศ. 2005 ยิ่งไปกว่านั้นรัฐบาลยังได้ไต่ถามถึงข้อเสนอของนักวิชาการมุสลิมบางคนที่ว่าประเทศไทยควรสมัครเป็นสมาชิกในองค์การที่มีอายุ 37 ปีนี้

"ผมจะเสนอความคิดนี้ต่อรัฐบาลใหม่" กันตธีร์ได้กล่าวที่เมืองหลวงของอาเซอร์ไบจาน ซึ่งการประชุมประจำปีจัดขึ้นที่นั่น

จรัญ มะลูลีม อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กล่าวว่าประเทศไทยจะได้มากกว่าเสียในการสมัครเป็นสมาชิกของ OIC เขาได้ยกตัวอย่างถึงการเข้าถึงตลาดได้ง่ายกว่าสำหรับผลิตภัณฑ์ของไทย รวมไปถึงความเข้าใจในตำแหน่งของไทย รวมไปถึงปัญหาในภาคใต้

ด้วยจำนวนมุสลิมหลักล้านคนในประเทศไทยซึ่งมากกว่าชาวมุสลิมในบางประเทศของ OIC ที่มีได้เป็นประเทศมุสลิม เช่น กายานา (Guyana) และสุรินาม ประเทศไทยจึงเหมาะสมที่จะเข้าสู่องค์การ OIC จรัญ กล่าว

OIC อาจดูเหมือนเสียกระดาษ เพราะว่ามีมากกว่า 40 ประเทศที่เป็นสมาชิกล้วนยากจน และนอกจากนั้นตัวขององค์การก็จะต้องแสดงให้เห็นประสิทธิภาพในการจัดการกับประเด็นที่กีดกันอยู่อย่างเช่นโรคกลัวอิสลาม (Islamophobia) และปัญหาที่มีมาอย่างยาวนาน อย่างความขัดแย้งปาเลสไตน์-อิสราเอล แต่เสียงของ OIC ได้รับการรับฟังมากขึ้นในสหประชาชาติและในสหภาพยุโรป

“ จรัญ กล่าวว่า เจ้าหน้าที่ความมั่นคงบางคนมีความห่วงใยว่าการที่ประเทศไทยเข้าสู่ OIC จะทำให้ OIC เข้ามาเกี่ยวข้องปัญหาภาคใต้เหมือนในกรณีของโซมาเลียและฟิลิปปินส์ เขากล่าวว่าปัญหาการเข้ามาแทรกแซงจากต่างชาติจะไม่เป็นปัญหาดราม่าใดที่ประเทศไทยพยายามแก้ไขปัญหาภาคใต้อย่างชาญฉลาด

เขากล่าวว่าความรุนแรงในภาคใต้เกิดขึ้นเพราะชาวมุสลิมส่วนใหญ่ไม่วางใจรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล

ปัญหานี้มีรากมาจากชุดความคิดของชาวมุสลิมที่ว่าพวกเขาไม่ได้รับการดูแลอย่างยุติธรรมในฐานะพลเมืองไทยจากรัฐบาลที่สืบทอดกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน¹⁷⁰

ขบวนการปลดปล่อยรัฐปัตตานี (Pattani United Liberation Organization) หรือที่รู้จักกันในนามของ PULO และขบวนการที่มีชื่อว่าแนวหน้าเพื่อการปลดปล่อยปัตตานี (National Liberation Front of Pattani) หรือ NIFP นั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นขบวนการที่ให้ความสำคัญแก่บทบาทของ OIC เป็นอย่างมาก ส่วนขบวนการอื่นๆ นอกจากนั้นก็ได้พยายามเคลื่อนไหวผ่าน OIC เช่นกันแต่มีอัตราน้อยกว่า ความเคลื่อนไหวเหล่านี้มีมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1974 แล้ว

จุดมุ่งหมายสำคัญของขบวนการเหล่านี้ คือความพยายามในการผลักดันให้ที่ประชุมประจำปีในระดับรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC (ICFM) บรรจุกฎบัตรของชาวมุสลิมในจังหวัดภาคใต้ของไทยให้อยู่ในวาระการประชุม โดยวาระสำคัญคือการให้ที่ประชุมเห็นพ้องต้องกันและประณามว่ารัฐบาลไทย ไม่ให้เป็นธรรม กดขี่ข่มเหงชาวมุสลิม อย่างไรก็ตามจนถึงการประชุมครั้งล่าสุดที่เยเมน เมื่อวันที่ 28-30 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005 ยังไม่ประสบความสำเร็จ แต่ความพยายามดังกล่าวก็มีได้หมดไป¹⁷¹

ปี ค.ศ. 1975 ขบวนการ NIFP ขอรับการสนับสนุนด้านอาวุธจาก OIC พร้อมกับขอจัดตั้งสำนักงานของ NIFP ในประเทศสมาชิก ใช้เอกสารโจมตีประเทศไทย และที่สำคัญคือขอให้ OIC จัดตั้งคณะกรรมการพิเศษขึ้นพิจารณาสภาพความเป็นจริงของชาวมุสลิมในประเทศไทย

ปี ค.ศ. 1988 ขบวนการ PULO ได้ส่งผู้แทนเพื่อขอเข้าร่วมประชุม ICFM ที่กรุงอัมมาน แต่จอร์แดนได้ยับยั้งขบวนการ PULO ไว้เสียก่อน หลังจากนั้นจนถึงปี ค.ศ. 1995 แม้ว่าขบวนการแยกดินแดนต่างๆ จะใช้ความพยายามที่จะเข้าร่วมประชุมแต่ก็ถูกยับยั้งเอาไว้โดยประเทศ อย่างเช่นมาเลเซีย อินโดนีเซีย อียิปต์ ปากีสถาน กระนั้นก็ตาม ในปี ค.ศ. 1996 ได้ปรากฏว่ามีรายงานการพิจารณาเกี่ยวกับชาวไทยมุสลิมและปัญหาภาคใต้ของไทยในการประชุมผู้เชี่ยวชาญของรัฐบาลว่าด้วยสิทธิขั้นมูลฐานของชนกลุ่มน้อยมุสลิมและชุมชนมุสลิมในประเทศที่มีได้เป็นสมาชิกของ OIC (Governmental Expert on Fundamental Right of Muslim Minority and Muslim Communities in non – OIC Member State) ที่นครญิดดะฮ์ เมื่อเดือนกันยายน ปี ค.ศ. 1996 โดยที่ประชุมได้พิจารณาถึงข้อเรียกร้องของขบวนการที่เรียกร้องดินแดนและการปกครองตนเอง ทั้งนี้ที่ประชุมมีความเห็นว่าควรให้มีการเจรจาระหว่างรัฐบาลไทยกับ

¹⁷⁰ Achara Ashayagachat, *New pan-Islamic party is not a panacea*. Bangkok Post, July 1, 2006

¹⁷¹ เริ่มจากการประชุม ICFM ในปี ค.ศ. 1974 ที่ขบวนการ NIFP ใช้จดหมายเวียนไปยังสมาชิกของ OIC เรียกร้องให้ประเทศมุสลิม งดการขายน้ำมันดิบและงดการช่วยเหลือทางการเงินแก่ประเทศไทย

ขบวนการปัตตานี โดยที่ผ่านมา OIC ได้เคยช่วยไกล่เกลี่ยให้แนวหน้าเพื่อการปลดปล่อยโมโรแห่งชาติ (Moro National Liberation Front) หรือ MNLF ลงนามในข้อตกลงที่เรียกว่าข้อตกลงตรีโพลี (Tripoli Agreement) กับรัฐบาลฟิลิปปินส์ในปี ค.ศ. 1976 และลงนามข้อตกลงสันติภาพระหว่างกันในปี ค.ศ. 1996 มาแล้ว นอกจากนี้ที่ประชุมยังมีความเห็นให้นำเอาข้อเสนอเกี่ยวกับชาวไทยมุสลิมเข้าที่ประชุม ICFM ของ OIC ที่จะจัดที่กรุงจาการ์ตาในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 1996 ขึ้นพิจารณา แต่ไทยและมิตรประเทศก็ยังไม่ให้มีการนำเสนอเรื่องนี้เข้าสู่ที่ประชุม ICFM แต่อย่างใด

แม้ว่าความพยายามของขบวนการแยกดินแดนที่จะใช้เวที OIC มิได้เคยยุติลงเลยก็ตาม หากแต่เมื่อไทยได้รับสถานะเป็นประเทศผู้สังเกตการณ์ในการประชุมประธานงานรัฐมนตรีต่างประเทศ OIC ที่สหประชาชาติ นิวยอร์ก เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ปี ค.ศ. 1998 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันการกล่าวถึงประเด็นชาวมุสลิมในภาคใต้ในกรอบของ OIC ของขบวนการแยกดินแดนยังไม่ประสบผลสำเร็จแต่อย่างใด

ความพยายามล่าสุดของขบวนการแยกดินแดนในการใช้เวที OIC มีขึ้นในการประชุมสุดยอดสมัชชาสามัญ (OIC Summit) ครั้งที่ 10 ที่เมืองโหมปุตราจาญา โดยนายอะห์มัด อะพาลาโอ และนายมุฮัมมัด นะพาลัน (Ahmad Apalao และ Muhamad Napalan) ได้ไปลงทะเบียนเข้าร่วมประชุมในนามผู้แทนไทย แต่ได้รับการยับยั้งจากฝ่ายไทยและมาเลเซีย

ในการประชุม ICFM ที่อิสตันบูล ประเทศตุรกีเมื่อเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 2003 ได้มีการลักลอบวางใบปลิวโจมตีประเทศไทย โดยใช้ชื่อว่าสำนักงานข่าวสารของ PULO แห่งยุโรป (PULO Information Bureau Europe)¹⁷²

8.3 OIC กับสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นต่อมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่มีสญัตกรือเซะและตากใบ OIC จึงเชิญรัฐบาลไทยร่วมกับตัวแทนของ OIC ประึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาความรุนแรง เมื่อวันที่ 5 มีนาคม ปี ค.ศ. 2005 รัฐบาลไทยได้ส่งคณะผู้แทนนำโดยที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ นายนิสสัย เวชชาชีวะ และที่ปรึกษารัฐมนตรีต่างประเทศและอดีตเอกอัครราชทูตไทยประจำมาเลเซีย และคณะ¹⁷³

¹⁷² อย่างไรก็ตามในการประชุม ICFM ที่ประเทศเยเมนเมื่อวันที่ 28-30 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005 และอาเซอร์ไบจาน เมื่อวันที่ 19-21 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2006 ไม่มีการเคลื่อนไหวจากขบวนการแยกดินแดนแต่อย่างใด กระนั้นก็ตามพอประมวลได้ว่าขบวนการแยกดินแดนได้ใช้ความพยายามที่จะใช้เวทีของ OIC มาตลอด แม้ว่ายังไม่ได้รับความสำเร็จก็ตาม

¹⁷³ ประกอบด้วย นายเจริญ มะดูลีม อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และนายมหดี วิมานะ อดีตเอกอัครราชทูตไทยประจำสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่านและเจ้าหน้าที่จากกระทรวงต่างประเทศ เข้าพบกับเลขาธิการ OIC ศาสตราจารย์เอ็กมิเล็คติน อีร์ชานอกู

ฝ่ายไทยได้แสดงถึงความพร้อมในการร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับ OIC ต่อการค้นหาระบบและแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการกับความขัดแย้งในพื้นที่ภาคใต้ รวมทั้งช่วยเหลือแก้ไขปัญหาทั้งหมดที่มุสลิมกำลังเผชิญอยู่ หัวหน้าของคณะผู้แทนไทยได้สรุปถึงมาตรการและวิธีการของคณะกรรมการไต่สวนอิสระ (The Independent Investigation Commission) ที่มีต่อการตรวจสอบเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น รวมทั้งข้อแนะนำต่างๆ นอกเหนือไปจากการพัฒนาโปรแกรมเพื่อนำไปปฏิบัติจนเกิดประโยชน์แก่มุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะผู้แทนไทยตอบรับแนวคิดของเลขาธิการ OIC ในการส่งคณะตัวแทน (Good Office Committee) มาเยือนไทย เพื่อรับทราบถึงสาเหตุของปัญหาและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับมุสลิมในพื้นที่ดังกล่าว

เลขาธิการ OIC ได้แสดงความห่วงใยอย่างลึกซึ้งต่อชีวิตของผู้บริสุทธิ์ และเรียกร้องรัฐบาลไทยให้ตรวจสอบเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังความรุนแรง ติดตามผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างถึงที่สุด และถ่ายทอดข้อมูล รวมทั้งหลักฐานของการตรวจสอบเหตุการณ์ให้กับเลขาธิการ OIC รับทราบ

ศาสตราจารย์เอ็กมิเล็ดดิน อิห์ซาโนกลู เรียกร้องคณะผู้แทนไทยให้นำเรียนประเด็นที่ปรึกษาหารือร่วมกันให้รัฐบาลไทยรับทราบว่า OIC ให้ความสำคัญกับการเจรจาแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่ด้วยสันติเพื่อแก้ไขปัญหาที่มุสลิมในพื้นที่กำลังเผชิญอยู่ ขณะเดียวกันก็เน้นย้ำถึงการปกป้องสิทธิ รวมทั้งสร้างความมั่นใจให้เห็นว่าคนเหล่านั้นจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับประชาชนในภูมิภาคอื่นของไทย ที่สำคัญ รัฐบาลควรให้ความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจเพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพ

นอกจากนี้ เลขาธิการ OIC ยังได้เน้นย้ำถึงการเคารพอำนาจอธิปไตยของไทยว่า OIC ไม่ได้ให้การสนับสนุนใดๆ ต่อกลุ่มแบ่งแยกดินแดนหรือกลุ่มลัทธิใดๆ ซึ่งกระทำการสังหารประชาชนผู้บริสุทธิ์โดยปราศจากความศรัทธาในศาสนา ขณะเดียวกันก็เรียกร้องให้รัฐบาลไทยรายงานความคืบหน้าของการดำเนินงานตามคำแนะนำของคณะกรรมการไต่สวนอิสระ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาผู้รับผิดชอบต่อโศกนาฏกรรมในพื้นที่ และระบุถึงความสำคัญที่รัฐบาลไทยควรปฏิบัติตามผลสรุปท้ายสุด ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวได้แนะนำไว้

นอกจากนี้เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลอย่างละเอียด รัฐบาลไทยจึงเชิญคณะผู้แทนระดับสูงของ OIC เยือนไทย ในวันที่ 2-13 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005

เลขาธิการ OIC ศาสตราจารย์เอ็กมิลิลิตดิน อิห์ซาโนกลู มอบหมายให้คณะผู้แทนนำโดยเอกอัครราชทูต ชัยยิด กาซิม อัล-มัสรี (Syed Qasim Al-Masri) อดีตผู้ช่วยเลขาธิการ OIC และผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และคณะผู้แทนซึ่งประกอบไปด้วย ดร.อุมร์ ญาร์ห์ (Qumar Jah) ที่ปรึกษาเลขาธิการ OIC เอกอัครราชทูต अबดุลลอฮ์ คาร์บาช (Abdullah Kharbashi) ผู้อำนวยการสำนักชุมชนมุสลิมและมุสลิมส่วนน้อยในประเทศที่ไม่ใช่สมาชิก OIC (Department of Muslim Community and Minorities in NON-OIC Member States)

นายฏอฮิร เซออีฟ (Taher Seif) ผู้อำนวยการสำนักมุสลิมส่วนน้อยและชุมชนมุสลิมส่วนน้อย ณ สำนักเลขาธิการ OIC (Department of Muslim Minorities and Communities at the General Secretariat) และนายอะห์มัด อิบรอฮีม (Ahmad Ibrahim) ผู้สื่อข่าวและช่างภาพของสำนักข่าวอิสลามระหว่างประเทศ (IINA)

การเยือนในครั้งนี้ก็เพื่อปรึกษาหารือถึงแนวทางและวิธีการลดเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคในการเจรจา เพื่อให้ชาวไทยมุสลิมได้รับสิทธิการเป็นพลเมืองอย่างเหมาะสมมากขึ้น และคณะผู้แทนมุ่งหมายให้เจ้าหน้าที่รักษาความมั่นคงยุติการกระทำที่รุนแรง และการคุกคามต่อชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนความพยายามในการนำสันติและเสถียรภาพกลับคืนสู่พื้นที่ภายใต้กรอบของการเคารพในอำนาจอธิปไตยและเอกภาพแห่งดินแดนไทย

เอกอัครราชทูต อัล-มัสรี ได้กล่าวถึงภารกิจของคณะผู้แทนในความจำเป็นของการนำมาตรการมาใช้ในการลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์โศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้น รวมถึงการชดเชยความสูญเสียให้กับผู้เคราะห์ร้ายที่ตกเป็นเหยื่อ และป้องกันเหตุการณ์ความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นมาได้อีก รวมทั้งการใช้อำนาจที่ไม่ถูกต้อง¹⁷⁴

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการเยือนชุมชนมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย โดยคณะผู้แทน OIC สิ้นสุดลง สถานการณ์ความรุนแรงในภาคใต้ก็ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ศาสตราจารย์เอ็กมิลลิติดิน อิห์ซาโนกู เลขาธิการ OIC ออกมาแสดงความห่วงใยอย่างลึกซึ้งต่อสถานการณ์ความรุนแรงของชาวมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยังคงต้องเผชิญ รวมถึงการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริสุทธิ์ ส่งผลให้ประชาชนในบางหมู่บ้านต้องอพยพออกจากพื้นที่¹⁷⁵

เลขาธิการ OIC เห็นว่าแนวทางการลดกระแสความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ควรประสานความร่วมมือกันทั้งในระดับระหว่างประเทศและระดับประชาชาติมุสลิมกับองค์กรสิทธิมนุษยชนภายในและภายนอกประเทศ พร้อมกับการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยผ่านการเจรจาบนพื้นฐานความต้องการที่ถูกต้องตามกฎหมายของรัฐบาลไทย ทั้งนี้ เลขาธิการ OIC มีความเห็นว่าการแก้ไขปัญหาความรุนแรงจากมุมมองเฉพาะด้านความมั่นคงอาจนำไปสู่ความรุนแรงได้ และความเลวร้ายของสถานการณ์จะมีมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ เลขาธิการ OIC ยังกล่าวถึงการแก้ไขปัญหาด้วยสันติที่วางอยู่บนความเข้าใจในสาเหตุของปัญหา และความพยายามปลดเงื่อนไขความรุนแรง โดยผ่านการเจรจาและการใช้มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมและสำคัญ แนวทางที่กล่าวมาข้างต้นอาจช่วยให้ประชาชนในพื้นที่สามารถแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน และสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอื่นในท้องถิ่นภายใต้การรับรองสิทธิมนุษยชนของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ปี ค.ศ. 1997)

¹⁷⁴ OIC Press Release, June, 2005

¹⁷⁵ OIC Press Release, October, 2005

ก่อนการประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC ประเทศไทยได้ใช้ความพยายามเพื่อให้มั่นใจว่าองค์การมุสลิมที่ใหญ่ที่สุดในโลก จะไม่มีมติในเรื่องภาคใต้ของไทยในระหว่างการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศที่กรุงชานาห์ ประเทศเยเมน รัฐมนตรีต่างประเทศของไทย นายกันตธีร์ ศุภมงคลได้พบกับเลขาธิการ OIC เอ็กมิเล็ดดิน อีห์ซาโนกลู และได้ขอการยืนยันจากรัฐมนตรีต่างประเทศของมาเลเซีย นายหะมิด อัลบาริ แม้ว่าจะได้พบกันมาแล้วสองสัปดาห์ ก่อนที่กรุงกัวลาลัมเปอร์

นายอีห์ซาโนกลู ได้ออกแถลงการณ์ที่แข็งแกร่งหลังจากโศกนาฏกรรมตากใบ ซึ่งผู้ประท้วงชาวมุสลิม 85 คนเสียชีวิตเมื่อเดือนตุลาคมปี ค.ศ. 2004 โดยเลขาธิการ OIC ได้แสดงความห่วงใยเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติต่อชาวมุสลิมในประเทศไทย นายกันตธีร์กล่าวว่าเขาหวังว่าจะไม่มีมติใดๆ เป็นพิเศษในประเด็นของภาคใต้ในระหว่างการประชุม OIC ในวันที่ 28-30 มิถุนายน แต่ประวัติศาสตร์แสดงให้เห็นว่าเลขาธิการ OIC ซึ่งอยู่ที่นครญิดดะห์ บางครั้งมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับความจริงและนำไปสู่บทสรุปที่ผิดพลาด รัฐมนตรีต่างประเทศกล่าวว่า "หาก OIC ต้องการมีบทบาทที่สร้างสรรค์ในเรื่องระหว่างประเทศและร่วมมือกับประเทศไทย OIC ก็ควรมีข้อมูลที่ถูกต้องในทุกแถลงการณ์"

นายกันตธีร์ กล่าวว่า จำเป็นที่ไทยจะต้องมีทรรณะที่ถูกต้องต่อคนที่มีชาติพันธุ์มาเลย์

"เราจะต้องทำงานเพื่อให้รู้ว่าประชาชนเชื้อสายมาเลย์ในภาคใต้รู้สึกว่าคุณเขาเป็นไทย พวกเราไม่ควรเรียกพวกเขาว่า "เขาก" (kheak) เมื่อคำคำนี้แสดงถึงอคติและก่อให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างคนไทย "หากปัญหาถูกนำมากล่าวถึงโดย OIC เราจะยืนยันว่าเรามีกระบวนการได้สวนต่อเหตุการณ์กรือเซะ และตากใบ รวมทั้งการหายไปของนายสมชาย นิละไพจิตร ด้วย"¹⁷⁸

ตามคำอ้างของรัฐมนตรีต่างประเทศอันเนื่องมาจากการเจรจากับ 1 ใน 4 ของสมาชิก OIC มติของ OIC และแถลงการณ์ สูดหัย คาดกันว่าการอ้างอิงถึงดินแดนภาคใต้ที่มีปัญหาจะออกมาในทางบวก เขากล่าวว่า "การทูตเชิงรุก" ของตัวแทนไทยได้ช่วยสร้างความกระจำงให้กับความเข้าใจผิดและการรับรู้ที่ผิดใดๆ ก็ตาม ให้กับประเทศบางประเทศที่มีได้เป็นสมาชิก OIC ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

นายกันตธีร์เป็นรัฐมนตรีของไทยคนแรกที่น่าเสนอคำกล่าวตามความสามารถของเขาในฐานะผู้สังเกตการณ์ของสมาชิกที่รวมตัวกับ 57 ประเทศ นับตั้งแต่ประเทศไทยเข้าร่วมกับ OIC ในปี ค.ศ. 1998 อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศ สุรินทร์ พิศสุวรรณและอดีตรัฐมนตรีมหาดไทย นายโคธิน พลกุลได้เข้าร่วมการประชุมมาก่อน แต่ไม่เคยกล่าวคำแถลงแต่อย่างใด

นายกันตธีร์กล่าวว่าประเทศไทยสามารถทำความกระจำงแจ้งแก่ "มิตร"ทั้งหลาย รวมทั้งบารุเรนและอินโดนีเซีย การแปลจากภาษาอาหรับเป็นภาษาอังกฤษ หากไม่ทำกัน

¹⁷⁸ Achara Ashayyagachat, *Thailand tries to avert OIC swipe Bangkok Post*, June 28, 2005

อย่างเหมาะสม อาจนำไปสู่ความไม่เข้าใจกันได้ แต่ตอนนี้ผมค่อนข้างจะเข้าใจและผมคิดว่าภารกิจของผมที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจที่เหมาะสมในชุมชนมุสลิมที่ใหญ่ที่สุดจะได้รับความสำเร็จ เขากล่าว นายกันตธีร์และตัวแทนของไทย 25 คน ที่ได้เข้าร่วมการประชุม OIC ต่างก็มุ่งอยู่กับการเจรจากับรัฐสมาชิกจำนวนหนึ่งรวมทั้งนายกาซิม อัล-มัสรี ซึ่งเป็นหัวหน้าทีมสืบค้นความจริงที่ได้มาเยือนประเทศไทยเมื่อต้นเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ. 2005

รายงานของนายเอ็กมิลิตดิน อิห์ซาโนกลู เลขาธิการ OCI จะอ้างถึงผลที่ออกมาในทางบวกในการเดินทางของอัล-มัสรี และยืนยันว่าความรุนแรงในภาคใต้เป็นปัญหาภายในและมีได้มาจากความขัดแย้งของศาสนาใดๆ แต่เป็นเรื่องของความเข้าใจผิดและการใช้อำนาจผิดๆ ของประชาชนบางกลุ่ม มติของ OIC จะพูดถึงรายงานของเลขาธิการและจะกล่าวว่าเลขาธิการควรจะพิจารณาถึงสถานการณ์และความร่วมมือกับรัฐบาลไทย ในประเด็นภาคใต้ที่เต็มไปด้วยปัญหานั้นควรจะมีความประนีประนอมด้วย “ชนกลุ่มน้อย” เพื่อการรับทราบแต่ไม่ได้เพื่อการอภิปรายโดยรัฐสมาชิก¹⁷⁷ การประชุม OIC ที่เยเมนไม่มีแถลงการณ์ที่รุนแรงต่อต้านการจัดการกับความไม่สงบของประเทศไทยแต่อย่างใด ประเทศไทยได้ใช้การเจรจาอย่างหนักเพื่อให้หมดท้ายของที่ประชุมและแถลงการณ์ร่วมมีทำที่อ่อนลง โดยการยืนยันความรุนแรงในภาคใต้เป็นปัญหาภายใน มิได้เป็นการก่อการร้ายระหว่างประเทศ และสิทธิของชาวมุสลิมก็ได้รับการเคารพ

รัฐมนตรีต่างประเทศจาก 57 ประเทศกล่าวว่าพวกเขา ได้ขอให้เลขาธิการทำงานร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับรัฐบาลไทยในความพยายามของไทยที่จะแก้ไขปัญหาย่างสันติสำหรับเหตุการณ์ที่น่าเศร้าในสามจังหวัดภาคใต้ของไทย และในการส่งเสริมความอยู่ดีมีสุขของชุมชนมุสลิมทั้งหมด มติสุดท้ายก็มีความผ่อนคลายลงเมื่อเลขาธิการ OIC ได้มอบหมายให้ ติดตามประเด็นปัญหาภาคใต้ของไทยต่อไป

รายงาน 10 หน้ากระดาษของกลุ่มผู้มาติดตามความจริงในเรื่องการขยายตัวของความรุนแรงในภาคใต้ของไทยมิได้เป็นเรื่องความแตกแยกทางศาสนา กระบวนการทางกฎหมายนั้นหวังกันว่าจะก้าวไปตามเวลา รวมทั้งกรณีของนายสมชาย นีละไพจิตร ด้วย

รายงานมีข้อเสนอแนะว่าข้อมติต่อปัญหานั้นจะต้องรวมไปถึงตัวประกอบทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ด้วยการนำเสนอรากเหง้าของปัญหาและพิจารณาถึงมาตรการที่จะป้องกันโศกนาฏกรรมอย่างเช่นกรือเซะ และตากใบ ในอนาคต ซึ่งเกิดจากกองกำลังด้านความมั่นคงจัดการกับปัญหาย่างผิดพลาด¹⁷⁸

เอกอัครราชทูตกาซิม อัล-มัสรี กล่าวกับ Bangkok Post ในตอนท้ายของการประชุมที่เข้มน่าว่า สิ่งที่นำกล่าวถึงก็คือความพยายามของเลขาธิการ OCI นายเอ็กมิลิตดิน อิห์ซาโนกลู

¹⁷⁷ Achara Ashayagachal, *Thailand expects on OIC criticism*, Bangkok Post, June 23, 2005

¹⁷⁸ Second OIC delegation to visit Thailand Bangkok Post, June 21, 2005

ที่ได้ส่งคณะค้นหาความจริง (fact-finding) มายังประเทศไทย และกระบวนการใหม่ของรัฐบาลไทยที่ยอมให้คณะดังกล่าวเข้าไปตรวจสอบอย่างเสรีเพื่อหาข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งนับเป็นการช่วยเปลี่ยนผ่านปัญหา (ภาคใต้) จากระดับแหล่งข่าวที่มีได้มีความถูกต้องไปสู่ข้อมูลที่เข้าถึงได้ ด้วยความร่วมมือจากประเทศไทย อัล-มัสรี อดีตผู้ช่วยเลขาธิการ OIC ได้นำคณะหกคนมาประเทศไทยเมื่อต้นเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 2005 เพื่อหาข้อมูลจากครอบครัวของเหยื่อที่กรือเซะ และตากใบจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง ผู้วางนโยบาย นักวิชาการ กลุ่ม NGO และผู้บัญญัติกฎหมาย แม้ว่าจะมีจากความรู้สันติวิธีและความเข้าใจต่อสถานการณ์ความรุนแรงในภาคใต้ของไทยหลังจากการเยือนของอัล-มัสรี กระนั้นผลสรุปอย่างเป็นทางการและมติอาจบรรจุข้อความและข้อเสนอที่เป็นไปในทางลบ หากไม่มีตัวแทนระดับสูงของไทย ซึ่งนำโดยรัฐมนตรีกัมตธีร์ ศุภมงคลรัฐมนตรีต่างประเทศอยู่ด้วยในการประชุมสามวัน

ทั้งนี้ข้อความติดตามมติของ OIC และการรายงานของอัล-มัสรีประกอบไปด้วย ถ้อยคำที่ขัดแย้งกัน รวมทั้งข้อแนะนำในเรื่องฮิปปาไคของภูมิภาคในจังหวัดภาคใต้ของไทย และสำหรับกลุ่มแยกดินแดนที่จะเข้ามาเป็นตัวแทนในการแก้ไขปัญหาและเข้ามাত্রวจตรานโยบายของรัฐบาล ทำให้ในที่สุดตัวแทนของไทยต้องเข้าไปช่วยเจรจาทั้งอย่างเปิดเผยและโดยทางอ้อม ในระหว่างการประชุม นายกัมตธีร์และคณะของเขาได้พูดกับหนึ่งในสี่ของสมาชิก 57 ประเทศ ในช่วงวันเวลาอันตึงเครียดเหล่านี้ และต้องขอบคุณต่อการสนับสนุนอย่างกระตือรือร้นจากบาห์เรน อินโดนีเซีย ปากีสถานและบังกลาเทศ ที่ทำให้นายกัมตธีร์มีโอกาสที่จะได้พูดความคิดของเขาในการประชุม ดังได้กล่าวมาแล้วเขาเป็นรัฐมนตรีของไทยที่ทำเช่นนั้นได้นับตั้งแต่ประเทศไทยได้เป็นผู้สังเกตการณ์ในปี ค.ศ.1998

หรือว่าการช่วยกันเจรจาแต่แรกมีส่วนทำให้ผู้ร่วมขบวนการแยกดินแดนเบอร์ชาดูซึ่งได้มีการคาดหมายกันมาตั้งแต่แรกแล้วว่า จะเข้าร่วมประชุมไม่สามารถเข้าประชุมได้ รวมทั้งการช่วยกันเจรจาระหว่างการประชุมสำหรับการกลั่นกรองเอกสารของ OIC

เอกอัครราชทูตอัล-มัสรีไม่มีคำตอบในเรื่องนี้

"ผมแค่พูดได้ว่าการร่วมมืออย่างดีจากประเทศไทยทำให้เกิดความแตกต่างเป็นอย่างมากจากการเผชิญหน้า และผมขอเรียกร้องจากประเทศที่มีได้อยู่ใน OIC อื่นๆ ให้ทำตามตัวอย่างของประเทศไทยที่ยอมให้ OIC ได้ข้อมูลโดยตรงเพื่อเป็นข้อมูลที่เหมาะสมที่จะเข้ามาช่วยเหลือและช่วยแก้ปัญหา"

OIC ได้เรียกร้องให้รัฐบาลพม่าหยุดการสังหารผู้ไร้ที่อยู่อาศัยและผู้ที่เป็นแรงงานที่ถูกบังคับ ซึ่งเป็นชาวอาระกันมุสลิม (Arakan Muslim) เรียกร้องให้รัฐบาลฟิลิปปินส์ทำข้อตกลงสันติภาพที่ลงนามกับฝ่ายโมโร และให้ใช้ข้อตกลงที่มีต่อการพัฒนาเขตปกครองอิสระของชาวมุสลิมมินดาเนา เรียกร้องให้มีการเคารพสิทธิชุมชนของชาวตุรกีมุสลิม (Turkish Muslim) ในทางตะวันตกของเมืองเซรชประเทศกรีกแต่มีมติในเรื่องมุสลิมภาคใต้ในประเทศไทยนั้น รัฐมนตรีต่างประเทศซึ่งเป็นสมาชิก OIC ได้ให้ข้อสังเกตถึงรายงานการเยือนประเทศไทยและ

แถลงการณ์ร่วม ซึ่งออกร่วมกันกับกระทรวงการต่างประเทศหลังจากอัล-มัสรีมาเยือนประเทศไทยและขอให้เลขาธิการ OIC ติดตามประเด็นความร่วมมือกับรัฐบาลไทยสำหรับรายงานที่จะมีต่อไปในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศในอาเซอร์ไบจาน

นายกันตธีร์ได้กล่าวแก่ *Bangkok Post* ว่าเขาได้พิจารณาเรื่องนี้อย่างใกล้ชิดด้วยการกล่าวเพิ่มเติมว่าประเทศไทยจะทำงานเพื่อสร้างความเข้าใจที่เหมาะสมและอธิบายถึงความเคารพในความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนาต่อสมาชิก OIC ทั้งหมด กระนั้นก็ตามมีคนบางคน รวมทั้งเลขาธิการชาวตุรกี แม้จะส่งคณะผู้ค้นหาความจริงเข้ามาในสามจังหวัดภาคใต้ของไทยแต่ก็มิได้อยู่ข้างตัวแทนของไทยอย่างเต็มหัวใจ และจำเป็นจะต้องมีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างสำนักเลขาธิการ OIC กับไทย หนึ่งในตัวแทนของไทยกล่าว

เหนือสิ่งอื่นใด อัล-มัสรียอมรับว่าความขัดแย้งในภาคใต้ของไทยนั้นแน่นอนมิได้เป็นเรื่องระหว่างอิสลามกับพุทธศาสนาแต่เป็นการต่อสู้ในเรื่องการแยกดินแดนเสียมากกว่า ซึ่งเป็นเรื่องลักษณะของชาตินิยม และถูกขับเคื้อนออกไปอย่างกว้างขวางด้วยความขมขื่นทางประวัติศาสตร์ ความอยุติธรรมที่เห็นได้และการขาดโอกาสทางเศรษฐกิจ และนั่นเป็นปัญหาของรัฐบาลไทยมิใช่ปัญหาของ OIC ที่จะมาแก้ไข อดีตนักการทูตกล่าว

ในการประชุมที่เยเมน มีการออกเอกสารสามฉบับเกี่ยวกับความรุนแรงที่ขยายตัวออกไปในจังหวัดภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย และเอกสารทั้งหมดสอดคล้องกับความพอใจของตัวแทนไทย เอกสารต่างๆ รวมถึงรายงานสิบหน้าในการกิจของอัล-มัสรีที่มาประเทศไทย และย่อหน้าในมติของ OIC ในหัวข้อชนกลุ่มน้อยมุสลิมที่ไม่ได้อยู่ในรัฐต่างๆ ของ OIC

บางส่วนของข้อความด้านความมั่นคง ในประเทศไทยซึ่งรวมถึงผู้ที่ต้องการให้นายกันตธีร์เอาข้อความออกไปด้วยนั้น อาจมองดูการอ้างอิงถึงประเทศไทยว่าไม่เป็นสิ่งที่ปรารถนา แต่รัฐมนตรีต่างประเทศยั่วยุว่า “เป็นการดีกว่าที่จะมีการอ้างอิงในทางบวก ซึ่งดีกว่าไม่มีการอ้างอิงหรือไม่พูดถึงความรู้สึกที่เลวร้ายและการมีความเข้าใจผิดๆ ในหมู่ชาวมุสลิมเสียเลย”

โฆษกกระทรวงการต่างประเทศยังได้โต้แย้งเกี่ยวกับรายงานข่าวที่อ้างโดยเจ้าภาพเยเมน ที่กล่าวว่า OIC จะส่งตัวแทนชุดที่สองไปติดตามปัญหาภาคใต้ด้วย อัล-มัสรีอธิบายว่าประเด็นการติดตามนั้นต้องการแค่เพียงการติดต่อระหว่างสำนักเลขาธิการของ OIC และรัฐบาลไทย มิใช่กลไกใหม่และนั่นก็เพื่อผลประโยชน์ของทุกฝ่าย

ขั้นตอนต่อไปสำหรับรัฐบาลไทยที่จะต้องพิจารณาบางที่อาจจะเป็นข้อเสนอแนะในรายงานของอัล-มัสรีที่ว่าทบทวนความของ OIC จะได้รับการอนุญาตให้เข้าร่วมรับฟังตำรวจที่ถูกลักพาตัวทนายสมชาย นีละไพจิตรที่หายตัวไป

รายงานพื้นฐานของอัล-มัสรี นั้นหวังกันว่าจะมีการอภิปรายกันเมื่อรายงานด้านสิทธิมนุษยชนไทยได้รับการพิจารณาโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติในกรุงเจนีวาเมื่อปลายเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ. 2005 ซึ่งได้มีการเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ละเว้นจากการใช้

กำลังทางอาวุธในการเผชิญหน้ากับฝูงชน และพิจารณาถึงการหยุดยั้งกฎอัยการศึกที่ใช้อยู่ในภาคใต้เพื่อเป็นการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนตามที่ได้ให้การรับรองโดยอนุสัญญาระหว่างประเทศ หลักเสียงจากการใช้มาตรการด้านความปลอดภัยแต่เพียงอย่างเดียวในการแก้ไขวิกฤติ หากสาเหตุที่เป็นรากเหง้าและดำเนินการด้วยการมีขั้นตอนธรรมผ่านการสนทนา

วิธีการทางกฎหมายที่ถูกต้องในการนำคนผิด (ในเหตุการณ์กรือเซะและตากใบ) มาสอบสวน และสำหรับการจ่ายทดแทนต่อเหยื่อและครอบครัวของพวกเขาจะต้องมีได้เป็นแค่เรื่องของการเงิน แต่เป็นเรื่องของการเยียวยาด้วย เอกอัครราชทูตอัล-มัสรียันและปกป้องว่าศาสนาไม่ได้เป็นที่มาของความขัดแย้งในภาคใต้แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่มีปัญหา เขาบอกว่า ประชากรมุสลิม 7.5 ล้านคนในประเทศไทย ได้รับเสรีภาพในการแสดงออกทางศาสนา แต่การแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ประชาชนในจังหวัดเหล่านั้นจำเป็นต้องมีส่วนสำคัญอยู่ในกิจการต่าง ๆ ของท้องถิ่นและในการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติของพวกเขาเอง พวกเขาควรจะได้รับอนุญาตให้แสดงลักษณะทางวัฒนธรรมและภาษาที่เฉพาะของพวกเขา อัล-มัสรีบอกกับ *Bangkok Post*¹⁷⁹

การที่รัฐมนตรีต่างประเทศ (นายกันตธีร์ ศุภมงคล) เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทยร่วมประชุม OIC ครั้งที่ 32 ที่กรุงชานาห์ เยเมน ระหว่างวันที่ 27-30 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005 (พ.ศ. 2548) ได้มุ่งเน้นในประเด็นที่ไทยให้ความสำคัญต่อองค์การ OIC โดยคำนึงว่ามีชุมชนไทยมุสลิมในประเทศไทย 7.5 ล้านคน¹⁸⁰ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญของสังคมไทย รวมทั้งเน้นการที่ไทยให้ความสำคัญต่อความแตกต่างด้านวัฒนธรรมและศาสนา ตลอดจนสนับสนุนการส่งเสริมให้มีการติดต่อระหว่างกันที่จะนำมาซึ่งความสมานฉันท์และความรุ่งเรือง

นอกจากนี้รัฐมนตรีต่างประเทศยังได้แสดงความกังวลต่อกลุ่มผู้ไม่หวังดีที่ได้เบี่ยงเบนหลักคำสอนทางศาสนาเพื่อสร้างสถานการณ์และใช้ความรุนแรงเพื่อหวังผลทางการเมือง และเห็นว่านานาชาติควรที่จะร่วมมือกันในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของกลุ่มเป็นกลางในทุกศาสนา การประชุมครั้งนี้ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ โดยที่ประชุมได้แสดงการสนับสนุนความพยายามของไทยในการแก้ไขปัญหาภาคใต้ ซึ่งได้ดำเนินการในทิศทางที่ถูกต้อง พร้อมกันนี้ในรายงานของ OIC ชี้ให้เห็นว่าสถานการณ์ในภาคใต้ไม่ได้เกิดจากความขัดแย้งทางศาสนาด้วย

ในขณะเดียวกัน รายงานของ OIC ได้เรียกร้องให้รัฐบาลมีมาตรการป้องกันการเกิดเหตุการณ์ที่ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต และให้มีการดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง ดำเนินการสอบสวนการหายตัวของทนายสมชาย นีละไพจิตร และให้ตระหนักถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาวมุสลิมในการพิจารณากำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหา

¹⁷⁹ Achara Ashayageahat, *An Internal issue of keen interest to outsiders*, Bangkok Post, July 5, 2005

¹⁸⁰ จำนวนตัวเลขของชาวมุสลิมในประเทศไทยยังไม่มีคามแน่นอน แต่ตัวเลขที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปจะอยู่ในราว 6 ล้านคน

ภาคใต้ นอกจากนี้ OIC ยังได้แสดงความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับไทยในการส่งเสริมให้เกิดสันติสุขในภาคใต้ของไทย ซึ่งรวมถึงความช่วยเหลือด้านการศึกษาแก่ชาวไทยมุสลิมพร้อมกันนี้ที่ประชุมได้มอบหมายให้เลขาธิการ OIC ติดตามสถานการณ์ภาคใต้ของไทยต่อไป

ความสำเร็จในการสร้างความเข้าใจกับ OIC เกี่ยวกับสถานการณ์ภาคใต้ สืบเนื่องจากการเยือนไทยของคณะ Goodwill Mission ของ OIC ระหว่างวันที่ 2-13 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005 เนื่องจากคณะ OIC ได้มีความเข้าใจและรับรู้รับทราบนโยบายและความพยายามของรัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังบนพื้นฐานของความโปร่งใส อนึ่ง การที่รัฐมนตรีต่างประเทศซึ่งไปร่วมประชุมในฐานะผู้แทนประเทศผู้สังเกตการณ์ ได้มีโอกาสกล่าวคำแถลงต่อที่ประชุมครั้งนี้นั้น ถือว่าประเทศไทยได้รับเกียรติ เพราะโดยปกติประเทศผู้สังเกตการณ์จะไม่ได้รับสิทธิดังกล่าว

จากรายงานของกระทรวงการต่างประเทศพบว่าการประชุม รัฐมนตรีต่างประเทศ OIC ที่เยเมนประสบความสำเร็จอย่างมาก ทำให้ประเทศสมาชิก OIC ต่างมีความเข้าใจสถานการณ์ภาคใต้ที่ถูกต้อง รวมถึงมาตรการและนโยบายของไทยในการแก้ไขปัญหา ซึ่งมีมิตรประเทศสมาชิก OIC หลายประเทศได้ออกมาสนับสนุนต่อความพยายามของรัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญหาด้วย อาทิ อินโดนีเซีย บาห์เรน ปากีสถาน บังกลาเทศและเยเมน เป็นต้น

การเยือนครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการทูตเชิงสร้างสรรค์ เชิงรุก เป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่ได้กำหนดไว้ โดยในการเยือน รัฐมนตรีต่างประเทศได้มีโอกาสพบปะทวิภาคีกับรัฐมนตรี/หัวหน้าคณะผู้แทนประเทศต่างๆ รวมทั้งเลขาธิการ OIC ซึ่งทำให้ประเทศเหล่านี้มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถานการณ์ภาคใต้ยิ่งขึ้น และพร้อมให้การสนับสนุนไทย โดยเฉพาะในด้านการศึกษา

ที่ประชุม OIC ได้ย้ำทำที่และความเข้าใจของ OIC ว่า สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในภาคใต้ของไทยนั้น มิใช่เกิดจากสาเหตุความขัดแย้งทางศาสนาและถือว่าเป็นกิจการภายในของไทย โดยเฉพาะเอกสารต่างๆ ที่ออกมาจากการประชุมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับไทย ได้แก่ แถลงการณ์ผลการประชุม รายงานผล OIC ที่มาเยือนเมื่อวันที่ 12-13 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005 หรือข้อมติที่เกี่ยวข้องต่างก็เป็นทำที่ในทางบวกต่อไทยทั้งสิ้น¹⁸¹

ในการประชุมครั้งนี้ รัฐมนตรีต่างประเทศได้แสดงบทบาทอย่างเด่นชัดและเป็นที่ยอมรับไม่ว่าจะเป็นการพบปะทวิภาคีกับประเทศต่างๆ มากกว่า 10 ประเทศ รวมทั้งการกล่าวถ้อยแถลงต่อที่ประชุม นอกจากนี้ จากการประชุมระดับรัฐมนตรี OIC ครั้งที่ 33 ที่กรุงบากู อาเซอร์ไบจานประเทศไทยได้ร้องขอให้ที่ประชุมอิสลาม OIC พุดด้วย “เสียงเดียวกัน” เพื่อ

¹⁸¹ อาจกล่าวได้ว่าความกังวลต่างๆ ที่ว่าประเด็นความไม่สงบในภาคใต้ของไทยจะถูกหยิบยกมาวิพากษ์วิจารณ์โดยสมาชิก OIC นั้นมิได้เกิดขึ้น ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเกิดจากความพยายามของนักการทูตหลายท่านที่ได้ร่วมกันอธิบายต่อตัวแทนของ OIC ถึงสถานการณ์ของปัญหาและการเปิดใจกว้างให้คณะผู้แทนของ OIC ได้เดินทางมาประเทศไทยและได้สัมผัสกับสถานการณ์ในภาคใต้และในชุมชนมุสลิมด้วยตัวเอง

ต่อต้านผู้ก่อความรุนแรงในจังหวัดภาคใต้ตอนล่างของไทยและเสนอให้รัฐสมาชิกให้การช่วยเหลือทางเทคนิคเพื่อต่อสู้กับใช้หัวดงก รัฐมนตรีต่างประเทศ กันตธีร์ ศุภมงคลได้กล่าวแถลงในวันที่สองของการประชุมระดับรัฐมนตรีของ OIC ครั้งที่ 33 ด้วยการกล่าวว่าศาสนาได้ถูกนำมาใช้เพื่อเป็นข้ออ้างในการใช้ความรุนแรงอย่างไม่เลือกที่ต่อประชาชนผู้บริสุทธิ์ในสามจังหวัดภาคใต้ของไทย

OIC ได้ให้ข้อสังเกตว่าเหตุการณ์ในภาคใต้ของไทยมิได้เป็นเรื่องความขัดแย้งทางศาสนา รัฐบาลไทยมุ่งมั่นที่จะแก้ไขสถานการณ์ผ่านการสนทนา นายกันตธีร์ ซึ่งเข้าร่วมประชุมองค์การของชาวมุสลิมที่ใหญ่ที่สุดในโลกในฐานะผู้สังเกตการณ์กล่าว สารสำคัญในเรื่องสิทธิเสรีภาพ และความยุติธรรมนั้นมีความเหมาะสมอย่างมากเพราะประเทศไทยได้นำเสนอที่มาของปัญหาในรูปแบบที่ครอบคลุมและต้องการจะเห็นความปรองดองในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศาสนา เขากล่าว

เราจะต้องพูดด้วยเสียงเดียวกัน เราจะต้องพูดกับผู้ก่อความรุนแรง เพื่อที่ว่าสันติและความปรองดองซึ่งประชาชนในภาคใต้ทะนุถนอมมายาวนานจะได้ขยายออกไปเพื่อผลประโยชน์ของทุกคน นายกันตธีร์กล่าว การดำเนินการในเรื่องความปรองดองของสิทธิ สันติภาพและความยุติธรรมจะต้องไปด้วยกันเคียงคู่ไปกับการดำเนินการในเรื่องความใจกว้างและความเป็นกลาง OIC จะต้องไม่ให้อภัยกับผู้ที่ใช้ศาสนาเป็นข้ออ้างในการก่อความไม่สงบอย่างไม่เลือกที่กับผู้บริสุทธิ์ เราจะต้องส่งเสริมความปรองดองในความหลากหลาย เขากล่าว

เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกขององค์การ 57 ประเทศ นายกันตธีร์ได้มีสารถึงเลขาธิการ OIC เพื่อเสนอการช่วยเหลือของไทยในการต่อสู้กับใช้หัวดงก ประเทศไทยได้ทำงานอย่างใกล้ชิดแบบทวิภาคีกับสมาชิกของ OIC จำนวนมาก ด้วยการเสนอโครงการฝึกฝนในด้านต่าง ๆ เช่น สาธารณสุข เกษตรกรรมและการท่องเที่ยว เขากล่าวว่าเมื่อสิ้นสุดการประชุมในวันนี้ OIC ก็จะมีรายงานของปีที่ผ่านมาและมติในประเด็นต่าง ๆ ที่มีความรับผิดชอบ

เจ้าหน้าที่ของไทยกล่าวว่าพวกเขาคาดหวังให้มีบางย่อหน้าที่กล่าวถึงสถานการณ์ภาคใต้ของไทย ในบริบทของเหตุการณ์ที่ว่าด้วยชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศที่มีได้เป็นสมาชิกของ OIC ตัวแทนจากมินดาเนา คือโมโร (MORO) ซึ่งเป็นผู้สังเกตการณ์เช่นกันกล่าวว่าเขาคาดหมายให้การประชุม OIC มุ่งความสนใจไปในเรื่องของพวกเขาเช่นกัน

ไทยกับเจ้าหน้าที่ระดับสูงของ OIC

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่เลขาธิการ ผู้ช่วยเลขาธิการและผู้บริหารระดับสูงของ OIC ให้ความสำคัญและมาเยือนอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญือนายฮาบิบ ซัดดี เลขาธิการ OIC ซึ่งเดินทางมาเยือนไทยหลายครั้งในปี ค.ศ. 1984 ได้เข้าพบพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ อดีตนายกรัฐมนตรีและนายอรุณ ภาณุพงษ์ อดีตรองนายกรัฐมนตรี

ดร. ซิดดีก ตาโอติ (Seddik Taouti) ที่ปรึกษาพิเศษของธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม (Islamic Development Bank) เดินทางมาเยือนประเทศไทยในเดือนเมษายน ปี ค.ศ. 1988 ได้เข้าเยี่ยมผู้อุปถัมภ์บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาและภาคใต้ของไทย

นายอรัชต์ อุซ - ซามาน (Arshad-uz-Zaman) ผู้ช่วยเลขาธิการฝ่ายบริหารของ OIC มาเยือนประเทศไทยในเดือนกันยายน ปี ค.ศ. 1988 ได้เข้าพบ ร.ต.ประพาส ลิมปะพันธ์ อดีตรัฐมนตรีช่วยต่างประเทศ พร้อมแสดงจุดยืนของ OIC ว่า มีหน้าที่ติดตามรับทราบปัญหาของประชาคมมุสลิมทั่วโลก แต่ในกรณีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ จะไม่เข้าไปก้าวก่ายกิจการภายในของประเทศใด

ดร. เบลกกีชีส (Abdelouahed Balkesis) เลขาธิการ OIC ชาวโมร็อกโก นับเป็นเลขาธิการของ OIC คนล่าสุดที่ได้มาเยือนประเทศไทยในวันที่ 10-13 มกราคม ปี ค.ศ. 2002 ในฐานะแขกของกระทรวงการต่างประเทศ และได้เข้าพบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย อดีตรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศ

อัลมัสนีและคณะผู้แทนของ OIC เดินทางมาตามคำเชิญของรัฐบาลไทย เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงที่นำไปสู่ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเยี่ยมเยือนประชาคมมุสลิมในจังหวัดต่างๆ ของไทย ระหว่างวันที่ 2-13 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005

8.4 OIC กับการศึกษา

การให้ความช่วยเหลือของ OIC แก่ชาวมุสลิมในประเทศไทย

ด้านการศึกษา

ธนาคารอิสลามเพื่อการพัฒนา (Islamic Development Bank-IDB) ซึ่งสังกัดอยู่กับ OIC และเป็นองค์กรชำนาญพิเศษ (specialized organ) ของ OIC (มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่นครญิดดะฮ์) ได้ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาแก่ชาวไทยมุสลิม โดยได้ให้เงินสนับสนุนการก่อสร้างสถานศึกษาที่เรียกกันว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

IDB ได้ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนไทยมุสลิมเพื่อศึกษาในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ แต่จะเน้นเป็นพิเศษในด้านแพทยศาสตร์ เกษตศาตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ จนถึงปัจจุบันรวมประมาณ 400 ทุน

โครงการขนาดใหญ่ที่สุดที่ IDB ได้ให้ความช่วยเหลือในประเทศไทยที่ผ่านมา ได้แก่ การก่อสร้างวิทยาลัยอิสลามยะลา (Yala Islamic College) ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาอิสลามระดับอุดมศึกษาของเอกชนแห่งแรกในประเทศไทย โดยเมื่อปี ค.ศ. 1985 IDB ได้ให้เงินช่วยเหลือจำนวน 1.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐหรือประมาณ 32 ล้านบาท เพื่อก่อสร้างอาคารเรียนและระบบสาธารณูปโภคของวิทยาลัย การก่อสร้างแล้วเสร็จในปี ค.ศ. 1989 และต่อมาเมื่อปี ค.ศ. 1990 ประธาน IDB ได้เดินทางมาร่วมในพิธีเปิด ปัจจุบันวิทยาลัยมีนักศึกษาประมาณ 1,000 คน

IDB ได้อนุมัติให้เงินช่วยเหลือแบบให้เปล่า เพื่อสมทบทุนการก่อสร้างสถานศึกษาอิสลามในประเทศไทย กว่า 10 โรงเรียน เช่น โรงเรียนอิสลามสันติชน กรุงเทพฯ โรงเรียนอัสฮ์ดีย์ อิสลามียะห์ จังหวัดนราธิวาส และโรงเรียนดารุลอุลูลูวิทยา จังหวัดยะลา ฯลฯ

การค้าและอุตสาหกรรม

สมาคมนักธุรกิจและอุตสาหกรรมไทย-มุสลิม (Thai Islamic Trade and Industrial Association) เป็นสมาชิกของหอการค้าและอุตสาหกรรมประเทศอิสลาม (Islamic Chamber of Commerce and Industry-ICCI) ซึ่งเป็นสถาบันในสังกัด (affiliated institution) ของ OIC มีสำนักงานเลขาธิการตั้งอยู่ที่กรุงการาจี ปากีสถาน ปัจจุบันมีนายอะกิล อะห์มัด อัลญุซซิม เป็นเลขาธิการ

เมื่อวันที่ 24-26 มกราคม ปี ค.ศ. 2005 ICCI ได้ร่วมกับกรมส่งเสริมการส่งออกธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย สมาคมนักธุรกิจและอุตสาหกรรมไทย-มุสลิม จัดการประชุมที่มีชื่อว่าการพบปะกันขององค์การการประชุมอิสลาม (Meeting of the Organization of the Islamic Conference) ขึ้นที่กรุงเทพฯ เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้าและอุตสาหกรรม ระหว่างไทยกับ ICCI

ในโอกาสดังกล่าว ได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจระหว่าง ICCI กับสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Office of Small and Medium Enterprises Promotion – OSMEP) ของไทย เพื่อร่วมเป็นพันธมิตรในการส่งเสริมธุรกิจและอุตสาหกรรม SMEs โดยเฉพาะด้านอาหารฮาลาล¹⁸² อุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ และสินค้าแฟชั่น เป็นต้น

8.5 OIC กับเศรษฐกิจและการธนาคาร

ความร่วมมือด้านธุรกิจการค้า

การประชุม OIC ด้านธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง ถือกำเนิดขึ้นจากความมุ่งมั่นในการพัฒนาการค้าและอุตสาหกรรมของสภาหอการค้าและอุตสาหกรรมของ OIC หรือ ICCI (Islamic Chamber of Commerce and Industry) โดยนำเสนอเข้าสู่การประชุม ICFM ครั้งที่ 27 ที่ประเทศมาเลเซียในปี ค.ศ. 2000 และได้รับการอนุมัติจากการประชุมสุดยอดครั้งที่ 9 ที่ประเทศกาตาร์ ในปี ค.ศ. 2000 นอกจากนี้ได้มีการจัดตั้งคณะทำงานชุดพิเศษ โดย ดร. เบลกี ชิส (H.M.Dr. Abdelouahed Belkeziz) เลขาธิการ OIC ภายในปีเดียวกัน

“ ICCI ได้จัดการประชุมขึ้นทั้งหมด 4 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่หนึ่ง ระหว่างวันที่ 27-29 มกราคม ปี ค.ศ. 2002 ณ ประเทศบังกลาเทศ ครั้งที่สอง ระหว่างวันที่ 19-21 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 2003 ณ ประเทศโมซัมบิก ครั้งที่สาม ระหว่างวันที่ 16-18 มีนาคม ปี ค.ศ. 2004 ณ ประเทศ

¹⁸² อาหารที่ถูกต้องตามศาสนบัญญัติของอิสลาม

ปากีสถานและครั้งล่าสุดระหว่างวันที่ 24-27 มีนาคม ปี ค.ศ. 2005 ณ ประเทศไทย (กรุงเทพฯ)

สำหรับประเทศไทยมีสมาคมนักธุรกิจและอุตสาหกรรมไทยมุสลิม (Thai Islamic Trade and Industrial Association) เป็นสมาชิกผู้สังเกตการณ์ของ ICCI และได้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนาและค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยมุสลิม โดยประเทศไทยรับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งที่ 4 ณ โรงแรมเดอร์แลนด์มาร์ก กรุงเทพฯ ในปี ค.ศ. 2005 ที่ผ่านมา ในฐานะที่ไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกของ ICCI จึงได้รับความช่วยเหลือในการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมด้านต่างๆ

ในการประชุมครั้งนี้สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยได้มีโอกาสลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MoU) ร่วมกับ ICCI เพื่อร่วมเป็นพันธมิตรในการส่งเสริมธุรกิจและอุตสาหกรรม SMEs โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล¹⁸³ รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาดในกลุ่มประเทศมุสลิม 57 ประเทศอีกด้วย

การเงินการธนาคาร

IDB ได้ตกลงให้การสนับสนุนทางเทคนิค การจัดส่งผู้เชี่ยวชาญมาช่วยอบรมบุคลากรแก่ธนาคารอิสลาม แห่งประเทศไทย เมื่อปี ค.ศ. 2005

ความช่วยเหลือของธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลามในประเทศไทย¹⁸⁴

โครงการ	ปีที่อนุมัติเงินช่วยเหลือ	จำนวนเงิน (เหรียญสหรัฐ)
1. วิทยาลัยอิสลามยะลา	1985 (2528)	1.2 ล้าน
2. ศูนย์ฝึกอาชีพสตรีมุสลิม กรุงเทพมหานคร	1989 (2532)	430,000
3. โรงเรียนอิสลามอัด-ตาฏีกา	1990 (2533)	371,000
4. โรงเรียนอิสลามปัตตานี	1991 (2534)	106,000
5. ศูนย์การศึกษาและอาชีพอิสลาม	1992 (2535)	288,000
6. โรงเรียนดาร์ลุสสุดาวิทยา ยะลา	1994 (2537)	132,000
7. โรงเรียนอัสตักกีเยฮ์ อิสลามมียะฮ์ จ. นราธิวาส	1996 (2539) 2004 (2547)	100,000 198,000
8. โรงเรียนอะลาวิเยฮ์วิทยา ยะลา	2004 (2547)	198,000
9. โรงเรียนมูลนิธิอิสลามปัตตานี	1996 (2539)	145,000
10. โรงเรียนอนุบาลอะมานะฮ์ศักดี ปัตตานี	1999 (2542)	160,000

¹⁸³ ผู้จัดการ, 25 มกราคม 2548

¹⁸⁴ ข้อมูลจากธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม ปี ค.ศ. 2005

11. โรงเรียนอิสลามสันติชน กรุงเทพฯ	2000 (2543)	182,000
12. โรงเรียนทำอิฐศึกษา นนทบุรี	2002 (2545)	178,000
13. โรงเรียนประทีปศาสน์ นครศรีธรรมราช		160,000
14. โรงเรียนมัธยม อัลมัซฮูร อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส		ไม่มีข้อมูล
15. โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี		ไม่มีข้อมูล
16. โครงการโรงเรียนนานาชาติแพนเอเชีย (Pan Asia International School)	อยู่ระหว่างพิจารณา	
17. โครงการโรงเรียนมัธยมอิสลาม จังหวัดนครศรีธรรมราช	อยู่ระหว่างพิจารณา	

ไทยกับ OIC ด้านเศรษฐกิจ

สมาชิกของ OIC ส่วนใหญ่มีที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคแอฟริกาและตะวันออกกลาง ประเทศเหล่านี้มีทรัพยากรอยู่มากมายนอกเหนือไปจากน้ำมัน ในกรณีของแอฟริกา ทวีปนี้กลายเป็นดินแดนในจินตนาการและถูกมองข้ามอยู่ตลอดเวลามาเป็นเวลานานอันเนื่องมาจากการถูกเข้ายึดครองโดยนักล่าอาณานิคม ซึ่งยากที่จะทำให้ประเทศเหล่านี้พัฒนาขึ้นมาได้ในเวลาหลายทศวรรษ แต่หลังจากโลกาภิวัตน์ แอฟริกาได้กลายมาเป็นทวีปที่เป็นที่สนใจของหลายประเทศ ตัวอย่างเช่น ยุทธศาสตร์ของประเทศไทยต่อแอฟริกา ตลาดไทยที่กำลังปรากฏตัวขึ้นมานั้นเรียกกันว่า "ARM"¹⁸⁵ เพื่อที่จะสนับสนุนผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย ไม่เฉพาะประเทศไทยเท่านั้น ประเทศอื่นๆ ในเอเชีย เช่นญี่ปุ่น จีนและยุโรปต่างก็จับจ้องอยู่กับจุดมุ่งหมายเดียวกัน สำหรับตะวันออกกลางในฐานะที่เป็นประเทศส่งออกน้ำมันที่สำคัญ โดยเฉพาะประเทศแถบอ่าวเปอร์เซียนั้น การเร่งรีบของ "เงินดอลลาร์ที่มาจากน้ำมัน" (Petrodollars) ได้ก่อให้เกิดความมั่งคั่งต่อเอกชนและรัฐและก่อรูปให้แก่ธุรกิจและสังคมของตะวันออกกลาง จากสถานการณ์น้ำมันในปัจจุบัน เงินที่มาจากน้ำมันในรัฐตะวันออกกลางเพียงอย่างเดียวก็จะรวมกันถึง 320 พันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งมาจากรายได้การส่งออกน้ำมัน รายได้ที่พวกเขาได้มานี้ได้ใช้ไปในการลงทุนในประเทศและการบริโภคและการลงทุนนอกสถานที่ในสหรัฐอเมริกา ยุโรปและเอเชียเช่นกัน¹⁸⁶

¹⁸⁵ A หมายถึงการช่วยเหลือ-Assistance R หมายถึงทรัพยากร Resources และ M หมายถึงตลาด Markets

¹⁸⁶ http://www.businessweek.com/magazine/content/06_11/b3975001..htm

8.6 OIC กับ การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยสึนามิ

IDB ได้อนุมัติเงินเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยสึนามิ (Tsunami) จำนวน 180,000 เหรียญสหรัฐ โดยผ่านสภามุสลิมโลก (WAMY) ในไทย และผู้นำมุสลิมในจังหวัดภาคใต้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติด้วย

สำหรับประเทศไทยการประชุมระดับรัฐมนตรี ครั้งที่ 32 ที่กรุงซานา ประเทศเยเมน ครั้งนี้มีรัฐมนตรีต่างประเทศกัมพูชา ติมอร์-เลสเต เป็นหัวหน้าคณะพร้อมกับที่ปรึกษารัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศหลายท่าน รวมทั้งนักวิชาการ แสดงให้เห็นว่าไทยให้ความสนใจกับ OIC เป็นอย่างมาก

นอกจากจะได้เข้าร่วมประชุมแล้ว รัฐมนตรีต่างประเทศของไทยยังได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศมุสลิมอีกหลายท่าน เช่นนาย อาลี อาลาดีส อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศของอินโดนีเซีย ซึ่งเดินทางมาในฐานะตัวแทนของนายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติ รัฐมนตรีต่างประเทศของอัฟกานิสถานและบรูไน การประชุมที่เยเมนที่รัฐมนตรีต่างประเทศของไทยได้กล่าวคำแถลงต่อที่ประชุม ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า

ไทยมีความภาคภูมิใจที่ได้เข้าร่วมกับ OIC โดยเป็นประเทศสังเกตการณ์มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 ทั้งนี้ไทยได้ให้ความสำคัญต่อสมาชิก OIC ในแต่ละประเทศที่อยู่ในห้องประชุมนี้

ทั้งนี้ไทยได้ร่วมอยู่ในความรู้สึกของความเป็นครอบครัวและชุมชนกับพวกท่านที่อยู่ในห้องนี้ทุกคน ในประเทศไทยมีชาวไทยมุสลิมอยู่ 7.5 ล้านคนหรือคิดเป็นร้อยละ 12 ของประชากรทั้งหมด ชุมชนไทยมุสลิมเป็นส่วนสำคัญของสังคมของเรา มีศาสนายูดาห์หลายศาสนาในประเทศไทยที่อยู่ร่วมกันด้วยความปรองดอง เราเห็นความหลากหลายว่าเป็นความเข้มแข็ง เคารพวัฒนธรรม ศาสนาและความแตกต่างทางศาสนาพร้อมกับสนับสนุนการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเพื่อนำเอาความปรองดองและความรุ่งเรืองมาให้ทุกคน

ประเทศไทยให้ความสำคัญเป็นเบื้องต้นกับการเข้าร่วมประชุมของ OIC การประชุม ครั้งที่ 32 นี้เป็นการประชุมที่มีความสำคัญดังที่ได้มีการนำเสนอ โดยเลขาธิการในคำกล่าวเปิดของท่าน

OIC เฝ้ามองอยู่กับการท้าทายในการพัฒนาและการปฏิรูป OIC ได้เฝ้ามองอยู่กับการท้าทายในการส่งเสริมสันติสุขสันติธรรม สิ่งเหล่านี้เป็นการท้าทายที่อยู่เบื้องหน้าสำหรับ OIC นอกจากนี้ยังมีการท้าทายสำหรับชุมชนนานาชาติทั้งหมดอีกด้วย เราได้มาถึงทางแยกซึ่งเรียกร้องให้พวกเราทำงานร่วมกันทั้งในทางคำพูดและการปฏิบัติ เราอยู่ในโลกโลกาภิวัตน์ เราสามารถให้โลกาภิวัตน์ทำงานให้แก่เรา แต่หากเราไม่มีความระมัดระวังโลกาภิวัตน์ก็อาจมาทำลายเราได้ ทั้งนี้ส่วนใหญ่ก็จะขึ้นอยู่กับคุณภาพแห่งยุทธศาสตร์และความพร้อมของพวกเรา

ก้าวที่ยังไม่มั่นคงของโลกาภิวัตน์ได้ทำให้ช่องว่างกว้างออกไป จนถึงเวลานี้ เราได้เห็นข้อเท็จจริงที่เรากำลังจะพบว่าประเทศที่พัฒนาแล้วมีความร่ำรวยกว่าประเทศที่ยากจนถึง 20 เท่า พร้อมกับโลกาภิวัตน์ ช่องว่างจะมีมากกว่าร้อยละ 20 เราได้แลเห็นความเข้าใจผิดและการมีความคิดผิดต่าง ๆ อยู่ภายในและในระหว่างสังคมของเรา

ความคิดในทางลบจะมีความโน้มเอียงไปสู่ความรู้ในทางลบ ในขณะที่ความรู้สึกในทางลบจะมุ่งสู่ความมีอารมณ์ไปในทางลบ ปอยครั้งจะนำไปสู่การเผชิญหน้าหรือแม้แต่กระทั่งความรุนแรงได้ ด้วยความเสียใจอย่างลึกซึ้ง ผมได้เห็นอิสลามและหลักการอิสลามถูกนำเสนออย่างผิดๆ และเข้าใจอย่างผิดๆ ผู้คนที่สุดโต่งรอบๆ ภูมิภาคต่างๆ ของพวกเราและของโลก โดยรวมได้ใช้ศาสนาเป็นข้ออ้างสำหรับความขัดแย้งและความรุนแรง เราจะต้องสวนกระแสลัทธิสุดโต่งด้วยการสนับสนุนเสียงแห่งความเป็นกลางในทุกศรัทธาและศาสนาเพื่อที่ว่าเสียงของพวกเขาจะได้รับการรับฟังอย่างแจ่มชัด

เราประทับใจอย่างมากในคุณภาพการที่ OIC ให้การส่งเสริมการสนทนาระหว่างศาสนา และปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและศาสนาต่างๆ ในเรื่องนี้ เรายินดีต้อนรับและประทับใจต่อการมาเยือนประเทศไทยของผู้แทน OIC เมื่อต้นเดือนนี้ รัฐบาลไทยมุ่งมั่นที่จะสนับสนุนผลประโยชน์ของชุมชนมุสลิมในประเทศไทย สมาชิก OIC รวมทั้งประเทศไทยได้เผชิญกับการท้าทายในการพัฒนาเศรษฐกิจและการปฏิรูป ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนของเรา จะต้องได้รับการส่งเสริมโดยผ่านการร่วมมืออย่างจริงจังทางเศรษฐกิจ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องอยู่ที่นี่ คณะของ हमสนับสนุนการเรียกร้องให้ OIC มุ่งความสนใจสู่การอำนวยความสะดวกให้แก่ การค้า การลงทุนและการร่วมมือทางเทคนิค OIC มีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่กว้างขวาง ครอบคลุมทรัพยากรธรรมชาติของโลกมากกว่าร้อยละ 60 มันเป็นเรื่องสำคัญเช่นกันสำหรับประเทศ OIC ที่จะทำงานอย่างใกล้ชิดกับประเทศที่มีได้สังกัดอยู่ใน OIC ถึงที่สุดแล้วรัฐบาลไทยมีความพร้อมที่จะทำงานอย่างใกล้ชิดกับ OIC ในการที่จะเข้าไปแบ่งปันประสบการณ์ ความรู้ และเทคนิค ซึ่งอาจช่วยในการเผชิญกับการท้าทายของการพัฒนาได้ ขอให้เรานำความเข้มแข็งจากความหลากหลายของเรามาใช้ เราต้องการสร้างพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับสันติสุข การพัฒนาและความเข้าใจขึ้นมา เราต้องการเป็นผู้ร่วมทำงานกับท่าน

8.7 OIC กับกระทรวงการต่างประเทศ

ปัญญรักษ์ พูลทรัพย์ รองอธิบดีกรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา ได้กล่าวถึงนโยบายประเทศไทยต่อโลกมุสลิม” แก่นักศึกษาไทยมุสลิมในประเทศซาอุดีอาระเบีย มีสาระสำคัญ ดังนี้

นโยบายต่างประเทศในช่วงปัจจุบัน

นโยบายหลักด้านต่างประเทศของไทยยังมีความต่อเนื่องต่อไป แม้มีความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีประกาศฉบับที่ 9 เรื่อง นโยบายต่างประเทศ เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2549 ระบุหลักการนโยบายต่างประเทศ ดังนี้

จะยึดมั่นในหลักกฎบัตรสหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ เพื่อผลประโยชน์ของชาติ

จะรักษาไว้ซึ่งสิทธิและจะปฏิบัติตามพันธกรณีในสนธิสัญญาหรือข้อตกลง หรือข้อตกลง ที่ทำไว้กับนานาประเทศ ภายใต้หลักเกณฑ์แห่งความเสมอภาคโดยเคร่งครัด

จะส่งเสริมและรักษาไว้ถึงความสัมพันธ์อันดีที่มีอยู่ สำหรับชาวต่างประเทศ คณะทูตานุทูต กงสุล สถานเอกอัครราชทูต และองค์การระหว่างประเทศ ที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย จะได้รับการคุ้มครองจากคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ภาพรวมยุทธศาสตร์ไทยต่อโลกมุสลิม

นอกจากประวัติศาสตร์ การติดต่อสัมพันธ์ที่ไทยมีมายาวนานกับโลกมุสลิมแล้ว ไทยยังให้ความสำคัญต่อโลกอิสลามจากเหตุผลด้านอื่นๆ ได้แก่

โลกอิสลามมีประชากรรวมกันประมาณ 1.4 พันล้านคน หรือประมาณ 1 ใน 5 ของโลก ประเทศอิสลามส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในจุดที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญ จึงมีความสำคัญทั้งในทางการเมือง และเศรษฐกิจ

เป็นแหล่งอารยธรรม ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่สำคัญของโลก โลกอิสลามทวีความสำคัญและเป็นที่สนใจของทั่วโลกมากขึ้น โดยเฉพาะภายหลังเหตุการณ์ 9/11

แหล่งพลังงาน 2/3 ของโลก ถือครองร้อยละ 70 ของพลังงานสำรอง (น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ) ของโลก ซาอุดีอาระเบียมีปริมาณสำรองน้ำมัน 1 ใน 4 ของโลก ประมาณ 260 พันล้านบาร์เรล ประเทศอื่นๆ เช่น คูเวต กาตาร์ บาห์เรน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ แอลจีเรีย อิรัก อิหร่าน อินโดนีเซีย ลิเบีย อิหร่าน มาเลเซีย และบรูไน ก็ถือได้ว่า เป็นแหล่งน้ำมันและเป็นผู้ผลิตและส่งออกหลักของโลก

เป็นที่มาของร้อยละ 40 ของวัตถุดิบต่างๆ เช่น แร่ธาตุ และผลิตผลการเกษตรของโลก

ปัจจุบันมีชาวไทยมุสลิมคิดเป็นประมาณร้อยละ 10 ของประชากรไทย จึงต้องมีความร่วมมือกับประเทศมุสลิม ในด้านต่างๆ เช่น ในการส่งเสริมกิจการศาสนาอิสลาม เช่น ด้านการส่งเสริมกิจการฮัจญ์ ซึ่งต้องร่วมมือใกล้ชิดกับซาอุดีอาระเบีย และด้านอิสลามศึกษา ซึ่งขณะนี้ไทยมีโครงการความร่วมมือกับอิหร่าน เป็นต้น

ปัจจุบันไทยมีนโยบายต่อโลกมุสลิม ในด้านที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

- 1) ส่งเสริม dialogue และความเข้าใจอันดีกับโลกอิสลาม การส่งเสริมความเป็นกลางในอิสลาม โดยใช้ทั้งการทูตทวิภาคี และพหุภาคี การดำเนินกิจกรรมสำคัญ ที่ผ่านมา เช่น

การเชิญผู้นำศาสนาจากประเทศมุสลิม 7 ประเทศเยือนไทยระหว่างวันที่ 9-14 กันยายน ปี ค.ศ. 2006 ในโอกาสงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี

คณะผู้แทนองค์กร/หน่วยงานด้านอิสลามของไทยไปเยือนประเทศอิสลาม เช่น จูฬาราชมนตรีเยือนมาเลเซียเมื่อปี ค.ศ. 2005

การเชิญคณะผู้สื่อข่าวจากตะวันออกกลาง 10 กว่าประเทศที่เดินทางเยือนไทยในฐานะแขก ของกระทรวงการต่างประเทศระหว่างวันที่ 3-10 กันยายน ปี ค.ศ. 2006 และจัดส่งคณะ จากกระทรวงการต่างประเทศไปทำความรู้จักกับสื่อมวลชนในโลกมุสลิมที่สำคัญ เช่นอัล-ญะซี เราะห์ (All Jazeera) ในกาตาร์ สำนักข่าว/สถานีโทรทัศน์ในดูไบ เป็นต้น

จัดตั้งเว็บไซต์ภาษาอาหรับของกระทรวงการต่างประเทศ (และเปิดตัวอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 8 กันยายน ปี ค.ศ. 2006

สนับสนุนพฤติกรรมเป็นกลางตามแนวคิดอิสลาม เช่นสาร อัมมาน (Amman Message) ของกษัตริย์อับดุลลอฮ์ที่ 2 แห่งจอร์แดน

ในระดับการทูตพหุภาคี (Multilateralism) ไทยได้ร่วมในเวทีการสนทนาระหว่างอารย ธรรม (Dialogue Among Civilizations) และศาสนิกสนทนา (Interfaith Dialogue) ต่างๆ เช่น ในกรอบ ASEM และร่วมในกิจกรรมขององค์การการประชุมอิสลาม (Organization of the Islamic Conference – OIC) ผลักดันความร่วมมือ Asia Cooperation Dialogue (ACD) และ Asia Middle East Dialogue (AMED)

2) ขยายพันธมิตร และขยายความสัมพันธ์และความร่วมมือในทุกมิติ โดยถือเป็น ส่วนหนึ่งของนโยบาย Look West Policy

กิจกรรมสำคัญ ได้แก่

การแลกเปลี่ยนการเยือน การเยือนประเทศอิสลามของผู้นำรัฐบาลของไทย และการ เยือนไทยของผู้นำ/ประมุขประเทศอิสลาม เช่น กษัตริย์อับดุลลอฮ์ที่ 2 แห่งจอร์แดน ได้เสด็จ เยือนไทยในปี ค.ศ. 2004/ปี ค.ศ. 2005 เป็นต้น การเยือนต่างๆ มีส่วนสำคัญในการเพิ่มพูนและ ผลักดันความร่วมมือด้านการทูต การเมือง เศรษฐกิจการค้าและสังคม วัฒนธรรม การศึกษา และการท่องเที่ยว

การให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคและวิชาการ (Technical and Economic Assistance) แก่ประเทศอิสลาม โดยเฉพาะในแอฟริกา

การให้ความช่วยเหลือประเทศมุสลิมที่ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน เช่น การให้ ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมแก่เลบานอน โดยผ่านกาชาดสากล ICRC (จำนวน 15,000 เหยื่อสหรัฐ)

3) การสร้างองค์ความรู้ เพิ่มพูนความเข้าใจเกี่ยวกับอิสลาม

การดำเนินการ/กิจกรรมที่สำคัญของกระทรวงการต่างประเทศ ได้แก่

ตั้งกลุ่มอิสลามศึกษาในกระทรวงการต่างประเทศ

เชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งของไทยและต่างประเทศมาให้ความรู้

การรับบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาอาหรับเข้ารับราชการ (ปี ค.ศ. 2005 กระทรวงการต่างประเทศได้เปิดโอกาสให้ผู้มีความรู้ด้านภาษาอาหรับสอบแข่งขันเพื่อรับราชการในตำแหน่งเจ้าหน้าที่การทูต 3 ผู้เข้าสอบแข่งขันต้องจบปริญญาตรีจากประเทศอาหรับหรือจบการศึกษาจากสถาบันที่การเรียนการสอนใช้ภาษาอาหรับ 3 ตำแหน่ง และในปี ค.ศ. 2006 กระทรวงการต่างประเทศได้รับบุคลากรด้านนี้เพิ่มอีก 2 ตำแหน่ง โดยได้มีการสอบแข่งขันในเดือน พฤศจิกายน ปี ค.ศ. 2006

4) แสวงหาความสนับสนุนจากโลกมุสลิม/องค์การระหว่างประเทศของโลกอิสลาม ในการแก้ไขปัญหาภาคใต้

แม้ปัญหาภาคใต้จะเป็นปัญหายภายใน แต่ก็ต้องการความร่วมมือและความเข้าใจจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศอิสลาม การดำเนินการที่สำคัญได้แก่ การทำความเข้าใจกับต่างประเทศ เกี่ยวกับสถานการณ์ภาคใต้ โดยประเทศเป้าหมาย ได้แก่ ประเทศมุสลิมเพื่อนบ้านและกลุ่มประเทศสมาชิกองค์การการประชุมอิสลาม (OIC) 57 ประเทศ

การดำเนินการ ที่สำคัญในรอบ OIC ได้แก่

การเดินทางไปเยือนประเทศสมาชิก OIC ที่สำคัญของรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ตุรกี อียิปต์ บาห์เรน กาตาร์ จอร์แดน เป็นต้น

การชี้แจงข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจให้ข้อมูล OIC ให้ทราบความคืบหน้า/ผลการดำเนินการ แก้ไขปัญหาภาคใต้ของไทยเป็นระยะ (รวมทั้งกรณีกรือเซะ ดากใบ ทนายสมชายฯ)

การเชิญคณะเจ้าหน้าที่ระดับสูงของ OIC มาเยือนไทย (นำโดยนายชัยยิด กาศิม อัล-มัสรี (Sayed Kasim El-Masry) ระหว่างวันที่ 2-13 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005

รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศเดินทางไปร่วมประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ OIC (Islamic Conference of Foreign Ministers) 2 ครั้ง ที่กรุงซานาอี เยเมน ในปี ค.ศ. 2005 และกรุงบากู อาเซอร์ไบจานปี ค.ศ. 2006

การแสดงบทบาทที่สร้างสรรค์ โดยจะดำเนินการให้ความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการป้องกันไข้หวัดนก การแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ และปัญหาความยากจนของประเทศสมาชิก OIC

การแสวงหาความร่วมมือและสนับสนุนจากประเทศมุสลิมในด้านต่างๆ เช่น อียิปต์ ปากีสถาน ซาอุดีอาระเบีย รวมทั้งการให้ความร่วมมือด้านข่าวกรอง อียิปต์โดยมหาวิทยาลัยอัล-อัซฮัร (Al-Azhar) ให้ความร่วมมือในโครงการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในภาคใต้ที่มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ บาห์เรน บรูไน ให้ความร่วมมือในการตั้งธนาคารอิสลาม ซาอุดีอาระเบียให้ความช่วยเหลือทางวิชาการธนาคารอิสลาม บาห์เรน อินโดนีเซีย ให้การสนับสนุนท่าทีไทยในเวที OIC อย่างแข็งขัน เป็นต้น

5) เพิ่มพูนความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ ขยายตลาดใหม่และส่งเสริมความร่วมมือใน ด้านพลังงาน

ประเทศอิสลาม รวมทั้งตะวันออกกลาง เป็นคู่ค้า เป็นตลาด และแหล่งพลังงานที่สำคัญของไทยและจากการที่ประเทศในตะวันออกกลางต่างกำลังมีนโยบาย “มองตะวันออก” หรือ Lock East Policy จะเป็นโอกาสดีที่ไทยจะเพิ่มพูนความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาคนี้

จุดเน้นในการดำเนินการในปัจจุบัน ได้แก่
การค้า/การท่องเที่ยว

รักษาตลาด export และ re-export ที่ไทยครองตลาดและเป็นผู้นำตลาด เช่น อาหารทะเล บรรจุกะบอง/สำเร็จรูป เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน เสื้อผ้าสำเร็จรูป รถบีคอัพ และเครื่องปรับอากาศ โดยมีสภาพความร่วมมือแห่งอ่าวเปอร์เซีย (GCC) เป็นเป้าหมายหลัก และเร่งขยายตลาดอื่นๆ เช่น ลิเบีย โมร็อกโก อียิปต์ ซีเรีย จอร์แดน เยเมน และเลบานอน เป็นต้น

ขยายความร่วมมือกับประเทศอิสลามซึ่งเป็นตลาดใหม่ ได้แก่ คาซัคสถาน เติร์กเมนิสถาน ทาจิกิสถาน อุซเบกิสถาน คีร์กีซสถาน อาเซอร์ไบจาน (ซึ่งมีประชากรรวมประมาณ 70 ล้านคน) รวมทั้งประเทศอิสลามในทวีปแอฟริกา เช่น ไนเจอร์ แกมเบีย เซเนกัล โมซัมบิก มาลี ไชมาเลีย โตโก อุกันดา (ซึ่งมีประชากรรวม 200 ล้านคน)

เพิ่ม Gateway จุดติดต่อธุรกิจจุดกระจายสินค้าไทยในภูมิภาค จากที่ขณะนี้ไทยได้ตั้ง Thailand Business Center (TBC) ในบาห์เรนแล้ว โดยอาจเป็นที่ภูเวต จอร์แดน เป็นต้น

ขยายตลาดสินค้าไทยในสาขาที่เป็นตลาดที่เหมาะสม (Niche Market) และมีแนวโน้มเติบโต เช่น ธุรกิจสปา ร้านอาหารไทย และอาหารฮาลาล

ส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากตลาดนักท่องเที่ยวจากตะวันออกกลางกำลังเติบโตสูงโดยมีสถิติว่านับแต่เหตุการณ์ 9/11 เป็นต้นมา จำนวนนักท่องเที่ยวจากตะวันออกกลางที่เดินทางมาไทยเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 52 เช่น ในปี ค.ศ. 2005 มีชาวอาหรับเดินทางมาไทย 304,047 คน ทั้งนี้ จุดเน้นในด้านนี้ จะได้แก่การส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ (medical tourism) และการรักษาพยาบาลในไทยซึ่งกำลังได้รับความนิยมและการยอมรับสูงจากชาวอาหรับ และชาวมุสลิมในประเทศอื่นๆ เช่น บังกลาเทศ ปากีสถาน (ในปี ค.ศ. 2002 – ปี ค.ศ. 2003) มีผู้มารับการรักษาพยาบาลจากตะวันออกกลางและบังกลาเทศในไทยเฉลี่ยปีละ 50,000 คน) ทั้งนี้ ทางของไทยมีนโยบายที่จะผลักดันให้ไทยเป็น ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการรักษาพยาบาลของเอเชีย ด้วย

จัดทำ FTA กับประเทศที่มีศักยภาพ หรือใช้ประโยชน์จาก FTA ที่มี เช่น Euro-Mediterranean Partnership (แอลจีเรีย อียิปต์ อิสราเอล เลบานอน โมร็อกโก ซีเรีย ตูนิเซีย ตุรกี ปาเลสไตน์) และ Greater Arab Free Trade Area ของประเทศอาหรับ

พลังงาน

ขยายความร่วมมือด้านพลังงาน และแหล่งพลังงานสำรอง โดยสนับสนุน ปตท.สผ. ในการลงทุนในตลาดที่มีศักยภาพ เช่น อิหร่าน ลิเบีย แอลจีเรีย โอมาน บาห์เรน

สนับสนุนให้เข้ามาลงทุน/เป็นพันธมิตรทางยุทธศาสตร์ของไทยในไทยในภาค downstream เช่นโอมานเข้ามาลงทุนซื้อหุ้นในโรงกลั่นของไทย เป็นต้น

เพิ่มความร่วมมือด้านก๊าซธรรมชาติ (LNG) มีเป้าหมายได้แก่ อิหร่าน กาตาร์

การลงทุน

ดึงดูดเงินลงทุนซึ่งขณะนี้ตะวันออกกลางกำลังมี capital surplus ให้มาลงทุนในสาขาที่นักลงทุนตะวันออกกลางสนใจ ได้แก่ภาค Hydro Carbon อสังหาริมทรัพย์ การเงินการธนาคาร ท่องเที่ยว เป็นต้น

แรงงาน

ขยายตลาดแรงงานไทย ในตลาดที่ต้องการแรงงานไทย ได้แก่ UAE คูเวต กาตาร์ บาห์เรน ลิเบีย เป็นต้น

6) สนับสนุนนักศึกษามุสลิมไทยในต่างประเทศ รวมทั้ง นักศึกษามุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

มีโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ทั้งที่ดำเนินการโดยกระทรวงการต่างประเทศและสอท/สภญ. (ภายใต้ Flagship Project)

สนับสนุนด้านทุนการศึกษา โดยร่วมมือประสานงานกับประเทศต่างๆ เช่น อียิปต์ คูเวต ซาอุดีอาระเบีย

การสนับสนุนกิจกรรมนักศึกษาไทยมุสลิม เช่น ที่มาเลเซีย อียิปต์ ซาอุดีอาระเบีย อินโดนีเซีย

การเผยแพร่ข้อมูลและแนวทางการประกอบอาชีพแก่นักศึกษาไทยในต่างประเทศ (อียิปต์และซูดาน)

การจัดฝึกอบรมและดูงานสำหรับนักศึกษาจากจังหวัดชายแดนภาคใต้

หมายเหตุ

ประเด็นปัญหาที่นักศึกษาไทยในประเทศอาหรับ/มุสลิม รวมทั้งในซาอุดีอาระเบีย ประสบในปัจจุบัน

การประกอบอาชีพหลังจบการศึกษา ส่วนใหญ่จะเป็นครูรับจ้างในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม (เหตุผลทางสังคม/เป็นความรับผิดชอบของผู้ที่ต้องเผยแพร่ความรู้ที่ตนร่ำเรียนมาทางเลือกอาชีพจำกัด)

ปัญหาการเทียบวุฒิ การรับรองวิทยฐานะ

ถูกหน่วยงานด้านความมั่นคงเพ่งเล็ง/ติดตามตรวจสอบ

ปัญหาการใช้ภาษาไทย โดยเฉพาะ นักศึกษาจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้¹⁸⁷

8.8 มาเลเซียในฐานะประธาน OIC กับสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดภาคใต้ของไทย

ในฐานะประธาน OIC มาเลเซียมีความอ่อนไหวในความจำเป็นที่จะปกป้องผลประโยชน์ของชาวมุสลิมทั่วโลก ในความหมายนี้ย่อมเป็นธรรมดาอยู่เองที่รัฐบาลมาเลเซียจะมีความสนใจต่อการดูแลชาวมุสลิมกลุ่มน้อย โดยรัฐบาลที่มีชาวมุสลิม อย่างไรก็ดีตามรัฐบาลมาเลเซียก็ไม่มีนโยบายต่อชาวมุสลิมเชื้อสายมาเลย์เป็นพิเศษ มาเลเซียจะมีปฏิกิริยาต่อปัญหาใหญ่ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับชาวมุสลิมเป็นเรื่องๆ ไป การขานรับของมาเลเซียจะถูกถือเป็นมาตรวัดในการพิจารณา ทั้งในความอ่อนไหวของไทย ตลอดจนข้อเรียกร้องทางการเมืองในมาเลเซีย ในฐานะประธานของขบวนการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (Non-Aligned Movement) หรือ NAM ชื่อเสียงระหว่างประเทศของมาเลเซียได้รับการยกระดับขึ้นมา แต่บางที สิ่งที่สำคัญกว่าอื่นใดก็คือนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียที่ได้ย่ำถึงความสำเร็จที่มีต่อหลักการที่มีความสำคัญเป็นพิเศษในเรื่องการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการภายใน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความสัมพันธ์ในภูมิภาค¹⁸⁸

ครั้งหนึ่งสภาของมาเลเซียได้มีมติประณามการใช้กำลังอย่างไม่เหมาะสมโดยกองกำลังรักษาความสงบของไทยในเหตุการณ์ตากใบ (Tak Bai incident) แต่ที่สำคัญแรงผลักดันในเรื่องนี้นั้นมาจากข้อพิจารณาในด้านมนุษยธรรมมากกว่าแรงผลักดันทางการเมือง สำหรับชาวมุสลิมทุกเชื้อชาติส่วนใหญ่นั้นประเทศไทยถูกพิจารณาอยู่ตลอดเวลาว่าเป็นประเทศที่เข้าถึงได้ง่ายที่สุด สะดวกสบายและเป็นประเทศที่เป็นมิตรที่จะเยี่ยมเยือนไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของธุรกิจหรือความเพลิดเพลิน ด้วยเหตุผลนี้คนมาเลเซียจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เดินทางไปภาคใต้อยู่เสมอจึงต้องการเห็นการแก้ไขวิกฤตการณ์เสียแต่เนิ่นๆ คนทุกอาชีพในมาเลเซียมีความกังวลว่าหากวิกฤตการณ์ขยายตัวออกไปก็จะมีอันตรายอย่างแท้จริง ความขัดแย้งก็จะลามมาถึงมาเลเซีย ซึ่งไม่อาจจินตนาการถึงสิ่งที่จะตามมาได้ อย่างน้อยที่สุดความเจ็บปวดและสงบของมาเลเซียก็จะถูกทำลายลงไป

¹⁸⁷ ดูรายละเอียดเรื่องนี้ในปัญญรักษ์ พูลทรัพย์ "นโยบายประเทศไทยต่อโลกมุสลิม" เอกสารประกอบการสัมมนา "บทบาทและความคาดหวังของนักศึกษาไทยในชาอู่อิสลาม" 28 กันยายน ปี ค.ศ. 2006 ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงริยาฎ

¹⁸⁸ Website of the Malaysian Ministry of Foreign Affairs, <http://www.kln.gov.my>, อ้างถึงใน Omar Farouk Bajunid, *The Malaysian Factor in the Prospects for Peace in Southern Thailand* in Imtiyaz Yusuf and Lars Peter Schmidt (eds) *Understanding Conflict and Approaching Peace In Southern Thailand* (Bangkok Konrad-Adenauer Stiftung, 2006), p.224.

การให้ที่ลี้ภัยทางการเมืองแก่ชาวมุสลิมเชื้อสายมาเลย์จากภาคใต้ของไทยในปี ค.ศ. 2005 โดยรัฐบาลมาเลเซีย ถูกมองว่าเป็นดังหลักฐานความพยายามของมาเลเซียที่จะเข้ามายุ่งเกี่ยวกับกิจการภายในของไทย พรรคนี้รัฐบาลมาเลเซียไม่เห็นด้วย โดยมาเลเซียมองว่าเรื่องของผู้ลี้ภัยเป็นปัญหาด้านมนุษยธรรมแท้ๆ บางทีอาจจะเป็นเรื่องความอ่อนไหวทางการเมืองที่ว่าทำไมรัฐบาลมาเลเซียจึงไม่มีทางเลือกนอกไปจากการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้ลี้ภัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อหลีกเลี่ยงพรรคฝ่ายตรงข้ามคือพรรคอิสลาม (Pan Islamic Party) ที่จะทำให้ประเด็นนี้เป็นการเมือง แต่ประเด็นเรื่องมนุษยธรรมจะมีมากกว่า นี่มิได้เป็นครั้งแรกที่มาเลเซียให้ที่พักพิงแก่ผู้ลี้ภัยมุสลิมที่หนีมาจากความรุนแรงทางการเมืองที่บ้าน แต่แน่นอนมันย่อมมิใช่การสมรู้ร่วมคิดที่มาเลเซียประโคมขึ้นมา¹⁸⁹ เมื่อมองย้อนกลับไปมาเลเซียค่อนข้างจะมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและมีชีวิตชีวากับประเทศไทย ด้วยเหตุผลที่ได้อธิบายมาแล้ว รวมทั้งช่วงเวลาที่มีความตึงเครียด โดยรวมแล้วความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศเต็มไปด้วยไมตรีจิตและมิตรภาพ เช่นกันมาเลเซียและประเทศไทยมีประวัติศาสตร์ของความสำเร็จในความร่วมมือด้านความมั่นคงมากกว่าสี่สิบปี ซึ่งในที่สุดได้นำไปสู่การยุบพรรคคอมมิวนิสต์มาลายา¹⁹⁰

¹⁸⁹ Ibid., p.230

¹⁹⁰ ดู Kitti Ratanachaya, General Dato, *The Communist Party of Malaysia and Thailand* (Bangkok : Duangkaew Publishing House, 1996), p.33 อ้างถึงใน Omar Farouk , Ibid.

ภาคผนวก

การประชุมสุดยอดอิสลาม (สมัยประชุมปกติ)

การจัดประชุมสุดยอดอิสลามเริ่มแรกไม่มีการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน โดยการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งแรก เกิดขึ้นเนื่องจากการลอบวางเพลิงที่อัล-กุดส์ สงครามอาหรับ-อิสราเอลในปี ค.ศ. 1973 และการมาถึงศตวรรษที่ 15 ของอิสลามตามปฏิทินอิสลาม อย่างไรก็ตาม สมาชิกขององค์การการประชุมอิสลามตระหนักถึงการขาดกรอบเวลาที่แน่นอนทำให้การประชุมแต่ละครั้งขาดความสม่ำเสมอ ดังนั้น มาตรา 4 ของกฎบัตรองค์การการประชุมอิสลาม จึงมีการแก้ไขให้จัดการประชุมสุดยอดอิสลามทุก ๆ สามปี

การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งแรก จัดขึ้นที่กรุงราบัต โมร็อกโกระหว่างวันที่ 22-25 กันยายน ปี ค.ศ. 1969 เป็นการประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ลำดับสามของมุสลิมในกรุงเยรูซาเล็ม การประชุมครั้งแรกนี้มีตัวแทนประเทศต่าง ๆ เข้าร่วม 25 ประเทศ จาก 36 ประเทศที่ได้รับเชิญ

แม้ว่าการประชุมจะมีประเด็นด้านศาสนาเป็นพื้นฐานแต่ในการประชุมครั้งนี้มี 2 ประเด็นหลักนอกเหนือจากเรื่องศาสนา คือ **ประเด็นแรก** การยินยอมให้องค์การปลดปล่อยปาเลสไตน์ (Palestine Liberation Organization) หรือ PLO เข้าร่วมประชุม

ประเด็นที่สอง อินเดียร้องขอเข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ ด้วยเหตุผลที่อินเดียมีประชากรมุสลิมมากถึง 60 ล้านคน และมีความสนใจต่อการลอบวางเพลิงอัล-กุดส์

จากการประชุมทำให้ประเทศสมาชิกตระหนักถึงความจำเป็นของการมีเวทีเพื่อร่วมปรึกษาหารือระหว่างกัน และช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาของพี่น้องมุสลิมซึ่งเป็นประชาชาติหรืออุมมะฮ์เดียวกัน ดังนั้น ที่ประชุมจึงลงมติจัดตั้งเลขาธิการองค์การการประชุมอิสลาม และร่างกฎบัตรขึ้นมา อาจกล่าวได้ว่าการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งแรกประสบความสำเร็จในประเด็นต่างๆ ดังนี้คือ

1. ความหวังของการประชุมสุดยอดอิสลามได้รับการเติมเต็มและเตรียมพร้อมเวทีสำหรับประเทศมุสลิมที่มีความหลากหลายมาร่วมปรึกษาหารือในประเด็นต่างๆ อย่างพร้อมเพรียงกัน
2. การประชุมสร้างสรรค์ที่มีเจตนารมณ์หลายประการท่ามกลางรัฐมุสลิมที่มีความหลากหลาย
3. การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่หนึ่งได้วางรากฐานที่สำคัญให้กับองค์การการประชุมอิสลาม
4. การประชุมสุดยอดอิสลามเปรียบเสมือนเสาหลักของประวัติศาสตร์การผนึกกำลังของมุสลิม

การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 2 จัดขึ้นที่กรุงละฮอร์ ปากีสถานระหว่างวันที่ 22-24 กุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 1974 ซึ่งเลื่อนประชุมจากเดิมที่กำหนดเอาไว้ในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 1973 เนื่องจากผลกระทบของสงครามอาหรับ-อิสราเอล

การจัดประชุมสุดยอด ณ ประเทศที่ไม่ใช่อาหรับมีนัยสำคัญที่แสดงให้เห็นว่าโลกมุสลิมเป็นหนึ่งเดียวกันในประเด็นปาเลสไตน์ และประเทศสมาชิก 38 ประเทศ เข้าร่วมประชุมอย่างพร้อมเพรียงโดยไม่มีการประท้วงแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังมีบุคคลสำคัญเข้าร่วมประชุม นอกเหนือไปจากกษัตริย์และผู้นำประเทศ ได้แก่ อะมีน อัลฮุซัยนี (Amin al Hussaini) มุฟตีใหญ่แห่งปาเลสไตน์ และมูอาวาด อิลยาส ที่ IV (Muawad Elias IV) รวมทั้งพระราชาคณะแห่งอันติออก (Patriarch of Antioch)

การประชุมสุดยอดครั้งที่สอง ปรากฏผลที่น่าพึงพอใจหลายประการ กล่าวคือ การตกลงข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิก การมอบสถานะสมาชิกขององค์การให้กับประเทศต่าง ๆ ได้แก่ บังกลาเทศ แคมเอรูน กาบอน แกมเบีย กินี-บิซเซา อุกันดาและอัปเปอร์โวลตา

เพราะการประชุมครั้งนี้สืบเนื่องจากสงครามอาหรับ-อิสราเอล ประเด็นอิสราเอลจึงเป็นเรื่องหลักของวาระการประชุม โดยสมาชิกมีมติแก้ไขปัญหาโดยหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ กับอิสราเอล และร่วมกันดำเนินการเพื่อปลดปล่อยชาวปาเลสไตน์ ที่ประชุมตระหนักว่ากลุ่ม PLO เป็นตัวแทนที่ชอบด้วยกฎหมายของชาวปาเลสไตน์ และยอมรับนายยาซีร์หรือยัสเซอร์ อะเราะฟาต เป็นผู้นำรัฐ

ประเด็น ชาวฟิลิปปินส์ที่นับถือศาสนาอิสลามบนเกาะมินดาเนาอยู่ภายใต้การปรักหาหรือในการประชุมครั้งนี้เช่นกัน รัฐบาลมะนิลา ปฏิเสธการกดขี่และการเข่นฆ่ามุสลิม และพร้อมอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้กับองค์การการประชุมอิสลามรับฟัง อีกสองปีต่อมา ประเด็นนี้นำไปสู่การลงนามในข้อตกลงทริโพลี (Tripoli Agreement)

นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะผลกระทบจากราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น

การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 3 มีขึ้นในระหว่างวันที่ 25-28 มกราคม ปี ค.ศ. 1981 ที่นครมักกะฮ์และเมืองดอฮ์ฟา ซาอุดีอาระเบีย องค์การการประชุมอิสลามมีสมาชิกเพิ่มเป็น 42 ประเทศ โดยมีอียิปต์และอัฟกานิสถานเป็นสมาชิกล่าสุด

ประเด็นหลักทางการเมืองที่เกิดก่อนการประชุมสุดยอดอิสลามและได้นำมาถกเถียงในที่ประชุมคือ **สงครามอิรัก-อิหร่าน** ที่ประชุมยืนยันให้มีการจัดการประชุมเพื่อหาทางไกล่เกลี่ยปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการประชุมพิเศษของรัฐมนตรีต่างประเทศอิสลามที่กรุงนิวยอร์ก ในเดือนกันยายน ปี ค.ศ. 1980 หลักการที่ได้จากการประชุมครั้งนี้คือ กองกำลังสันติภาพอิสลาม (Islamic peace force) โดยที่ประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 3 ยอมรับในหลักการแม้จะยังไม่มีแนวทางที่นำไปปฏิบัติได้ก็ตาม

ประเด็นหลักที่สอง คือ การรุกรานอัฟกานิสถานของโซเวียต ที่ประชุมเรียกร้องให้โซเวียตถอนกำลังทหารออกจากอัฟกานิสถานโดยปราศจากเงื่อนไข

ประเด็นหลักที่สาม คือ ปัญหาปาเลสไตน์ ในครั้งนี้ตำแหน่งพิเศษของผู้ช่วยเลขาธิการถูกแต่งตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมความพยายามของอุมมะฮ์อิสลามต่อสาเหตุที่เกิดขึ้นในกรณีอัล-กุดส์ อัล-ชาร์ฟ (Al-Quds Al-Sharif) และได้จัดตั้งสำนักงานเพื่อการคว่ำบาตรของประเทศอิสลาม (An Islamic Boycott Bureau) ขึ้นมาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

สาระสำคัญที่แท้จริงของการประชุมครั้งนี้เป็นเรื่องเศรษฐกิจ ที่ประชุมได้ตระหนักถึงความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ โดยที่ประชุมเห็นพ้องกับแผนปฏิบัติการทางเศรษฐกิจ (Economic Plan of Action) ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการผนึกโครงสร้างทางเศรษฐกิจของโลกมุสลิมให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น ทั้งนี้ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจแบ่งออกเป็น 10 ภาคส่วน คือ 1) เกษตรกรรมและอาหาร 2) การค้าและอุตสาหกรรม 3) คมนาคม 4) การท่องเที่ยวและการสื่อสาร 5) การเงินและการคลัง 6) แรงงานและสวัสดิการสังคม 7) พลังงาน 8) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 9) สาธารณสุขและประชากร และ 10) ความร่วมมือด้านเทคโนโลยี

สำหรับด้านการบริหารจัดการนั้น การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 3 มีการแก้ไขเนื้อหามาตราต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่ การขยายระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของเลขาธิการ 2 ปี เป็น 4 ปี โดยไม่มีการเลือกตั้งกลับเข้ามาใหม่ การจัดตั้งศาลยุติธรรมอิสลามระหว่างประเทศ และสถาบันวิชาการฟิกห์ (ศาสนบัญญัติ) อิสลาม (Islamic Fiqh Academy) หรือวิชากฎหมายทางศาสนาที่นครมักกะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย

การประชุมสุดยอดครั้งที่ 4 เป็นการประชุมที่กรุงคาซาลังกา โมร็อกโกระหว่างวันที่ 16-19 มกราคม ปี ค.ศ. 1984 มีประเทศสมาชิกเข้าร่วมทั้งสิ้น 42 ประเทศ รวมทั้งปาเลสไตน์ วาระแรกของการประชุมกล่าวถึงการขอกลับเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ของอียิปต์ ลิเบีย

ในการถกเถียงประเด็นดังกล่าว ประเทศสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ โมร็อกโก ปากีสถาน จอร์แดน และบางประเทศเห็นควรยอมรับอียิปต์ เพราะอียิปต์เป็นประเทศหน้าด่านที่สูญเสียชีวิตประชาชนจากการทำสงครามเป็นจำนวนมาก ขณะที่ลิเบีย แอลจีเรีย และตูนิเซีย เห็นว่าการกระทำของอียิปต์เป็นการทรยศต่อชาวอาหรับ ชาวมุสลิมและก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคมมุสลิม ผลการลงคะแนนเสียงประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ยอมรับให้อียิปต์มาเป็นสมาชิกอีกครั้ง

วาระที่สองของการประชุมได้แก่ ประเด็นช่วงระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งเลขาธิการองค์การของ นายฮะบิบ ชัตตี (Habib Chatti)

สำหรับประเด็นในทางการเมืองยังคงเป็นปัญหาปาเลสไตน์ โดยที่ประชุมสนับสนุนแผนสันติภาพของผู้นำอาหรับคือแผนสันติภาพเฟซ (Faz peace plan) ขณะที่ปฏิเสธแผนเรแกน เพราะขาดความยุติธรรมและยอมรับไม่ได้

ในด้านเศรษฐกิจ ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาอีกครั้งถึงแผนปฏิบัติการสำหรับความร่วมมือด้านเศรษฐกิจที่มีมติรับรองจากการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 3 และมอบหมายให้คณะกรรมการที่เชี่ยวชาญด้านกฎหมายไปศึกษาในรายละเอียดเพิ่มเติม

การประชุมสุดยอดมุสลิมครั้งที่ 5 คุเวตรับหน้าที่เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างวันที่ 26-29 มกราคม ปี ค.ศ. 1987 และมีประเทศสมาชิกเข้าร่วมประชุมทั้งหมด 44 ประเทศ โดยอิหร่านยังคงคว่ำบาตรไม่เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ กลุ่มสุดโต่งในเลบานอนอย่างอัล-ญิฮาด (Al-Jihad) ช่มชู่จะก่อวินาศกรรมการประชุมครั้งนี้ ส่งผลให้รัฐบาลคุเวตเข้มงวดความปลอดภัยระดับสูงให้กับประเทศสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุม

ที่ประชุมได้ผ่านมติที่สำคัญยกตัวอย่างเช่น สนับสนุนการต่อสู้เพื่อเสรีภาพของชาวปาเลสไตน์และอัฟกานิสถาน และแถลงการณ์ร่วมในเรื่องการออกกฎหมายเหนือที่ราบสูงญาลันหรือโกแลนของอิสราเอลเป็นโมฆะและเรียกร้องให้อิสราเอลถอนกำลังทหารออกไป สำหรับมติอื่นๆ ที่ได้รับการรับรองจากที่ประชุมก็มี อาทิเช่น การเรียกร้องให้มีคำจำกัดความและคำอธิบายความแตกต่างระหว่าง “การก่อการร้าย” (terrorism) และ “การต่อสู้เพื่ออิสรภาพ” (liberation struggle) และการร้องขอความช่วยเหลือจากประเทศสมาชิกเพื่อร่วมมือกันพัฒนาแผนขององค์การเอกภาพแอฟริกา (Organization of African Unity-OAU) ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจแอฟริกา ช่วงปี ค.ศ. 1986-1987

การประชุมสุดยอดมุสลิมครั้งที่ 6 เซเนกัลเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมที่เมืองหลวงคือกรุงดาการ์ ระหว่างวันที่ 9-11 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1991

การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 6 จัดขึ้นภายใต้บรรยากาศความตึงเครียดของสงครามอ่าว (ปี ค.ศ. 1991) นับเป็นความขัดแย้งที่รุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์มุสลิมและสร้างความแตกร้างให้เกิดขึ้นกับประชาคมมุสลิม ในสงครามครั้งนี้ผู้นำประเทศอาหรับจำนวนมากไม่พอใจการบุกรุกคูเวตของอิรัก แต่ที่ประชุมก็ไม่มีมติใดๆ ที่จะประณามการกระทำของอิรัก ในทางตรงข้ามกลับสนับสนุนมติทั้งหมดของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องกับอิรัก

นับเป็นครั้งแรกที่การประชุมสุดยอดอิสลามระบุถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงในกรณีอินเดียยึดครองแคชเมียร์ โดยที่ประชุมเรียกร้องให้ตระหนักถึงสิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเองของชาวแคชเมียร์ และเรียกร้องให้มีตัวด้วยสันติภาพเพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์แคชเมียร์ที่สอดคล้องกับมติของสหประชาชาติ

อีกประเด็นที่สำคัญ คือ กรณีปาเลสไตน์ ที่ประชุมให้การสนับสนุนอย่างระมัดระวังต่อกระบวนการสันติภาพ และมีมติร้องขอประเทศสมาชิกให้คัดค้านความพยายามทั้งหลายในการรุกรานปาเลสไตน์ ยกเลิกมติสมัชชาใหญ่ของสหประชาชาติปี ค.ศ. 1975 ซึ่งลงมติให้ลัทธิไซออนนิซึม (Zionism) เป็นลัทธิเหยียดสีผิว (racism) นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้พิจารณาประเด็นต่างๆ ที่น่าสนใจ เช่น กรณีปัญหามุสลิม 300 ล้านคนที่เป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศที่ไม่ใช่รัฐมุสลิม เป็นต้น

การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 7 จัดขึ้นที่กรุงคาซาลังกา ประเทศโมร็อกโก ระหว่างวันที่ 13-24 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1994 นับเป็นครั้งแรกที่ผู้นำแห่งอะชาดแคชมีร์ (Azad) ของปากีสถาน นายมिर วาอิส อุมร์ ฟารูก (Mir Waiz Omar Farooq) ได้รับอนุญาตจากอินเดีย ให้เข้าร่วมประชุมที่โมร็อกโก ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายต่างประเทศของปากีสถานที่ประสบผลสำเร็จในการเกลี้ยกล่อมรัฐบาลอินเดียนั้นเอง ที่ประชุมรับรองข้อเสนอของปากีสถานในประเด็นแคชมีร์และเรียกร้องให้ปฏิบัติตามการลงประชามติ ในแคชมีร์ที่สอดคล้องกับมติสหประชาชาติ รวมทั้งร้องขออินเดียให้เคารพสิทธิมนุษยชนและสิทธิการตัดสินใจด้วยตนเองของชาวแคชมีร์

นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้พิจารณาถึงกรณีสงครามกลางเมืองในอัฟกานิสถาน นาย บุรฮานุดดีน ร็อบบานี (Burhanuddin Rabbani) ประธานาธิบดีโดยพฤตินัยของอัฟกานิสถาน เป็นตัวแทนของประเทศเข้าร่วมประชุม ซึ่งเขาได้ร้องขอความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจอย่างเร่งด่วนให้กับอัฟกานิสถาน

ในที่ประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 7 บรรดาผู้นำมุสลิมได้ให้ความสำคัญกับการยกตัวอย่างหะดีษ (วจนะ) ของศาสดามุฮัมมัด (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) เพื่อเน้นย้ำถึงความสามัคคี และการเป็นประชาชาติเดียวกันของมุสลิม (อุมมะฮ์) ช่วงเวลาที่เหลือที่ประชุมได้ยกประเด็นสถานการณ์ในโซมาเลีย อะเซอร์ไบจาน และไซปรัสมาถกแถลงเพิ่มเติม รวมทั้งความก้าวหน้าด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจในโลกมุสลิม

การประชุมสุดยอดครั้งที่ 8 อีหฺร่านเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมภายใต้กรอบ เกียรติยศ การสนทนาและการมีส่วนร่วม (Dignity, Dialogue and Participation) ระหว่างวันที่ 9-12 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1997

คอเมเนอี ผู้นำด้านจิตวิญญาณของอีหฺร่านเสนอในที่ประชุมให้มีการจัดตั้งสหภาพรัฐสภาระหว่างประเทศ (The inter-parliamentary union) ของประเทศมุสลิม ขณะที่ ดร.มุฮัมมัด คอตามิ ประธานาธิบดีอีหฺร่านเรียกร้องความเข้าใจที่ถูกต้องจากโลกตะวันตกที่มีต่อโลกมุสลิม และเตือนให้ระมัดระวังการลอกเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตก พร้อมทั้งเรียกร้องความจำเป็นสำหรับระเบียบมนุษยของอิสลาม (Islamic Human Order) เพราะประเทศมุสลิมเจริญเพียงพอที่จะรักษาความมั่นคงปลอดภัยให้กับตนเอง

ประเด็นหลักในการประชุมสุดยอดครั้งนี้คือปัญหา อัล-กูดส์ และปาเลสไตน์ โดยร่างฉบับสุดท้ายของมติ 6 ข้อ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอิสราเอล-ปาเลสไตน์ ได้ประณามการกระทำของอิสราเอลว่าเป็นอาชญากรรม แผ่ขยายอิทธิพลและคุกคามโลกมุสลิม เนื้อหามติได้เน้นย้ำถึงการสนับสนุนรัฐปาเลสไตน์ โดยมีนครเยรูซาเล็มเป็นเมืองหลวง และเรียกร้องให้ยุติการก่อการร้ายในที่อยู่อาศัยของชาวยิวในเขตยิดดิลอง

นอกจากนี้ ที่ประชุมยังอภิปรายถึงประเด็นต่างๆ เช่น ความขัดแย้งและความรุนแรงในอัฟกานิสถาน สนับสนุนสิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเองของชาวแคชมีร์ ซึ่งองค์การการประชุม

อิสลามมีการพบปะพูดคุยกับกลุ่มตัวแทนชาวแคชเมียร์อย่างไม่เป็นทางการมาโดยตลอด และเรียกร้องให้อาร์เมเนียยุติความรุนแรงและถอนทหารออกจากอะเซอร์ไบจาน เป็นต้น รวมทั้งรับรองมติถึง 142 ข้อ เช่น เขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในตะวันออกกลางและเอเชียใต้ สนับสนุนอิรักและดินแดนในอิรัก สนับสนุนประชาคมมุสลิมกลุ่มน้อย และสถานะของผู้หญิงในอิสลาม เป็นต้น ท้ายสุดที่ประชุมมอบหมายให้กาตาร์ เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 9 ในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 2000

การประชุมสุดยอดครั้งที่ 9 จัดขึ้นที่กรุงโดฮา กาตาร์ ระหว่างวันที่ 12-13 พฤศจิกายน ปี ค.ศ. 2000 ประเด็นสำคัญที่นำมาพิจารณาในครั้งนี้อยู่ที่กรอบคลุมมตีในด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม-วัฒนธรรม การบริหารและการเงิน ด้านการเมืองที่ประชุมยังคงกล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างอาหรับ-อิสราเอล และปาเลสไตน์ โดยตำหนิการดำเนินนโยบายของรัฐบาลอิสราเอลที่ทำให้กระบวนการสันติภาพต้องหยุดชะงักลง ด้วยการปฏิเสธและหลบเลี่ยงพันธสัญญาตามข้อตกลงของทั้งสองฝ่าย ขณะเดียวกันที่ประชุมได้เรียกร้องสหประชาชาติให้ช่วยเหลือกรณีปาเลสไตน์อย่างต่อเนื่องในทุกด้านจนกว่าจะนำมาซึ่งการยุติการยึดครองดินแดน และชาวปาเลสไตน์สามารถแสดงออกได้ซึ่งสิทธิแห่งชาติ สิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเอง และสิทธิในการกลับสู่ถิ่นฐานเดิม โดยมีอัล-กุฎส์ อัช-ชาร์ฟ เป็นเมืองหลวง

ที่ประชุมพิจารณาประเด็น ความขัดแย้งในแคว้นญัมมู-แคชเมียร์ โดยเรียกร้องให้มีกระบวนการสันติภาพในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่สอดคล้องกับมติของ UN และข้อตกลงชิมลารวมทั้งร้องขอประเทศสมาชิกให้ช่วยเหลือกล่อมอินเดียให้ยุติการใช้ความรุนแรง และละเมิดสิทธิมนุษยชนของชาวญัมมู-แคชเมียร์ ยืนยันว่ากระบวนการทางการเมือง/การเลือกตั้งใดภายใต้การครอบครองของต่างชาติไม่สามารถกล่าวอ้างได้ว่าเป็นการแสดงถึงสิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเองของชาวแคชเมียร์ได้ สำหรับประเด็น บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา ที่ประชุมได้ประกาศถึงความพร้อมในการมีส่วนร่วมต่อกระบวนการสันติภาพทั้งหมด การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบเศรษฐกิจ และเน้นย้ำว่าศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (The International Criminal Tribunal) ควรมีบทบาทที่จริงจังกับการสนับสนุนสันติภาพ ความยุติธรรม การประนีประนอม และการริบเร่งในการจับตัวอาชญากรสงคราม

ด้านเศรษฐกิจ ที่ประชุมให้ความสนใจในการเผชิญหน้าของรัฐบาลสมาชิกต่อปัญหาเศรษฐกิจ และบทบาทของประชาชาติมุสลิม (อุมมะฮ์) ในศตวรรษที่ 21 โดยกล่าวถึงความสำคัญของการเตรียมพร้อมต่อกระแสเรียกร้องที่มาพร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระตุ้นรัฐบาลและองค์กรสนับสนุนต่างๆ ให้ใช้ความพยายามอย่างที่สุดต่อความร่วมมือเพื่อสร้างทางนำที่เหมาะสมกับบทบาทของอุมมะฮ์ในสมัยปัจจุบัน นอกจากนี้ที่ประชุม

ยังได้กล่าวชื่นชมการริเริ่มจัดทำข้อมูลของธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม เรื่อง "การเตรียมพร้อมของอุมมะฮ์ในศตวรรษที่ 21 เกี่ยวกับความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การพาณิชย์ และการเงิน" (Preparation of the Ummah for the 21st Century in the fields of Economic Commercial and Financial Cooperation) และกระตุ้นประเทศสมาชิกให้พัฒนานโยบาย กลยุทธ์ และมาตรการการบริหารของแต่ละประเทศเพื่อส่งเสริมความพยายามของธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลามในการขยายความร่วมมือทางการค้าภายในองค์กรต่อไป พร้อมกันนั้นที่ประชุมยังได้พิจารณาให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจต่อประเทศสมาชิก เช่น เลบานอน ปาเลสไตน์ อัฟกานิสถาน โซมาเลีย กินี เซียร์รา-เลโอนและอัลเบเนีย เป็นต้น

การประชุมสุดยอดครั้งที่ 10 จัดขึ้นที่เมืองปุตราจายา มาเลเซีย ระหว่างวันที่ 16-17 ตุลาคม ปี ค.ศ. 2003 การประชุมครั้งนี้มีประเด็นให้พิจารณามากกว่าการประชุมครั้งที่ผ่านมา ได้แก่ มติเกี่ยวกับดินแดนปาเลสไตน์ มติด้านการเมือง มติด้านข้อมูลข่าวสาร มติด้านกฎหมาย มติด้านประชาคมมุสลิมและมุสลิมส่วนน้อย มติด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มติด้านเศรษฐกิจ และมติด้านสังคมและวัฒนธรรม มติด้านการเงินและด้านการบริหารจัดการ

กรณีปาเลสไตน์ ที่ประชุมเน้นย้ำถึงความสำคัญของมติทั้งหมดที่ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการการประชุมอิสลามและอัล-กุดส์ และมติที่รับรองจากการประชุมของคณะกรรมการอัล-กุดส์ ครั้งที่ 19 สนับสนุนจุดยืนของรัฐบาลปาเลสไตน์บนพื้นฐานอำนาจอธิปไตยเหนืออัล-กุดส์ อัช-ชาриф รวมทั้งศาสนสถานอันศักดิ์สิทธิ์ของชาวมุสลิม (Holy Haram) ในเมืองนั้นซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของดินแดนปาเลสไตน์ที่ถูกครอบครองตั้งแต่เดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 1967 และเรียกร้องให้ 4 ฝ่าย ประกอบด้วยสหรัฐอเมริกา สหพันธ์รัสเซีย สหภาพยุโรปและสหประชาชาติ ดำเนินการตามมติที่สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะข้อตกลงแมดริดเพื่อบรรลุถึงความสำเร็จของสันติภาพในตะวันออกกลาง

กรณีหลักการและข้อกำหนดในการคว่ำบาตรอิสราเอล ที่ประชุมเรียกร้องประเทศสมาชิกให้ร่วมกันปฏิบัติตามหลักการในการคว่ำบาตรอิสราเอลและประสานความร่วมมือระหว่างประเทศอาหรับและสำนักงานเพื่อการคว่ำบาตรแห่งอิสลาม (The Islamic boycott office) เพื่อแสวงหาแนวทางที่มีศักยภาพต่อไป อีกประเด็นหนึ่งที่ได้รับการพิจารณาจากที่ประชุมได้แก่ **กรณีสหรัฐอเมริกาโจมตีโรงงานผลิตยา อัช-ชิฟา (Al-Shifa Pharmaceutical Plant)** ที่กรุงคาทุม ชูตาน ที่ประชุมเรียกร้องการสนับสนุนและความช่วยเหลืออย่างเต็มรูปแบบต่อการร้องขอของชูตานให้มีคณะกรรมการตรวจสอบคำกล่าวหาของสหรัฐอเมริกาว่าโรงงานดังกล่าวเป็นแหล่งผลิตก๊าซพิษภายใต้การควบคุมดูแลของคณะมนตรีความมั่นคงสหประชาชาติและเรียกร้องรัฐบาลสหรัฐอเมริกาให้ตระหนักในการตอบสนองข้อเรียกร้องของชูตานต่อการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบดังกล่าว

สำหรับกรณีการปกป้องสิทธิของประชาคมมุสลิม และมุสลิมส่วนน้อยในประเทศที่ไม่ใช่สมาชิก OIC นั้น ที่ประชุมได้ยืนยันถึงการรักษาไว้ซึ่งสิทธิของประชาคมมุสลิมและ

มุสลิมส่วนน้อย เป็นความรับผิดชอบของรัฐบาลประเทศเหล่านั้น โดยคำนึงถึงข้อผูกพันตามหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศ การเคารพในอำนาจอธิปไตย และบูรณภาพของดินแดน เน้นย้ำถึงความต้องการในการคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางศาสนาและวัฒนธรรม ที่สำคัญคือการได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการแบ่งแยก นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้ยกย่องความพยายามของสุลต่าน (Sultan) แห่งโอมานต่อการศึกษาการใช้คำว่า “ชนกลุ่มน้อย” ในการอธิบายถึงมุสลิมบางกลุ่มที่อาศัยอยู่ในประเทศที่ไม่ใช่สมาชิก OIC และเสนอให้ใช้คำว่า “ประชาคมมุสลิม” (The Muslim Community) แทน

ในด้านเศรษฐกิจ ที่ประชุมพิจารณาแนวทางการจัดตั้งกลุ่มเศรษฐกิจระหว่างประเทศและภูมิภาคในโลกมุสลิม กระตุ้นการแลกเปลี่ยนการค้าอย่างจริงจังระหว่างประเทศสมาชิก และร่วมมือกันขจัดเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าทางการค้า รวมทั้งร้องขอประเทศสมาชิกให้ความร่วมมือเป็นลำดับแรกกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ การสื่อสารคมนาคม การวิจัย การฝึกอบรม และเทคโนโลยี ขณะเดียวกันที่ประชุมก็ตระหนักถึงปัญหาเศรษฐกิจที่ประเทศสมาชิกกำลังเผชิญอยู่ จึงกระตุ้นให้ประเทศสมาชิกเริ่มดำเนินการ (ในทางปฏิบัติ) เพื่อบรรลุความสำเร็จและความเป็นปึกแผ่นทางเศรษฐกิจร่วมกัน และยกย่องความพยายามของสภาเศรษฐกิจและสังคมอาหรับ (The Arab Economic and Social Council) ในการสร้างเขตการค้าเสรีอาหรับขึ้นมา

การประชุมสุดยอดอิสลามสมัยวิสามัญ (Extraordinary Sessions of the Islamic Summit) การประชุมสมัยวิสามัญของกษัตริย์และผู้นำรัฐมุสลิมถูกจัดขึ้นเพื่อพิจารณาประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประชาคมมุสลิม ตามมาตรา 6 ของกฎบัตรสหประชาชาติ ซึ่งระบุว่า การประชุมสุดยอดอิสลาม 3 ครั้งแรก เป็นการประชุมสมัยวิสามัญเพราะเป็นการประชุมที่รองรับสถานการณ์พิเศษ

การประชุมสุดยอดอิสลามวาระพิเศษ จัดขึ้นที่กรุงอิสลามาบัดปากีสถาน เมื่อวันที่ 23 มีนาคม ปี ค.ศ. 1997 โดยมีเพียงประเด็นเดียวในวาระการประชุม คือ “อนาคตของอุมมะฮ์มุสลิมในศตวรรษที่ 21” มีผู้เข้าร่วมประชุม 104 คนจากประเทศสมาชิก 54 ประเทศ

ผู้แทนประเทศต่างๆ ได้กล่าวในที่ประชุมเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประเทศของตนเป็นหลัก นอกจากนี้ ปากีสถานได้เขียนเค้าโครงวาระเศรษฐกิจในอนาคตสำหรับอุมมะฮ์มุสลิม โดยเน้นย้ำถึงการตกลงเพื่อหาแนวทางจัดตั้งตลาดร่วมอิสลาม อีกหนึ่งประเด็นสำคัญที่มีการอภิปรายในที่ประชุมคือการโจมตีสี่ตะวันตกที่อาศัยอาชีวะของตนเป็นกลไกในการต่อต้านอิสลาม

สมาชิกองค์การการประชุมอิสลามตกลงร่วมกันในคำแถลงการณ์อิสลามาบัด (Islamabad Declaration) ที่จะร่วมกันสนับสนุนและปกป้องสิทธิของมุสลิมกลุ่มน้อย สร้างความเข้มแข็งระหว่างมุสลิมในประเด็นมนุษยธรรมเพื่อบรรเทาความทุกข์ยากของผู้ลี้ภัยและผู้พลัดถิ่น ร่วมมือทุกวิถีทางเพื่อสลายปรากฏการณ์การก่อการร้ายเป็นต้น อย่างไรก็ตาม

การประชุมสุดยอดอิสลามวาระพิเศษไม่ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนต่างชาติมากนัก และมองว่าเป็นเรื่องปกติของรัฐบาลอิสลามที่มาประชุมร่วมกันเมื่อเกิดภาวะวิกฤตขึ้นในโลกมุสลิม

การประชุมอิสลามระดับรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศ

การประชุมประจำปีของรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศ เรียกอีกชื่อว่าการประชุมรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศอิสลาม (Islamic Conferences of Foreign Ministers-ICFMs) เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญยิ่งขององค์การการประชุมอิสลาม จึงส่งผลให้การประชุมแต่ละครั้งมีวาระการประชุมไม่น้อยกว่า 70 วาระ

การประชุม ICFM ครั้งที่ 1 จัดขึ้นที่นครญิดดะฮ์ ซาอุดีอาระเบียระหว่างวันที่ 23-25 มีนาคม ปี ค.ศ. 1970 สืบเนื่องจากมติในที่ประชุมสุดยอดอิสลามที่กรุงราบัตโมร็อกโก ที่ประชุมพิจารณาข้อตัดสินใจของการประชุมสุดยอดอิสลามเพื่อนำไปปฏิบัติ และตัดสินใจในการก่อตั้งสำนักงานเลขาธิการอิสลาม รวมทั้งตกลงใจให้รัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศประชุมอย่างต่อเนื่องปีละครั้ง

ที่ประชุมอภิปรายเพิ่มเติมเกี่ยวกับ 2 หน่วยงานหลักที่สำคัญคือการประชุมอิสลามระดับรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศรวมทั้งสำนักงานเลขาธิการ

การประชุม ICFM ครั้งที่ 2 เป็นการประชุมที่เกิดขึ้นระหว่างวันที่ 26-28 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1970 ณ กรุงการาจี่ ปากีสถาน ที่ประชุมได้เลือกตงกู อับดุลเราะห์มาน นายกรัฐมนตรีคนแรกแห่งมาเลเซียให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการองค์การการประชุมอิสลามคนแรกและยืนยันมติการประชุมสุดยอดที่ราบัตและการประชุมอิสลามระดับรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศที่นครญิดดะฮ์ รวมทั้งเรียกร้องการถอนกำลังทหารอิสราเอลออกจากดินแดนยึดครองของอาหรับ และฟื้นฟูสิทธิอันชอบธรรมตามกฎหมายของชาวปาเลสไตน์

การปรึกษาหารือของผู้นำมุสลิมในครั้งนี มีการรับรองงบประมาณแรกเป็นจำนวนเงิน 450,000 เหรียญสหรัฐ

การประชุม ICFM ครั้งที่ 3 ซาอุดีอาระเบียเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมแทนอัฟกานิสถาน ในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ ถึง 4 มีนาคม ปี ค.ศ. 1972 ที่นครญิดดะฮ์ ที่ประชุมได้พิจารณาเรื่องที่สำคัญคือ รับรองร่างกฎบัตรของการประชุมอิสลาม และรับรองโครงการก่อตั้งสำนักงานข่าวสารอิสลามระหว่างประเทศ (International Islamic News Agency) ธนาคารอิสลาม และริเริ่มแผนความร่วมมือด้านวัฒนธรรมในสำนักงานเลขาธิการอิสลาม

ที่ประชุมประกาศสนับสนุนปากีสถานอย่างเต็มที่ในบูรณภาพของดินแดน อธิปไตยและเอกราชแห่งชาติ กระตุ้นเตือนทุกชาติที่รักษาสันติภาพและเคารพหลักศีลธรรม ให้การสนับสนุนชาวมุสลิมในการรักษาไว้ซึ่งสันติและความปลอดภัยของประชาชนและเขตแดน ยึดมั่นหลักการไม่แทรกแซงประเด็นภายในประเทศ และหลักการแห่งกฎบัตรสหประชาชาติ พร้อมทั้งสนับสนุนการต่อสู้ของชาวแอฟริกันและมุสลิมในฟิลิปปินส์ทางตอนใต้

การประชุม ICFM ครั้งที่ 4 เริ่มขึ้นในช่วงวันที่ 24-26 มีนาคม ปี ค.ศ. 1973 ที่กรุงเบงกาซี (Benghazi) ประเทศลิเบีย ที่ประชุมมีมติให้กระตุ้นรัฐบาลฟิลิปปินส์ในการแก้ไขปัญหา

วิกฤตการณ์มุสลิมในฟิลิปปินส์อย่างสันติ และจัดคณะตัวแทนซึ่งประกอบด้วย ลิเบีย โซมาเลีย เซเนกัลและซาอุดีอาระเบียให้ไปเยือนฟิลิปปินส์เพื่อพิจารณาประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้พิจารณาจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมอิสลามในแอฟริกาและจัดตั้ง คณะกรรมการการถาวรด้านเศรษฐกิจ

ทั้งนี้ ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาประเด็นต่างๆ เช่น อภิปรายปัญหาปาเลสไตน์ สถานการณ์ในตะวันออกกลาง การคุกคามของขบวนการไซออนนิสต์แถบทะเลแดง สนับสนุน ขบวนการเรียกร้องเสรีภาพในแอฟริกา สถานการณ์ของมุสลิมชนกลุ่มน้อย ประเด็นเอริเทรีย (Eritria) และปัญหาเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา เป็นต้น

การประชุม ICFM ครั้งที่ 5 มาเลเซียรับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างวันที่ 21-25 มิถุนายน ปี ค.ศ.1974 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์

กรณีปาเลสไตน์ยังคงเป็นประเด็นสำคัญ ที่ประชุมยืนยันอีกครั้งว่ากลุ่ม PLO เป็นเพียง ตัวแทนเดียวที่ถูกต้องตามกฎหมายของชาวปาเลสไตน์และประณามทุกประเทศที่เพิ่มการ สนับสนุนทางการทหาร และทางเศรษฐกิจแก่อิสราเอล พร้อมทั้งเรียกร้องให้ยุติการสนับสนุน เหล่านั้นทันที

สืบเนื่องจากที่ประชุม ICFM ครั้งที่ 4 ที่ได้มีมติให้จัดส่งคณะผู้แทนไปเจรจากับรัฐบาล ฟิลิปปินส์นั้น คณะผู้แทนได้นำเสนอรายงานต่อที่ประชุมว่าเป็นเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับมุสลิมในพื้นที่ทางตอนใต้ของฟิลิปปินส์ และรัฐบาลฟิลิปปินส์ไม่ได้ให้ความสนใจกับ ข้อเสนอ 5 ประการในการแก้ไขปัญหาของคณะผู้แทน

การประชุม ICFM ครั้งที่ 6 ซาอุดีอาระเบียรับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมที่มีขึ้นระหว่าง วันที่ 12-15 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 1975

การประชุม ICFM ครั้งนี้ที่ประชุมลงมติครอบคลุมประเด็นที่สำคัญ เช่น การแก้ไข ปัญหานครเยรูซาเล็ม ปัญหาในตะวันออกกลาง และปัญหาในซาฮาราตะวันตก การสนับสนุน ขบวนการเสรีภาพแอฟริกัน ความมั่นคงปลอดภัยของชาติที่ปราศจากนิวเคลียร์ เป็นต้น นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้ผ่านมติสำคัญเกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่มประเทศ พัฒนาแล้วจากกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา โดยประกาศการเตรียมพร้อมให้ประเทศมุสลิมสร้าง เหวที่แลกเปลี่ยนการพูดคุยกับประเทศพัฒนาแล้วในประเด็นปัญหาการพัฒนาและประเด็นอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องเพื่อความเข้มแข็งและนำไปสู่ระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่ยุติธรรม

การประชุม ICFM ครั้งที่ 7 เป็นการประชุมที่จัดขึ้น ณ กรุงอิสตันบูล ตุรกี ระหว่างวันที่ 12-15 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 1976

ด้านการเมือง ที่ประชุมตัดสินใจก่อตั้ง "กองทุนนครเยรูซาเล็ม" (Jerusalem Fund) เพื่อช่วยเหลือชาวปาเลสไตน์ที่ต่อสู้ในนครเยรูซาเล็ม เน้นย้ำภารกิจของชาตมุสลิมต่อการ ประณามลัทธิเชื้อชาตินิยมในแอฟริกาใต้ นามิเบีย ซิมบับเว และดินแดนยึดครองปาเลสไตน์ พร้อมทั้งเรียกร้องรัฐอิสลามให้เพิ่มความช่วยเหลือทั้งทางวัตถุและจิตใจแก่ขบวนการต่อสู้เพื่อ

เสรีภาพเหล่านี้ นอกจากนี้ที่ประชุมยังเรียกร้องให้มีการจัดตั้งเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคแอฟริกา ตะวันออกกลาง เอเชียใต้และมหาสมุทรอินเดียด้วย

การประชุม ICFM ครั้งที่ 8 จัดขึ้นที่กรุงทริโปลี ประเทศลิเบีย ระหว่างวันที่ 16-22 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 1977 ที่ประชุมได้ผ่านมติที่สำคัญเป็นจำนวนมากเช่น ปัญหาตะวันออกกลาง การต่อสู้ของชาวปาเลสไตน์ที่ถูกกดขี่ การสนับสนุนขบวนการเพื่ออิสรภาพในแอฟริกา ตั้งเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในแอฟริกา ตะวันออกกลาง และเอเชียใต้ เป็นต้น จัดตั้งสมาคมเสี้ยววงเดือนแดงระหว่างประเทศ (International Red Crescent Society) โดยมีสำนักงานใหญ่ที่กรุงเบงกาซี ประเทศลิเบีย ขณะเดียวกันที่ประชุมได้เลือก ดร.กายี (Gaye) ให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการองค์การการประชุมอิสลามอีก 2 ปี

นอกจากนี้ การประชุม ICFM ครั้งที่ 8 ยังได้มอบสถานะประเทศผู้สังเกตการณ์ให้กับแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร (MNLF) เป็นกรณีพิเศษ

ในการประชุมด้านเศรษฐกิจ ที่กรุงทริโปลีได้มีการตัดสินใจจัดตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อแนะนำมาตรการความร่วมมือทางเศรษฐกิจอย่างจริงจัง ในสาขาต่างๆ เช่น สนับสนุนและขยายการค้า การวางแผนและการพัฒนา ความร่วมมือด้านเทคนิค การแลกเปลี่ยนแรงงาน การพัฒนาเครือข่ายโทรคมนาคม และการท่องเที่ยว เป็นต้น

การประชุม ICFM ครั้งที่ 9 จัดขึ้นที่กรุงดาการ์ ประเทศเซเนกัล ระหว่างวันที่ 24-28 เมษายน ปี ค.ศ. 1978 ที่ประชุมยืนยันภารกิจของรัฐมุสลิม ในการสนับสนุนภารกิจของชาวอาหรับ การให้คำมั่นที่จะเพิ่มความช่วยเหลือด้านการเมือง การทหารและวัตถุแก่บรรดารัฐอาหรับหน้าด่าน รวมทั้งกลุ่ม PLO ประณามการใช้ความรุนแรงของอิสราเอลในดินแดนอาหรับ ประกาศให้ลัทธิไซออนนิสม์และกลุ่มแบ่งแยกสีผิวเป็นพวกลัทธิเหยียดผิว ขณะเดียวกันก็กระตุ้นประเทศสมาชิกให้ใช้ความพยายามทุกวิถีทางเพื่อก่อตั้งเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในแอฟริกา ตะวันออกกลาง และเอเชียใต้

สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของการประชุมครั้งนี้ คือ การตัดสินใจจัดตั้งแผนกใหม่ในสำนักงานเลขานุการองค์การการประชุมอิสลามสำหรับชุมชนมุสลิมในประเทศที่ไม่ใช่รัฐมุสลิม สำหรับกรอบเศรษฐกิจ ที่ประชุมร้องขอการจัดตั้งระเบียบเศรษฐกิจโลกใหม่ เพื่อสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างรัฐ ในด้านวัฒนธรรมที่ประชุมมีมติรับรอง แผนงานเฉลิมฉลองการเข้าสู่ศตวรรษที่ 15 ของปีฮิจญ์เราะฮ์ศักราช

การประชุม ICFM ครั้งที่ 10 โมร็อกโกเป็นประเทศเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างวันที่ 8-12 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 1979 ที่ประชุมผ่านมติที่สำคัญจำนวนมาก เช่น กรณีปัญหาตะวันออกกลาง สถานะเมืองศักดิ์สิทธิ์ในนครเยรูซาเล็ม สนับสนุนชาวปาเลสไตน์ ฟิ้นคืนสิทธิอันชอบธรรมและก่อตั้งรัฐอธิปไตยอิสระของชาวปาเลสไตน์บนดินแดนที่เป็นมาตุภูมิ ประณามการบุกรุกของอิสราเอลทางตอนใต้ของเลบานอน เป็นต้น

ที่ประชุมประณามอียิปต์ที่ทรยศต่ออิสลาม เพราะร่วมลงนามในข้อตกลงแคมป์เดวิด (The Camp David Accords) และถอดอียิปต์ออกจากสมาชิกภาพขององค์การ รวมทั้งร้องขอให้ประเทศสมาชิกยุติความสัมพันธ์ทางการทูตกับอียิปต์

ด้านเศรษฐกิจ ที่ประชุมอนุมัติการสร้างหอการค้าอิสลามและการแลกเปลี่ยนทางอุตสาหกรรมของประเทศอิสลาม (The Islamic Chamber of Commerce, Industry and Commodity Exchange -ICCI&CE) โดยมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงการากี ประเทศปากีสถาน และรับรองกฎบัตรกองทุนวิทยาศาสตร์อิสลาม พร้อมทั้งเรียกร้องการอนุรักษ์มรดกอิสลามในเมืองหิบบักตู (มาลี) ค็อยราวาน (ตูนิเซีย) และเฟซ (โมร็อกโก)

การประชุม ICFM ครั้งที่ 11 ปากีสถานมีโอกาสดำเนินการประชุมขึ้นอีกครั้ง ในระหว่างวันที่ 17-22 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 1980 ที่ประชุมมีมติคัดค้านการรุกรานประเทศมุสลิมของสหภาพโซเวียต และจัดตั้งคณะกรรมการ ซึ่งประกอบไปด้วยปากีสถาน อิหร่านและเลขาธิการองค์การการประชุมอิสลาม เพื่อค้นหาวิธีการและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ครอบคลุมวิกฤตการณ์ในอัฟกานิสถาน ขณะเดียวกัน ที่ประชุมได้จัดตั้งคณะกรรมการอีกหนึ่งคณะ ซึ่งประกอบด้วย ซาอุดีอาระเบีย กาบอน และปากีสถาน เพื่อบริหารจัดการเงินบริจาคจำนวน 25 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ที่รวบรวมเป็นกองทุนให้กับชาวอัฟกานิสถาน

ที่ประชุม ICFM ครั้งที่ 11 ได้รับรองมาตรการต่างๆ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและความร่วมมือด้านวัฒนธรรม เช่น การก่อตั้งกองทุนวักฟส์ (Waqfs) หรือสาธารณสมบัติ เพื่อเป็นกองทุนอิสลามและกองทุนอัล-กุดส์ โดยมีงบประมาณแรกเริ่มกองทุนละ 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นต้น

การประชุม ICFM ครั้งที่ 12 จัดขึ้นที่กรุงแบกแดด อิรัก ในระหว่างวันที่ 1-5 มิถุนายน ปี ค.ศ. 1981

การประชุมครั้งนี้ไม่มีอะไรใหม่ เนื่องจากเพิ่งจบการประชุมสุดยอดอิสลามที่เมืองตออีฟ (Taif) ซาอุดีอาระเบีย แต่เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดก็เกิดขึ้น เมื่อเกิดกรณีพิพาทระหว่างอิรักและอิหร่านในปีที่ผ่านมา ส่งผลให้อิหร่านตัดสินใจว่าบาตรไม่เข้าร่วมประชุม สงครามอิรัก-อิหร่าน เป็นหนึ่งในวาระหลักของการพิจารณา ที่ประชุมเรียกร้องให้ทั้งสองฝ่ายยุติการสู้รบและแสดงความเสียใจต่อความล้มเหลวของคณะกรรมการสันติภาพขององค์การการประชุมอิสลามที่ไม่สามารถป้องกันการเกิดสงครามครั้งนี้

สำหรับการบริหารองค์การนั้นที่ประชุมได้ปรับแก้กฎบัตร โดยผู้ช่วยเลขาธิการมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี และจะไม่มีการเลือกตั้งเข้ามาใหม่อีก

การประชุม ICFM ครั้งที่ 13 ประเทศไนเจอร์เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ระหว่างวันที่ 22-26 สิงหาคม ปี ค.ศ. 1982 ที่เมืองนิเอมี (Niamey) บรรดาผู้นำประเทศที่เข้าร่วมการประชุมครั้งที่ 13 ประณามการรุกรานเลบานอนของอิสราเอล เมื่อเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 1982 และเน้นย้ำติการแก้ไขปัญหาให้อิสราเอลถอนทหารออกจากดินแดนยึดครองอาหรับ โดยปราศจากเงื่อนไขใดๆ รวมทั้งตัดสินใจจัดตั้งคณะกรรมการระหว่างประเทศ เพื่อสืบสวนความ

เป็นอาชญากรรมสงครามของอิสราเอล ขณะที่อิหร่านเรียกร้องประเทศสมาชิกให้คว่ำบาตรการส่งน้ำมันให้สหรัฐอเมริกา เพราะเป็นประเทศที่ให้การสนับสนุนอิสราเอล

นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้เรียกร้องโซเวียตให้ถอนกำลังทหารออกจากอัฟกานิสถาน โดยปราศจากเงื่อนไข รับรองสถานะของวิทยาลัยศาสนาบัญญัติอิสลาม (The Islamic Fiqh Academy) อนุมัติการก่อสร้างมหาวิทยาลัยอิสลามที่ประเทศไนเจอร์และอูกันดา และให้คำมั่นว่าจะมอบเงินจำนวน 210 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับชาวซาเฮล (Sahel) ที่อดอยาก

การประชุม ICFM ครั้งที่ 14 จัดขึ้นที่กรุงชากา ประเทศบังกลาเทศ ระหว่างวันที่ 6-11 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1983 ที่ประชุมอนุมัติการสร้างสาธารณรัฐของชาวตุรกีทางตอนเหนือของไซปรัส (The Turkish Republic of Northern Cyprus-TNRC) และสนับสนุนตุรกีอย่างเต็มที่ในประเด็นนี้ ขณะเดียวกันที่ประชุมแสดงความเสียใจต่อสงครามอิรัก-อิหร่าน ซึ่งถือว่าเป็นความขัดแย้งทางการเมืองที่เพิ่มขึ้นของพี่น้องมุสลิมทั้งสองประเทศ

ที่ประชุมประณามการจัดระเบียบความมั่นคงปลอดภัยระหว่างสหรัฐอเมริกาและอิสราเอลว่าเป็นอันตรายต่อการกลับสู่มาตุภูมิของชาวปาเลสไตน์ รวมทั้งประณามการโจมตีทางอากาศของอิสราเอลต่อการติดตั้งเตาปฏิกรณ์ปรมาณูของอิรัก ในด้านข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างความเข้าใจต่อภาพลักษณ์อิสลามที่ถูกต้องนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาภารกิจเหล่านี้เพิ่มเติมในสำนักงานข่าวสารอิสลามระหว่างประเทศ (IINA) และองค์การกระจายเสียงของรัฐมุสลิม (The Islamic States Broadcasting Organization-ISBO) อีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญก็คือที่ประชุมได้ปรับปรุงกฎบัตรอิสลามด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งต่อมาได้รับการรับรองจากการประชุม ICFM ครั้งที่ 19

การประชุม ICFM ครั้งที่ 15 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 18-22 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1984 ที่กรุงซานา (Sana'a) ประเทศเยเมนเหนือ ประเด็นสำคัญสำหรับการประชุมครั้งนี้คือการเลือกตั้งเลขาธิการองค์การการประชุมอิสลามคนใหม่ โดยนาย ชารีฟุดดีน ปิรซาดา (Sharifuddin Pirzada) ผู้แทนปากีสถานเป็นผู้ได้รับการคัดเลือก

ที่ประชุมรับรองมติตั้งเดิมกรณีสงครามอิรัก-อิหร่าน วิกฤตการณ์อัฟกานิสถาน และปาเลสไตน์ ขณะเดียวกันที่ประชุมได้อนุมัติร่างกฎหมายเพิ่มเติมของสมาคมซีเมนต์อิสลาม (The Islamic Cement Association (ICA) และสหภาพโทรคมนาคมแห่งรัฐอิสลาม (The Islamic States Telecommunication Union-ISTU) โดยมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ตุรกีและปากีสถานตามลำดับ และเรียกร้องให้ประเทศสมาชิกที่ยังไม่ให้สัตยาบันในสภากาชาดอิสลาม (The Islamic Civil Aviation Council-ICAC) ให้สัตยาบันในเรื่องนี้

ที่สำคัญนับเป็นการประชุมครั้งแรกของอียิปต์หลังจากได้รับสถานะสมาชิกภาพขององค์การกลับมาดังเดิม หลังจากถูกถอดสมาชิกภาพเนื่องจากร่วมลงนามในข้อตกลงแคมป์เดวิดกับอิสราเอล

การประชุม ICFM ครั้งที่ 16 ประเทศโมร็อกโกเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ระหว่างวันที่ 6-10 มกราคมปี ค.ศ. 1986 ที่กรุงเฟซ ประเด็นแรกภายใต้การพิจารณาของที่ประชุมคือ

ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและลิเบียที่เสื่อมถอยลง โดยที่ประชุมประณามการคว่ำบาตรของสหรัฐอเมริกาต่อลิเบียและร้องขอประเทศสมาชิกให้ต่อต้านสหรัฐอเมริกา เพราะการคุกคามลิเบียเท่ากับเป็นการคุกคามชาตมุสลิมทั้งหมด

ขณะเดียวกันที่ประชุมประณามการโจมตีทางอากาศของอิสราเอลต่อสำนักงานใหญ่ PLO ในกรุงตูนิซซึ่งทำให้ประชาชนเสียชีวิตกว่า 70 คน เน้นย้ำความต้องการแรกเริ่มในการถอนทหารไซเรียออกจากอัฟกานิสถาน ชมเชยกลุ่มมูญาฮิดีน ในการต่อสู้อย่างวีรบุรุษ ต้านความพยายามขยายสงครามเข้าไปในปากีสถาน และรื้อฟื้นการเจรจากับรัฐบาลฟิลิปปินส์ เพื่อการปกครองตนเองของมุสลิมกลุ่มใหญ่ทางตอนใต้ของฟิลิปปินส์ นอกจากนี้ที่ประชุมได้มีมติรับประเทศไนจีเรียเป็นประเทศสมาชิก ซึ่งก่อนหน้านี้ประเทศไนจีเรียเข้าร่วมประชุมในฐานะประเทศผู้สังเกตการณ์

การประชุม ICFM ครั้งที่ 17 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 22-25 มีนาคม ปี ค.ศ.1988 ที่กรุงอัมมาน จอร์แดน

การประชุมมีขึ้นหลังจากเกิดเหตุการณ์นองเลือดระหว่างผู้แสวงบุญชาวอิหร่านและกองกำลังชาอูดีอาระเบีย เนื่องจากการเดินขบวนต่อต้านสหรัฐอเมริกาและลัทธิจักรวรรดินิยมก่อนพิธีฮัจญ์จะเริ่มต้น จึงเกิดการปะทะกับกองกำลังรักษาความปลอดภัยของชาอูดีอาระเบีย ทำให้มีผู้เสียชีวิต 401 คน และบาดเจ็บ 568 คน จากทั้งสองฝ่าย รัฐมนตรีประเทศชาอูดีอาระเบีย เจ้าชาย ซาอุด อัล-ฟัยซัล ประกาศจำกัดจำนวนผู้ประกอบพิธีฮัจญ์ชาวอิหร่านในปีถัดไป และแสดงสิทธิอันชอบธรรมเพื่อมาตรการรักษาความปลอดภัยให้กับผู้ประกอบพิธีฮัจญ์ จากคำประกาศนี้ กลุ่มตัวแทนจากอิหร่านนำโดย ฮุจญะตุล อิสลาม มุฮัมมัด อะลี ตาชกีรี (Hujjat-ul-Islam Mohammad Ali Tashkiri) เดินประท้วงออกจากที่ประชุม

ขณะเดียวกันที่ประชุมได้รับรายงานว่าชาวปาเลสไตน์ได้จัดตั้งขบวนการปกครองตนเองภายใต้ชื่ออินติฟาฎะฮ์ (Intifada) หรือขบวนการลุกขึ้นสู้ ในดินแดนที่ถูกยึดครอง

สำหรับการประชุมในครั้งนี้ได้มีการจัดให้มีการเลือกตั้งเลขาธิการองค์การคนใหม่ ซึ่งได้แก่ ดร.หะมิด อัล กาบิด อดีตนายกรัฐมนตรีในเจอร์ โดยเข้าดำรงตำแหน่งเลขาธิการตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ปี ค.ศ. 1989 เป็นต้นไป

การประชุม ICFM ครั้งที่ 18 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 13-16 มีนาคม ปี ค.ศ. 1989 ที่กรุงริยาฎ ประเทศซาอุดีอาระเบีย การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นภายใต้เหตุการณ์สำคัญ 3 เหตุการณ์ด้วยกัน เหตุการณ์แรกคือการถอนกำลังทหารของสหภาพโซเวียตออกจากอัฟกานิสถานและแต่งตั้งรัฐบาลขึ้นมำปกครองชั่วคราว (An Afghan Interim Government-AIG) โดยกลุ่มมูญาฮิดีน ซึ่งที่ประชุมให้การรับรอง เหตุการณ์ที่สองคือการสิ้นสุดของสงครามอ่าว ที่ประชุมแสดงความยินดีต่อทั้งอิหร่านและอิรักที่มีการหยุดยิงและร้องขอให้ส่งกลับนักโทษสงครามของทั้งสองฝ่าย และเหตุการณ์ที่สามคือการถือกำเนิดของกลุ่มอินติฟาฎะฮ์ และการประกาศรัฐบาลปาเลสไตน์ในเดือนพฤศจิกายน ปี ค.ศ. 1988 องค์การการประชุมอิสลามประกาศรับรองรัฐบาลปลดถิ่นปาเลสไตน์ อย่างเป็นทางการ

สำหรับมติอื่นๆ ที่สำคัญเช่น การเรียกร้องรัฐบาลบัลแกเรียให้เคารพต่อมุสลิมชนกลุ่มน้อยในประเทศตามหลักกฎหมายสากล ประกาศว่าซัลมาน รูซดีผู้เขียน "โองการปีศาจ" (Satanic Verses) เป็นผู้ทรยศและให้ร่วมกันต่อต้านผลงาน หากเขายังไม่ยุติการพิมพ์จะถูกห้ามเดินทางเข้าประเทศมุสลิม ที่ประชุมประกาศให้รัฐอิสลามพยายามร่วมมือกันเพื่อยืนยันความถูกต้องและความดีงามในศาสนาอิสลาม

การประชุม ICFM ครั้งที่ 19 อียิปต์เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างวันที่ 31 กรกฎาคม-5 สิงหาคม ปี ค.ศ. 1990 ที่ประชุมได้ผ่านมติวิกฤตการณ์แคชเมียร์ ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่กรณีแคชเมียร์ได้ถูกระบุอยู่ในวาระการประชุม วันที่ 19 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 1990 มีร์ วาอีซ โมลวี มุฮัมเหม็ด ฟารูก (Mir waiz Maulvi Mohammed Farooq) ผู้ดำรงตำแหน่งด้านศาสนาสูงสุดในแคชเมียร์ ถูกลอบสังหารทำให้นางเบนาศีร์ ภูโต นายกรัฐมนตรีปากีสถาน ซึ่งมีแนวคิดสายเหยี่ยวในประเด็นแคชเมียร์ เดินทางเยือนประเทศมุสลิมเพื่อขอการสนับสนุนต่อมติที่ปากีสถานจะนำเสนอในที่ประชุม ขณะเดียวกันก็เรียกร้องให้อินเดียแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสันติ

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นความขัดแย้งระหว่างอิรักและคูเวต ซึ่งอิรักใช้กำลังบุกเข้าคูเวตเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม ที่ประชุมมีมติประณามการรุกรานคูเวตของอิรัก และเรียกร้องให้อิรักถอนทหารออกจากแหล่งน้ำมันของราชอาณาจักรโดยปราศจากเงื่อนไข อย่างไรก็ตามอิรักจอร์แดน ซูดาน มอริตานิยะและปาเลสไตน์ ไม่สนับสนุนมติในการประณามครั้งนี้

การประชุม ICFM ครั้งที่ 20 ตุรกีเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างวันที่ 4-8 สิงหาคม ปี ค.ศ. 1991 ที่กรุงอิสตันบูล ในครั้งนี้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณาประเด็นต่างๆ ได้แก่ ปัญหาปาเลสไตน์ ปัญหาแคชเมียร์ ปัญหาเลบานอนและความร่วมมือด้านวัฒนธรรมและเศรษฐกิจในโลกมุสลิม

ที่ประชุมได้อภิปรายถึงการให้ความช่วยเหลือด้านสันติภาพของสหประชาชาติในตะวันออกกลาง สงครามอ่าวระหว่างอิรักและคูเวต ที่ประชุมได้ผ่านมติแสดงความเห็นใจต่อประชาชนชาวอิรัก และตำหนิรัฐบาลอิรักต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น กรณีปัญหาแคว้นแคชเมียร์ ที่ประชุมร้องขออินเดียให้อนุญาตให้คณะตัวแทนค้นหาข้อเท็จจริงเข้าสืบสวนการสังหารหมู่ชาวมุสลิมในแคชเมียร์ โดยกองกำลังรักษาความมั่นคงของอินเดีย

นอกจากนี้ กลุ่มผู้นำตุรกีเชื้อสายไซปรัส (The Turkish Cypriot-TRNC) ร้องขอสถานะความเป็นสมาชิกภาพเต็มรูปแบบจากองค์การการประชุมอิสลาม (เช่นเดียวกับกลุ่ม PLO ที่ได้รับสมาชิกภาพ)

การประชุม ICFM ครั้งที่ 21 ปากีสถานเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างวันที่ 25-29 เมษายน ปี ค.ศ. 1993 ณ กรุงการาจี การประชุมครั้งนี้เป็นครั้งแรกสำหรับแอลเบเนียและประเทศเกิดใหม่อีก 6 ประเทศที่แยกตัวออกมาจากอดีตสหภาพโซเวียตที่ได้เข้าร่วมประชุม

นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้พิจารณาปัญหาแคว้นแคชเมียร์ ปัญหาชาวปาเลสไตน์จำนวน 400 คนที่ถูกขับไล่โดยอิสราเอล อภิปรายการจัดตั้งเขตปลอดนิวเคลียร์ และความร่วมมือด้านเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก เป็นต้น

ที่ประชุมเน้นความจำเป็นในการเข้าร่วมการประชุมที่สนับสนุนโดยสหประชาชาติเพื่อหาคำจำกัดความการก่อการร้ายเพราะประเทศที่รักษันต้อย่างปากีสถานและซูดานกำลังถูกกล่าวหาว่าเป็นประเทศที่สนับสนุนการก่อการร้าย

การประชุม ICFM ครั้งที่ 22 ประเทศโมร็อกโกเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมแทนตูนิเซีย ซึ่งแสดงความเสียใจที่ไม่สามารถจัดการประชุมได้ การประชุมครั้งนี้จึงถูกจัดภายในระยะเวลาอันสั้นคือระหว่างวันที่ 10-11 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1994 ก่อนหน้าที่จะมีการจัดการประชุมสุดยอดอิสลามที่กรุงคาสาบลังกาของโมร็อกโกเช่นเดียวกัน

จากการประชุมในระยะเวลาเพียงสองวัน วาระการประชุมจึงมีจำกัด กล่าวคือ ที่ประชุมยืนยันอีกครั้งถึงการสนับสนุนกระบวนการสันติภาพในตะวันออกกลาง ร้องขออินเดียและปากีสถานให้จัดการปัญหาความขัดแย้งแคว้นแคชเมียร์ตามข้อตกลงซิมลา (Simla Agreement) เนื่องจากในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมามีผู้เสียชีวิตจากความรุนแรงถึง 3 หมื่นคน

การประชุม ICFM ครั้งที่ 23 กินีรับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างวันที่ 9-12 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1995 ที่เมืองโคนากรี (Conakry) ที่ประชุมยอมรับข้อเรียกร้องและคำแนะนำให้จัดประชุมสุดยอดอิสลามในวาระพิเศษขึ้นที่กรุงอิสลามาบาดในเดือนมีนาคม ปี ค.ศ. 1997 เพื่อเฉลิมฉลอง 50 ปีของการได้รับเอกราช และที่ประชุมได้มอบสมาชิกภาพแก่คาซัคสถาน ซึ่งเป็นประเทศสุดท้ายที่แยกตัวออกจากอดีตสหภาพโซเวียต

ขณะเดียวกันที่ประชุมได้เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกทั้งหมดขยายความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจและมนุษยธรรมให้กับชาวแคชเมียร์ ประณามการเผาสถานที่ศักดิ์สิทธิ์มุสลิมชาร์ฟ (Chirar Sharif) ในเขตแคชเมียร์ที่อยู่ภายใต้การเข้าครองของอินเดีย (India Hold Kashmir (IHK)) และเรียกร้องรัฐบาลอินเดียให้บูรณะมัสยิดบาบริตามที่สัญญาไว้ รวมทั้งร้องขอประเทศสมาชิกให้ระงับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในหมู่ประชาชาติมุสลิม

การประชุม ICFM ครั้งที่ 24 เป็นครั้งแรกที่จัดประชุมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยอินโดนีเซียเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างวันที่ 14-19 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1996 วาระแรกของการประชุมคือการเลือกตั้งเลขาธิการองค์การการประชุมอิสลามคนใหม่ ซึ่งได้แก่นายอิซซิดดิน ลารากี (Izzeddienne Laraki) แห่งโมร็อกโก

อินโดนีเซียและมาเลเซีย มุ่งเน้นความจำเป็นในความร่วมมือด้านเศรษฐกิจในโลกอิสลาม แต่ประเทศอาหรับเห็นควรพิจารณาประเด็นการเมืองเป็นอันดับแรก ซึ่งก็คือปัญหาอัล-กูดส์ ที่ประชุมมีแถลงการณ์ว่าอิสราเอลเป็นผู้รับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียว ต่อการหยุดชะงักของกระบวนการสันติภาพ ประณามนโยบายของอิสราเอลที่กีดกันสันติภาพในตะวันออกกลาง และเรียกร้องประเทศสมาชิกให้ระงับความสัมพันธ์ระดับปกติกับอิสราเอล

นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้เรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาค้วนแคชมีร์ด้วยสันติวิธีและด้วยภาพลักษณ์ที่เหมาะสมและถูกต้องของอิสลาม การปฏิรูปองค์การในส่วนที่จำเป็น รวมทั้งพิจารณาช่วยเหลือฟื้นฟูฟิลิปปินส์ทางตอนใต้

การประชุม ICFM ครั้งที่ 25 จัดขึ้นที่กรุงโดฮา ประเทศกาตาร์ ในระหว่างวันที่ 15-17 มีนาคม ปี ค.ศ. 1998

ที่ประชุมมีมติรับรองกระบวนการสันติภาพตะวันออกกลาง และขยายความช่วยเหลือเต็มรูปแบบแก่ชาวปาเลสไตน์ที่ต่อสู้เพื่อมาตุภูมิ เลขาธิการองค์การการประชุมอิสลามเรียกร้องประชาคมระหว่างประเทศให้เคารพในอำนาจอธิปไตยของอิรักและความจำเป็นด้านสิทธิมนุษยชน

ประเด็นต่อมาคือกรณีปัญหาโกสลาเวีย บรรดารัฐมนตรีต่างประเทศที่เข้าร่วมประชุมเรียกร้องประชาคมระหว่างประเทศให้ฟื้นฟูความมั่นคงและความสงบในโคโซโว และมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าจะไม่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงเช่นเดียวกับบอสเนีย

ด้านกรณีพิพาทค้วนแคชมีร์ ที่ประชุมได้เรียกร้องให้มีการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ประณามความรุนแรงจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนของชาวมุสลิมแคชมีร์ และเน้นย้ำให้บริจาคช่วยเหลือชาวแคชมีร์

การประชุม ICFM ครั้งที่ 26 จัดขึ้นที่กรุงโอกาดูกู (Ougadougou) ประเทศบูร์กินาฟาโซ ระหว่างวันที่ 1-5 มิถุนายน ปี ค.ศ. 1999 การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นท่ามกลางความขัดแย้งกรณีแคชมีร์ที่ปะทุขึ้นอีกครั้งระหว่างอินเดียและปากีสถาน ที่ประชุมได้แสดงความห่วงใยอย่างยิ่งต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เรียกร้องให้สองฝ่ายมีการจัดการความขัดแย้งและควรมีมติในการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับมติของสหประชาชาติ รวมทั้งสนับสนุนความเป็นปึกแผ่นแห่งดินแดนของปากีสถาน

การประชุม ICFM ครั้งที่ 26 มีมติการประชุมที่สำคัญ เช่นการเรียกร้องให้มีการยุติสงครามกลางเมืองในอัฟกานิสถาน กระตุ้นประชาคมระหว่างประเทศ เร่งการนำข้อตกลงสันติภาพเดตัน (Dayton Peace Accords) มาดำเนินการในบอสเนียเฮอร์เซโกวีนา และเรียกร้องการจัดตั้งเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในโลก นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้จัดฉลองงานครบรอบ 25 ปี ของธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม (The Islamic Development Bank) อีกด้วย

การประชุม ICFM ครั้งที่ 27 จัดขึ้นที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ มาเลเซีย ระหว่างวันที่ 27 - 30 มิ.ย. ปี ค.ศ. 2000 เป็นโอกาสดีที่ได้กลับมาจัดการประชุม ICFM อีกครั้งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เหมือนเช่นทุกครั้งที่ผ่านมาได้พิจารณาถึงประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ประเด็นการเมือง ประเด็นมุสลิมส่วนน้อย การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ศิลปวัฒนธรรมอิสลาม และการจัดการภายในองค์การ เป็นต้น

ประเด็นกระบวนการสันติภาพในตะวันออกกลาง ที่ประชุมเรียกร้องความสามัคคีของประเทศสมาชิก OIC กับชาวปาเลสไตน์ ในการฟื้นฟูสิทธิแห่งชาติ สิทธิอันชอบธรรมในการกลับสู่ดินแดน สิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเอง และการตั้งรัฐอิสลามเหนือดินแดนปาเลสไตน์ โดยมี

อัล-กูดส์ อัช-ซารีฟ เป็นเมืองหลวง ขณะเดียวกัน ที่ประชุมร้องขอการสนับสนุนกระบวนการสันติภาพในตะวันออกกลาง และต้องการให้อิสราเอลเคารพ และปฏิบัติตามข้อตกลงภายใต้กรอบของหลักการจากการประชุมแมดริด (Madrid Conference) และมติ UN โดยเฉพาะมติของคณะมนตรีความมั่นคงที่ 242 338 และ 425 รวมทั้งหลักการ "land – for-peace" ที่รับประกันว่าอิสราเอลจะถอนออกจากดินแดนปาเลสไตน์ทั้งหมด รวมทั้ง อัล-กูดส์ อัช-ซารีฟ และที่ราบสูงญะลันหรือโกลันของซีเรีย

สำหรับเหตุการณ์ในอัฟกานิสถาน ที่ประชุมได้พิจารณาหลักการและเป้าหมายของกฎบัตร OIC และมติขององค์การที่เน้นย้ำถึงจุดมุ่งหมายร่วมกันของความเป็นประชาชาติอิสลาม (อุมมะฮ์) รวมทั้ง ยืนยันอีกครั้งถึงสิทธิของประชาชนในการตัดสินใจเลือกรูปแบบรัฐบาลที่ปรารถนา เลือกกระบวนการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ด้วยตนเองโดยปราศจากการแทรกแซงกดดัน และบีบบังคับจากต่างชาติ

ด้านเศรษฐกิจและสังคม คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมของ OIC ซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ในประเทศมาเลเซีย รายงานต่อที่ประชุมถึงความสำคัญในการพัฒนา โดยเน้นถึงความจำเป็นของรัฐสมาชิกในการมีส่วนร่วมต่อกระบวนการตัดสินใจอย่างกระตือรือร้น ภายใต้สภาวะโลกาภิวัตน์ เสรีนิยม และการค้าพหุภาคี เพื่อปกป้องและรักษาผลประโยชน์โดยรวมของประเทศสมาชิก OIC

การประชุม ICFM ครั้งที่ 28 จัดประชุมที่กรุงบามาโก (Bamako) ประเทศมาลี ระหว่างวันที่ 25-29 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2001 ที่ประชุมพิจารณาถึงประเด็นที่น่าสนใจ เช่น ประเด็นการเมืองกรณีปาเลสไตน์ โดยประณามอย่างรุนแรงต่อการก่ออาชญากรรมของอิสราเอล การปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับการจัดตั้งถิ่นฐานชาวอิสราเอลในเขตยึดครองอย่างต่อเนื่อง และยืนยันว่านโยบายและการปฏิบัติเพื่อแผ่ขยายอิทธิพลของอิสราเอล เป็นการคุกคามทั้งต่อรัฐอาหรับ รัฐมุสลิม กระบวนการสันติภาพ และความมั่นคงปลอดภัยของประชาคมโลก ที่ประชุมยังเรียกร้องให้รัฐสมาชิกผนึกกำลังช่วยเหลือทุกวิถีทางในฐานะอุมมะฮ์เพื่อบรรลุถึงจุดมุ่งหมายในการสร้างชาติของชาวปาเลสไตน์

กรณีกระบวนการสันติภาพในตะวันออกกลาง ที่ประชุมได้ประณามนโยบายและแนวทางการปฏิบัติของรัฐบาลอิสราเอลที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการสันติภาพ และเรียกร้องประเทศสมาชิกให้รวมพลังกับรัฐหน้าด่านอย่างซีเรียและเลบานอนในการยับยั้งเผชิญหน้ากับการรุกรานและคุกคามของอิสราเอล ขณะเดียวกัน ก็เชิญชวนรัฐอิสลามให้แสดงออกถึงความร่วมมือในทุกวิถีทาง รวมทั้งยับยั้งเคียงข้างซีเรียและเลบานอนในการต่อต้านการใช้ความรุนแรงของอิสราเอล

ขณะที่ในกรณีปัญหาแคว้นญัมมู-แคชเมียร์นั้น ที่ประชุมได้ย้ำถึงความมุ่งหมายและหลักการของกฎบัตรและมติของ UN ที่มีต่อการจัดการกับปัญหาดังกล่าวซึ่งยังไม่ได้ถูกนำไปปฏิบัติตามข้อตกลงซิมลา (Simla Agreement) ระหว่างรัฐบาลอินเดียและปากีสถาน ในการตั้งถิ่นฐานอย่างมั่นคงของประชาชนชาวญัมมู-แคชเมียร์ รวมทั้งการตระหนักรับรู้ของประชาคมโลก

ต่อสิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเองของชาวแคชเมียร์ตามกฎหมายบัตร UN และกฎหมายบัตร OIC นอกจากนี้ที่ประชุมยังพิจารณาประเด็นการเมืองอื่นๆ เช่น สถานการณ์ในบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา โคโซโว โชมาเลีย เซเชน และเชียวราเลโอน เป็นต้น

ด้านเศรษฐกิจที่ประชุมพิจารณาแนวทางปฏิบัติเพื่อก่อตั้งกลุ่มเศรษฐกิจระหว่างประเทศและภูมิภาคของโลกมุสลิม การสนับสนุนและช่วยเหลือประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่เป็นสมาชิก OIC ต่อการท้าทายของวิกฤตเศรษฐกิจและการเงิน รวมทั้งการสร้างเสริมเข้มแข็งในระบบการค้าพหุภาคีให้มากขึ้น ที่สำคัญที่ประชุมได้พิจารณางบประมาณสำหรับปี ค.ศ. 2001/2002 ให้กับองค์กรและหน่วยงานพิเศษของ OIC

การประชุม ICFM ครั้งที่ 29 จัดขึ้นที่กรุงคาทุม ประเทศซูดาน ระหว่างวันที่ 25 -27 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2002 ที่ประชุมพิจารณาถึงความรุนแรงด้านของสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับชาวปาเลสไตน์ และบรรดากลุ่มแกนนำที่ถูกต้องตามกฎหมายที่กำลังตกอยู่ภายใต้แรงกดดัน และการบีบบังคับ โดยกองกำลังอิสราเอลที่ยึดครองดินแดน เรียกร้องให้ยุติการนองเลือดและเหตุการณ์รุนแรงในภูมิภาค และกระตุ้นให้ประชาคมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศทั้งสี่ คือ สหรัฐอเมริกา รัสเซีย สหภาพยุโรป และ สหประชาชาติ ผลักดันให้อิสราเอลยุติการใช้ความรุนแรงต่อชาวปาเลสไตน์ รวมทั้งยุติการครอบครอง เมือง หมู่บ้าน และค่ายผู้พลพรวมทั้งยุติการพังทลายบ้านเรือน และการทำลายโครงสร้างพื้นฐานของชาวปาเลสไตน์ ที่สำคัญยกเลิกการจัดตั้งถิ่นฐานของอิสราเอลในพื้นที่ยึดครอง และในเขตอัล-กูดส์ อัช - ชารีฟ

กรณีปัญหาผู้ลี้ภัยในโลกมุสลิม ที่ประชุมร้องขอความร่วมมือจาก UNHCR และ OIC ในการให้ความช่วยเหลือ และปกป้องสิทธิของชาวปาเลสไตน์ ขณะเดียวกันก็ยืนยันถึงภารกิจร่วมกันของประเทศสมาชิกในการดูแลผู้ลี้ภัยทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในฐานะพี่น้องมุสลิม นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้พิจารณาถึงประเด็นต่างๆ ที่สำคัญคือสถานการณ์ในอัฟกานิสถาน โคโซโว โชมาเลีย บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา เซเชน ญัมมู-แคชเมียร์ เชียวราเลโอน อิรัก-คูเวต และอาเซอร์ไบจาน เป็นต้น

ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ประชุมให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนวิทยาการด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เพื่อจุดมุ่งหมายแห่งสันติภาพ เรียกร้องให้ประเทศต่างๆ ถ่ายทอดความรู้โดยปราศจากการกีดกันหรือการแบ่งแยก รวมทั้งร้องขอให้ประเทศอุตสาหกรรมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสนธิสัญญาไม่แพร่กระจายและลดอาวุธ ขณะที่ คณะกรรมการด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้กล่าวถึงประเด็นอื่นๆ เช่น การจัดตั้งศูนย์กลางอิสลามสำหรับการค้นคว้าและวิจัยความก้าวหน้าทางการแพทย์ในบังกลาเทศ และการปฏิบัติตามกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีของประเทศอิสลาม เป็นต้น

การประชุม ICFM ครั้งที่ 30 จัดขึ้นที่กรุงเตหะราน อิหร่าน ระหว่างวันที่ 28-30 เดือนปี ค.ศ. 2003 นับเป็นการประชุมที่ใช้ระยะเวลาค่อนข้างสั้นเพียงแค่ 3 วัน ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นต่างๆ ได้แก่ มติความสัมพันธ์ด้านการเมือง มติด้านข้อมูลข่าวสาร มติด้านวิทยาศาสตร์

และเทคโนโลยี มติด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และมติด้านการบริหารจัดการและด้านการเงินขององค์การ

ประเด็นด้านการเมืองยังคงให้ความสำคัญกับกรณีปาเลสไตน์ และกระบวนการสันติภาพในตะวันออกกลาง สิทธิของประชาคมมุสลิมและมุสลิมชนส่วนน้อยที่ไม่ได้เป็นรัฐสมาชิกของ OIC ในประเด็นนี้ที่ประชุมเรียกร้องให้รัฐบาลของประเทศต่างๆ รักษาสิทธิอันชอบธรรมของประชาคมมุสลิมและมุสลิมชนส่วนน้อยในรัฐที่ไม่ใช่สมาชิก OIC บนพื้นฐานหลักกฎหมายระหว่างประเทศ และเคารพในอำนาจอธิปไตยและดินแดน ที่ประชุมได้ย้ำถึงความจำเป็นที่ประชาคมมุสลิมและมุสลิมชนส่วนน้อยควรแสดงออกได้ซึ่งศาสนาและวัฒนธรรมของตน นอกจากนี้ ยังได้พิจารณาถึงการฉีกกฎปัญหามุสลิมทางตอนใต้ของฟิลิปปินส์อีกด้วย

ด้านสังคมและวัฒนธรรม ที่ประชุมหยิบยกประเด็นการทำลายมัสยิดบาบรี (Babri) ในอินเดีย ประณามการทำลายมัสยิดบาบรีอันเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของมุสลิมในเมืองโยชยาของกุ่มฮินดูสุดโต่ง เรียกร้องรัฐบาลอินเดียในการสร้างความมั่นใจต่อการปกป้องดูแลมุสลิมและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์อื่นๆ ของมุสลิม ตามหลักการด้านสิทธิมนุษยชนและกฎหมายระหว่างประเทศอื่นๆ ก่อสร้างมัสยิดบาบรีขึ้นมาใหม่ในบริเวณเดิม และลงโทษผู้ที่กระทำผิดตามหลักกฎหมายที่ถูกต้อง

ประเด็นด้านเศรษฐกิจที่สำคัญในการประชุมครั้งนี้ คือ การเสนอแนวทางและบทบาทของอุมมะฮ์ในศตวรรษที่ 21 และสู่ทางการจัดตั้งตลาดร่วมอิสลาม

การประชุม ICFM ครั้งที่ 31 จัดขึ้นที่กรุงอิสตันบูล ตุรกี ระหว่างวันที่ 14 - 16 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2004 เป็นการประชุมที่ใช้ระยะเวลาอันสั้นเช่นเดียวกับการประชุม ICFM ครั้งที่ 30 ที่ประชุมยังคงพิจารณาประเด็นต่างๆ ต่อเนื่องจากการประชุมครั้งก่อน เช่น ประเด็นปาเลสไตน์ กระบวนการสันติภาพระหว่างอินเดีย-ปากีสถาน ปัญหาผู้ลี้ภัยในโลกมุสลิม สถานการณ์ในประเทศอิรัก ไชปรัส อัฟกานิสถาน ซูดาน เซียราเลโอน บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา โคโซโว เซเชน และคาเมอรูน เป็นต้น

ด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นการเผชิญหน้ากับวิกฤตเศรษฐกิจของโลกมุสลิม ปัญหาสภาพแวดล้อมของโลกมุสลิมที่เกิดจากการยึดครองดินแดนโดยอิสราเอล และวิกฤตสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ

ในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ประชุมให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อแก้ไขสภาพแวดล้อมและปัญหาสุขภาพ การจัดตั้งกองทุนแห่งชาติเพื่อพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยสมัครใจของประเทศสมาชิก OIC และความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในการควบคุมสภาวะการติดเชื้อในคน สัตว์ และพืช สำหรับการประชุมครั้งที่ 32 ที่ประเทศเยเมน เมื่อปี ค.ศ. 2005 และการประชุมครั้งล่าสุดที่กรุงบากู ประเทศอาเซอร์ไบจาน นั้นได้กล่าวถึงมาแล้วจึงมิได้นำมากล่าวถึงในภาคผนวก

นอกจากนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศยังได้ได้แสดงความกังวลต่อกลุ่มผู้ไม่หวังดีที่ได้เบี่ยงเบนหลักคำสอนทางศาสนาเพื่อสร้างสถานการณ์และใช้ความรุนแรงเพื่อหวังผลทางการเมือง และเห็นว่านานาชาติควรที่จะร่วมมือกันในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของกลุ่มสายกลางในทุกศาสนา

การประชุมครั้งนี้ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ โดยที่ประชุมได้แสดงการสนับสนุนต่อความพยายามของไทยในการแก้ไขปัญหาภาคใต้ ซึ่งได้ดำเนินการในทิศทางที่ถูกต้อง พร้อมกันนี้ในรายงานของ OIC ซึ่งให้เห็นว่าสถานการณ์ในภาคใต้มิได้เกิดจากความขัดแย้งทางศาสนาด้วย

ในขณะเดียวกัน รายงานของ OIC ได้เรียกร้องให้รัฐบาลมีมาตรการป้องกันการเกิดเหตุการณ์ที่ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต และให้มีการดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง ดำเนินการสอบสวนการหายตัวของนายสมชาย นีละไพจิตร และให้ตระหนักถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาวมุสลิมในการพิจารณากำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาภาคใต้

นอกจากนี้ OIC ได้แสดงความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับไทยในการส่งเสริมให้เกิดสันติสุขในภาคใต้ของไทย ซึ่งรวมถึงความช่วยเหลือด้านการศึกษาแก่ชาวไทยมุสลิม พร้อมนี้ที่ประชุมได้มอบหมายให้เลขาธิการ OIC ติดตามสถานการณ์ภาคใต้ของไทยต่อไป

ความสำเร็จในการสร้างความเข้าใจกับ OIC เกี่ยวกับสถานการณ์ภาคใต้ สืบเนื่องจากการเยือนไทยของคณะ Goodwill Mission ของ OIC ระหว่าง 2-13 มิ.ย. ปี ค.ศ. 2005 เนื่องจากคณะ OIC ได้มีความเข้าใจและรับรู้รับทราบนโยบายและความพยายามของรัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังบนพื้นฐานของความโปร่งใส

อนึ่ง การที่รัฐมนตรีต่างประเทศ ซึ่งไปร่วมประชุมในฐานะผู้แทนประเทศผู้สังเกตการณ์ ได้มีโอกาสกล่าวสุนทรพจน์ต่อที่ประชุมครั้งนี้ นั้น ถือว่าประเทศไทยได้รับเกียรติ เพราะโดยปกติประเทศผู้สังเกตการณ์จะไม่ได้รับสิทธิดังกล่าว

จากรายงานของกระทรวงการต่างประเทศพบว่าการประชุม รัฐมนตรีต่างประเทศ OIC ที่เยเมนประสบความสำเร็จอย่างมากทำให้ประเทศสมาชิก OIC ต่างมีความเข้าใจสถานการณ์ภาคใต้ที่ถูกต้อง รวมถึงมาตรการและนโยบายของไทยในการแก้ไขปัญหา ซึ่งมีมิตรประเทศสมาชิก OIC หลายประเทศได้ออกมาสนับสนุนต่อความพยายามของรัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญหาด้วย อาทิ อินโดนีเซีย บาหลีเรน ปากีสถาน บังกลาเทศและเยเมน เป็นต้น

การเยือนครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการทูตเชิงสร้างสรรค์ เชิงรุก เป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่ได้กำหนดไว้ โดยในการเยือน รัฐมนตรีต่างประเทศได้มีโอกาสพบปะทวิภาคีกับ “รัฐมนตรี/หัวหน้าคณะผู้แทนประเทศต่างๆ รวมทั้งเลขาธิการ OIC ซึ่งทำให้ประเทศเหล่านี้มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถานการณ์ภาคใต้ยิ่งขึ้น และพร้อมให้การสนับสนุนไทย โดยเฉพาะในด้านการศึกษา

คำอธิบาย : ลำดับต่างๆ ที่แสดงให้เห็นในแผนภูมินี้ มิได้สัมพันธ์กันเป็นการจำเพาะ อย่างเช่น GCC (สหภาพความร่วมมือแห่งอ่าวเปอร์เซีย) เป็นทั้งองค์การทางเศรษฐกิจ การเมือง ฯลฯ

ที่มา : Saad S.Khan, **Reasserting International Islam** (Oxford, Oxford University Press, 2001) p.6

บรรณานุกรม

ภาษาอังกฤษ

1. Abdullah Ahsan. **Ummah or Nation? Identity Crisis in Muslim** (Leicester : Islamic Foundation, 1992)
2. Abul A'la Maududi. **Unity of Muslim World** Khurshid Ahmad (ed). (Lahore : Islamic Publications, 1967).
3. AIOU publication. **Modern Islamic World**, (Islamabad : 1985), vol 2.
4. Arnold Toynbee. **Survey of International Affairs : 1925**, (London : Royal Institute of International Affairs, 1927)
5. Bernard Lewis, **The Crisis of Islam Holy War and Unholy Terror** , (Weidenfeld & Nicolson, 2004)
6. Bernard Lewis, **The Middle East** (London : Weidenfeld & Nicolson, 1955)
7. Berger.M., **The Arab World Today.**, (London : Weidenfeld & Nicolson, 1962)
8. Chaudhri Nazir Ahmad. **Commonweath of Muslim States**, (Lahore : Ferozsons, 1972).
9. Cook. MA. (ed.) **Studies in the Economic History of the Middle East**, (Oxford : Oxford University Press, 1970)
10. Draf Ten year Programme of Action. **to meet challenges facing the Muslim Ummah In the 21st century** Third Extraordinary Session of the Islamic Summit Conference (Makkah : Makkah al-Mukarramah : Kingdom of Saudi Arabia 7-8 December, 2005).
11. El-Naggar, Said (ed) **Foreign and Intra trade policies of The Arab countries** (Washington, DC: International Monetary Fund, 1992)
12. Geoffrey Kemp. **The Control of the Middle East Arms Race** (Carnegie, 1991)
13. Gwoffrey Parinder. **A Dictionary of non-Chirstian Religlons** (London : 1971).
14. Haider Mehdi. **Organization of the Islamic Conference**, (Lahore : Progressive Publication, 1987).
15. H.A.R. Gibb **Islam : A Historical Survey 2nd ed.** (London : Oxford University Press, 1975)
16. Imtiyaz Yusuf and Lars Peter Schmidt, (eds) **Understanding Conflicts and Approaching Peace In Southern Thalland** (Bangkok : Konrad-Adenaur, 2006)
17. Hitti Philip K.**History of the Arabs.**, (London : Macmillan, 1964)
18. John William, (ed) **Thames of Islamic Civllization**, (California : 1971).

19. Karen Armstrong, **Holy War, The Crusades and Their Impact on Today's World** (New York : Anchor Books, 1992)
20. _____, **Middle East Illusions, Peace Security and Terror** (Penquin Book India, 2003).
21. _____, **Hegemony or Survival America's Quest for Global Dominance** (Penquin Book India, 2004)
22. K.P.S. Gill & Ajai Sahni, (eds) **The Global Threat of Terror : Ideological, Material and Political Linkages** (New Delhi : Institute for Conflict Management, 2002)
23. Michel Gilquin, **The Muslim of Thailand**, Tr by Michael Smithies (Chiang Mai : Silkworm Books, 2002)
24. Martin Lings, **Muhammad : His Life based on earlier sources** (London : G.Allen and Unwin, 1983).
25. Mohammad El-Sayed Selim. **Introduction in Mohammad El-Sayed Selim (ed), The Organization of the Islamic Conference In a Changing World** (Cairo : Center for Political Research and Studies, Faculty of Economic & Political Science, Cairo University, 1994).
26. Muhammad Asad, **Introduction to Koran** (Gibraltar, Dar an-Andalus, (1980).
27. Noor Ahmad Baba. **OIC : Theory and Practice of Pan Islamic Cooperation** (Karachi : Oxford University Press ,1994).
28. Saad S.Khan. **Reasserting International Islam** (Oxford : Oxford University Press , 2001)
29. Secretary General's Report : **New Vision for the Muslim World : Solidarity In Action**, Presented at the Third Extraordinary Session of the Islamic Summit Conference (Makkah al-Mukarramah : Kingdom of Saudi Arabia 7-8 December, 2005)
30. Stephen G.Goodspie. **The nature and function of international organization** (New York : Oxford University Press Inc.1967).

บทความภาษาอังกฤษ

Acharya Ashayagachat, *New Pan-Islamic party is not a panacea*, **Bangkok Post**, July 1, 2006.

_____, *OIC to help in search for a solution*, **Bangkok Post**, June, 21 2006.

_____, *Thailand seeks OIC support in far South*, **Bangkok Post**, July, 20 2006.

_____, *Thailand tries to avert OIC swipe*, **Bangkok Post**, June, 28 2006.

H.A.R. Gibb. *The Community In Islamic History*, *Journal Of American philosophical society* no107, April 1963

Jaran Maluleem, *Barriers to Interfaith Harmony*, The Proceeding of the ASEM Interfaith Dialogue : Building Interfaith Harmony Within the International Community, July 21 2005, (Bali : Department of Foreign Affairs, Republic of Indonesia), p.125-130.

_____, *Influential Islamic Sects in Southeast Asia and their Impact*, Paper for the International Seminar On "Islamic Issues in Southeast Asia" Organized by M.A. in Southeast Asian Studies Program, The Graduate School, Chulalongkorn University, Institute of Asian Studies Chulalongkorn University With the Support of the Rockefeller Foundation (Thailand) November 25 , 2005 Room 205, 2nd Floor, Maha Chulalongkorn Building, Chulalongkorn University Bangkok, Thailand.

_____, *The Coming of Islam to Thailand* PROSEA (Program for Southeast Asian Area Studies) Paper No.15 Academia Sinica, (Nankang : Taiwan) , 1998.

Tunku Abdul Rahman's interview. with *The Impact International* (London), vol.2, no 5, 1971.

บทความภาษาไทย

1. จรัญ มะลูลีม, "ไทยกับโลกมุสลิม ในอุกฤษฏ์ ปัทมานันท์ (บรรณาธิการ) ไทยกับเพื่อนบ้าน (กรุงเทพ : สถาบันเอเชียศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539) , หน้า 117-129.
2. _____, *จารีตของปัญญาชนในสังคมมุสลิม* (ในฉลอง สุนทรวาณิชย์ และคณะ) โครงการจัดสัมมนาทางวิชาการ *วิถีนักคิด/ปัญญาชนไทย-เทศ : อดีต ปัจจุบันอนาคต*, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย สกว. 31 กรกฎาคม 2543 หน้า 1-17.
3. _____, *ทาลิบัน, พันธมิตรฝ่ายเหนือ, ภาพลักษณ์ของมุสลิม , มุญาฮิดีน* ทั้งสี่บทความตีพิมพ์ในเอกสารวิชาการชุด โครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย สกว. ลำดับที่ 8 อัลฟานีสถาน (กรุงเทพ : โครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค, 2545) , หน้า 77-86,87-96, 97-และ 98-107.
4. _____, *การก่อการร้ายและการต่อต้านสหรัฐ ในตะวันออกกลาง ในศิริโรดม คล้ามไพบูลย์ (บรรณาธิการ) จักรวรรดินิยมกับการก่อการร้าย* (กรุงเทพ : วิถีวรรณ, 2545)
5. _____, *แนวความคิดเรื่องสงครามของศาสนาอิสลาม ในจุลชีพ ชินวรรณ*, (บรรณาธิการ) *ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แนวคิด ทฤษฎีและกรณีศึกษา*, (กรุงเทพ : สาขาการระหว่างประเทศและการทูต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547) , หน้า 66-111.
6. _____, *ไทยกับ OIC คอลัมน์ มุมมุสลิม , มติชนรายสัปดาห์*, 2548.
7. _____, *ปัญหาความขัดแย้งระหว่างนิกายศาสนาในเอเชียใต้ เป็นบทความวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สกว. (กรุงเทพ : เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 27 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2549) หน้า 1-33.*
8. _____, *จากพระราชวังของกษัตริย์อับดุลลอห์ แห่งซาอุดีอาระเบียถึงนักเรียนไทย 2,250 คนในอียิปต์ , มติชนสุดสัปดาห์*, 2549.
9. _____, *ประเทศตะวันออกกลางหลังสงครามสหรัฐ-อิรัก, "48 พรรษาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 48 ปาฐกถาภูมิปัญญานักคิดไทย"* (กรุงเทพ : สถาบันวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549) p.113-134.

หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ

Al-Ahram, December 13, 2005.

Dawn, August 25, 1982.

Pakistan Times, May 13, 1979.

The News, September 10, 1998.

The Egyptian Gazette, December 13, 2005

Studia Islamika, (Indonesian Journal for Islamic Studies) Vol 6, Number 2, 1999

หนังสือ

1. กิติมา อมรทัต, **วิกฤตการณ์ในตะวันออกกลาง : กรณีพิพาทปาเลสไตน์ – อิสราเอล** (กรุงเทพ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2532)
2. จรัญ มะลูลีม อิมรอน มะลูลีม กิติมา อมรทัตและศิวะ นวนมี ในอุกฤษฏ์ ปัทมานันท์ (บรรณาธิการ), **บทนำแห่งตะวันออกกลาง** (กรุงเทพ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534)
3. จรัญ มะลูลีม, เสาวนีย์ จิตต์หมวด (บรรณาธิการ) **ความเป็นจริงในตะวันออกกลาง** (กรุงเทพ : สมาองค์การมุสลิม, 2535)
4. กิติมา อมรทัต อิมรอน มะลูลีม อิมติยาซ ยูสุฟ จรัญ มะลูลีม, **สืบสานเจตนารมณ์บรมศาสดามุฮัมมัดรอซูลุลลอฮ์** (กรุงเทพ : หนังสืออนุสรณ์เมาลิดกลางแห่งประเทศไทย อัจฉริยะธำรงราช 1414 วันที่ 8-10 มกราคม 2537 ณ สวนอัมพร)
5. จรัญ มะลูลีม , **เหตุการณ์ปัจจุบันในโลกมุสลิม** (กรุงเทพ : ชมรมนักศึกษามุสลิม รวมคำแหง, 2535)
6. _____ , **ภูมิภาคอ่าวเปอร์เซียหลังสงคราม**, (กรุงเทพ : สถาบันเอเชียศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536).
7. _____ , **วิกฤตอินดูมุสลิม : จากอโยธยาสู่บอมเบย์** (กรุงเทพ : อิสลามิกอะเคเดมี, 2537)
8. จรัญ มะลูลีม , กิติมา อมรทัตและพรพิมล ตรีโชติ, **ไทยกับโลกมุสลิม ศึกษาเฉพาะกรณีชาวไทยมุสลิม** (กรุงเทพ : สถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2539)
9. _____ , **เอเชียตะวันตกภาพรวมทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์** (กรุงเทพ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543)
10. _____ , **อิรักหลังสงคราม**, (กรุงเทพ : สำนักพิมพ์ภาคราตรสาร, 2547)

หนังสือแปล

หุซัยน์ ฮัยกัล, **ชีวิตของมุฮัมมัด (The life of Muhammad)** แปลเป็นไทยในชื่อศาสนา **มุฮัมมัดมหารุซแห่งอิสลาม** กิติมา อมรทัต อุ่นหมั่นทวี จรรย์ มะลูลีม แปล (กรุงเทพฯ : อิสลามิกอะเคเดมี, 2537)

สัมภาษณ์ - สทนนา

1. นายอาลี ญุมอะฮ์ (Ali Yumah) มุฟตีแห่งสาธารณรัฐอียิปต์ ณ สำนักงานมุฟตีแห่งสาธารณรัฐอียิปต์ คณะผู้วิจัย "องค์กรมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย ณ กรุงไคโร วันที่ 12 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2005
2. ศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด อัตตาฏี (Prof.Dr.Ahmad Attayed) อธิการบดีมหาวิทยาลัย อัล-อัซฮัร ณ มหาวิทยาลัย อัล-อัซฮัร, กรุงไคโร สาธารณรัฐอียิปต์ คณะผู้วิจัย "องค์กรมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 12 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2006
3. นายจริย์วัฒน์ สันตะบุตร เอกอัครราชทูตไทย ประจำสาธารณรัฐอียิปต์ ณ สถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงไคโร, คณะผู้วิจัย "องค์กรมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 11 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2006
4. ดร.หุดา มิตกีส์ (Dr.Huda Mitkees) , หัวหน้าภาควิชาเศรษฐศาสตร์และรัฐศาสตร์, ศูนย์วิจัยและศึกษาทางรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยไคโร (Cairo University) ณ ศูนย์วิจัยและศึกษาทางรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยไคโร กรุงไคโร สาธารณรัฐอียิปต์ คณะผู้วิจัย "องค์กรมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 12 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2005
5. นายนกอเดิล เทพพิทักษ์ เอกอัครราชทูตไทยประจำสาธารณรัฐอียิปต์ ณ ทำเนียบเอกอัครราชทูตไทยกรุงไคโร สาธารณรัฐอียิปต์ คณะผู้วิจัย "องค์กรมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 21 กันยายน ปี ค.ศ. 2006
6. นักศึกษาไทยแห่งมหาวิทยาลัยอัล-อัซฮัร ณ สโมสรร อัจญ์ติมาอียี อัล-ซากอฟียะ มะดีนะตุลนัคฮียะ-ชาดิส กรุงไคโร สาธารณรัฐอียิปต์ , วันที่ 20 กันยายน ปี ค.ศ. 2006
7. นายชัยยิด มุห์ซิน เมรี (Sayed Mohsin Meri) หัวหน้าฝ่ายความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมและความสัมพันธ์อิสลาม ณ สำนักงาน, กระทรวงอิสลามนิกะศและวัฒนธรรม (Ministry of Islamic Guidance and Culture) กรุงเดหะราน สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน คณะผู้วิจัย "องค์กรมุสลิมโลกในโลกมุสลิม"สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 10 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 2006

8. นายสุวิทย์ สายเชื้อ, เอกอัครราชทูตไทยประจำสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่านและคณะ ณ สถานเอกอัครราชทูตไทยในกรุงเตหะราน สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน ณ สถานเอกอัครราชทูตไทยในกรุงเตหะราน ประเทศสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน, คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 12 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 2006
9. ชัยยิด อะญาตุลลอฮ์ ซารูกี (Ayatollah Sharuki) ผู้แทนผู้นำทางจิตวิญญาณ (Spiritual Leader) ของประเทศสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน ประจำมา ไทยและเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ ณ บ้านพัก เมืองกุม (Qum) ประเทศสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน, คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย วันที่ 11 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 2006
10. นักศึกษาไทยมุสลิมในอิหร่าน ณ บ้านพักนักเรียนไทยในเมืองกุม (Qum) ประเทศ สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 10 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 2006
11. นายรอซูล อิสลามีย์ (H.E.Rasul Islami) อดีตเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอิสลาม แห่งอิหร่านประจำประเทศไทย ณ ภัตตาคาร ฟิรเดาซี กรุงเตหะราน ประเทศสาธารณรัฐ อิสลามแห่งอิหร่าน, คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุน สนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 12 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 2006
12. นายมุฮัมมัด อะลี ร็อบบานี (Muhammad Ali Rabbani) อดีตอุปทูต ศูนย์วัฒนธรรม สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่านประจำประเทศไทย ณ กระทรวงอิสลามนิกเทศและ วัฒนธรรม กรุงเตหะราน ประเทศสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน , คณะผู้วิจัย "องค์การ มุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 12 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 2006
13. นายสุวัฒน์ จิราพันธุ์ อุปทูตไทยประจำราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย ณ สถาน เอกอัครราชทูต กรุงริยาฎ ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย วันที่ 28 กันยายน ปี ค.ศ. 2006
14. นักศึกษาไทยมุสลิมในราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย กรุงริ ยาฎ ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย วันที่ 29 กันยายน ปี ค.ศ. 2006
15. นายพิทักษ์ พรหมบุพผา เอกอัครราชทูตไทย ประจำประเทศบาห์เรน และนายชาครีย์นร ทิพย์ เสวิกุล เลขาเอก ณ สนามบินกรุงมานามา ประเทศบาห์เรน วันที่ 30 กันยายน ปี ค.ศ. 2006
16. ดร. รอซี มุนีร์ (Razi Munir) รองประธานองค์การนะฆะตุลอุลามา (NU) และอดีต รัฐมนตรี ณ ที่ทำการขององค์การ NU กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย , คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 27 พฤศจิกายน ปี ค.ศ. 2006

17. ศ.ดร. มัสกูรี อับดุลละห์ (Masykuri Abdillah) รองอธิบดีการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยอิสลามประจำรัฐ ซะรีฟ ฮิดายะตุลลอฮ์ (Syarif Hidayatullah State Islamic University – UIN) ณ มหาวิทยาลัย UIN ประเทศอินโดนีเซีย , คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 29 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 2006
18. นายอับดุลคอลลีค เมห์ฟูซ (Abdul Khaliq Mehruz) อาจารย์ใหญ่ประสานเตรน (โรงเรียนพร้อมที่พักอาศัย) ซิดดีกีเยฮ์ (Siddiqiyah) ณ โรงเรียนซิดดีกีเยฮ์ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย , คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 28 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 2006
19. พันเอกวิชัย ชูเชิด ผู้ช่วยทูตทหาร ประจำกรุงจาการ์ตา อินโดนีเซียและนักศึกษาไทย มุสลิมอินโดนีเซีย ณ ทำเนียบกรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย , คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 27 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 2006
20. ๔พณฯ ดร.มะร็ูฟ บากิต (Marouf Bakhet) นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีกลาโหม ราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน ณ มหาวิทยาลัยมูฮ์ตะฮ์, มูฮ์ตะฮ์ ราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัยมูฮ์ตะฮ์, ราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน วันที่ 10 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2006
21. ๔พณฯ อับดุลสลาม อัล-มะญาลี (Abdulsalam M. al Majali) อดีตนายกรัฐมนตรี ราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน ณ มหาวิทยาลัยมูฮ์ตะฮ์ (Mu'tah University) มูฮ์ตะฮ์ , ราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย วันที่ 10 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2006
22. ศาสตราจารย์ สุลัยมาน อราบียัต (Suleiman M.Arabiat) อธิการบดีมหาวิทยาลัย มูฮ์ตะฮ์ (Mu'tah University) ณ มหาวิทยาลัยมูฮ์ตะฮ์, มูฮ์ตะฮ์ ราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน , คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย วันที่ 10 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2006
23. นายอัยมาน อามีรี (Ayman Aamiry) ผู้อำนวยการองค์การระหว่างประเทศของ ราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน ณ สำนักงานองค์การระหว่างประเทศแห่ง ราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย กรุงอัมมาน ราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน วันที่ 11 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2006
24. นายวิบูลย์ คุสกูล เอกอัครราชทูตไทยประจำราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย ประจำราชอาณาจักรจอร์แดน กรุงอัมมาน ราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน, วันที่ 7 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2006

การเข้าร่วมประชุม OIC

ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุม OIC ดังต่อไปนี้

1. การประชุมสุดยอดวิสามัญ ที่นครมักกะฮ์ ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียในฐานะผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศไทยและนักวิชาการ จากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ 7-8 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2006 โดยมีนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา เป็นหัวหน้าคณะ
2. การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC ครั้งที่ 26 ที่กรุงโกลาตู ประเทศบูร์กินาฟาโซ แอฟริกาตะวันตกในฐานะผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศไทย และที่ปรึกษารัฐมนตรีต่างประเทศ วันที่ 1-5 มิถุนายน ปี ค.ศ. 1999 โดยมี ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ รัฐมนตรีต่างประเทศเป็นหัวหน้าคณะ
3. การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC ครั้งที่ 32 ที่กรุงชานาห์ ประเทศเยเมนในฐานะผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศไทยและที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีวันที่ 28-30 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2006 โดยมีนายกันตธีร์ ศุภมงคล รัฐมนตรีต่างประเทศเป็นหัวหน้าคณะ

Website

<http://dimino.kln.gov.my/kln/statemen.nsf/0/3397e3c7f3f5ebee4825703f0005ea4c20pen>

Document

<http://edition.cnn.com/2002/WORLD/asiqpc/southeast04/02/malaysia.terrorconf>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Ummah>

http://new.bbc.co.uk/1/hi/world/middle_euse/country-profiles/1564339.stm

<http://www.arabnews.com/?page=1§ion=0&article=75347&d=27&m=12&y=2005>

<http://www.globalpolicy.org/socoecon/trade/2001/0806oic.htm>

<http://www.atimes.com/atimes/Southeast.Asia/EJ16Ae02.html>

<http://www.comcomstecs.org.pk.com>

<http://www.commondreams.org/headlines03/1013-03.htm>

<http://www.english.aljazeera.net/NR/>

<http://www.globalpolicy.org/security/issues/isrlindex.htm>

<http://www.globalpolicy.org/socoecon/trade/2001/0806oic.htm>

<http://www.globalsecurity.org/wmd/library/news/iran/2005/iran-050302-ima03.htm>

http://www.ilaam.net/Opinions/OIC_Vision_for_2050.html

<http://www.indonesia.embassy.uz/natnewl.htm>

http://www.islamonline.net/english/News/2003-03/05/article_13.shtml

<http://ssig.gov.my/images/OIC%20Mulls%20Extending%20Aid%20To%20Sanction.doc>

<http://www.turkishweekly.net/intervies.phpMib=87>

<http://www.un.org/News/Press/docs/2001/sqsm7989.doc.htm>

www.iranmania.com/News/ArticleView/?ArchiveNews=Yes&NewsCode=36065&Newskind=Current

www.whitehouse.gov/news/releases/2005/12/2005_1212.htm